

รายงานฉบับสมบูรณ์ [Final Report]

โครงการการติดตามประเมินผล แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ [ระยะครึ่งแผน]



วิสัยทัศน์
แผนจัดการฯ

อนุรักษ์ ฟื้นฟู
และใช้ประโยชน์
ทรัพยากรธรรมชาติ
อย่างสมดุลและเป็นธรรม
มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมุ่งสู่การเติบโต
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม



รายงานฉบับสมบูรณ์ [Final Report]

โครงการการติดตามประเมินผล

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

[ระยะครึ่งแผน]

ผู้จัดทำ	กลุ่มงานติดตามประเมินผลนโยบายและแผน กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๖๕ ๖๖๘๖ โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๓๖
ผู้ศึกษา	สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย โทรศัพท์ ๐ ๒๕๐๓ ๓๓๓๓ โทรสาร ๐ ๒๕๐๔ ๔๘๒๖-๗
การอ้างอิง	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๒ การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน), กรุงเทพฯ ๓๓๒ หน้า
พิมพ์เมื่อ	กันยายน ๒๕๖๒
จำนวนพิมพ์	๑๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่	วสุถ่ายเอกสาร โทรศัพท์ ๐ ๒๕๗๙ ๒๒๒๔ E-Mail: wasucopy@hotmail.com

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

โดย สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒

คำนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ (๑) ให้จัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ (ระยะยาว ๒๐ ปี) และกำหนดให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นแผนระยะกลาง ๕ ปี เพื่อถ่ายทอดนโยบายและแผนข้างต้นไปสู่การปฏิบัติ โดยแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นแผนในระยะ ๕ ปีแรก สผ.ให้ความสำคัญในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ โดยได้จัดทำโครงการการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) และมอบหมายให้สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เป็นผู้ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ครั้งนี้

รายงานผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) นำเสนอผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และแนวทางการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ตลอดจนข้อเสนอในการปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสมกับทรัพยากรหรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ และการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อน ภายใต้แผนจัดการฯ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในโอกาสต่อไป

การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ครั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างยิ่งในการสนับสนุนข้อมูลการดำเนินงานและข้อคิดเห็นต่าง ๆ สะท้อนความก้าวหน้าในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรคในการนำแผนจัดการฯ ไปปฏิบัติ และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนจัดการฯ รวมถึงการผลักดันโครงการในระดับนโยบาย (Flagship Project) ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปธรรมด้วย สำนักงานนโยบายฯ จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฯ จะเป็นฐานข้อมูลสำหรับภาคีเครือข่ายและประชาชนผู้สนใจนำไปใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและประสานการดำเนินงานในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มแข็งต่อไป

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กันยายน ๒๕๖๒

สารบัญ

คำนำ	ก
๑. บทนำ	
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑-๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๑-๒
๑.๓ เป้าหมาย	๑-๒
๑.๔ หลักการและแนวความคิดการดำเนินงาน	๑-๓
๑.๕ ขอบเขตการดำเนินงาน	๑-๔
๑.๖ กระบวนการดำเนินงาน	๑-๖
๑.๗ ระยะเวลาดำเนินงาน	๑-๙
๑.๘ ผลที่ได้รับ	๑-๙
๒. การศึกษานโยบาย แผน และมาตรการต่าง ๆ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒-๑
๒.๒ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๒-๒๐
๒.๓ มาตรการที่สำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒-๔๖
๒.๔ ทบทวนสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญและแนวโน้มช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๒-๕๒
๓. การศึกษาเครื่องมือติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม	
๓.๑ กลไกการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา ย้อนหลัง ๕ ปี	๓-๑
๓.๒ ระบบการติดตามประเมินผลการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของสำนักงาน นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๓-๑๑
๓.๓ การตรวจสอบการติดตามข้อมูลและประเมินผลตามตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม	๓-๓๐
๔. ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)	
๔.๑ วิธีการ และเครื่องมือการติดตามประเมินผล	๔-๑
๔.๒ ผลการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ	๔-๙
๔.๓ ผลการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด	๔-๓๑
๕. ผลการจัดประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม	

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

- | | | |
|-----|--|------|
| ๕.๑ | การจัดประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ | ๕-๑ |
| ๕.๒ | ผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ สำหรับเจ้าหน้าที่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม | ๕-๑๙ |

**๖. ข้อเสนอแนะจากการศึกษาและการติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผน
เพื่อการติดตามประเมินผลในระยะต่อไป**

- | | | |
|-----|---|------|
| ๖.๑ | ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลแผนจัดการสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะต่อไป | ๖-๑ |
| ๖.๒ | ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติและการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการติดตามประเมินผล | ๖-๑๑ |

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

- | | | |
|----|--|-----|
| ก. | รายละเอียดผลการดำเนินงานตัวชี้วัดที่มีค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ | ก-๑ |
| ข. | สรุปผลการประชุมชี้แจงภาคีเครือข่าย ๕ ภูมิภาค | ข-๑ |
| ค. | รายชื่อคณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก
คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษาและคณะที่ปรึกษาโครงการ | ค-๑ |

สารบัญภาพ

๑-๑	กระบวนการดำเนินงานโครงการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)	๑-๖
๑-๒	ผังกระบวนการดำเนินงานโครงการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)	๑-๗
๒-๑	ผังแสดงความเชื่อมโยงนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม	๒-๑๙
๔-๑	ผลการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในระยะครึ่งแผน	๔-๓๓
๔-๒	การจัดประชุมชี้แจงเวทีเครือข่าย ๕ ภูมิภาค	๔-๘๘
๕-๑	สรุปข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ของภาคีเครือข่าย	๕-๑๔
๕-๒	ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาผลการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ	๕-๑๕
๕-๓	ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อการจัดประชุมสัมมนาฯ	๕-๑๘
๕-๔	การอบรมเชิงปฏิบัติการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๕-๑๙
๖-๑	การประเมินผลลัพธ์หรือผลกระทบของแผนจัดการฯ	๖-๙
๖-๒	ฐานข้อมูลจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดี (GAP)	๖-๑๐
๖-๓	เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทย	๖-๑๐

สารบัญตาราง

๒-๑	เป้าหมายและตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๒-๒๖
๒-๒	ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้อง	๒-๓๐
๒-๓	งบประมาณรายจ่ายที่จัดสรรเพื่อการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒	๒-๔๘
๓-๑	เปรียบเทียบกลไกการติดตามประเมินผลระหว่างแผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อมพ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ กับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)	๓-๙
๓-๒	แสดงส่วนประกอบของ PADME	๓-๒๗
๓-๓	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	๓-๓๑
๔-๑	การแสดงผลวิเคราะห์ผลการติดตามการดำเนินงานตามตัวชี้วัด	๔-๖
๔-๒	จำนวนหน่วยงานและองค์กรที่ทำการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และที่ได้รับการตอบกลับ	๔-๙
๔-๓	ผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ราย ยุทธศาสตร์ และแผนงานผลการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ รายแผนงาน	๔-๑๐
๔-๔	ผลการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติรายแผนงาน	๔-๑๓
๔-๕	รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มหน่วยงานรัฐ รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ	๔-๑๕
๔-๖	รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ	๔-๑๙
๔-๗	สรุปแนวทางการปฏิบัติที่มีรายงานการดำเนินการ	๔-๒๕
๔-๘	ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)	๔-๓๔
๔-๙	การแลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่	๔-๙๕
๖-๑	สรุปกลุ่มตัวชี้วัดและหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้อมูลเพื่อการติดตามประเมินผล	๖-๔

๑. บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามมาตรา ๑๓ (๑) กำหนดให้มีการจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ และตามมาตรา ๓๕-๓๖ กำหนดให้มีการจัดทำและประกาศใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบัน แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบชี้แนะให้ภาคีการพัฒนาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในช่วงระยะเวลา ๕ ปี มีความสอดคล้องกับทิศทางยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ด้านที่ ๙ การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรและการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ในการขับเคลื่อนกรอบแนวทางการพัฒนาด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งหวังให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ดังนั้น เมื่อสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหลากหลายมิติ อาทิ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พันธกรณีระหว่างประเทศ กระแสความตื่นตัวของภาคประชาชน ภัยธรรมชาติ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งอาจส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องดำเนินการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถนำผลการติดตามประเมินผลไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนงาน โครงการและแนวทางการปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ และใช้กำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันเหตุการณ์

๑.๒ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔
- ๒) เพื่อจัดทำฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ และฐานข้อมูลภาคีเครือข่าย
- ๓) เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้กับภาคีเครือข่าย และการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๑.๓ เป้าหมาย

ก. เป้าหมายเชิงผลผลิต

- ๑) รายงานการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลครอบคลุมประเด็นต่าง ดังนี้
 - (๑.๑) ผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ
 - (๑.๒) เครื่องมือและวิธีการติดตามประเมินผล
 - (๑.๓) สรุปผลการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับภาคีเครือข่าย ใน ๕ ภูมิภาค สรุปผลการจัดสัมมนาโครงการฯ และสรุปผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการติดตามประเมินผลของเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (๑.๔) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ ในการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพ และเกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม
 - (๑.๕) แนวทางการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ
- ๒) ฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลและฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลัก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๓) แนวทางการรายงานผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ สำหรับภาคีเครือข่าย
- ๔) แนวทางการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๕) สื่อประชาสัมพันธ์การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ข. เป้าหมายเชิงพื้นที่

พื้นที่ ทั่วประเทศ ใน ๕ ภูมิภาคของประเทศ แบ่งออกเป็น ภาคกลางและภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

กลุ่มเป้าหมาย ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษา

๑.๔ หลักการและแนวคิดการดำเนินงาน

หลักการและแนวคิดที่สำคัญในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ประกอบด้วย

- ๑) **การติดตามและประเมินผล** เป็นการดำเนินงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ในเชิงปริมาณและคุณภาพโดยการแบ่งเป็นระยะ เพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน หรือปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้เหมาะสมกับทรัพยากรหรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือทราบถึงปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน ตลอดจนเพื่อให้สามารถนำผลประเมินมาใช้ในการวางแผนระยะต่อไป โดยมีกระบวนการติดตามประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผลมีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและการประเมินผลสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมขณะนี้ โดยการจัดวางระบบการติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วมจะสามารถเสริมสร้างโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาร่วมเรียนรู้ร่วมกัน และยังเป็นการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเข้ามาติดตามประเมินผลได้อีกด้วย
- ๒) **การแปลงแผนสู่การปฏิบัติ** การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องมีกลไกการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในระดับต่าง ๆ ชัดเจน พร้อมกำหนดบทบาทของผู้ดำเนินการหรือผู้ปฏิบัติตามแผน รวมถึงการทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติถึงรายละเอียดต่าง ๆ ความสำเร็จของการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การมอบหมายภารกิจความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการกำกับตรวจสอบและประเมินผล มีองค์กรที่นำแผนไปสู่การปฏิบัติจะต้องมีศักยภาพ ความสามารถและความพร้อม รวมถึงมีการสนับสนุนและมีความผูกพันของฝ่ายต่าง ๆ ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติทางด้านการเมือง งบประมาณ และวิชาการ
- ๓) **การจัดการฐานข้อมูลและสื่อประชาสัมพันธ์** การจัดการฐานข้อมูล เป็นการบริหารแหล่งข้อมูลที่รวบรวมไว้ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้อย่างสะดวกในลักษณะของฐานข้อมูล (Data Base) ให้เป็นระบบระเบียบ หมวดหมู่ของข้อมูลสามารถดึงข้อมูลมาใช้ประโยชน์เกิดความสะดวกและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้จำเป็นต้องได้รับการออกแบบระบบได้ดีจะทำให้สามารถดูแลรักษาระบบต่อไป

ได้ง่าย สะดวกและมีประสิทธิภาพ เสมือนเป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้กับฐานข้อมูลให้สามารถติดต่อกันได้ ส่วนสื่อประชาสัมพันธ์ จะเป็นเครื่องมือและสื่อกลางในการสื่อสารจากองค์กรสู่กลุ่มเป้าหมาย สามารถเข้าถึงผู้คนส่วนใหญ่ได้ เข้าใจง่าย โดยนำเสนออธิบายผลการดำเนินแสดงผลของข้อมูลหรือความรู้ที่ผ่านการสรุปย่อแล้วเป็นแผนภาพ โดยนำมาปรับประยุกต์ใช้ผลของการศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ให้เกิดความเข้าใจถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมถึงสามารถช่วยกันรณรงค์การปกป้องรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศได้ง่ายขึ้นและเกิดความยั่งยืนต่อไป

๑.๕ ขอบเขตการดำเนินงาน

การดำเนินงาน มีขอบเขตการดำเนินงาน ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดไว้ดังนี้

๑) ศึกษาข้อมูลสาระสำคัญของกฎระเบียบ กฎหมาย นโยบาย แผน และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น

(๑.๑) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ผ่านมา

(๑.๒) นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙

(๑.๓) ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

(๑.๔) ประเด็นการปฏิรูปประเทศ

(๑.๕) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

(๑.๖) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

(๑.๗) แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ และแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

๒) ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการ ขั้นตอน และกลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ภายใต้แผนจัดการฯ ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย ๕ ปี

๓) ศึกษาระบบติดตามประเมินผลนโยบายและแผนของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระบบติดตามประเมินผลของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔) ออกแบบเครื่องมือและวิธีการติดตามประเมินผล โดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้ก่อนและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาค่าดัชนีที่บ่งชี้คุณภาพของเครื่องมือ

๕) จัดการประชุมชี้แจงภาคีเครือข่ายเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนจัดการฯ

เครื่องมือและวิธีการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ โดยแบ่งการจัดประชุมสัมมนาออกเป็น ๕ ภูมิภาคของประเทศ ภูมิภาคละ ๑ ครั้ง ได้แก่ ภาคกลาง และภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๖๐ คนต่อครั้งต่อภูมิภาค

๖) ติดตามและรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด และแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ ของภาคีเครือข่าย โดยใช้เครื่องมือและวิธีการตามข้อ ๔) พร้อมสรุปผลข้อมูล

๗) จัดทำฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ และฐานข้อมูลภาคีเครือข่าย ทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๘) วิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลตามข้อ ๖ ในประเด็น

(๘.๑) ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายภายใต้แผนจัดการฯ ในรูปแบบที่นำเสนอให้เห็นความก้าวหน้าของการดำเนินงาน อาทิ กราฟ กราฟิก และภาพกราฟิกบรรยายข้อมูล (Information Graphic: Info Graphic) ที่เข้าใจง่าย

(๘.๒) ปัจจัยความสำเร็จของการติดตามประเมินผล และการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ

(๘.๓) ปัญหาและอุปสรรค และวิธีการแก้ไขของการติดตามประเมินผล และการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ

๙) จัดทำ (ร่าง) รายงานการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ (ระยะครึ่งแผน)

๑๐) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ และการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป

๑๑) จัดประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) จำนวน ๑ ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อย ๒๐๐ คน เพื่อนำเสนอ (ร่าง) รายงานการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ (ระยะครึ่งแผน) และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ และการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ให้กับเจ้าหน้าที่ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓๐ คน

๑๒) จัดทำแนวทางการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ สำหรับภาคีเครือข่าย

๑๓) จัดทำแนวทางการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๔) จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ ได้แก่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

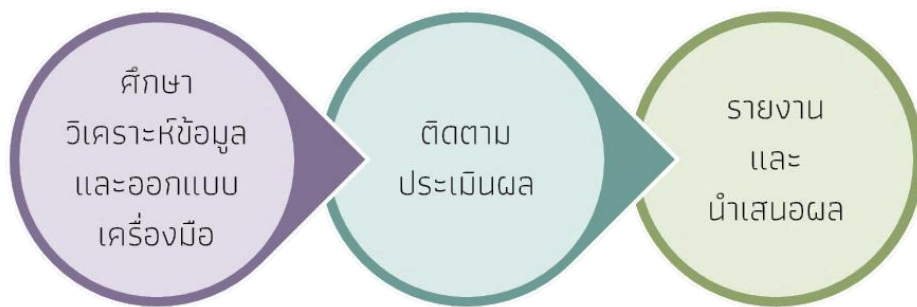
(๑๔.๑) จัดทำภาพกราฟิกบรรยายข้อมูล (Information Graphic: Info Graphic) สรุปโครงการ/กิจกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ซึ่งประกอบด้วยสรุปที่มาและความสำคัญของการติดตามประเมินผล

วิธีการดำเนินงาน เป้าหมายเชิงผลผลิต และเชิงพื้นที่ที่ตลอดจนกรณีศึกษาผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ตอบตัวชี้วัดที่มีความสำคัญของแผนการจัดการฯ

(๑๔.๒) นำข้อมูลในข้อที่ (๑๔.๑) มาออกแบบและจัดทำชุดนิทรรศการเคลื่อนที่ (roll up) ด้วยวัสดุที่มีความแข็งแรง สามารถถอดประกอบและเคลื่อนย้ายได้ พร้อมคำบรรยายภาษาไทย ขนาดกว้าง ๐.๘๐ สูง ๒ เมตรประกอบด้วยโครงอลูมิเนียม ฝาครอบด้านข้างอลูมิเนียม ภาพไวเนล ๑ ด้าน พร้อมทั้งกระเป๋าผ้าสำหรับใส่อุปกรณ์ทั้งหมด จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ชิ้น จำนวน ๑ ชุด

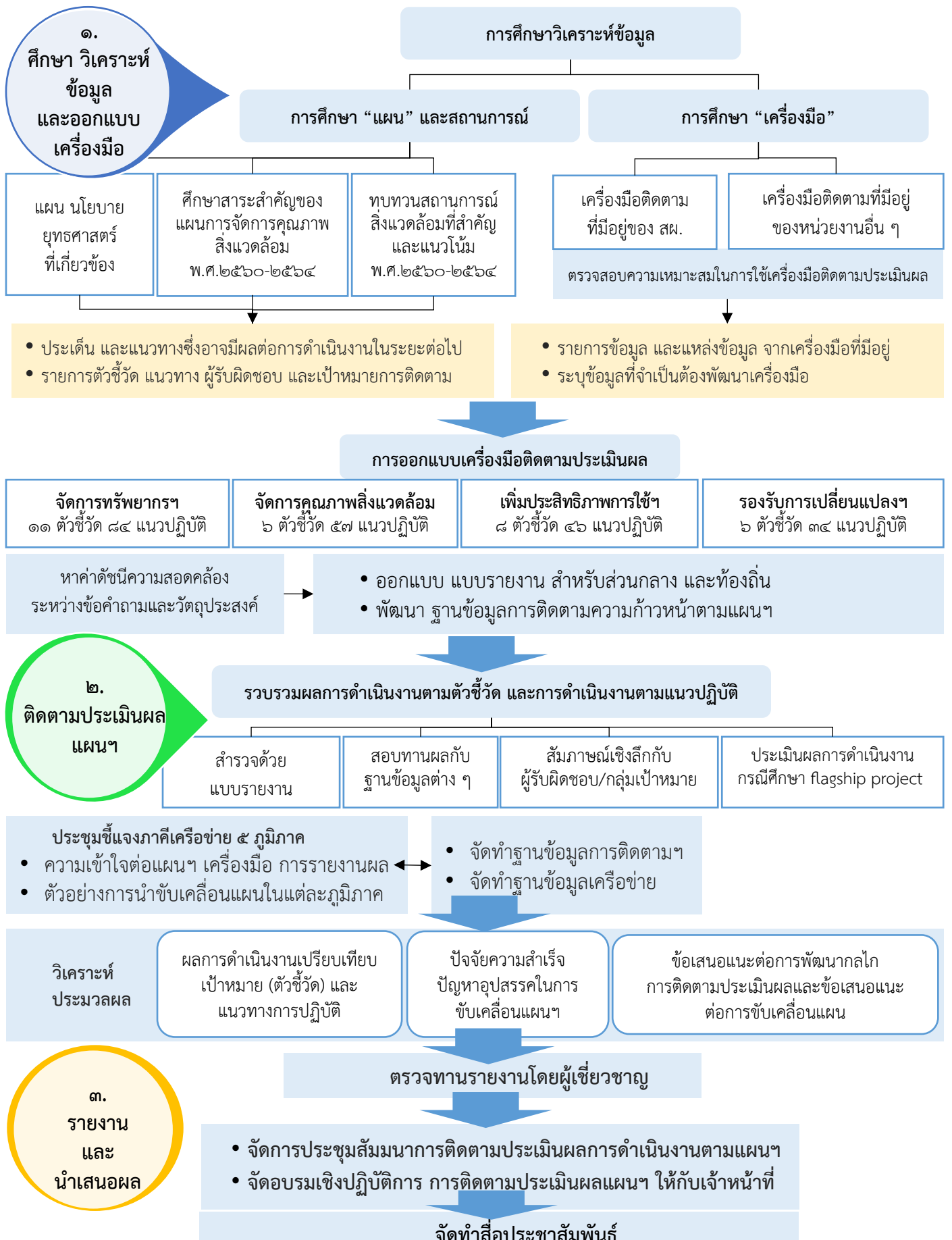
๑.๖ กระบวนการดำเนินงาน

จากขอบเขตงานและวัตถุประสงค์การดำเนินงานโครงการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ซึ่งได้แสดงแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ทิศทางและสถานการณ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้แล้วข้างต้น คณะที่ปรึกษาได้กำหนดกระบวนการดำเนินงานและเครื่องมือ เพื่อขับเคลื่อนให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ตามระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งเกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการ แสดงดังภาพที่ ๑-๑



ภาพที่ ๑-๑ กระบวนการดำเนินงานโครงการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

กรอบการดำเนินงาน ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และออกแบบเครื่องมือ ดำเนินการติดตามประเมินผล และจัดทำรายงาน พร้อมนำเสนอผล โดยมีรายละเอียดโดยสังเขป แสดงดังภาพที่ ๑-๒



ภาพที่ ๑-๒ ผังกระบวนการดำเนินงานโครงการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

ขั้นตอนที่ ๑ การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และออกแบบเครื่องมือการติดตามประเมินผล

การทบทวนข้อมูลทุติยภูมิทั้งทางด้านนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลสาระสำคัญของกฎระเบียบ กฎหมาย นโยบาย แผน และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการ ขั้นตอน และกลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย ๕ ปี ศึกษากระบวนการติดตามประเมินผลนโยบายและแผนของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระบบติดตามประเมินผลของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมออกแบบเครื่องมือและวิธีการติดตามประเมินผล โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีที่บ่งชี้คุณภาพของเครื่องมือ และนำเครื่องมือไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ ๒ การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

ดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ และระดับพื้นที่ ว่ามีการนำตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ ไปใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่อย่างน้อยเพียงใด รวบรวมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ และจัดการประชุมชี้แจงภาคีเครือข่าย ๕ ภูมิภาคของประเทศ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนจัดการฯ เครื่องมือและวิธีการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้แผนจัดการฯ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูลการติดตามประเมินผลการบรรลุเป้าหมาย และการดำเนินงานตามแนวทางการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในแต่ละยุทธศาสตร์ที่ปรากฏตามการดำเนินงานของหน่วยงานภาคีเครือข่ายตามภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานร่วมกับคณะผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำข้อเสนอแนะการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานในช่วงที่เหลือของแผนฯ และข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนสำหรับขับเคลื่อนแผนฯ ในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพจนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม พร้อมนำผลที่ได้นำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) และฐานข้อมูลภาคีเครือข่าย ทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผน

ขั้นตอนที่ ๓ การรายงานผลและนำเสนอผลการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

ให้ความสำคัญกับการรายงานผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย ภายใต้แผนจัดการฯ ในรูปแบบที่นำเสนอให้เห็นความก้าวหน้าของการดำเนินงานที่เข้าใจง่าย ให้เห็นถึงปัจจัยความสำเร็จของการติดตามประเมินผล และการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ปัญหาและอุปสรรค และวิธีการแก้ไขของการติดตามประเมินผล และการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ จัดทำ (ร่าง) รายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ภายใต้แผนจัดการฯ และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ ในการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติใน

ระยะต่อให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งได้มีการจัดประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) เพื่อนำเสนอ (ร่าง) รายงานการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป ทั้งนี้ได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการจัดทำแนวทางการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ สำหรับภาคีเครือข่าย จัดทำแนวทางการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

๑.๗ ระยะเวลาดำเนินงาน

โครงการฯ มีระยะเวลาการดำเนินงานทั้งสิ้น ๒๔๐ วัน นับจากวันที่ลงนามในสัญญาจ้างวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ ถึง ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒

๑.๘ ผลที่ได้รับ

ผลจากการดำเนินการโครงการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ประกอบด้วยผลผลิตและผลลัพธ์ ดังนี้

ผลผลิต

- ๑) รายงานการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
- ๒) แนวทางการรายงานผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ สำหรับภาคีเครือข่าย
- ๓) แนวทางการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๔) ชุดนิทรรศการเคลื่อนที่ (Roll up) ด้วยวัสดุที่มีความแข็งแรง สามารถถอดประกอบและเคลื่อนย้ายได้ พร้อมคำบรรยาย จำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ชิ้น จำนวน ๑ ชุด
- ๕) ภาพกราฟิกบรรยายข้อมูล (Information Graphic: Info Graphic) สรุปโครงการ/กิจกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)
- ๖) ระบบฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ และฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ๗) USB Flash drive และ External Hard disk สำหรับบันทึกข้อมูล

ผลลัพธ์

- ๑) ผู้บริหารและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการติดตามประเมินผลแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนงาน โครงการและแนวทางการปฏิบัติและใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ
- ๒) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันเหตุการณ์ทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมรวมทั้งสามารถใช้ระบบฐานข้อมูลการติดตามประเมินผล และฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายทั้งหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. การศึกษานโยบาย แผน และมาตรการต่าง ๆ และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยฐานทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการผลิตเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ และกระตุ้นการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของประเทศให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ผลการพัฒนาดังกล่าวทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศลดลงและคุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และภายในประเทศ โดยประเทศไทยต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วยเช่นกัน

ประเทศไทยได้ตระหนักและเตรียมความพร้อมในการรับมือและป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อการทำลายและสร้างความเสื่อมโทรมแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงมีการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนต่าง ๆ ซึ่งคำนึงถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยคณะผู้ศึกษาโครงการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ได้ทำการศึกษารวบรวมวิเคราะห์นโยบาย แผน และมาตรการต่าง ๆ รวมทั้งสถานการณ์ที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นและแนวทางที่ส่งผลต่อแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป

๒.๑ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทั้งแผนหลักในการพัฒนาประเทศ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ และแผนด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ระยะ ๒๐ ปี และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ ๕ ปี นอกจากนี้ ยังมีนโยบายและแผนรายสาขาหรือเฉพาะเรื่อง เช่น ความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ทรัพยากรน้ำ/น้ำบาดาล ทรัพยากรแร่ พลังงาน การท่องเที่ยว การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน มลพิษ ขยะมูลฝอย การเกษตร ที่ดินและทรัพยากรดิน และอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดแบ่งระดับแผนเหล่านี้ให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๖๑) ได้ดังนี้

แผนระดับที่ ๑ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

แผนระดับที่ ๒ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) แผนปฏิรูปประเทศ (ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนด้านความมั่นคง

แผนระดับที่ ๓ ได้แก่ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ และแผนของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวม ๑๙ รายการ

ก. แผนระดับที่ ๑

● ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการร่วมกัน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทย คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ ในการขับเคลื่อน ได้แก่

(๑) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

(๒) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

(๓) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ

(๔) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง

(๕) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

(๖) ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

ข. แผนระดับที่ ๒

● แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ เป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ ในระยะ ๕ ปี มีกรอบหลักการของการวางแผนที่น้อมนำและประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม เสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ อยู่บนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีทั้งหมด ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยมี ๖ ยุทธศาสตร์ตามกรอบยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีแนวทางการพัฒนาประกอบด้วย

- (๑) การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม
- (๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุล และยั่งยืน
- (๓) การแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม
- (๔) ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (๕) สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- (๖) การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ
- (๗) พัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๘) การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

● แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินงานปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อรับผิดชอบจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ รวม ๑๑ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุข ด้านสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านสังคม ด้านพลังงาน และด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑

แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสมดุลในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๖ เรื่องหลัก รวมทั้งสิ้นมีประเด็นปฏิรูปหลัก ๓๘ เรื่อง ได้แก่

- (๑) ทรัพยากรทางบก ประกอบด้วย ป่าไม้และสัตว์ป่า ดิน และแร่
- (๒) ทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย การบริหารแผนโครงการที่สำคัญตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การบริหารเชิงพื้นที่ ระบบเส้นทางน้ำ การขยายผลแบบอย่างความสำเร็จ และความรู้ เทคโนโลยีและทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบริหารจัดการน้ำ
- (๓) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประกอบด้วย เขตทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รายจังหวัด การปรับสมดุลโครงสร้างองค์กร ขยะในทะเลและชายฝั่ง องค์ความรู้ทางทะเล มลพิษในทะเลและชายฝั่ง การประมงทะเล สิ้นแร่และแหล่งพลังงานในทะเล การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ ปะการัง การกีดเซาะชายฝั่ง ความร่วมมือระหว่างประเทศ คู่มือครองทางทะเลและสัตว์ทะเลและกฎหมายทางทะเล
- (๔) ความหลากหลายทางชีวภาพ ประกอบด้วย กลไกระดับชาติและพื้นที่ ระบบการวิจัย พัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูล ระบบและเครือข่ายฐานทรัพยากรท้องถิ่น ระบบบุคลากร กลไกรองรับการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- (๕) สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การจัดการมลพิษที่แหล่งกำเนิด การเฝ้าระวัง ติดตาม ตรวจสอบ และควบคุมมลพิษและการแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- (๖) ระบบบริหารจัดการ ประกอบด้วย รายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนายั่งยืน เขตควบคุมมลพิษ ผังเมือง เครื่องมือ เศรษฐศาสตร์ องค์กร ระบบแผน ระบบงบประมาณ และเครื่องมือบริหารจัดการ ระบบยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม และกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

● แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ มีทั้งสิ้น ๒๓ ประเด็นแผนแม่บท ซึ่งจะมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีแผนแม่บทจำนวน ๑๒ ประเด็น และแผนย่อยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

แผนแม่บทประเด็นการต่างประเทศ

- การพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาการเกษตร

- เกษตรปลอดภัย
- การพัฒนาระบบนิเวศของภาคเกษตร

แผนแม่บทประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

- ระบบนิเวศของอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

แผนแม่บทประเด็นการท่องเที่ยว

- การฟื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

- การพัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

แผนแม่บทประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล

- โครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน

แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

- การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างพลังทางสังคม

- การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา

แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาความเสมอภาคและส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก

- การเข้าถึงทรัพยากรที่ดินและแหล่งน้ำ

แผนแม่บทประเด็นการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน

- การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
- สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล

- สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ
- จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล
- ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

แผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

- พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ
- เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล
- อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ

แผนแม่บทประเด็นวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

- สิ่งแวดล้อม

● นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ เป็นนโยบายระดับชาติที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางหลักให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนงานโครงการและงบประมาณในการดำเนินการตามภารกิจ เพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ สร้างเสถียรภาพความเป็นปึกแผ่น ปลอดภัยจากภัยคุกคามและก่อให้เกิดความเชื่อใจในอาเซียนและประชาคมโลก โดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

นโยบายที่ ๑๑ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

(๑) พัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา (๒) เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและท้องถิ่นในการบริหารจัดการ การตรวจสอบ และการเฝ้าระวังการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีขอบ (๓) เสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อม และ (๔) ส่งเสริมการรวมตัวในระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นภาคีด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ ๑๒ เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ประกอบด้วย (๑) เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการพลังงานทั้งระบบ (๒) พัฒนาองค์ความรู้และแสวงหาแหล่งพลังงานทางเลือกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (๓) สร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนอย่างจริงจังในการดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย และ (๔) ฟื้นฟูภาคเกษตรกรรมอันเป็นรากฐานความมั่นคงทางอาหารของไทย

ค. แผนระดับที่ ๓ แผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
ดังนี้

● **นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ**
พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งจัดทำเป็นฉบับที่ ๒ ต่อเนื่องจากนโยบายและแผนฯ พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๕๙ เพื่อเป็นกรอบนโยบายและทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างบูรณาการในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการระยะกลาง (๕ ปี) รวมถึงแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันได้มีการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ขึ้นเป็นแผนฉบับที่ ๕ ของประเทศ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์สำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ (รายละเอียดในหัวข้อ ๒.๒)

● **แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔**
และแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ให้เป็นแผนหลักด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ จัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งได้นำแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. ๒๐๑๑-๒๐๒๐ และเป้าหมายไอจิ มากำหนดเป็นกรอบทิศทางการดำเนินงาน แผนแม่บทฯ ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ บูรณาการคุณค่าและการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการมีส่วนร่วมในทุกระดับ มุ่งเสริมสร้างความรู้ความตระหนักด้านความหลากหลายทางชีวภาพ บูรณาการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ อนุรักษ์ และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ มุ่งเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และปกป้องคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ และการลดภัยคุกคามและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ การจัดการชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน และการจัดการความปลอดภัยทางชีวภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศและบริหารจัดการเพื่อเพิ่มพูนและแบ่งปันผลประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ โดยสอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมและการวิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนางค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นมาตรฐานสากล มุ่งเน้นการจัดการ

องค์ความรู้และฐานข้อมูล ต่อมาได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เพื่อรองรับและขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ พร้อมกำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการแต่ละเรื่องให้สอดคล้องกับเป้าหมายระดับชาติด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

- **แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓**

แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓ เป็นกรอบแนวทางระยะยาวในการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ครอบคลุมประเด็นสำคัญทั้งด้านการปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการส่งเสริมรูปแบบการเติบโตที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งประกอบด้วยแนวทางการดำเนินงานใน ๓ เรื่องหลัก ได้แก่ (๑) การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กำหนดแนวทางและมาตรการด้านการจัดการน้ำ อุทกภัย และภัยแล้ง การเกษตรและความมั่นคงทางอาหาร การท่องเที่ยว สาธารณสุข การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์ (๒) การลดก๊าซเรือนกระจกและส่งเสริมการเติบโตที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ กำหนดแนวทางและมาตรการในสาขาการผลิตไฟฟ้า การคมนาคมขนส่ง การใช้พลังงานภายในอาคาร ภาคอุตสาหกรรม ภาคของเสีย ภาคการเกษตรภาคป่าไม้ และการจัดการเมือง (๓) การสร้างขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบด้วยแนวทางและมาตรการในสาขาการพัฒนาข้อมูลงาน ศึกษาวิจัยและเทคโนโลยี การพัฒนากลไกสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การสร้างความตระหนักรู้และเสริมศักยภาพด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และแนวทางความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- **แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙**

แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙ เพื่อกำหนดกรอบนโยบายสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรน้ำของประเทศในทุกด้าน โดยยึดหลักการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำอย่างบูรณาการและยั่งยืนตามแนวนโยบายของรัฐบาล ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต (เกษตรและอุตสาหกรรม) การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย การจัดการคุณภาพน้ำ การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน และการบริหารจัดการ โดยเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) เห็นชอบตามที่คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเสนอการปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙) โดยเปลี่ยนชื่อเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (แผนระดับ ๓) และได้ปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ ๑๙ การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ และ

แผนปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประเด็นระบบเส้นทางน้ำ การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ (น้ำชุมชน) โดยปรับปรุงกลยุทธ์เป็น ๒๘ กลยุทธ์ ๕๔ แผนงาน ทั้งได้วิเคราะห์การแก้ไขพื้นที่ (น้ำแล้งและน้ำท่วม) ๖๖ พื้นที่อย่างเป็นระบบ และการปรับตัวชีวิตให้ถึงระดับผลลัพธ์ พร้อมทั้งให้มีหน่วยขับเคลื่อนระดับกระทรวง

- **ยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)**

ยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางและทิศทางการพัฒนางานด้านน้ำบาดาลเพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลของประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เสริมสร้างขีดสมรรถนะขององค์กร การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สร้างจิตสำนึกในการร่วมกันใช้และดูแลทรัพยากรน้ำบาดาลซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ โดยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กรมทรัพยากรน้ำบาดาล รองรับไว้ ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ การประเมินศักยภาพและพัฒนาคุณภาพน้ำบาดาลอย่างทั่วถึงและสมดุล การอนุรักษ์ พื้นฟู กำกับดูแลทรัพยากรน้ำบาดาลอย่างเหมาะสมและยั่งยืน การเสริมสร้างขีดสมรรถนะขององค์กรและการมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาความร่วมมือและกลไกรองรับภาวะวิกฤตและภัยพิบัติในประเทศอาเซียน

- **แผนอนุรักษ์พลังงาน ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๗๓)**

แผนอนุรักษ์พลังงาน ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๗๓) จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดแนวนโยบายและแนวทางการดำเนินการด้านการอนุรักษ์พลังงานระยะยาว ๒๐ ปี และระยะสั้น ๕ ปี ทั้งในภาพรวมของประเทศ และในภาคเศรษฐกิจที่มีการใช้พลังงานมาก ได้แก่ ภาคขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม ภาคอาคารธุรกิจ และภาคบ้านอยู่อาศัย เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางในการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานให้บรรลุเป้าหมายการอนุรักษ์พลังงานที่ตั้งไว้ รวมทั้งกำหนดมาตรการและแผนงานเพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การใช้มาตรการแบบผสมผสานทั้งการบังคับด้วยกฎระเบียบ และมาตรฐาน และการส่งเสริมและสนับสนุนด้วยการจูงใจ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การใช้มาตรการที่จะส่งผลกระทบในวงกว้างในเชิงการสร้างตระหนักรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การใช้พลังงานของผู้ใช้พลังงานและพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้ประกอบการ และการเปลี่ยนทิศทางการตลาด (Market Transformation) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การให้เอกชนเป็นหุ้นส่วนที่สำคัญ (Public-Private Partnership) ในการส่งเสริมและดำเนินมาตรการอนุรักษ์พลังงาน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การกระจายงานด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานไปยังหน่วยงาน/องค์กรภาครัฐและเอกชนที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรและความเชี่ยวชาญ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การใช้มีเอชพีและบริษัทจัดการพลังงาน (Energy Service Company : ESCO) เป็นกลไกสำคัญเพื่อให้คำปรึกษาและดำเนินมาตรการอนุรักษ์พลังงานที่ต้องใช้เทคนิคที่สูงขึ้น และยุทธศาสตร์ที่ ๖ การเพิ่มการพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยี เพื่อลดต้นทุนเทคโนโลยีและเพิ่มโอกาสการเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพพลังงานสูง รวมทั้งการเสริมสร้างธุรกิจผลิตสินค้าที่มีประสิทธิภาพพลังงานสูง

● แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง นับเป็นฐานทุนเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย รวมถึงระดับภูมิภาคและระดับโลก สถานภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก ทั้งอิทธิพลของปัจจัยที่มาจากการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และจาก ปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ รวมทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศโลก ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเล ได้แก่ ป่าชายเลน ป่าชายหาด แหล่งหญ้าทะเลแนวปะการัง สัตว์และพืชทะเล และระบบนิเวศพื้นทะเลเสื่อมโทรมลง รวมทั้งการเกิดภัยพิบัติธรรมชาติและปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่มีผลกระทบต่อความสมดุลทางระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การดำเนินงานบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ผ่านมา นับได้ว่ายังไม่มีทิศทางที่ชัดเจน โดยที่หน่วยงานรับผิดชอบในการดูแลการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งมีจำนวนมากและต่างก็มีกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของตนเอง ประกอบกับรัฐบาลและองค์กรระหว่างประเทศทางด้านการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลให้ความสำคัญและกำหนดไว้ในนโยบาย รวมทั้งยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการ ซึ่งในบางครั้งยุทธศาสตร์การใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรของหลายหน่วยงานเกิดความขัดแย้งกันทำให้การบูรณาการการจัดการใช้ประโยชน์กระทำได้อย่างจริงจังจำเป็นต้องมีการพัฒนาจัดทำกรอบของการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมภารกิจของแต่ละหน่วยงานลดความซ้ำซ้อน รวมทั้งแก้ปัญหาข้อจำกัดในเรื่องศักยภาพของบุคลากร งบประมาณที่มีจำกัด การประสานงานกับส่วนเกี่ยวข้อง และความฉับไวในการตอบสนองต่อการเสื่อมสลายของทรัพยากรทั้งโดยมนุษย์และธรรมชาติ

● นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

เพื่อให้การจัดการและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้สามารถกระทำอย่างต่อเนื่องในระยะยาวและประสานสอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติชนิดอื่น จึงสมควรกำหนดนโยบายการป่าไม้แห่งชาติไว้ให้เป็นการแนวนอน เพื่อให้ส่วนราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องได้มีความเข้าใจร่วมกันและถือเป็นแนวทางปฏิบัติ อันจะทำให้การพัฒนาป่าไม้เป็นไปอย่างราบรื่น และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ๒๐ ประการ อาทิ ให้มีการกำหนดแนวทางการจัดการและการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ในระยะยาวอันจะทำให้ประเทศได้รับประโยชน์อย่างคุ้มค่าทางสังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคงและสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยเน้นให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมบทบาทและหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ ด้านทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติอื่น และภาคเอกชนให้มีส่วนรับผิดชอบในการจัดการและพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ร่วมกันปรับปรุงระบบการบริหารงานป่าไม้ของชาติให้สอดคล้องกับปริมาณ คุณภาพ และสภาพทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป กำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศเพื่อประโยชน์ ๒ ประการ ดังนี้ ป่าเพื่อการอนุรักษ์ กำหนดไว้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่หายากและป้องกันภัยธรรมชาติ

อันเกิดจากน้ำท่วมและการพังทลายของดิน ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย และนันทนาการ ของประชาชนในอัตราร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศ และป่าเพื่อเศรษฐกิจ กำหนดไว้เพื่อการผลิตไม้ และของป่าเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจในอัตราร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ รัฐ และภาคเอกชน จะพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้และจะจัดการพัฒนาให้อำนวยประโยชน์ทั้งในทางตรงและ ทางอ้อมโดยสม่ำเสมอตลอดไป

- **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔**

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นกรอบแนวทางการ พัฒนาในระยะ ๕ ปี มุ่งไปสู่วิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. ๒๕๗๙ ที่กำหนดว่า “ประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย” ซึ่งประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการ ท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพัฒนาระบบโลจิสติกส์ด้านการท่องเที่ยวการพัฒนา บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้อง กับมาตรฐานสากล การสร้างความสมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทยและการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวมุ่งเน้นการสื่อสารคุณค่า และภาพลักษณ์ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมที่มีคุณภาพสูงต่อนักท่องเที่ยว และการบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ

- **แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙**

แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ เป็นแผนการส่งเสริม การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืนของประเทศไทย จัดทำขึ้นภายใต้ Thailand-EU Policy Dialogues Support Facility (PDSF) ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศ และรายสาขา และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ การยกระดับสังคมไทยสู่การผลิตที่ยั่งยืน การยกระดับสังคมไทยสู่การบริโภค ที่ยั่งยืน และการยกระดับสังคมไทยสู่การใช้ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับยุทธศาสตร์ การยกระดับสังคมไทยสู่การใช้ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน แบ่งเป็น ส่วนที่ ๑ ภาคการผลิต ประกอบด้วย ภาคอุตสาหกรรมการผลิต ภาคเกษตรกรรมและอาหาร และภาคอุตสาหกรรมบริการ (รวมทั้งการท่องเที่ยว) และส่วนที่ ๒ ภาคการบริโภค ประกอบด้วย ภาคการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและ บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐและฉลากสิ่งแวดล้อม ภาคเมืองและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และภาคการสร้างวัฒนธรรมตระหนักและการศึกษา ซึ่งแต่ละสาขาจะมีการกำหนดมาตรการ

สำคัญในการขับเคลื่อน เป้าหมาย และตัวชี้วัด โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะทบทวนผลการดำเนินงานขับเคลื่อนทุก ๓ ปี

- **แผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓**

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

แผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยคงมุ่งเน้นการเพิ่มปริมาณและมูลค่าของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย หน่วยงานในกำกับของรัฐ และองค์การมหาชน ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเดิม ในขณะเดียวกันจะขยายไปสู่ภาคเอกชนและประชาชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้กว้างขวางขึ้น และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่กระบวนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในทุกภาคส่วนต่อไป

- **ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔**

ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดทิศทางการจัดการมลพิษของประเทศไทยในระยะยาว และกำหนดแนวทางการดำเนินงานทุก ๕ ปี ซึ่งแนวทางการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี แบ่งออกเป็น ๔ ช่วงเวลา ได้แก่ ระยะที่ ๑ คือ ระยะ ๕ ปีแรก ระบบการบริหารจัดการมลพิษมีการพัฒนาในระดับที่ดีขึ้น ระยะที่ ๒-๓ คือ ช่วงระยะ ๑๐-๑๕ ปี มีการผลิตและบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานในวิถีการดำรงชีวิต และเป้าหมายระยะ ๑๐-๒๐ ปี การพัฒนาประเทศเป็นไปตามหลักสังคมคาร์บอนต่ำ (Low carbon Society) และไร้ของเสีย (Zero waste)

ในระยะแรกที่ใช้แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นเครื่องมือการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง ประกอบด้วย การผลิตภาคอุตสาหกรรมและการผลิตภาคเกษตรกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การคมนาคมขนส่งและการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มประสิทธิภาพในการบำบัด กำจัดของเสีย และควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด ประกอบด้วย การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ การจัดการกากอุตสาหกรรม การจัดการสารอันตรายในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การจัดการน้ำเสียชุมชน การตรวจสอบและควบคุมแหล่งกำเนิด การตรวจสอบและควบคุมยานพาหนะ และการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศ และการจัดการมลพิษเชิงพื้นที่ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาระบบ

การบริหารจัดการมลพิษ ประกอบด้วยการบริหารจัดการในภาพรวมการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคม การเพิ่มประสิทธิภาพด้านกฎหมายส่งเสริม การมีส่วนร่วม และเครือข่ายของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการมลพิษ การดำเนินงานตามพันธกรณี และความร่วมมือระหว่างประเทศ

● แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔

แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ เป็นกรอบทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ เพื่อให้มีแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายในภาพรวม และบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและสามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายครอบคลุมตั้งแต่ต้นทาง กลางทางและปลายทาง ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด สนับสนุนและขยายผลให้มีการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่บ้านเรือน สถานศึกษา สถานประกอบการ รวมทั้งสถานบริการต่าง ๆ ทั้งในชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย สนับสนุนการเลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกและนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (๒) มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจังหวัด ดำเนินการเก็บรวบรวม ขนส่ง และกำจัดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง จัดให้มีศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวม (Cluster) โดยใช้เทคโนโลยีแบบผสมผสานอย่างเหมาะสม และ (๓) มาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย โดยสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน ตั้งแต่ระดับเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ตั้งแต่การลดการเกิดขยะมูลฝอยจากต้นทาง

● แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙

กระทรวงพลังงาน ได้วางกรอบแผนบูรณาการพลังงานแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญใน ๓ ด้าน ประกอบด้วย (๑) ด้านความมั่นคงทางพลังงาน (Security) ในการตอบสนองต่อปริมาณความต้องการพลังงาน ที่สอดคล้องกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราการเพิ่มของประชากร และอัตราการขยายตัวของเขตเมือง รวมถึงการกระจายสัดส่วนของเชื้อเพลิงให้มีความเหมาะสม (๒) ด้านเศรษฐกิจ (Economy) ที่ต้องคำนึงถึงต้นทุนพลังงานที่มีความเหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะยาว การปฏิรูปโครงสร้างราคาเชื้อเพลิงประเภทต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับต้นทุนและให้มีภาระภาษีที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานของประเทศไม่ให้เกิดการใช้พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย รวมถึงส่งเสริมการใช้พลังงานอย่าง

มีประสิทธิภาพ และ (๓) ด้านสิ่งแวดล้อม (Ecology) เพิ่มสัดส่วนการผลิต พลังงานหมุนเวียนภายในประเทศ และการผลิตพลังงานด้วยเทคโนโลยีประสิทธิภาพสูงเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนในแผนบูรณาการพลังงานแห่งชาติที่สอดคล้องกับกรอบของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ ๓ ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการพัฒนาพลังงานทดแทน ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเตรียมความพร้อมด้านวัตถุดิบและเทคโนโลยีพลังงานทดแทน
เป้าประสงค์การพัฒนาความสามารถในการผลิต บริหารจัดการวัตถุดิบ
ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มศักยภาพการผลิต การใช้และตลาดพลังงานทดแทน เป้าประสงค์
การผลักดันความสามารถในการผลิตและความต้องการพลังงานทดแทน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างจิตสำนึกและเข้าถึงองค์ความรู้ข้อเท็จจริงด้านพลังงานทดแทน
เป้าประสงค์ การสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจต่อการผลิต
การใช้พลังงานทดแทนอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

● แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ถือเป็นกรอบแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะ ๕ ปีแรก พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการสินค้าเกษตรตลอดโซ่อุปทาน ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นสำคัญของการพัฒนาภาคเกษตรบนพื้นฐานการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยเน้นการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตรให้คงความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนกิจกรรมเกษตรเชิงอนุรักษ์เพื่อคงความสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ และยุทธศาสตร์ที่ ๕ พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

● แผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ได้จัดทำนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ซึ่งเป็นกรอบนโยบาย (Policy Framework) ระยะยาวที่ครอบคลุมประเด็นการแก้ไขปัญหาที่สำคัญในเรื่องที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ และมีความสอดคล้องกับนโยบายและทิศทางการพัฒนา

ประเทศ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานและการจัดสรรงบประมาณ โดย คทช. ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ได้มีมติเห็นชอบและให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

เพื่อให้นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) สามารถขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระยะเร่งด่วน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในระยะ ๕ ปีแรก พร้อมทั้งรายละเอียดของแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนสามารถดำเนินการในระยะเฉพาะหน้าได้ทันที โดยกระบวนการในการจัดทำแผนฯ ได้มีการทบทวนข้อมูลสถานการณ์ปัญหาที่ดินและทรัพยากรดินทั้งในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนทิศทางการพัฒนาประเทศภายใต้ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดินฯ ระยะ ๕ ปี มีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ทั้งเวทีการประชุมกลุ่มย่อยตามรายประเด็นยุทธศาสตร์และการสัมมนากลุ่มใหญ่เพื่อรับฟังความคิดเห็น และนำข้อคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม แผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนปฏิบัติการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินระยะเร่งด่วนให้มีความครบถ้วน ถูกต้อง และสมบูรณ์ ก่อนนำเสนอต่อ คทช. และคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

● ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙

ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไทย ให้มีอัตราการเติบโตตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปฏิรูปภาคอุตสาหกรรมไทยสู่อุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญา เป็นการดำเนินการเพื่อเปลี่ยนผ่านโครงสร้างอุตสาหกรรมเดิมของไทยที่เน้นด้านประสิทธิภาพการผลิตไปสู่อุตสาหกรรมที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้นโดยส่งเสริมให้อุตสาหกรรมมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้นด้วยการยกระดับผลิตภัณฑ์มาตรฐานในการผลิตและการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ปฏิรูปนิเวศอุตสาหกรรมรองรับอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาเป็นการวางรากฐานด้านปัจจัยพื้นฐาน ให้พร้อมขับเคลื่อนและรองรับการพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม และ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เชื่อมโยงอุตสาหกรรมไทยกับเศรษฐกิจโลก มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาบริษัทข้ามชาติสัญชาติไทย โดยใช้ความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าและนำเสนอบริการในคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมายซึ่งมีศักยภาพสูงเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันบนเวทีโลก

- ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และแผนแม่บท
การบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จัดทำขึ้นภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ และวาระการปฏิรูปประเทศ เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการแร่ที่มีอยู่ในประเทศให้เป็นไปอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในระยะ ๒๐ ปี

ในช่วงระยะ ๕ ปีแรก มุ่งเน้นการปฏิรูประบบการบริหารจัดการแร่ให้สอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการบริหารจัดการแร่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างยั่งยืน และมีคุณภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน มีการจัดสรรผลประโยชน์แร่แก่ผู้มีส่วนได้เสียอย่างเป็นธรรม และประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแร่ประเด็นยุทธศาสตร์ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้กำหนดให้มีความเชื่อมโยง สอดคล้อง สัมพันธ์ และส่งเสริมการปฏิรูปและขับเคลื่อนไปพร้อมกันโดยประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้ (๑) การจำแนกเขตแหล่งแร่ (๒) การกำหนดนโยบายบริหารจัดการแร่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (๓) การพัฒนากลไกการกำกับ ดูแล และอำนวยความสะดวก และ (๔) การเสริมสร้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วม

- แผนยุทธศาสตร์ตามภารกิจเฉพาะด้านของกระทรวงมหาดไทย ๑๐ ปี
(พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๖)

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดให้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามภารกิจเฉพาะด้านของกระทรวงมหาดไทย ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๖) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารงานของผู้บริหารของกระทรวงซึ่งประกอบด้วย ๘ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (๒) ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนและความมั่นคงภายใน (๓) ด้านการอำนวยความสะดวก เป็นธรรมของสังคม (๔) ด้านการทะเบียนราษฎรและทะเบียนอื่น ๆ (๕) ด้านการพัฒนาชุมชน (๖) ด้านผังเมือง (๗) ด้านที่ดิน และ (๘) ด้านกิจการสาธารณภัย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในฐานะหน่วยงานกลางของรัฐในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ได้รับมอบหมายให้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามภารกิจเฉพาะด้านของกระทรวงมหาดไทย ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๖) ด้านกิจการสาธารณภัย เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางภารกิจด้านสาธารณภัยของประเทศในอนาคต ๑๐ ปีข้างหน้า และใช้เป็นกรอบแนวทางในการบูรณาการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบริหารจัดการภัยพิบัติให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ

● แผนยุทธศาสตร์กระทรวงคมนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

การขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ผ่านยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติจริงที่เป็นรูปธรรมเพื่อให้สามารถบรรลุ เป้าหมายได้ตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่กำหนดนั้น องค์กรต้องมีความเข้าใจหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการขับเคลื่อนองค์กรด้วยแผนงาน ซึ่งแผนงานนั้นมี ๒ รูปแบบหลักที่สำคัญคือ (๑) แผนงานประเภท Single-use Plan ซึ่งเป็นแผนงานที่ถูกสร้างขึ้นและใช้ในระยะเวลาหนึ่ง ๆ ตามที่กำหนด เช่น แผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี (๑ ปี) เป็นต้น และ (๒) Standing Plan คือกรอบวิธีการดำเนินงานที่ถูกกำหนดให้ผู้ปฏิบัติต้องปฏิบัติตามและไม่มี การกำหนดอายุการใช้จนกว่าจะมีการยกเลิกหรือปรับปรุง เช่น นโยบาย กฎกติกา หลักเกณฑ์ และ แนวปฏิบัติมาตรฐาน เป็นต้น ซึ่งแท้จริงแล้วนั้น วิสัยทัศน์จะเป็นตัวกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญและถ่ายทอดสู่แผนการปฏิบัติทั้ง ๒ รูปแบบข้างต้น ทั้งในส่วนของกิจกรรมการดำเนินงานตามปกติที่ทำเป็นประจำ (Routine Activities) และกิจกรรมการดำเนินงานที่เป็นสิ่งใหม่ที่ถูกปรับปรุง/พัฒนาขึ้นตามยุทธศาสตร์ (Project Initiative Activity) โดยวิสัยทัศน์เป็นตัวกำหนด แนวนโยบาย (Policy) ด้านต่าง ๆ ที่ใช้เป็นกรอบการกำหนดแนวปฏิบัติมาตรฐาน (Standard Operation Procedure: SOP) ของหน่วยงาน และขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Work Instruction) ของบุคลากร ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องและส่งเสริม การขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ และในส่วนของ การขับเคลื่อนเชิงรุก วิสัยทัศน์จะเป็นตัวกำหนด บทบาทที่สำคัญ (Role) และพันธกิจ (Mission) ที่ต้องดำเนินการ และถ่ายทอดสู่การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ขององค์กรในที่สุด

นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งการบรรจุสาระไว้ในแผนหลักของการพัฒนาประเทศ การจัดทำเป็นนโยบายและแผน ด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับเป็นกรอบทิศทางให้หน่วยงานละภาคส่วนต่าง ๆ นำไปสู่การปฏิบัติ และมีแผนเฉพาะด้านต่าง ๆ ทั้งด้านพลังงาน ความหลากหลายทางชีวภาพ แร่ น้ำ ทะเล ขยะมูลฝอย และมลพิษ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม นโยบายและแผนเหล่านั้นมีทิศทางความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ซึ่งมุ่งการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในประเด็นต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจสีเขียว สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคม เศรษฐกิจ ภาวะทะเล สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

จากการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลสาระสำคัญของนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง ในระดับประเทศด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องอย่างสัมพันธ์

กับแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมีทิศทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพปัญหาของพื้นที่ และความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ทั้งนี้รายละเอียดของผังแสดงความเชื่อมโยงนโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม แสดงดังตารางภาพที่ ๒-๑



ภาพที่ ๒-๑ ผังแสดงความเชื่อมโยงนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ด้วยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๕-๓๖ กำหนดให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จัดทำแผนปฏิบัติการ เรียกว่า “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งกำหนดขึ้นตามมาตรา ๑๓ (๑) เพื่อเป็นกรอบให้ภาคีเครือข่ายได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ซึ่งมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เพื่อให้ภาคีเครือข่ายมีการบริหารจัดการทิศทางการดำเนินงานสอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

ปัจจุบัน นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ซึ่งจัดทำเป็นฉบับที่ ๒ เพื่อเป็นกรอบนโยบายและทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างบูรณาการ ประกอบด้วย นโยบายที่สำคัญ ๔ ประการ ได้แก่

นโยบายที่ ๑ จัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างมั่นคงเพื่อความสมดุลเป็นธรรมและยั่งยืน

นโยบายที่ ๒ สร้างการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อความมั่นคงและยั่งยืน

นโยบายที่ ๓ ยกระดับมาตรการในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ ๔ สร้างความเป็นหุ้นส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นแผนระยะกลาง ๕ ปี จัดทำขึ้นเพื่อถ่ายทอดนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ไปสู่การปฏิบัติปัจจุบันคือ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๙ และได้นำเสนอสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพิจารณานำประเด็นยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ทั้งนี้ เพื่อให้แผนทั้งสองมีการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้อง เกื้อหนุนกัน และส่งเสริมให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจ และสังคม มีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน

ในการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้เปิดโอกาสให้ภาคีภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ สถาบันการศึกษา และประชาชน

ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ผ่านการประชุมกลุ่มย่อย ตามรายประเด็นยุทธศาสตร์ การสัมมนา รับฟังความคิดเห็นในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ รวมถึง การประชุมแนวทางการขับเคลื่อนแผน แล้วทำการปรับปรุงและแก้ไขสาระให้มีความครบถ้วนและ สมบูรณ์ นำเสนอต่อคณะกรรมการแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และคณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบ นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ และประกาศใช้ ในราชกิจจานุเบกษา โดยมุ่งหวังให้การจัดการและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกประเทศและเป็นเชิงรุก รวมถึงให้ความสำคัญต่อบทบาทและ สิทธิของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้ สังคมไทยยืนหยัดได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์สำคัญของแผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ มีดังนี้

วิสัยทัศน์	อนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและ เป็นธรรม มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมุ่งสู่การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
พันธกิจ	ประเทศไทยมีการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลาย ทางชีวภาพเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า สมดุล และเป็นธรรม รวมทั้ง สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการให้มีคุณภาพที่ดี บนพื้นฐานการเติบโตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม
วัตถุประสงค์	๑) เพื่อให้ทุกภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง มีทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมได้อย่างบูรณาการ และมีประสิทธิภาพ ๒) เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่าง เหมาะสม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศ และช่วยเสริมสร้างความ สมดุล เป็นธรรม และบรรลุเป้าหมาย บนพื้นฐานการเติบโตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม
เป้าประสงค์	เพื่อให้แนวทางการดำเนินงานในระดับปฏิบัติมีทิศทางที่ชัดเจน สามารถ ขับเคลื่อนงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้บรรลุ เป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรมบนพื้นฐานการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม
	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู
	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม อย่างคุ้มค่า และยั่งยืน
	ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ

สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม

ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัวของระบบนิเวศธรรมชาติ เพื่อรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความสมดุลและเป็นธรรม โดยมีเป้าหมายของยุทธศาสตร์ คือให้ฐานทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ได้รับการส่งเสริม ทั้งการอนุรักษ์ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างสมดุลเป็นธรรม และเกิดความมั่นคง มี ๒ กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ ๑.๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๖ แผนงาน ได้แก่ แผนงานทรัพยากรป่าไม้ แผนงานทรัพยากรน้ำ และน้ำบาดาล แผนงานทรัพยากรดินและที่ดิน แผนงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง แผนงานทรัพยากรธรณี และแผนงานความหลากหลายทางชีวภาพ

กลยุทธ์ที่ ๑.๒ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย ๓ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการมีส่วนร่วมในการจัดการ แผนงานการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการ และแผนงานการเสริมสร้างความรู้และความตระหนัก

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู

มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ณ แหล่งกำเนิด ลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้นในทุกขั้นตอน สนับสนุนการนำกลับมาใช้ใหม่ และมีระบบการจัดการแบบรวมศูนย์ในการจัดการของเสียที่เกิดขึ้น รวมถึงเพิ่มความรับผิดชอบของผู้ผลิต ให้มีบทบาทในการจัดการผลิตภัณฑ์ของตนเอง และซากผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นอย่างครบวงจร โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการ โดยมีเป้าหมายของยุทธศาสตร์ คือ สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการที่ดีอย่างมีคุณภาพทั้งการป้องกัน บำบัด ฟื้นฟู และการถ่ายทอดสิ่งแวดล้อมที่ดีสู่รุ่นต่อไป มี ๓ กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ ๒.๑ การป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ ประกอบด้วย ๔ แผนงาน ได้แก่ แผนงาน การพัฒนาเครื่องมือกลไกการบริหารจัดการ แผนงานการจัดการน้ำเสีย แผนงานการจัดการ คุณภาพอากาศและเสียง และแผนงานการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย

กลยุทธ์ที่ ๒.๒ การเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินและกฎหมาย และแผนงานการฟื้นฟูพื้นที่วิกฤต ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๒.๓ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมชุมชนและสิ่งแวดล้อมอื่น ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน และแผนงานการจัดการสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่าง คุ่มค่า และยั่งยืน

เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ และลดการเกิด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด และพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายของยุทธศาสตร์ คือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพ มากขึ้นมีความคุ้มค่า และยั่งยืน มี ๓ กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ ๓.๑ การส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และแผนงานการส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๓.๒ การส่งเสริมการผลิตและบริการที่ยั่งยืน ประกอบด้วย ๓ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการเกษตร แผนงานการอุตสาหกรรม และแผนงานการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ ๓.๓ การพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ และแผนงานการ เพิ่มมูลค่าในการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและ ภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ

เป็นการสร้างศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ที่มีความเปราะบาง และมีความเสี่ยง ให้สามารถเตรียมพร้อมรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่เกิดขึ้น โดยสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ตลอดจนให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความร่วมมือ ในการดำเนินงานตามพันธกรณีและความตกลงกับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค และประชาคมโลก ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมายของยุทธศาสตร์ คือ ทุกภาคส่วนมีศักยภาพ

ในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และมีความพร้อมในความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมกับต่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและโลกที่เป็นเชิงรุก มี ๓ กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ ๔.๑ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาศักยภาพของประชาชนด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการสร้างความรู้ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของประชาชน และแผนงานการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กลยุทธ์ที่ ๔.๒ การพัฒนาแผนงานและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการสร้างความรู้และขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชน และแผนงานการสร้างความสามารถในการปรับตัวของภาคส่วนต่าง ๆ

กลยุทธ์ที่ ๔.๓ การพัฒนาความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ๒ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการพัฒนาและกระตุ้นบทบาทความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และแผนงานการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความร่วมมือในเวที

ในการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ให้ความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจกับส่วนราชการทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ รวมถึงภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ให้ตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ที่มีลักษณะบูรณาการงานร่วมกันเป็นตัวชี้วัดร่วมระหว่างหน่วยงานจัดทำงบประมาณสร้างฐานข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ รวมทั้งกำหนดประเด็นที่มีความสำคัญซึ่งควรดำเนินการเร่งด่วนและผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Projects) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการและเป็นรูปธรรม ในภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่

ภาคเหนือ ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า และปัญหาหมอกควัน

ภาคกลาง ปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้ง

ภาคตะวันออกและภาคใต้ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

การติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ แบ่งออกเป็นระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ การติดตามประเมินผลตามเป้าหมายของแผนจัดการฯ ในระยะ ๒ ปี หลังจากการประกาศใช้แผนจัดการฯ เพื่อรายงานความก้าวหน้า และนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนจัดการฯ ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ และใช้กำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ และระยะที่ ๒ การติดตามประเมินผลตามเป้าหมาย เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนจัดการฯ (๕ ปี) เพื่อรวบรวมปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติที่ได้เสนอไว้ในแผนฯ มาใช้ประกอบการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในอนาคต

ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดการดำเนินงานแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานและการติดตามประเมินผล รวมทั้งสิ้น ๓๑ ตัวชี้วัด จำแนกเป็น ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม จำนวน ๑๑ ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู จำนวน ๖ ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน จำนวน ๘ ตัวชี้วัดและยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติและส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ จำนวน ๖ ตัวชี้วัด แสดงดังตารางที่ ๒-๑

ตารางที่ ๒-๑ เป้าหมาย และตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน	เป้าหมายและตัวชี้วัด
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อย่างสมดุลและเป็นธรรม	เป้าหมาย ให้ฐานทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการส่งเสริมทั้งการอนุรักษ์ ปั่นฟู และใช้ประโยชน์อย่างสมดุล เป็นธรรม และเกิดความมั่นคง
๑.๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการอนุรักษ์ ปั่นฟู และใช้ ประโยชน์อย่างยั่งยืน ๑.๑.๑ ทรัพยากรป่าไม้ ๑.๑.๒ ทรัพยากรน้ำ/น้ำบาดาล ๑.๑.๓ ทรัพยากรดินและที่ดิน ๑.๑.๔ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๑.๑.๕ ทรัพยากรธรณี ๑.๑.๖ ความหลากหลายทางชีวภาพ ๑.๒ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิด ความยั่งยืน ๑.๒.๑ การมีส่วนร่วมในการจัดการ ๑.๒.๒ การเสริมสร้างศักยภาพการ จัดการ ๑.๒.๓ การเสริมสร้างความรู้และ ความตระหนัก	ตัวชี้วัด ๑.๑ ประกาศใช้แผนที่แนวเขตพื้นที่ป่าที่มีแนวเขตเดียวกัน (One Map) และจำนวนพื้นที่จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน(เพิ่มขึ้น) ๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ (เพิ่มขึ้น) ๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ๑๕ ๑.๔ ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM (ดัชนี ๐-๑๐๐) (เพิ่มขึ้น) ๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ดินทั้งหมด (ลดลง) ๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางและมาตรการ หรือมีโครงสร้างที่เหมาะสม (เพิ่มขึ้น) ๑.๗ ปะการังที่มีชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓-๙ ๑.๘ อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมงทะเล (Catch Per Unit Effort: CPUE) ใน ๑ ชั่วโมง ในน่านน้ำไทย (เพิ่มขึ้น) ๑.๙ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (ลดลง) ๑.๑๑ สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดำเนินการ (เพิ่มขึ้น)

ตารางที่ ๒-๑ เป้าหมาย และตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน	เป้าหมายและตัวชี้วัด
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัดและฟื้นฟู	เป้าหมาย สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการที่ดีอย่างมีคุณภาพทั้งการป้องกัน บำบัด ฟื้นฟู และการถ่ายทอดสิ่งแวดล้อมที่ดีสู่รุ่นต่อไป
๒.๑ การป้องกัน ลด และจัดมลพิษ ๒.๑.๑ การพัฒนาเครื่องมือกลไกการบริหารจัดการ ๒.๑.๒ การจัดการน้ำเสีย ๒.๑.๓ การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย ๒.๒ การเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ ๒.๒.๑ การพัฒนาเครื่องมือทางการเงินและกฎหมาย ๒.๒.๒ การฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ๒.๓ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมชุมชน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๒.๓.๑ การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน ๒.๓.๒ การจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม	ตัวชี้วัด ๒.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดีร้อยละ ๘๐ ๒.๒ คุณภาพอากาศมีจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM ₁₀) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙ ๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ โดยมีอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ๒.๔ ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมือง ไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน ๒.๖ มาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้รับการพัฒนา
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน	เป้าหมาย การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความคุ้มค่า และยั่งยืน
๓.๑ การส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน ๓.๑.๑ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๓.๑.๒ การส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ตัวชี้วัด ๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (Material Footprint : MF) ของประเทศ และการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากรต่อคน (ลดลง) ๓.๒ สัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสัดส่วนปริมาณการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (เพิ่มขึ้น)

ตารางที่ ๒-๑ เป้าหมาย และตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน	เป้าหมายและตัวชี้วัด
๓.๒ การส่งเสริมการผลิตและบริการที่ยั่งยืน ๓.๒.๑ การเกษตร ๓.๒.๒ การอุตสาหกรรม ๓.๒.๓ การท่องเที่ยว ๓.๓ การพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน ๓.๓.๑ การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ๓.๓.๒ การเพิ่มมูลค่าในการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพ	๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี (ลดลง) ๓.๔ ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช และร้อยละของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ (เพิ่มขึ้น) ๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวเพิ่มขึ้น และผ่านเกณฑ์ระดับสี่ขึ้นไป (เพิ่มขึ้น) ๓.๖ พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่ ๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (เพิ่มขึ้น) ๓.๘ ประกาศใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพ
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติและส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ	เป้าหมาย ทุกภาคส่วนมีศักยภาพในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติและมีความพร้อมในความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมกับต่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและโลก ที่เป็นเชิงรุก
๔.๑ การสร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของประชาชนด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ๔.๑.๑ การสร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของประชาชน ๔.๑.๒ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ๔.๒ การพัฒนาแผนงานและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๔.๒.๑ การสร้างความพร้อมและขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชน ๔.๒.๒ การสร้างความสามารถในการปรับตัวของภาคส่วนต่าง ๆ	ตัวชี้วัด ๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่งลดลงร้อยละ ๗-๒๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (เทียบเคียงกับกรณีพื้นฐาน-Business as Usual: BAU โดยใช้ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นปีฐาน) ๔.๒ สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อยร้อยละ ๒๕ ๔.๓ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (เพิ่มขึ้น) ๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน (เพิ่มขึ้น) ๔.๕ จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับความเจ็บ หรือต้องโยกย้าย/อพยพ เนื่องจากผลกระทบของภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน (ลดลง)

ตารางที่ ๒-๑ เป้าหมาย และตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงาน	เป้าหมายและตัวชี้วัด
๔.๓ การพัฒนาความร่วมมือด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ๔.๓.๑ การพัฒนาและกระตุ้นบทบาท ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ๔.๓.๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ด้านความร่วมมือในเวทีระหว่าง ประเทศ	๔.๖ จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีกิจกรรมการดำเนินงานในแต่ละปี (เพิ่มขึ้น)

การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ให้มีความสำคัญต่อการประเมินผลตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องใน ๘ กระทรวงหลัก ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพลังงาน กระทรวงคมนาคม กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงได้มีการศึกษานโยบายและแผนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเพื่อศึกษาความสอดคล้องของเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้องที่กล่าวไว้ข้างต้น แสดงดังตารางที่ ๒-๒

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย	ประเมินผล***
เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ ๑ ฐานทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพได้รับการส่งเสริมทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างสมดุล เป็นธรรม และเกิดความมั่นคง			
๑.๑ ประกาศใช้แผนที่แนวเขตพื้นที่ป่าที่มีแนวเขตเดียวกัน (One Map) และจำนวนพื้นที่จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (เพิ่มขึ้น)	นโยบายการบริหารจัดการที่ดินของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เลขานุการคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ)	ขั้นตอนการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ - ขั้นตอนเตรียมการ - ขั้นตอนดำเนินการ - ขั้นตอนสรุปผล - ขั้นตอนขอความเห็นจากคณะรัฐมนตรี - ขั้นตอนแก้ไขกฎหมายและติดตามผล	(ก กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินความก้าวหน้าเชิงกระบวนการ)
	(ร่าง) แผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (กองบริหารจัดการที่ดิน สำนักงานนโยบายและแผนเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ)	- จำนวนผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยลดลง ลดปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในด้านการเข้าถึงการใช้ประโยชน์ที่ดิน - พื้นที่เป้าหมาย ๘๖๐ พื้นที่ ใน ๗๐ จังหวัด เนื้อที่ ๑,๒๙๑,๖๐๗ ไร่ (เป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒) ข้อมูลพื้นที่เป้าหมายล่าสุดจากการประชุมคณะอนุกรรมการ จัดหาที่ดิน ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๒	(ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน) เนื่องจากค่าเป้าหมายของ คทช. ยังมีการเปลี่ยนแปลง แต่อาจสามารถระบุค่าเป้าหมายได้ในอนาคต
๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ (เพิ่มขึ้น)	แผนยุทธศาสตร์ตามภารกิจเฉพาะด้านของกระทรวงมหาดไทย ๑๐ ปี พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๖ (กรมที่ดิน)	- ประชาชนมีความเชื่อมั่นและมั่นคงในการถือครองที่ดิน ควบคู่ไปกับการบริการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และ	ตัวชี้วัดไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดแผนจัดการฯ เสนอระบุค่า

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย	
		- เป็นธรรม การบริหารจัดการที่ดินของรัฐมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด - ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณะประโยชน์ มีความถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ร้อยละ ๙๐**	เป้าหมายเชิงปริมาณให้กับแผนจัดการฯ (ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็น พื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕	นโยบายป่าไม้แห่งชาติ (กรมป่าไม้)	- กำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยใน อัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ เพื่อประโยชน์ ๒ ประการ ดังนี้ ๑) ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ในอัตราร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ประเทศ และ ๒) ป่าเพื่อเศรษฐกิจ ในอัตราร้อยละ ๑๕ ของพื้นที่ประเทศ	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๑.๔ ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM (ดัชนี๐-๑๐๐) (เพิ่มขึ้น)	แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙ (กรมทรัพยากรน้ำ)	- ไม่มีค่าเป้าหมายของระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM - มีตัวชี้วัดใกล้เคียง ได้แก่ การมีนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำทุกกลุ่มน้ำ**	ตัวชี้วัดไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดแผนจัดการฯ เสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดให้กับแผนจัดการฯ (ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน)
๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ดินทั้งหมด (ลดลง)	แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (กรมพัฒนาที่ดิน)	- พื้นที่ดินได้รับการจัดการและฟื้นฟู ๑๒,๕๐๐๐,๐๐๐ ไร่ ในปี พ.ศ.๒๕๖๔*	เสนอระบุค่าเป้าหมายเชิงปริมาณให้กับแผนจัดการฯ (ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย	
๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางและมาตรการหรือมีโครงสร้างที่เหมาะสม (เพิ่มขึ้น)	แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙ (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)	- การกัดเซาะชายฝั่งขั้นรุนแรง ไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร*	เสนอ ระบุค่าเป้าหมายเชิงปริมาณให้กับแผนจัดการฯ (ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๑.๗ ปะการังที่มีชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓-๙	แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙ (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)	- คุณภาพน้ำทะเลตามแหล่งแนวปะการังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน - ปะการังมีชีวิตเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๗.๕	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๑.๘ อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมงทะเล(Catch Per Unit Effort:CPUE) ใน ๑ ชั่วโมง ในน่านน้ำไทย (เพิ่มขึ้น)	แผนการบริหารจัดการประมงทะเลของประเทศไทย นโยบายแห่งชาติด้านการจัดการประมงทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖ (กรมประมง)	- มีแนวทางให้มีการประเมินปริมาณสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมงในแหล่งน้ำจืด (CPUE) เพื่อการติดตามและประเมินผลในพื้นที่ปฏิบัติงาน	(ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน)
๑.๙ ยุทธศาสตร์นโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (กรมทรัพยากรธรณี)	- กำหนดนโยบายบริหารจัดการแร่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยมุ่งเน้นแร่เศรษฐกิจเป้าหมายที่สำคัญ อย่างน้อย ๔ ชนิด โดยต้องมีกรอบนโยบายและแนวทางการจัดการแร่ที่มีความเฉพาะและเหมาะสมกับชนิดแร่ นั้น ๆ	(ก กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินความก้าวหน้าเชิงกระบวนการ)

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย	
๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (ลดลง)	แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	- ชนิดพันธุ์ที่ใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นอย่างน้อย ๕ ชนิด มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และมีมาตรการในการอนุรักษ์และคุ้มครองถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ดังกล่าว	ตัวชี้วัดมีความแตกต่างกับตัวชี้วัดแผนจัดการฯ เสนอยืนยันเป็นตัวชี้วัดทิศทางตามแผนจัดการฯ (ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน)
๑.๑๑ สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดำเนินการ (เพิ่มขึ้น)	นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๔ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	- รายงานผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน)

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย	
เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ ๒ สิ่งแวดล้อมได้รับการจัดการที่ดีอย่างมีคุณภาพทั้งการป้องกัน บำบัด ฟื้นฟู และการถ่ายทอดสิ่งแวดล้อมที่ดีสู่รุ่นต่อไป			
๒.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน อยู่ในเกณฑ์ดีร้อยละ ๘๐	ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และ แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (กรมควบคุมมลพิษ)	- จำนวนแหล่งน้ำผิวดินสาธารณะที่มีคุณภาพน้ำในเกณฑ์ดี (WQI ๗๐-๙๐) ร้อยละ ๘๐ แม่น้ำสายหลักและคลองสายหลัก อ่างอิงจากจุดตรวจวัดคุณภาพน้ำของกรมควบคุมมลพิษและสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคจาก ๕๙ แม่น้ำและ ๖ แหล่งน้ำนิ่ง ในระบบฐานข้อมูลคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
	แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๙ (กรมทรัพยากรน้ำ)	- แหล่งน้ำทั่วประเทศมีคุณภาพน้ำอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไปไม่น้อยกว่าร้อยละ๘๐โดยให้มีการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียและลดมลพิษจากแหล่งกำเนิด และแหล่งน้ำเสื่อมโทรมได้รับการแก้ไขฟื้นฟู	
๒.๒ คุณภาพอากาศมีจำนวนวันที่ค่า ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM ₁₀) อยู่ในเกณฑ์ มาตรฐานร้อยละ ๙๙	ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี และ แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (กรมควบคุมมลพิษ)	- คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ฝุ่นละอองPM ₁₀ มีจำนวนวันอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ณ ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี ร้อยละ ๗๗ และภาคเหนือ ๙ จังหวัด ร้อยละ ๘๙	ตัวชี้วัดสอดคล้อง แต่ค่าเป้าหมายแตกต่าง (ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย	
๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ โดยมีอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ	ยุทธศาสตร์การจัดการมลพิษ ๒๐ ปี แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ (กรมควบคุมมลพิษ)	- ภายในปี พ.ศ.๒๕๖๔ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ ๗๕ และของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ร้อยละ ๓๐	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๒.๔ ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ (กรมควบคุมมลพิษ)	- ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน	แผนปฏิบัติการเชิงนโยบายด้านการจัดการพื้นที่สีเขียวชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	- จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมือง ไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย	
๒.๖ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมได้รับการพัฒนา	นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐- ๒๕๗๙ (สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	- การจัดทำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม	(ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจาก ทิศทางเทียบกับปีฐาน)
เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ ๓ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีความคุ้มค่า และยั่งยืน			
๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการ ใช้ทรัพยากร(Material Footprint : MF) ของประเทศ และการ บริโภคพื้นฐานต่อการ ใช้ทรัพยากรต่อคน (ลดลง)	แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภค ที่ยั่งยืน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ (สำนักงาน นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม)	- ความเข้มของการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต (resource intensity) ลดลงร้อยละ ๑๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ และ ร้อยละ ๑๕ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๙*	เสนอระบุค่าเป้าหมายเชิง ปริมาณให้กับแผนจัดการฯ (ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบ กับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๓.๒ สัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วม ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม และสัดส่วน ปริมาณการจัดซื้อจัดจ้างสินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม (เพิ่มขึ้น)	แผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและ บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (กรมควบคุมมลพิษ)	- หน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและ บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานในกำกับของรัฐ ร้อยละ ๑๐๐และ หน่วยงานเอกชน ร้อยละ ๕๐ - ปริมาณและมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้าง สินค้าและบริการที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทของหน่วยงาน เพิ่มขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้ หน่วยงานภาครัฐ ร้อยละ ๑๐๐ อปท. ร้อยละ ๗๐ องค์กรมหาชน	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบ กับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมาย	
		รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานในกำกับของรัฐ ร้อยละ ๙๐	
๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี (ลดลง)	แผนอนุรักษ์พลังงาน ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๔- ๒๕๗๓ (ศูนย์พยากรณ์และสารสนเทศ พลังงาน กระทรวงพลังงาน)	- ลดความเข้มการใช้พลังงาน (Energy Intensity, EI) หรือ พลังงานที่ใช้ต่อหน่วยผลผลิตมวลรวม (GDP) ลง ร้อยละ ๒๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๔๘	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๓.๔ ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติ ทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช และร้อยละของพื้นที่เกษตร อินทรีย์ (เพิ่มขึ้น)	แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (กรมวิชาการเกษตร)	- พื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น ๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - จำนวนฟาร์ม/โรงงาน ที่ได้รับการรับรองคุณภาพ มาตรฐาน	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรม สีเขียวเพิ่มขึ้น และผ่านเกณฑ์ ระดับสูงขึ้น (เพิ่มขึ้น)	แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๗๔(กระทรวงอุตสาหกรรม)	- ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สถานประกอบการเข้าสู่ระบบ อุตสาหกรรมสีเขียว (Green Industry Mark: GIM) เพิ่มขึ้นปีละ ๒,๐๐๐ ราย และนิคมอุตสาหกรรมเข้าสู่ การเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เพิ่มขึ้นปีละไม่น้อย กว่า ๔ แห่ง	ตัวชี้วัดมีความแตกต่างกับตัวชี้วัด แผนจัดการฯ เสนอยืนยันเป็น ตัวชี้วัดทิศทางตามแผนจัดการฯ (ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจาก ทิศทางเทียบกับปีฐาน)

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมายและตัวชี้วัด	
๓.๖ พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมือง อุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่	แผนแม่บทการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรม เชิงนิเวศ (กรมโรงงานอุตสาหกรรม)	- พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ จำนวน ๑๕ พื้นที่	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผล เทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและ สถานประกอบการที่ได้รับการ รับรองมาตรฐานการท่องเที่ยว ไทย (เพิ่มขึ้น)	แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (กรมการท่องเที่ยว)	- จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการด้านการ ท่องเที่ยวที่ได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการ ท่องเที่ยวไทย เพิ่มสูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๕ ต่อปี*	เสนอระบุค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ ให้กับแผนจัดการฯ (ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผล เทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๓.๘ ประกาศใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับ การเข้าถึงและแบ่งปันผล ประโยชน์ที่ครอบคลุม ทรัพยากรชีวภาพ	แผนแม่บทบูรณาการจัดการความ หลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ และแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลาย ทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (สำนักงาน นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม)	- มีการบูรณาการกลไกบริหารจัดการการเข้าถึงแบ่งปัน ผลประโยชน์ และติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรพันธุกรรม - มีการจัดทำกลไกและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึง และแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม ในประชาคมวิจัยและชุมชนท้องถิ่น	(ก กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมิน ความก้าวหน้าเชิงกระบวนการ)

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมายและตัวชี้วัด	
เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ ๔ ทุกภาคส่วนมีศักยภาพในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติและมีความพร้อมในความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมกับต่างประเทศ			
๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่งลดลงร้อยละ ๗-๒๐ ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๓ (เทียบเคียงกับกรณีพื้นฐาน: BAU โดยใช้ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นปีฐาน)	แผนยุทธศาสตร์กระทรวงคมนาคม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (กระทรวงคมนาคม)	- ร้อยละของการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคคมนาคมขนส่งที่ลดลงจากการปล่อยในกรณีฐาน (BAU) ในปีนั้น ๆ ร้อยละ ๗.๐	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๔.๒ สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อยร้อยละ๒๕	แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (AEDP ๒๐๑๕) (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน)	- มีสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของประเทศอย่างน้อยร้อยละ ๓๐ (ปีเป้าหมาย พ.ศ. ๒๕๗๙)	(ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ)
๔.๓ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (เพิ่มขึ้น)	แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น)	- สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ	(ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน)
	แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	- มีแผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่นในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครบทุกพื้นที่เสี่ยง	

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมายและตัวชี้วัด	
๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน (เพิ่มขึ้น)	แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	- มีแผนปฏิบัติการระดับท้องถิ่นในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครบทุกพื้นที่เสี่ยง	(ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน)
๔.๕ จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับบาดเจ็บ หรือ ต้องโยกย้ายอพยพเนื่องจากผลของภัยพิบัติทางธรรมชาติ ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน (ลดลง)	แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๙๓ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	- จำนวนผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ลดลง	(ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน)
	แผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย)	- ร้อยละของผู้ประสบภัยที่ได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วตามมาตรฐาน - ร้อยละของพื้นที่ประสบสาธารณภัย ได้รับการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพปกติอย่างรวดเร็วหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม	

ตารางที่ ๒-๒ ความสอดคล้องของเป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ กับแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔	แผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง		แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผล***
	แผนที่เกี่ยวข้อง (หน่วยงานหลัก)	เป้าหมายและตัวชี้วัด	
๔.๖ จำนวนความร่วมมือกับ ต่างประเทศด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีกิจกรรมการดำเนินงานใน แต่ละปี (เพิ่มขึ้น)	แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	- ยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้งระดับประเทศรายสาขาและ เชิงพื้นที่ สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนมากขึ้น	(ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจาก ทิศทางเทียบกับปีฐาน)

หมายเหตุ: * ระบุค่าเป้าหมายเชิงปริมาณให้กับแผนจัดการฯ จากค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง

** เสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดแผนจัดการฯ จากตัวชี้วัดของแผนระดับที่ ๓ ที่เกี่ยวข้อง

*** แบ่งกลุ่มตัวชี้วัดเพื่อการติดตามประเมินผลได้เป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่:

กลุ่ม ก กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินความก้าวหน้าเชิงกระบวนการ

กลุ่ม ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน

กลุ่ม ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ

จากตารางที่ ๒-๒ พบว่าในภาพรวม มี ๒๓ ตัวชี้วัด (ร้อยละ ๗๔) ที่มีแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้องกับขับเคลื่อนอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องมากในตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ที่ ๒ และ ๓ และบางส่วนสามารถนำมาใช้ระบุรายละเอียดของตัวชี้วัดเพิ่มเติมจากเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ ได้

อย่างไรก็ตาม พบตัวชี้วัดที่ไม่มีความสอดคล้องและอาจไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ ซึ่งได้เสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด ๒ ตัวชี้วัด เพื่อเป็นตัวชี้วัดที่สามารถเป็นตัวชี้วัดที่รองรับตัวชี้วัดหลัก (proxy indicators) ที่จะสามารถใช้ในการติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผนและระยะต่อไป ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ เสนอเปลี่ยนเป็น **ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณะประโยชน์ มีความถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ร้อยละ ๙๐** ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของแผนยุทธศาสตร์ตามภารกิจเฉพาะด้านของกระทรวงมหาดไทย ระยะ ๑๐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๖ โดยกรมที่ดิน และ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM เสนอเปลี่ยนเป็น **การมีนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับประเทศ และระดับลุ่มน้ำทุกกลุ่มน้ำ ตามแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙** โดยกรมทรัพยากรน้ำ

นอกจากนั้น เสนอระบุค่าเป้าหมายเชิงปริมาณให้กับแผนจัดการฯ จากค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้อง ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ ๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ดินทั้งหมด เสนอระบุค่าเป้าหมายเพิ่มเติมเป็น **พื้นที่ดินได้รับการจัดการและฟื้นฟู ๑๒,๕๐๐๐,๐๐๐ ไร่ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔** ซึ่งเป็นค่าเป้าหมายตามแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยกรมพัฒนาที่ดิน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางและมาตรการที่เหมาะสม เสนอระบุค่าเป้าหมายเพิ่มเติมเป็น **การกัดเซาะชายฝั่งขั้นรุนแรง ไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร** ซึ่งเป็นค่าเป้าหมายตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ สัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เสนอระบุค่าเป้าหมายเพิ่มเติมเป็น **หน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔** ดังนี้ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานในกำกับ

ของรัฐ ร้อยละ ๑๐๐ และเอกชน ร้อยละ ๕๐ ซึ่งเป็นค่าเป้าหมายตามแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยกรมควบคุมมลพิษ และ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเสนอระบบค่าเป้าหมายเพิ่มเติมเป็น จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย เพิ่มสูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๕ ต่อปี ซึ่งเป็นค่าเป้าหมายตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยกรมการท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์และข้อเสนอดังกล่าว สามารถจัดระดับกลุ่มตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ ทั้ง ๓๒ ตัวชี้วัด (ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ แบ่งได้เป็น ๒ ตัวชี้วัดย่อย) ได้เป็น ๓ กลุ่มหลัก เพื่อดำเนินการติดตามประเมินผล ได้ดังนี้

กลุ่ม ก กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากความก้าวหน้าเชิงกระบวนการในการจัดทำนโยบาย

แผน ยุทธศาสตร์ และเครื่องมือขับเคลื่อนต่าง ๆ มี ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ การประกาศใช้แผนที่แนวเขตพื้นที่ป่าที่มีแนวเขตเดียวกัน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ IWRM

ตัวชี้วัดที่ ๑.๙ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ได้รับความเห็นชอบ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๘ ประกาศใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ทรัพยากรชีวภาพ

กลุ่ม ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางตัวชี้วัดเทียบกับปีฐาน มี ๑๓ ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ การจัดพื้นที่ดินทำกินให้กับชุมชน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๘ อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมงทะเล (CPUE) ใน ๑ ชั่วโมงในน่านน้ำไทย

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๑ สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดำเนินการ

ตัวชี้วัดที่ ๒.๖ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้รับการพัฒนา

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากรของประเทศ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี

ตัวชี้วัดที่ ๓.๔ ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตัวชี้วัดที่ ๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

ตัวชี้วัดที่ ๔.๓ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ ๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน

ตัวชี้วัดที่ ๔.๕ จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับบาดเจ็บ หรือต้องโยกย้าย/อพยพ เนื่องจากผลของภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน

ตัวชี้วัดที่ ๔.๖ จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีกิจกรรมการดำเนินการในแต่ละปี

กลุ่ม ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ มี ๑๕ ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ*

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ดินทั้งหมด**

ตัวชี้วัดที่ ๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางและมาตรการที่เหมาะสม**

ตัวชี้วัดที่ ๑.๗ ปะการังที่มีชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓-๙

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดีร้อยละ ๘๐

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ คุณภาพอากาศมีจำนวนวันที่ค่า PM10 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙

ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

ตัวชี้วัดที่ ๒.๔ ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓๐

ตัวชี้วัดที่ ๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ สัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสัดส่วนปริมาณดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม**

ตัวชี้วัดที่ ๓.๖ พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน**

ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง

ตัวชี้วัดที่ ๔.๒ สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

(หมายเหตุ: * ตัวชี้วัด: ภายใต้โครงการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน มีการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดแผนจัดการฯ จากตัวชี้วัดของแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้องจำนวน ๒ ตัวชี้วัด

** ค่าเป้าหมาย: ภายใต้โครงการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน ใช้ทั้งค่าเป้าหมายเดิมตามแผนจัดการฯ และมีการระบุค่าเป้าหมายเชิงปริมาณจากค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔ ตัวชี้วัด)

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์ตารางที่ ๒-๒ พบว่า ในภาพรวมมีทั้งหมด ๓๒ ตัวชี้วัดที่สามารถระบุค่าเป้าหมายทั้งที่สอดคล้องกับแผนจัดการฯ และเกี่ยวข้องกับแผนระดับ ๓ อื่น ๆ อย่งไรก็ตาม ๗ ตัวชี้วัดที่ไม่อยู่ในกลุ่ม ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ เนื่องจากค่าเป้าหมายดังกล่าวใช้ตัวชี้วัด และ/หรือ กรอบระยะเวลาที่แตกต่างกับแผนจัดการฯ หรือยังมีการปรับเปลี่ยนอยู่ในระยะติดตามครึ่งแผน จึงยังจำเป็นต้องมีการหารือร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดเพื่อให้สามารถติดตามประเมินผลโดยเทียบกับค่าเป้าหมายได้ในระยะต่อไป ตัวชี้วัดกลุ่มนี้ ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ จำนวนพื้นที่จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ๑.๙ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากรของประเทศ ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี ตัวชี้วัดที่ ๓.๔ ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และตัวชี้วัดที่ ๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมสีเขียว

ทั้งนี้ ตัวชี้วัดทั้งหมดจะได้ถูกประเมินผลในระยะครึ่งแผนนี้ ซึ่งจะได้มีการตรวจสอบข้อมูลกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ และอาจจำเป็นต้องมีการหารือปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดให้สอดคล้องและเหมาะสมต่อไป

๒.๓ มาตรการที่สำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

และสิ่งแวดล้อม

๑) มาตรการด้านกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ในการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน มาตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จนถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ฉบับปัจจุบัน ซึ่งยังคงให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สรุปลดดังนี้

- กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครองบำรุงรักษา ปันฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา ๕๗)
- รัฐต้องให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง หากการดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการนั้น อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามกฎหมายบัญญัติ โดยบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูลดังกล่าว รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นน้อยที่สุด และต้องให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรม (มาตรา ๕๘)
- รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้ (๑) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (๒) จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมืองอย่างมีประสิทธิภาพรวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญโดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (๓) จัดให้มีมาตรการกระจายการถือครองที่ดินเพื่อให้ประชาชนสามารถมีที่ทำกินได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม (๔) จัดให้มีทรัพยากรน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชน รวมทั้งการประกอบเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และการอื่น และ (๕) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่ารวมทั้งพัฒนาและสนับสนุนให้มีการผลิตและการใช้พลังงานทางเลือก เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานอย่างยั่งยืน (มาตรา ๗๒)

ในส่วนของกฎหมายต่าง ๆ มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งปรับปรุงจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่เกี่ยวกับการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเพื่อให้มีมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อมั่นจากทุกภาคส่วน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนให้ชัดเจนขึ้น และปรับชื่อเป็นรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม มีการปรับปรุงขั้นตอนการพิจารณาให้รวดเร็วขึ้น มีบทลงโทษที่ชัดเจนกรณีก่อสร้างหรือดำเนินการก่อนรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะได้รับความเห็นชอบ กรณีที่เป็นการก่อสร้างหรือดำเนินการในโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงปรับเพิ่มอีกกึ่งหนึ่ง นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ตามระเบียบหรือกฎหมายอื่นใดไว้แล้ว การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้คำนึงถึงผลการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ดังกล่าวด้วย

อนึ่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีบทบัญญัติสำคัญ ๆ อันในการส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การกำหนดให้มีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ การจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม การประกาศเขตควบคุมมลพิษ การประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่น ๆ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติคุ้มครองพืช พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และมีร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ..... ร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ.ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ.และร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางชีวภาพ พ.ศ.... เป็นต้น และด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น

๒) มาตรการด้านการเงินการคลัง

การเงินการคลัง เป็นกลไกที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีกองทุนสิ่งแวดล้อม ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมภายใต้กระบวนการความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การควบคุม บำบัดและขจัดมลพิษ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ให้การสนับสนุนแก่อนุรักษ์งานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติของประเทศตามที่กฎหมายกำหนด

นอกจากนี้ ยังมีจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อจัดระบบอนุรักษ์ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติให้มีความหลากหลายทางชีวภาพคงความอุดมสมบูรณ์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม การจัดการผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค ด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ได้จัดสรรงบประมาณไว้เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๑๑๗,๒๖๖.๑ ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๓.๙ ของวงเงินงบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๖๒ (สำนักงบประมาณ, ๒๕๖๒) ซึ่งจำแนกตามแผนงาน แบ่งออกเป็น ๙ แผนงาน แสดงดังตารางที่ ๒-๓

ตารางที่ ๒-๓ งบประมาณรายจ่ายที่จัดสรรเพื่อการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

หน่วย: ล้านบาท

การจัดสรรงบประมาณ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
ยุทธศาสตร์ด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	๑๑๗,๒๖๖.๑
(๑) แผนงานยุทธศาสตร์จัดระบบอนุรักษ์ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ	๗,๖๑๓.๒
(๒) แผนงานบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ	๖๓,๒๗๑.๓
(๓) แผนงานยุทธศาสตร์พัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๕๘๙.๒
(๔) แผนงานบูรณาการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อม	๕๖๕.๙

ตารางที่ ๒-๓ งบประมาณรายจ่ายที่จัดสรรเพื่อการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ (ต่อ)

การจัดสรรงบประมาณ	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒
(๕) แผนงานยุทธศาสตร์จัดการผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสถานะภูมิอากาศ	๑,๒๓๐.๑
(๖) แผนงานยุทธศาสตร์การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม	๙.๕
(๗) แผนงานบูรณาการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ระดับภาค (ด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน)	๘,๙๗๙.๙
(๘) แผนงานบุคลากรภาครัฐ (ด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน)	๒๐,๓๔๗.๙
(๙) แผนงานพื้นฐานด้านการจัดการน้ำและสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	๑๔,๖๕๙.๑

ที่มา: สำนักงบประมาณ (๒๕๖๒)

ที่ผ่านมา มีความพยายามจากหลายฝ่ายเสนอเครื่องมือเศรษฐศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาใช้ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การลดอัตราและยกเว้นภาษีสรรพสามิตรถยนต์ ตามค่าคาร์บอนไดออกไซด์ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องลดอัตราและยกเว้นภาษีสรรพสามิต (ฉบับที่ ๑๐๙) ตามปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เพื่อสร้างความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี สนับสนุนการพัฒนาด้านเทคโนโลยี และการใช้พลังงานทดแทน เครื่องยนต์ประหยัดพลังงานควรได้รับแรงจูงใจด้านภาษี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมภายในประเทศ สนับสนุนการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ รวมถึงการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เป็นการปฏิบัติตามหลักผู้ก่อขยะเป็นผู้จ่าย โดยที่ท้องถิ่นจะออกข้อกำหนดให้เหมาะสมกับพื้นที่และต้นทุนที่ใช้ โดยต้องไม่เกินกฎกระทรวงฯ กำหนด

๓) มาตรการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว เป็นการจัดซื้อสินค้าและการจัดจ้างบริการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าสินค้าและบริการปกติทั่วไปที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน โดยพิจารณาตลอดวัฏจักรชีวิต ตั้งแต่ขั้นตอนการจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การเลือกใช้พลังงานและเทคโนโลยีที่เหมาะสม การบรรจุหีบห่อ การขนส่ง การใช้งานและการจัดการซากผลิตภัณฑ์หลังหมดอายุการใช้งาน โดยพิจารณาเลือกซื้อสินค้าที่ได้รับฉลากเขียว โรงแรมที่ได้รับใบไม้เขียว หรือได้รับ ISO 14001 สินค้าและบริการที่เป็นไปตามเกณฑ์ข้อกำหนด

สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของกรมควบคุมมลพิษ แบ่งได้เป็น ๓ หมวด ได้แก่ หมวดวัสดุและเครื่องใช้ในสำนักงาน หมวดครุภัณฑ์และอื่น ๆ และหมวดบริการ รวม ๑๗ ประเภท

มาตรการนี้ มีประโยชน์ทั้งต่อผู้บริโภคที่ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่ในกระบวนการผลิต เป็นการลดการใช้ทรัพยากรที่สิ้นเปลืองและสารที่เป็นพิษต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ทำให้มีผลต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมโดยรวม รวมทั้งช่วยปลูกฝังค่านิยมให้สังคมร่วมกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปด้วย และมีประโยชน์ต่อผู้ผลิตเมื่อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้รับความนิยมมากขึ้น ก็จะส่งผลให้ปริมาณการจำหน่ายสูงขึ้นด้วย อีกทั้งยังเน้นให้ผู้ผลิตใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีอย่างคุ้มค่าและปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในระยะยาว ทั้งในการประหยัดต้นทุนการผลิตและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อผู้ผลิตและผู้บริโภคต่างร่วมมือร่วมใจกันผลิตและบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นแล้ว ก็จะส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม คือ ช่วยลดผลกระทบต่าง ๆ ในการผลิตที่อาจเกิดอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases) ที่เป็นสาเหตุให้เกิดภาวะโลกร้อนอีกด้วย

ที่ผ่านมา กรมควบคุมมลพิษได้จัดทำแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐระยะแรก ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔ มีเป้าหมายเพื่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐในระดับกรม ซึ่งมีหน่วยงานเข้าร่วม ๑๗๐ หน่วยงาน ต่อมาจัดทำแผนฯ ระยะที่สอง ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐเพิ่มเติม ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย หน่วยงานในกำกับของรัฐ และองค์กรมหาชน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มเติม ปัจจุบันอยู่ในช่วงแผนฯ ระยะที่สาม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยยังคงเน้นหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และขยายไปสู่ภาคเอกชนและประชาชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต การบริโภค และการบริการสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่กว้างขวางมากขึ้น

๔) มาตรการทางสังคม

มาตรการทางสังคมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือกลุ่มคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างกรณีความตื่นตัวในการจัดการขยะพลาสติก ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วน รวมทั้งบริษัทห้างร้านหรือสถานประกอบการต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการลดการใช้วัสดุที่ผลิตขึ้นจากพลาสติก เนื่องจากจะกลายเป็นขยะตกค้างที่ย่อยสลายได้ยาก เช่น การใช้ถุงพลาสติกใส่สินค้าเท่าที่จำเป็นและกระตุ้นให้ผู้ซื้อสินค้านำถุงผ้าใส่สินค้าเอง สำหรับการให้ส่วนลดราคาสินค้ากรณีที่ถูกค่าไม่ใช้ถุงพลาสติกนั้น เพื่อลดปริมาณการใช้วัสดุที่ผลิตจากพลาสติกอีกทางหนึ่งด้วย ความตื่นตัวของสังคมต่อเรื่องฝุ่นละออง PM_{2.5} เกินมาตรฐาน

เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในหลายพื้นที่ทั่วกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง มีการติดตามข้อมูลข่าวสารและป้องกันตนเอง อาทิ ไม่เดินทางไปในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง ใส่อุปกรณ์ป้องกันที่ได้มาตรฐานและต้องมีความละเอียดของเส้นใยสูงพอที่จะกรองฝุ่นขนาดเล็ก เป็นต้น

ตลอดจนการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นตามที่รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ ระบุให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิในการจัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๕๗ กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครองบำรุงรักษา พื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชน ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วย ตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากนี้มีการสนับสนุนเครือข่ายประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และ องค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม (ทสม.) และเครือข่ายป่าชุมชน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการติดตามเฝ้าระวังและ จัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่าง ๆ อาทิ เครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดน่าน เครือข่ายป่าชุมชนรอยต่อ ๕ จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เครือข่ายผืนป่าตะวันตก เครือข่ายอ่าวไทยรูปตัว “ก” และเครือข่าย ลุ่มน้ำท่าจีน ซึ่งเป็นความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

จากการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี นโยบาย แผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งนโยบายระดับภูมิภาค และระดับประเทศ มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องอย่างสัมพันธ์กับแผนการจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม และมีทิศทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมาย การจัดการให้มีความยั่งยืน เพื่อการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นทั้งมาตรการเชิงนโยบาย และการสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพปัญหา ของพื้นที่ และความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ และจากการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่าง มาตรการที่สำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มุ่งเน้นการใช้มาตรการควบคุม และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมด้านบวก อาทิ การท่องเที่ยว มาควบคุมพฤติกรรมด้านลบ อาทิ การ เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน สร้างความเป็นธรรมในการใช้ทรัพยากรและการรักษาสิ่งแวดล้อม ไปพร้อม ๆ กัน ด้วยการส่งเสริมภาคธุรกิจการผลิตเข้ามามีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การใช้หลักการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการ สิ่งแวดล้อมยังเป็นภาระต้นทุนของประเทศและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามความซับซ้อนของปัญหา สิ่งแวดล้อมที่มีความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

๒.๕ กบทวนสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และแนวโน้มช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนับเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและมีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรและสังคมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ รวมถึงนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาทั้งระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก ก็ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน จากการทบทวนรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐ และรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑ สรุปสถานการณ์ได้ดังนี้

ก. สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน จากการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดิน ประเทศไทยมีดินที่มีปัญหาทางการเกษตร มีเนื้อที่ร้อยละ ๑๘.๗๒ ของเนื้อที่ประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วดินที่มีปัญหาได้รับการฟื้นฟูให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา พื้นที่ดินที่มีปัญหามีแนวโน้มลดลง ส่วนการใช้ที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ซึ่งพบว่าพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น พืชไร่ และพืชไร่หมุนเวียน ส่วนพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เบ็ดเตล็ดมีแนวโน้มลดลง

ทรัพยากรแร่ จากข้อมูลกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่ามูลค่าการผลิต การใช้ และการส่งออกแร่ มีมูลค่าลดลง จากปีที่ผ่านมา โดยแร่ที่มีมูลค่าการผลิตและการใช้สูงสุด คือ หินปูน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ และอุตสาหกรรมก่อสร้าง และแร่ที่มีมูลค่าการส่งออกสูงสุด คือ แร่ยิปซัม ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการส่งออกแร่ลดลง ขณะที่มูลค่าการนำเข้าแร่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และมีจำนวนประเภทแร่เปิดดำเนินการลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

พลังงาน จากข้อมูลของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีการผลิตพลังงานลดลง จากปีที่ผ่านมา เนื่องจากแหล่งก๊าซธรรมชาติสำคัญในอ่าวไทยมีการผลิตลดลง เช่นเดียวกับลิกไนต์ที่มีแนวโน้มการผลิตลดลง และไม่มีแหล่งสัมปทานใหม่เพิ่มเติม จึงยังคงมีการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ขณะที่การใช้พลังงานเพิ่มขึ้นเล็กน้อย และมีสัดส่วนพลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๕ ประสิทธิภาพการใช้พลังงานเพิ่มขึ้น

ทรัพยากรป่าไม้ จากข้อมูลกรมป่าไม้ ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ ๑๐๒.๑๖ ล้านไร่ หรือ ร้อยละ ๓๑.๕๘ ของพื้นที่ประเทศ ซึ่งค่อนข้างคงที่ เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา จำนวนคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ลดลง เนื่องจากการบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง และมีการปราบปรามการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง การจัดตั้งป่าชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ทรัพยากรน้ำ จากข้อมูลกรมชลประทาน ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่า มีปริมาณฝนสะสมรายปีสูงกว่าค่าปกติ คิดเป็นร้อยละ ๒๗ และสูงกว่าปีที่ผ่านมา ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีฝนตกอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ก็ยังมีปริมาณฝนสะสมรายปีน้อยกว่า พ.ศ. ๒๕๖๐ ขณะที่ปริมาณน้ำ ทั้ง ๒๒ ลุ่มน้ำของประเทศไทย มีปริมาณเฉลี่ยทั้งปี ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ลดลงเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พื้นที่ป่าชายเลนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและสถานภาพดีขึ้น แต่ป่าชายหาดมีแนวโน้มลดลง สถานการณ์หญ้าทะเล ยังพบว่าพื้นที่แหล่งหญ้าทะเลเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๙๑ จาก ๒ ปีที่ผ่านมา โดยมีความสมบูรณ์ดีถึงสมบูรณ์มากที่สุด พื้นที่ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะเพิ่มขึ้น และพบสัตว์ทะเลหายากเกยตื้นเพิ่มขึ้น

ความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวนชนิดพรรณพืชในประเทศไทย พบจำนวน ๒๙๒ วงศ์ ๑๐,๕๒๐ ชนิด (ข้อมูล ณ พฤศจิกายน ๒๕๖๑) ในจำนวนนี้พบว่ามีชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง ๒๐ ชนิด ใกล้สูญพันธุ์ ๒๐๗ ชนิด และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๗๓๗ ชนิด อย่างไรก็ตามเพิ่มสำรวจและค้นพบพืชชนิดใหม่ของโลกในประเทศไทยจำนวน ๒๐๓ ชนิด จาก ๑๑๐ สกุล ๕๕ วงศ์ สถานภาพด้านสัตว์ สัตว์มีกระดูกสันหลังที่อยู่ในสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ใน พ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๑๔ ชนิด ประกอบด้วย ปลา จำนวน ๖ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานด้วยนม จำนวน ๕ ชนิด และนก จำนวน ๓ ชนิด

ข. สถานการณ์ด้านมลพิษ

คุณภาพอากาศ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ เกินค่ามาตรฐานในพื้นที่เมืองที่มีการจราจรหนาแน่น เขตอุตสาหกรรม และพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาในที่โล่ง โดยฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน มีค่าเฉลี่ยทั้งประเทศ ๔๒.๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ส่วนฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน มีค่าเกินมาตรฐาน ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครที่มีการจราจรหนาแน่นพบว่าฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน พบเกินค่ามาตรฐานเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง ตั้งแต่ช่วงกลางเดือนมกราคมจนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ส่วน**ระดับเสียง** พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ ระดับเสียงบริเวณพื้นที่ริมถนนและพื้นที่ทั่วไป ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและมีบางจุดตรวจวัดที่เกินค่ามาตรฐาน โดยพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีระดับเสียงเฉลี่ยใกล้เคียงกับ พ.ศ. ๒๕๖๑

คุณภาพน้ำผิวดิน พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา และอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลง โดยไม่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมากและเสื่อมโทรมมาก

คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง โดยคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดีมาก ลดลงจากปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะบริเวณอ่าวสะพลี และอ่าวทุ่งวัวแล่น จังหวัดชุมพร ทะเลแหวก และหาดต้นไทร เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ และช่องเสมสาร จังหวัดชลบุรี

คุณภาพน้ำบาดาล ใน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ โดยทั่วไปยังคงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้บริโภคได้ แต่บางพื้นที่มีปริมาณแร่ธาตุสูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน สภาพปัญหาของคุณภาพน้ำบาดาล โดยทั่วไป พบว่า มีเหล็กและแมงกานีสในปริมาณที่สูง ทำให้ต้องมีระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ที่มีปัญหา

ขยะมูลฝอย ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีปริมาณที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ประมาณ ๒๗.๓๗ ล้านตัน และใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปริมาณขยะมูลฝอย ๒๗.๘๐ ล้านตัน แม้จะมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง และขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น แต่ปริมาณขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ ยังไม่ได้รับการจัดการที่เหมาะสม ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างไม่ถูกต้องมีปริมาณลดลง ในขณะที่ *ของเสียอันตราย* พบว่า ของเสียอันตรายชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยใน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๕๓,๒๙๐.๖๐ ตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๙ สำหรับของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม มีปริมาณกากอุตสาหกรรมเข้าสู่ระบบการจัดการลดลง ในส่วนของ*มูลฝอยติดเชื้อ* มีปริมาณเพิ่มขึ้น ในขณะที่ *สารอันตราย* มีการนำเข้าสารอันตรายทางการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยนำเข้าสารกำจัดวัชพืชมากที่สุด ส่วนสารอันตรายจากอุตสาหกรรมมีการนำเข้าลดลง

ค. สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

สิ่งแวดล้อมชุมชน ประชากรในกรุงเทพมหานครและในเขตเทศบาล ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ มีจำนวน ๒๒.๗๐ ล้านคน (กรมการปกครอง, ๒๕๖๒) เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปีที่ผ่านมา ๒๒.๖๒ ล้านคน โดยจำนวนประชากรที่เข้าสู่เมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สำหรับพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากรเพิ่มขึ้น โดยมีพื้นที่สีเขียวเท่ากับ ๖.๔๓ ตารางเมตรต่อคน ซึ่งยังคงต่ำกว่ามาตรฐานขององค์การอนามัยโลกที่กำหนดไว้เท่ากับ ๙ ตารางเมตรต่อคน ขณะที่เมืองในภูมิภาคต่าง ๆ บางส่วนเริ่มจัดทำข้อมูลพื้นที่สีเขียว แต่ส่วนใหญ่ยังไม่มีข้อมูลพื้นที่สีเขียวที่ชัดเจน

สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่าแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภทภูเขา น้ำตก ธรณีสัณฐานและภูมิลักษณะวรรณ และถ้ำ ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์การรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ในระดับดี และหน่วยงานภาครัฐมีแผนดำเนินการจัดทำเกณฑ์การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์รายประเภท ส่วนสิ่งแวดล้อม

ศิลปกรรม มีการประกาศขึ้นทะเบียนและกำหนดเขตพื้นที่โบราณสถานเพิ่มเติม จำนวน ๔ แห่ง ซึ่งเพิ่มเติมจากที่มีการประกาศไว้แล้ว จำนวน ๒,๐๘๕ แห่ง และมีการประกาศเขตพื้นที่ เมืองเก่าเพิ่มเติม จำนวน ๔ เมือง โดยเพิ่มเติมจากที่ประกาศไปแล้ว จำนวน ๒๗ เมือง รวมทั้งหน่วยงาน ภาครัฐได้มีการปรับปรุงแผนและขับเคลื่อนการดำเนินงานอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าที่ได้ประกาศเขต พื้นที่เมืองเก่า

ง. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่าอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ สูงกว่า ค่าปกติ ๐.๔ องศาเซลเซียส ส่วนปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปี ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ สูงกว่าค่าปกติประมาณ ร้อยละ ๒๗ (กรมอุตุนิยมวิทยา, ๒๕๖๒) และในส่วนของระดับน้ำทะเลที่ตรวจวัด ณ สถานีเกาะหลัก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ส่วนค่าเฉลี่ยระดับน้ำทะเล ณ สถานีเกาะตะเกान้อย จังหวัดภูเก็ต ลดลงจากปีที่ผ่านมา ส่วนของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่า ภาคพลังงานมีการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกมากที่สุด

ด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ เหตุการณ์ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวมากที่สุด (กรมทรัพยากรธรณี, ๒๕๖๒) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์รองรับภัยพิบัติระยะยาว โดยส่งเสริม และเร่งรัดการเตือนภัยและเตรียมความพร้อมในการรับมือป้องกันภัยพิบัติ ทั้งอุทกภัย สึนามิ และแผ่นดินไหว รวมถึงการจัดทำระบบเตือนภัยดินถล่ม และน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ที่เคยเกิดเหตุ หรือพื้นที่เสี่ยงภัย การเฝ้าระวัง ติดตาม และป้องกันปัญหา ประกาศแจ้งเตือนแผ่นดินไหวที่เกิดขึ้น ในประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแผ่นดินไหวและสึนามิ สร้างระบบ ตรวจวัดแผ่นดินไหวและสึนามิ ตลอดจนเก็บสถิติข้อมูลแผ่นดินไหวที่มีผลกระทบต่อประเทศไทย

ประเด็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่สำคัญและแนวโน้มในช่วง พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจและสังคมมาโดยตลอด โดยเฉพาะสถานการณ์ทางการท่องเที่ยว การขยายพื้นที่เกษตร และการปรับเปลี่ยนวิถีทางการเกษตร ภาวะเศรษฐกิจ การบริโภคภาคครัวเรือน ซึ่งส่งผลกระทบให้ ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง แม้จะมีการตื่นตัวทางสังคมในการดูแล รักษาสิ่งแวดล้อม และการเฝ้าระวังปัญหามลพิษเพิ่มมากขึ้นก็ตาม

ประเด็นสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในช่วงที่ผ่านมาและมีแนวโน้ม ต้องให้ความสำคัญต่อไปในอนาคต ๒-๓ ปีนี้ เป็นประเด็นที่มีผลมาจากนโยบายภาครัฐ การ เปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน พฤติกรรมการผลิตและการบริโภคที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่

๑) **ปัญหาภัยแล้ง** เป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลาย โดยเฉพาะพื้นที่ป่าต้นน้ำ ผลจากสภาพอากาศแปรปรวน ทั้งภาวะฝนมากจากมรสุมที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และภาวะฝนน้อยกว่าปกติในบางพื้นที่ ฝนไม่ตกตามฤดูกาล และฝนทิ้งช่วงนานผิดปกติ ปริมาณความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้น จากการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวในภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และเมือง รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยยากต่อการคาดการณ์สภาพอากาศในแต่ละปี ที่ชัดเจน

๒) **การลดลงและความเสื่อมโทรมของพื้นที่ทางธรรมชาติ** ซึ่งเป็นแหล่งความหลากหลายทางชีวภาพ แหล่งอาหาร และมีส่วนช่วยในการดำรงสภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ พื้นที่ต้นน้ำ แหล่งน้ำจัด และพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง จากการเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชเชิงเดี่ยว และการขยายตัวของชุมชน การรุกรานพื้นที่เพื่อกิจกรรมทางการค้าและการท่องเที่ยว ส่งผลให้พื้นที่ทางธรรมชาติเหล่านี้ลดลงไป และมีสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม จากการใช้สารเคมีทางการเกษตร การทิ้งขยะและน้ำเสียชุมชน

๓) **ปัญหาขยะมูลฝอย** ที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่ ประชากรแฝง และนักท่องเที่ยว รวมทั้งการผลิตและการบริโภคที่ไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ ยังไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะขยะอันตราย จากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ขยะเศษอาหารซึ่งเปลี่ยนสภาพเน่าเหม็น เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้น้ำเน่าเสีย และขยะพลาสติกที่ย่อยสลายได้ยาก จึงตกค้างในสภาพแวดล้อม กีดขวางการระบายน้ำ และส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำ

๔) **ปัญหาสิ่งแวดล้อมเมือง** ซึ่งมีปัญหาเพิ่มตามการเติบโตของเมือง อันมีประชากรหนาแน่น โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งปลูกสร้างขยายตัว ทำให้พื้นที่สีเขียวและพื้นที่ที่มีสภาพทางธรรมชาติลดลง แม้ว่าหลายเมืองได้พยายามจัดการพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะเพิ่มมากขึ้นก็ตามเมืองต่าง ๆ ยังมีปัญหาขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีปัญหาภูมิทัศน์ อันเกิดจากป้ายโฆษณา การวางขายของในพื้นที่สาธารณะ และสายไฟฟ้าและสาธารณูปโภคต่าง ๆ นอกจากนี้ ได้เกิดภาวะปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินค่ามาตรฐานอันเกิดจากการจราจรที่หนาแน่น ประกอบกับมีสภาพความกดอากาศต่ำเกิดขึ้นในบางช่วงเวลา ส่งผลให้สถานการณ์ปัญหามีความรุนแรงมากขึ้น

๕) **ปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน** เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงและชัดเจนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะปัญหาหมอกควัน ซึ่งมักเกิดขึ้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์จนถึงเดือนเมษายนของทุกปี จากมรสุมที่เข้ามาทำให้เกิดความแห้งแล้ง และปัญหาไฟป่าจากประเทศเพื่อนบ้านทั้งในบริเวณภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งขยะทะเล และการเคลื่อนย้ายขยะและสารอันตราย ที่ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการอย่างเป็นระบบ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ซึ่งมีผลต่อสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในแต่ละช่วงเวลา มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ขณะที่สังคมมีความตื่นตัวต่อประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน โดยเฉพาะกรณีปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM_{2.5}) และการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ในด้านนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้ความสำคัญต่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นฐานการผลิตอย่างยั่งยืน และส่งเสริมสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังมีแผนด้านสิ่งแวดล้อมและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาในแนวทางที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) โดยประเด็นและแนวทางที่สำคัญต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป มีแนวโน้มและให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น อาทิ การใช้ภาพถ่ายดาวเทียม การติดตามข้อมูลสภาพอากาศ การพยากรณ์อากาศ การจำลองรูปแบบสภาวะสิ่งแวดล้อมเพื่อปรับปรุงแก้ไข การเก็บรวบรวมข้อมูลคุณภาพน้ำในแม่น้ำต่าง ๆ การตรวจวัดมลภาวะตลอดจนการใช้ระบบการตรวจวัดระยะไกลมาช่วยที่เรียกว่าโทรมาตร แต่ทั้งนี้ ยังคงต้องให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายภาครัฐ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เจื่อนใจและความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคและระดับอาเซียน ซึ่งคาดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น แต่ยากที่จะคาดการณ์ทิศทางและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนได้ด้วย

๓. การศึกษาเครื่องมือติดตาม ประเมินผลแผนจัดการ คุณภาพสิ่งแวดล้อม

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับประเทศ เพื่อเป็นกรอบชี้แนะให้ภาคีการพัฒนานำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลา ๕ ปีข้างหน้า และเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

การติดตามประเมินผลแผน เป็นกระบวนการส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดทำแผน และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ การศึกษาเครื่องมือติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมแบ่งเป็น ๓ ส่วน ได้แก่ การศึกษากลไกการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมย้อนหลัง ๕ ปี การศึกษาระบบติดตามประเมินผลการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบเครื่องมือที่มีอยู่ในการติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ เพื่อนำเสนอแนวทางการนำไปใช้ติดตามประเมินผล โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑ กลไกการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมา ย้อนหลัง ๕ ปี

ที่ผ่านมา มีการประกาศใช้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมมาแล้ว รวม ๔ ฉบับ ได้แก่ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๔๙ กรอบแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ การศึกษากลไกการติดตามประเมินผล ภายใต้แผนจัดการฯ ได้ดำเนินการทบทวนข้อมูล กลไกการติดตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมมาแล้ว รวม ๒ ฉบับ ได้แก่ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔ เพื่อเปรียบเทียบการมีบุคคลและองค์กรทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการ

ดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

- **การติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙**

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ก.ว.ล.) เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ และลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เพื่อเป็นกรอบชี้แนะให้ภาคีการพัฒนาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศในช่วงระยะเวลา ๕ ปี ที่มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ และมุ่งหวังให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ เพื่อให้สามารถนำผลจากการติดตามประเมินผลดังกล่าวไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างทันเหตุการณ์ แบ่งเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

ระยะที่ ๑ การติดตามประเมินผลตามเป้าหมายของแผนฯ ในระยะ ๒ ปี หลังการประกาศใช้แผนจัดการฯ เพื่อรายงานความก้าวหน้า และนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ในการประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนจัดการฯ ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และใช้กำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ระยะที่ ๒ การติดตามประเมินผลตามเป้าหมายของแผนเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนจัดการฯ (๕ ปี) เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติที่ได้เสนอไว้ในแผนจัดการฯ มาใช้ประกอบการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป

โดยมีกลไกในการติดตามประเมินผลใน ๒ ส่วนสำคัญ ได้แก่

๑) คณะอนุกรรมการแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมติดตามประเมินผล มีอำนาจหน้าที่พิจารณาทบทวนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฉบับที่ผ่านมา ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดเตรียมข้อมูลการยกวางแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติ ขับเคลื่อน ประสาน และให้คำแนะนำแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับกำกับ ดูแล และติดตามประเมินผลการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงานตามที่เหมาะสม และปฏิบัติการ มีองค์ประกอบ โดยมีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานอนุกรรมการ เลขาธิการ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ผู้อำนวยการ

สำนักงานประมาณ อธิบดีจาก ๘ กรม ผู้แทนจาก ๙ กระทรวง ผู้อำนวยการ ๕ หน่วยงาน และ ๗ หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเป็นอนุกรรมการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ

๒) กลุ่มงานติดตามประเมินผลนโยบายและแผน โดยกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินงานโครงการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการในปีแรกของแผนจัดการฯ เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานในระยะแรกและทราบแนวโน้มของผลสำรวจของการดำเนินการตามแผนจัดการฯ ให้รวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบทุก ๆ ปี

การติดตามประเมินผลข้างต้น จะประกอบด้วย ๕ ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาและทำความเข้าใจในแผนปฏิบัติการฯ และตัวชี้วัด ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบในการติดตามประเมินผล ขั้นตอนที่ ๓ รวบรวมข้อมูลและจัดทำรายละเอียดตัวชี้วัด ขั้นตอนที่ ๔ วิเคราะห์และประมวลผล และขั้นตอนที่ ๕ จัดทำรายงานการติดตามประเมินผล

รายงานการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ (ระยะปีสุดท้ายของแผน) โดยประกอบด้วย ๒ ส่วนหลัก คือ

ส่วนที่ ๑ การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ ซึ่งเป็นการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามตัวชี้วัด และแนวทางการปฏิบัติในแต่ละยุทธศาสตร์ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ตอบสนองตามยุทธศาสตร์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยวัดผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการเพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายหลักของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และประเมินผลกระทบการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปีสุดท้ายของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินแนวโน้มความสำเร็จเมื่อสิ้นสุดแผนจัดการฯ และใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๙

ส่วนที่ ๒ การรวบรวมปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ เพื่อนำผลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการรักษาความมั่นคงของ

ฐานทรัพยากร และการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปได้อย่างเหมาะสม

ผลการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ พบว่า มีแผนงานและแนวทางการปฏิบัติที่ดำเนินงานแล้วร้อยละ ๙๕ ของแนวทางการปฏิบัติทั้งหมด และไม่มีการรายงานข้อมูลร้อยละ ๕ ของแนวทางการปฏิบัติทั้งหมด ส่วนข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่ ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผน การขับเคลื่อนแผน และการติดตามประเมินผลแผน เสนอให้มีการจัดทำแผนควรมีความสอดคล้องและครอบคลุมสถานการณ์ท้องถิ่นและสถานการณ์ระหว่างประเทศ มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สะท้อนผลผลิตและผลลัพธ์ได้ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ และมีวิธีการจัดเก็บข้อมูลที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ ควรประสานความร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทย และเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนแผน ส่วนประเด็นที่ควรให้ความสำคัญมากขึ้น ได้แก่ บทบาทของภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และหน่วยวิจัย ทั้งนี้การผลักดันเครื่องมือและกลไกสำคัญ ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน เช่น เตรียมความพร้อม กับสถานการณ์อุบัติภัยใหม่ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการรักษาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการติดตามประเมินผล มีการเสนอให้จัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผล โดยมีผู้แทนจากหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ใช้เอกสารและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการติดตามประเมินผลที่สามารถเข้าใจได้ง่าย เนื้อหากระชับ มีคู่มือและคำอธิบายที่ชัดเจน ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลในการดำเนินงานภายใต้แผนให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกัน และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีฐานข้อมูลเดียวกัน

จากการรายงานการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ (ระยะปีสุดท้ายของแผน) มีข้อเสนอแนะสำหรับการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระยะต่อไป (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ดังนี้ (๑) ควรมีแผนงานและรูปแบบการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าการดำเนินการในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดระยะเวลาให้สามารถประเมินผลข้อมูล ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้อย่างแม่นยำและน่าเชื่อถือ เพื่อใช้ในการกำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนงานให้ตรงตามเป้าหมายของแผนจัดการฯ ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (๒) ควรสร้างกลไกในการติดตามประเมินผลที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกัน โดยการตั้งคณะทำงานติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ภายใต้คณะอนุกรรมการแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมีการติดตามประเมินผลโดยหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะทำให้การติดตามประเมินผลมีมาตรฐาน ความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากสาธารณชนมากยิ่งขึ้น (๓) ควรมีการรายงานผลการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณา เพื่อมอบหมายให้หน่วยงานภาครัฐนำข้อมูลการติดตามประเมินผล และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปใช้ในการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพ

สิ่งแวดล้อมในฉบับต่อไป พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเสริมสร้างภาคีเครือข่ายในการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นและ (๔) ควรนำผลการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและภาคประชาชนได้รับทราบเป็นประจำ โดยเปิดช่องทางให้สามารถเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนากลไกในการติดตามประเมินผลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ ควรตระหนักถึงความสำคัญของการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ ของหน่วยงาน และสนับสนุนให้เกิดการสร้างภาคีเครือข่าย ในการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็ง เพื่อผลักดันให้มีการนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

● **การติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔**

การติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ประกอบด้วย ระยะเวลา กลไก และขั้นตอนการติดตามประเมินผล โดยจะแบ่งช่วงระยะเวลาการติดตามเป็น ๒ ระยะ ได้แก่ ระยะที่ ๑ การติดตามประเมินผลตามเป้าหมายของแผนจัดการฯ ในระยะ ๒ ปี หลังจากการประกาศใช้แผนจัดการฯ เพื่อรายงานความก้าวหน้า และนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ในการประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนจัดการฯ ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ และใช้กำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ และระยะที่ ๒ การติดตามประเมินผลตามเป้าหมาย เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนจัดการฯ (๕ ปี) เพื่อรวบรวมปัญหา อุปสรรคจากการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติที่ได้เสนอไว้ในแผนจัดการฯ มาใช้ประกอบการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในอนาคต และในส่วนของกลไกการติดตามประเมินผล มีดังนี้

- ๑) กลุ่มงานติดตามประเมินผลนโยบายและแผน โดยกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินงานโครงการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมมาอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการในปีแรกของแผนจัดการฯ เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินในระยะแรกและทราบแนวโน้มของผลสำรวจของการดำเนินการตามแผนจัดการฯ ให้รวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบทุก ๆ ปี และจัดทำรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเป็นประจำทุกปี

๒) จัดทำฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายและเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากการให้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น และการร่วมติดตามและตรวจสอบ

๓) จัดทำคู่มือการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยมีข้อมูลตัวชี้วัด หรือ Baseline Data เพื่อใช้ในการติดตามประเมินผล พร้อมทั้งระบุหน่วยงานเจ้าของข้อมูล สำหรับขั้นตอนการติดตามประเมินผลประกอบด้วย ๕ ขั้นตอนหลักคือ (๑) ศึกษาและทำความเข้าใจในสาระสำคัญของแผนจัดการฯ และตัวชี้วัด (๒) กำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบในการติดตามประเมินผล (๓) รวบรวมข้อมูลและรายละเอียดตัวชี้วัด (๔) วิเคราะห์และประมวลผล และ (๕) จัดทำรายงานการติดตามประเมินผล

- **การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะปีแรกของแผน)**

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมมาอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นว่าการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ควรต้องดำเนินการตั้งแต่ปีแรกของแผนจัดการฯ เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการระยะแรกและทราบแนวโน้มของผลสำรวจของการดำเนินการตามแผนจัดการฯ จึงได้จัดทำโครงการติดตามและประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะปีแรกของแผน) เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ว่ามีการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับตัวชี้วัด และแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือไม่

โดยในครั้งนี้ เป็นการติดตามผลการดำเนินการตามแผนจัดการฯ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการติดตามประเมินผลในระยะต่อไป และผลการดำเนินงานดังกล่าวได้ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนจัดการฯ มากน้อยเพียงใด โดยนำแนวคิดหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการรับข้อมูลจากหลากหลายมุมมอง และเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วน ทั้งนี้ ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด และแนวทางการปฏิบัติ ตามยุทธศาสตร์กลยุทธ์และแผนงาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ ระยะปีแรกของแผน จะนำมาพิจารณาเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการเสริมสร้างประสิทธิภาพการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในระยะครึ่งแผน ตลอดจนเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชน ได้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศมากยิ่งขึ้น

รายงานการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะ
ปีแรกของแผน) ประกอบด้วย ๒ ส่วนหลัก คือ

ส่วนที่ ๑ การติดตามผลการนำแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติ โดยติดตามผลการแปลงแผน
จัดการฯ ของหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตามตัวชี้วัด และแนวทางการปฏิบัติ ตามแผนงาน/กลยุทธ์ ราย
ยุทธศาสตร์ภายใต้แผนจัดการฯ และติดตามผลการดำเนินงานตามเป้าหมายหลักของแผนจัดการ
คุณภาพสิ่งแวดล้อม และการนำแผนจัดการฯ ไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระยะปีแรกของแผน

ส่วนที่ ๒ การรวบรวมปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผน
จัดการฯ เพื่อนำผลข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหาร
จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการติดตามประเมินผลในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพ
รวมทั้งสะท้อนข้อมูลและข้อเสนอแนะแนวทางในการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจาก
ภาคีเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

โดยมีขอบเขตการศึกษาใน ๙ ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

- ๑) ศึกษาและทบทวนข้อมูลสาระสำคัญของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔
- ๒) จัดส่งแบบรายงานให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่รับผิดชอบ
- ๓) จัดทำแบบรายงานการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน
- ๔) เก็บรวบรวมแบบรายงานการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการดำเนินงาน
- ๕) จัดประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะปีแรกของแผน)
- ๖) สรุปผลข้อมูลจากการประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะปีแรกของแผน)
- ๗) จัดทำฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายเพื่อการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผน
จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ให้เป็นปัจจุบัน
- ๘) จัดทำรายงานการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะปีแรกของแผน) ฉบับสมบูรณ์

การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-
๒๕๖๔ ในระยะปีแรกของแผน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผลการรายงานใน ๒ ส่วนสำคัญและมีผลการ
ติดตามโดยสรุปภาพรวม ทั้งนี้ มีผลการดำเนินงานที่ตอบสนอง หรือสอดคล้องกับการบรรลุผลตาม
เป้าหมายของแผนจัดการฯ จำนวน ๓๑ ตัวชี้วัด พบว่า ในระยะปีแรกของแผน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
สามารถดำเนินงานได้สอดคล้องและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและทิศทางของตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น ๓

ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๙.๗ ส่วนที่เหลือสามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับการบรรลุผลตามเป้าหมาย และทิศทางของตัวชี้วัด โดยอยู่ระหว่างดำเนินงาน จำนวน ๒๖ ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๙ และยังไม่มีการรายงานข้อมูล เพื่อใช้สนับสนุนในการติดตามผลการดำเนินงานตามเป้าหมายและทิศทางของตัวชี้วัด จำนวน ๒ ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๖.๔ และความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานและแนวทางการปฏิบัติยุทธศาสตร์สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติ ร้อยละ ๘๓ มีเพียง ๓๗ แนวทางที่ยังไม่สามารถประเมินความก้าวหน้าของงานได้ โดยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญเกี่ยวกับการให้ความสำคัญในการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายเรื่องปัจจัยภายใน ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การเชื่อมโยงแผนงานและงบประมาณกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปัจจัยภายนอกของภาคีเครือข่ายที่ต้องให้ความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน การณรงค์สร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะเรื่อง และการบังคับใช้กฎหมาย และเห็นว่าควรเพิ่มกลไกในการขับเคลื่อนแผนที่เชื่อมโยงกันในระดับส่วนกลางกับระดับพื้นที่ รวมทั้งเพิ่มการประสานความร่วมมือกับสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ในการขับเคลื่อนแผน นอกจากนี้ มีส่วนข้อเสนอแนะในการติดตามประเมินผลควรปรับปรุงแบบรายงานการติดตามประเมินผลให้มีความชัดเจน สร้างความเข้าใจและมีข้อตกลงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรายงานผลตามตัวชี้วัด เพิ่มช่องทางในการติดตามประเมินผลแก่ภาคีพัฒนา รวมทั้งนำเสนอรายงานการติดตามประเมินผลแก่ผู้เกี่ยวข้องเป็นระยะ ๆ

จากการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จะเห็นได้ว่าการติดตามประเมินแผนจัดการฯ มีบุคคลและองค์กรบุคคลที่ทำหน้าที่ในระดับต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแต่ละฉบับ โดยการเปรียบเทียบค่าของตัวชี้วัดกับเกณฑ์การประเมินผลที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้ทราบว่าผลการดำเนินการดังกล่าว มีสถานะเข้าใกล้หรือออกจากเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างไร โดยผลของการติดตามประเมินผลนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย แผน และมาตรการด้านการอนุรักษ์ และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อไปในอนาคต สามารถเปรียบเทียบสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง แสดงดังตารางที่ ๓-๑

ตารางที่ ๓-๑ เปรียบเทียบกลไกการติดตามประเมินผลระหว่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ กับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

กลไก	แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙	แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔
ระยะเวลา	๒ ระยะ ๒ ปี หลังการประกาศ ๕ ปี หลังสิ้นสุดประกาศ	๒ ระยะ ๒ ปี หลังการประกาศ ๕ ปี หลังสิ้นสุดประกาศ
บุคคล/องค์กร	กลุ่มงานติดตามประเมินผลนโยบายและ แผน กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม	กลุ่มงานติดตามประเมินผลนโยบายและ แผน กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม
การมีส่วนร่วม	มีการสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อน ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานตาม แผนจัดการฯ ได้แก่ ภาครัฐ ประชาชน ชุมชน ประชาคมท้องถิ่น เครือข่ายอนุรักษ์ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบัน การศึกษา และสื่อมวลชน โดยรวบรวม จัดทำเป็นฐานข้อมูลเครือข่ายฯ ในการ ติดต่อประสานงาน	ประสานและเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ภาคีเครือข่าย ให้เกิดการเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์แผนจัดการฯ ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจสาระสำคัญของแผนจัดการฯ พร้อมสร้างภาคีเครือข่ายให้เพิ่มมากขึ้นใน อนาคต โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของภาค ประชาชนในการให้ข้อมูล ความคิดเห็น ติดตาม และร่วมตรวจสอบในการดำเนินงาน ของหน่วยงานภาครัฐ
การเผยแพร่	รายงานความก้าวหน้าและผลการติดตาม ใน ๒ ระยะของแผนจัดการฯ โดยรายงาน ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนว ทางการปฏิบัติ	รายงานความก้าวหน้าและผลการติดตาม ใน ๒ ระยะของแผนจัดการฯ โดยรายงาน ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนว ทางการปฏิบัติ
ขั้นตอน การติดตาม ประเมินผล	<u>๕ ขั้นตอน</u> (๑) ศึกษาและทำความเข้าใจในแผน ปฏิบัติการฯ และตัวชี้วัด (๒) กำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบในการ ติดตามประเมินผล (๓) รวบรวมข้อมูลและรายละเอียดตัวชี้วัด (๔) วิเคราะห์และประมวลผล (๕) จัดทำรายงานการติดตามประเมินผล	<u>๕ ขั้นตอน</u> (๑) ศึกษาและทำความเข้าใจในสาระสำคัญของ แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ และตัวชี้วัด (๒) กำหนดเกณฑ์เปรียบเทียบในการ ติดตามประเมินผล (๓) รวบรวมข้อมูลและรายละเอียดตัวชี้วัด (๔) วิเคราะห์และประมวลผล (๕) จัดทำรายงานการติดตามประเมินผล

จากตารางที่ ๓-๑ เห็นได้ชัดว่าการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา มีข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่สำคัญ ได้แก่

- ๑) การเพิ่มบทบาทและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีพัฒนา ในกระบวนการจัดทำแผน ขับเคลื่อนแผน และติดตามประเมินผลแผน โดยเสนอให้เพิ่มการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานวิจัย
- ๒) จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความชัดเจน มีสาระครอบคลุมและสอดคล้องกับสถานการณ์ รวมทั้งมีความเชื่อมโยงในแนวราบระหว่างประเทศสมาชิกในอาเซียน และการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน และแนวดิ่งโดยการเชื่อมโยงในระดับประเทศและท้องถิ่น ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในระดับต่าง ๆ ที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน
- ๓) พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ กำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบรายงานข้อมูลตามตัวชี้วัด ปรับปรุงแบบรายงานและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการติดตามประเมินผลที่เข้าใจได้ง่าย มีคำอธิบายที่ชัดเจน จัดทำระบบฐานข้อมูลในการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ ให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกัน และเพิ่มการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ
- ๔) ผลจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม จะต้องหนุนเสริมการขับเคลื่อนการนำแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติให้แผนจัดการฯ เป็นส่วนขยายภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๘๐ และแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

การติดตามประเมินผลจะมุ่งติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศและระดับพื้นที่ ซึ่งได้เพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดส่งแบบรายงานให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่รับผิดชอบให้มากขึ้นจากการติดตามผลในระยะปีแรก โดยเฉพาะในส่วนของหน่วยงาน สนับสนุน อาทิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งแบบรายงานจะเน้นการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติเป็นหลัก โดยจะเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในระดับนโยบาย เพื่อให้เห็นผลของความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนงานและแนวทางการปฏิบัติ พร้อมทั้งจะได้สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานผ่านระบบการติดตามนโยบายและแผนของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบหลักของหน่วยงานได้ตอบคำถามที่ถูกต้องตรงกันลดความซ้ำซ้อนของหน่วยงาน

การรายงานผลและนำเสนอผลการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ที่ปรึกษาได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามแผนจัดการฯ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) เพื่อสื่อสารในรูปแบบแผนภาพ ที่สวยงาม เข้าใจง่าย จดจำได้ง่าย ให้เกิดการถ่ายทอดสื่อสารและเผยแพร่ตรงประเด็นและชัดเจน มีผล การติดตามให้หน่วยงานภาคีเครือข่ายได้รับรู้ รับทราบผลสำเร็จของการดำเนินงาน และสามารถ ร่วมกันดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในการร่วมบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสร้างพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมต่อไป

๓.๒ ระบบการติดตามประเมินผลการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินผลการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นการดำเนินงานที่มุ่งรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นระยะ เพื่อให้มีการปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน หรือปรับเปลี่ยนเป้าหมายให้เหมาะสมกับทรัพยากรหรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือทราบ ถึงปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงาน ตลอดจนเพื่อให้สามารถนำผลประเมินมาใช้ในการวางแผน ระยะต่อไป ซึ่งนอกจากการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ยังมีการติดตาม ประเมินผลการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในกรอบการดำเนินงานอื่น ๆ ทั้งสำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) และหน่วยงานอื่น ๆ รายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การติดตามประเมินผลจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของสำนักงาน นโยบาย และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบัน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) มีการ ดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผลที่สำคัญและการพัฒนาระบบข้อมูล ดังนี้

การติดตามประเมินผลที่สำคัญ

- ๑) การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔
- ๒) การติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๖๔ และระบบบูรณาการการสื่อสารข้อมูลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๓) การจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑ และฐานข้อมูลเพื่อ การรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ
- ๔) การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและข้อสั่งการรัฐบาลและหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติ

- **การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔**

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้ติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการรับรู้และความเข้าใจต่อแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และความก้าวหน้าในการแปลงแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เกิดการขับเคลื่อนการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม พร้อมนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพ โดยในปัจจุบันได้ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ซึ่งได้ดำเนินการติดตามระยะปีแรกของแผนแล้วเสร็จใน พ.ศ. ๒๕๖๑ และกำลังดำเนินการติดตามระยะครึ่งแผน ใน พ.ศ. ๒๕๖๒

นอกจากนี้ ในการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) จะใช้แบบรายงานผลการดำเนินงานเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมและรายละเอียดตัวชี้วัดจากหน่วยงานหลักและภาคีที่เกี่ยวข้องตามที่ระบุไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ได้ใช้แบบรายงานผนวกกับการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายหลัก และการติดตามโครงการ Flagship project ทั้งนี้ จะได้นำเสนอสรุปผลการดำเนินงาน การค้นหาปัจจัยที่ผล และเสนอแนวทางการดำเนินงานในลำดับต่อไป

- **แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ การพัฒนาระบบบูรณาการการสื่อสารข้อมูลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ**

สผ. โดยกองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ (กลช) ร่วมกับกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม มีบทบาทในการจัดทำระบบประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ที่เป็นแผนหลักของประเทศด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ที่จัดทำขึ้นตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

ปัจจุบันกองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ (กลช) ได้ทำการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ซึ่งถือเป็นระยะครึ่งแผนดำเนินการติดตามประเมินผลโดยการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจต่อแผนและการติดตามผลภาพรวมโครงการแก่หน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้อง ใช้แบบสำรวจและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ นอกจากนี้ยังมีการศึกษากรณีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานที่เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดทำข้อเสนอในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของแผนปฏิบัติการฯ เพื่อถอดบทเรียนและแนวทางการปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงาน ประกอบในการจัดทำ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย รวมทั้งการจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และจัดการสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้องต่อร่างรายงานการติดตาม ประเมินผล

นอกจากนี้ สผ. โดยกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำโครงการการพัฒนาระบบ บูรณาการการสื่อสารข้อมูลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อ เพิ่มศักยภาพการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการนโยบายและแผน และการติดตามประเมินผล โดยผ่าน กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับส่วนกลาง ภูมิภาค และจังหวัด ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อระบบฐานข้อมูล เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงระบบ ฐานข้อมูลให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการรายงานและติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายและ แผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้บริหาร ภาคีเครือข่าย และทุก ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้าถึงและนำข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการขับเคลื่อนการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพและแผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป

- **การจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑ และฐานข้อมูลเพื่อ การรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ**

สผ. โดยกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการจัดทำรายงานสถานการณ์ คุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ตามมาตรา ๑๓ (๑๓) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยผ่านการกำกับดูแลของคณะกรรมการจัดทำรายงาน สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี เป็นประจำทุกปี สำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการจัดทำนโยบายและวางแผนการ จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ

ในการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้มีการ ประชุมคณะกรรมการฯ จำนวน ๔ ครั้ง รวมทั้งจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะต่อ (ร่าง) รายงานสถานการณ์ฯ โดยรายงานสถานการณ์ฯ ได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม และได้รับความเห็นชอบจาก คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติแล้ว เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ รวมทั้งสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในระดับโลกและระดับภูมิภาค ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย การสะท้อนสถานการณ์ผลกระทบ และการดำเนินงาน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรายสาขา ๑๑ สาขา ได้แก่ ๑) ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ๒) ทรัพยากรแร่ ๓) พลังงาน ๔) ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ๕) ทรัพยากรน้ำ ๖) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๗) ความหลากหลายทางชีวภาพ ๘) สถานการณ์มลพิษ ๙) สิ่งแวดล้อมชุมชน ๑๐) สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม และ ๑๑) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ พร้อมทั้งคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ

นอกจากนี้ สผ. ยังได้พัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ จำแนกรายการข้อมูลออกเป็นประเด็น ๆ รวมจำนวน ๗๘ รายการ สอดคล้องกับโครงสร้างของรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้ง ๑๑ สาขา ซึ่งจัดทำขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาปรับปรุงฐานข้อมูลนี้ให้เป็นปัจจุบัน ฐานข้อมูลนี้ได้เชื่อมโยงกับการแสดงผลบนเว็บไซต์ของ สผ. โดยมีการออกแบบระบบการแสดงผลข้อมูลในลักษณะข้อความที่สะท้อนสถานการณ์ต่าง ๆ พร้อมแผนภูมิ กราฟ หรือตารางข้อมูลที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูลนั้นๆ

ได้นำผลการวิเคราะห์รายการข้อมูลในฐานข้อมูลฯ มาพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อมูลในรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมปีที่ผ่านมา และตัวชี้วัดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งพิจารณาแล้ว พบว่ามีรายการข้อมูลที่ปรับปรุงใหม่ มีทั้งหมดจำนวน ๘๐ ตัวชี้วัด โดยแยกเป็น

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ มูลค่าและอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) จำแนกตามภาคการผลิต จำนวนโครงการและมูลค่าเงินลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับอนุมัติให้การส่งเสริมการลงทุน มูลค่าการนำเข้า-ส่งออก และดุลการค้าระหว่างประเทศ รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินต่อรายได้ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทย และอัตราการขยายตัวของประชากร

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทย และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวนและอัตราการขยายตัวของประชากร จำนวนประชากร จำแนกวัยเด็ก วัยแรงงาน และวัยสูงอายุ จำนวนผู้ย้ายถิ่นและอัตราการย้ายถิ่น และจำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงาน

สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน ได้แก่ ปัญหาดินที่เกิดตามสภาพธรรมชาติของประเทศไทย พื้นที่ประเทศไทยจำแนกตามสภาพการใช้ที่ดิน และพื้นที่เพาะปลูกเกษตรอินทรีย์ ปริมาณการนำเข้าปุ๋ยเคมี และสารฆ่าแมลงและกำจัดวัชพืช

สถานการณ์สิ่งแวดล้อม คุณภาพอากาศ ปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM₁₀) ปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM_{2.5}) ปริมาณก๊าซโอโซน (O₃) ปริมาณก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) ปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (CO) **ระดับเสียง** ระดับเสียงบริเวณพื้นที่ริมถนนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระดับเสียงบริเวณพื้นที่ทั่วไปในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระดับเสียงบริเวณพื้นที่ริมถนนในต่างจังหวัด และระดับเสียงบริเวณพื้นที่ทั่วไปในต่างจังหวัด

คุณภาพน้ำผิวดิน คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในแต่ละภูมิภาค สถานการณ์คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินในช่วง ๑๐ ปี

คุณภาพน้ำชายฝั่ง แนวโน้มสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งทั่วประเทศ

คุณภาพน้ำบาดาล -ไม่มีตัวชี้วัด-

ขยะมูลฝอย ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น การนำไปใช้ประโยชน์ การกำจัดอย่างถูกต้อง และขยะมูลฝอยที่ไม่ได้รับการจัดการ และจำนวนระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ดำเนินการอย่างถูกต้องที่เปิดดำเนินการ

ของเสียอันตราย -ไม่มีตัวชี้วัด-

สารอันตราย -ไม่มีตัวชี้วัด-

สิ่งแวดล้อมชุมชน จำนวนและสัดส่วนประชากรของผู้ที่อยู่ในเขตเมืองชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร และจำนวนและสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร

สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ผลการประเมินสถานภาพแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ประเภท น้ำตก ภูเขา ธรณีสัณฐาน ภูมิทัศน์ธรรมชาติ และถ้ำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนและรายปีของประเทศไทยที่ต่างจากค่าปกติ อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีของประเทศไทยที่ต่างจากค่าปกติ ปริมาณฝนรายเดือนและรวมทั้งปีของประเทศไทยที่ต่างจากค่าปกติ และค่าเฉลี่ยระดับน้ำทะเล ณ สถานีตรววัด

การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมดของประเทศไทย แยกตามภาคการผลิต และปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคพลังงาน

ภัยพิบัติและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ อัตราผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวัง

- การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและข้อสั่งการรัฐบาลและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

สผ. โดยกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการรายงานตามข้อสั่งการรัฐบาลและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยประสานข้อมูลจากสำนัก กอง และหน่วยงานอิสระที่เกี่ยวข้องกับการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามนโยบายและข้อสั่งการรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑) เพื่อยรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการต่อไป

นโยบายและข้อสั่งการรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งหมด ๑๑ ด้าน คือ นโยบายด้านที่ ๑ การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ นโยบายด้านที่ ๒ การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ นโยบายด้านที่ ๓ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ นโยบายด้านที่ ๔ การศึกษาและเรียนรู้การทฤษฎีบทฐานสี่และวัฒนธรรม นโยบายด้านที่ ๕ การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน นโยบายด้านที่ ๖ การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายด้านที่ ๗ การส่งเสริมบทบาทและการใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน นโยบายด้านที่ ๘ การพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนาและนวัตกรรม นโยบายด้านที่ ๙ การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรและการสร้างสมดุล ระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน นโยบายด้านที่ ๑๐ การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ และนโยบายด้านที่ ๑๑ การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

การดำเนินงานได้มีการรวบรวม วิเคราะห์และสรุปนโยบายและข้อสั่งการต่าง ๆ ดำเนินการติดตามและตรวจสอบความก้าวหน้าการดำเนินการตามนโยบาย และข้อสั่ง การตามวาระต่าง ๆ ทุกเดือนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบของ สผ. แล้วจัดทำรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินการเสนอผู้บริหารของ สผ. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำเสนอข้อมูลให้แก่สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อดำเนินการต่อไป

การติดตามประเมินผลและการจัดทำระบบข้อมูลต่าง ๆ ของ สผ. เป็นการดำเนินงานตามที่กฎหมายกำหนดและดำเนินการตามพันธสัญญาระหว่างประเทศ จึงได้ทำการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมถึงแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ระยะครึ่งแผนและระยะสิ้นสุดแผน อย่างสม่ำเสมอ และมีการติดตามสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ ยังมีการติดตามงานนโยบายและข้อสั่งการของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเป็น

ประจำ โดยเริ่มมีการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อสนับสนุนการติดตามประเมินผล โดยสามารถวิเคราะห์มิติต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการติดตามประเมินผล ได้แก่ หน่วยงานรับผิดชอบ เครื่องมือและวิธีการมีส่วนร่วม การเชื่อมโยงกับระบบข้อมูล การนำผลไปใช้ และการสื่อสาร ได้ดังนี้

๑) **หน่วยงานรับผิดชอบ** สผ. ได้กำหนดให้กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการติดตามประเมินผลและพัฒนาระบบข้อมูล การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ส่วนแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ได้มีกองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพเป็นหน่วยงานขับเคลื่อนและประสานแผนเป็นผู้ดำเนินการหรือร่วมดำเนินการเป็นครั้งคราว

การมอบหมายให้มีหน่วยงานหลักในการติดตามประเมินผลและจัดทำระบบข้อมูลที่ชัดเจน นับเป็นโอกาสในการพัฒนาความเชี่ยวชาญ ซึ่งควรครอบคลุมในด้านเครื่องมือวิธีการ เทคโนโลยี รวมทั้งทักษะและความเชี่ยวชาญในการสื่อสารและประสานงาน เนื่องจากแผนต่าง ๆ มีลักษณะเป็นแผนบูรณาการที่มีหน่วยงานเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม สผ. ได้มีการว่าจ้างที่ปรึกษาภายนอกเข้ามาดำเนินงานในแต่ละปีและว่าจ้างเป็นครั้งคราว ซึ่งการว่าจ้างที่ปรึกษาภายนอกนั้น จะดำเนินการเท่าที่จำเป็น เมื่อมีวาระหรือประเด็นพิเศษ หรือต้องการปรับปรุงพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและฐานข้อมูล โดยไม่ได้จ้างที่ปรึกษาภายนอกดำเนินงานที่ต้องทำเป็นประจำทุกปี

๒) **เครื่องมือและวิธีการติดตามประเมินผล** แบบรายงานข้อมูลถือเป็นเครื่องมือหลักในการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภายใน สผ. และหน่วยงานภายนอก โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการสะท้อนถึงการเข้าถึงและการได้มาซึ่งข้อมูลจำนวนมาก จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีขึ้นมารองรับและสนับสนุนในอนาคต โดยควรเน้นเฉพาะข้อมูลตามตัวชี้วัดหลักและกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบข้อมูลตามตัวชี้วัดให้ชัดเจน

นอกจากนี้ ยังมีการใช้เครื่องมือและวิธีการอื่น ๆ อาทิ การสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานหลักหรือผู้ที่มีบทบาทสำคัญ การใช้แบบสอบถามออนไลน์ การศึกษาโครงการสำคัญหรือกรณีศึกษา การประเมินการจัดการพื้นที่วิกฤติ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและครอบคลุมมากขึ้น ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับงบประมาณและความเชี่ยวชาญของผู้ดำเนินการด้วย

๓) **การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง** นอกจากการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลในแบบรายงานแล้ว หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมติดตามประเมินผลในลักษณะต่าง ๆ อาทิ คณะกรรมการกำกับการติดตามประเมินผลหรือการจัดทำรายงาน การร่วมสัมมนาแสดงความคิดเห็น และการประชุมกลุ่มย่อย นอกจากนี้ จัดให้มีการประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญต่อประเด็นต่าง ๆ เป็นครั้งคราว

แม้ช่องทางในการมีส่วนร่วมมีมากขึ้น และถือเป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสารสร้างความเข้าใจไปพร้อม ๆ กัน แต่ควรให้ความสำคัญในการระบุหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในแต่ละแผนให้ชัดเจนครบถ้วน ให้มีรายละเอียดของข้อมูลและเวลาที่เหมาะสมในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงครอบคลุมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่สำคัญ

- ๔) การเชื่อมโยงระหว่างการติดตามประเมินผลกับระบบข้อมูล สผ. พยายามและมีความก้าวหน้าในการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อรองรับการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและสามารถเชื่อมโยงกับนโยบายและแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ ระบบข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่ไม่สอดคล้องกัน และความซ้ำซ้อนที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูลต้องให้ข้อมูลไปยังหลาย ๆ หน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานขนาดใหญ่

- ๕) การสื่อสารและการนำผลการติดตามประเมินผลไปใช้ประโยชน์ ด้วยรายงานการติดตามประเมินผลแผนต่าง ๆ มีเป้าหมายทั้งเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจระดับนโยบายและการสร้างความเข้าใจกับภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง โดย สผ. ได้เผยแพร่รายงานการติดตามประเมินผลในรูปแบบเอกสารรายงานและอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์บนผ่านเว็บไซต์ของ สผ. และได้เพิ่มรูปแบบการนำเสนอข้อมูลในลักษณะอินโฟกราฟฟิก ให้มีความน่าสนใจและเข้าใจง่ายขึ้น

ส่วนการนำผลการติดตามไปใช้ประโยชน์นั้น สามารถดำเนินการผ่านกลไกของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมและกลไกของหน่วยงานต่าง ๆ ในการวางแผนระยะกลางและระยะยาว เนื่องจากการจัดทำรายงานต่าง ๆ ซึ่งค่อนข้างใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูลประเด็นตัวชี้วัดจำนวนมาก จึงไม่สามารถตอบสนองการตัดสินใจเร่งด่วน ยกเว้นการดำเนินงานตามนโยบายและข้อสั่งการของรัฐบาล และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

๓.๒.๒ ระบบสารสนเทศการติดตามประเมินผลนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระบบติดตามประเมินผลนโยบายและแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

สผ. โดยกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้พัฒนาระบบติดตามประเมินผลนโยบายและแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ “โครงการการพัฒนาระบบบูรณาการการสื่อสารข้อมูลการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อเพิ่มศักยภาพการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการนโยบายและแผน และการติดตามประเมินผลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการและแผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว และสามารถบูรณาการกับนโยบายและแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลฯ ให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบและนำไปใช้ประโยชน์ได้

ที่ผ่านมา ที่ปรึกษาได้ทำการศึกษา “ระบบติดตามประเมินผลนโยบายและแผนด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” พบว่า ระบบติดตามประเมินผลฯ นี้ จัดทำให้มีขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เป็นระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการนโยบายและแผน และการติดตามประเมินผลด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการและแผนแม่บทบูรณาการการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว และสามารถบูรณาการกับนโยบายและแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง และ ๒) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลฯ ให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและนำไปใช้ประโยชน์ได้

ในการใช้งานระบบ มีการรองรับการทำงานบนหน้าจออุปกรณ์เครือข่ายได้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ PC , Notebook, Tablet และ Smart Phone ต่าง ๆ เป็นต้น และสามารถใช้งานผ่านทาง Web Browser ต่าง ๆ ได้ เช่น Chrome, Firefox และ Safari เป็นต้น โดยมีผู้ใช้งานระบบ ๓ ระดับ ได้แก่

- (๑) ผู้ดูแลระบบ (Administrator) มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลได้ทั้งหมด คือ บุคลากรของ สผ.ที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลระบบฐานข้อมูลดังกล่าว
- (๒) ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ใช้งาน (Users) สามารถเข้าใช้งานได้ตามขอบเขตที่กำหนด โดยถูกจำกัดสิทธิ์ในการใช้งานบางส่วน เช่น การเข้าไปจัดการข้อมูลผู้ใช้งาน และการดูรายงานการเข้าไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงข้อมูลในระบบฐานข้อมูล เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ปฏิบัติงานหรือ

ผู้ใช้งาน คือ บุคลากรของ สผ.ที่ได้รับมอบหมายในการเพิ่มเติมข้อมูลหน่วยงาน แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่เพิ่มเติม

- (๓) ผู้เยี่ยมชม (Visitor) คือ บุคคลทั่วไปที่สนใจและต้องการทราบผลการดำเนินงานตามแผน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ได้เพียงบางส่วน และไม่สามารถกระทำการใด ๆ กับข้อมูลได้ สามารถดูผลการดำเนินงานที่แสดงที่หน้าเว็บได้ เพียงอย่างเดียว

เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข้อมูลในระบบฐานข้อมูลฯ ประกอบด้วย

- (๑) **ข้อมูลนโยบายและแผน** เพื่อลิงค์ไปยังแผนงานที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น ๓ หมวดหมู่ คือ หมวดหมู่ ความหลากหลายทางชีวภาพ (แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔) หมวดหมู่ จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) หมวดหมู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs (การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs))
- (๒) **ผลการดำเนินงาน** แสดงรายละเอียดผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ และรายงานการติดตามประเมินผลที่ผ่านมา โดยแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ทั้งหมด ได้แก่ เป้าหมาย ตัวชี้วัด มาตรการ แนวทางการปฏิบัติ แผนงาน/กิจกรรม ผลการดำเนินงานและ รายละเอียดโครงการ โดยปรากฏผลการดำเนินงานแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ แผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๕๙ รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๕๙ เพื่อรองรับการขับเคลื่อนแผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔
- (๓) **หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** จะแสดงผลการดำเนินงาน (โครงการ) ของแต่ละหน่วยงานที่ได้ปฏิบัติตามแผนฯ และรายงานไว้ ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มประเภทหน่วยงาน เช่น หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษา โดยปรากฏผลการดำเนินงานแสดงรายการโครงการดำเนินการต่าง ๆ ในแต่ละปี
- (๔) **ติดต่อเรา** แสดงรายละเอียด แผนที่ตั้งและเบอร์โทรติดต่อ ของหน่วยงานรับผิดชอบแผน และระบบฐานข้อมูล ได้แก่ กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และกองยุทธศาสตร์และแผนงาน เป็นต้น
- (๕) **เข้าสู่ระบบ** แสดงการเข้าสู่ระบบ เพื่อกำหนดข้อมูลในระบบติดตาม โดยใช้ชื่อและรหัสผ่านที่ถูกกำหนดไว้ และเข้าระบบหน้าแผนงานและนโยบาย หมวดหมู่ จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ปัจจุบัน ระบบติดตามประเมินผลนโยบายและแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ระหว่างการปรับปรุงระบบให้มีความสมบูรณ์มาเป็นระยะ โดยที่ปรึกษาได้ทำการประเมินความเห็น สำหรับระบบฐานข้อมูลติดตามและประเมินผลเบื้องต้น เพื่อเป็นแนวทางของผู้ใช้งาน ผู้รับผิดชอบที่ดูแลโครงการ และข้อมูลของโครงการ โดยใช้หลักการประเมินจากความเห็นของผู้ใช้งาน ผู้รับผิดชอบ ที่ดูแลโครงการ และข้อมูลของโครงการในลักษณะการประเมินแบบปลายเปิด อันจะเป็นแนวทางการพัฒนาในอนาคต โดยอ้างอิงตามหลักของระบบที่มีอยู่แล้ว และพิจารณาจุดที่คิดว่าสามารถปรับปรุง แล้วเป็นประโยชน์ต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลของระบบ อย่างไรก็ตามการประเมินความเห็นทั้งหมดนั้น เป็นการประเมินตามปัญหาของผู้ใช้งาน ผู้รับผิดชอบโครงการ และข้อมูลของโครงการเป็นหลัก ซึ่งในบางความเห็นนั้นต้องดูเพิ่มเติมตามความเห็นของผู้พัฒนาร่วมด้วย เนื่องจากระบบอยู่ระหว่างการใช้งาน ดังนั้น การแก้ไขต้องพึงระมัดระวังการส่งผลกระทบต่อระบบ หรือฐานข้อมูลที่มีการใช้งานอยู่ได้ โดยมีความเห็นการพัฒนาสำหรับผู้พัฒนาระบบ ดังนี้

๑) การปรับปรุงในส่วนของหน้าแสดงผลข้อมูลสำหรับผู้ใช้งานทั่วไป

- แสดงแผนผังเว็บไซต์ (Sitemap) จะช่วยให้เข้าใจลำดับชั้นของข้อมูลและทำให้ผู้ชมเว็บไซต์เข้าใจโครงสร้างภาพรวม และสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากรายงานผลการดำเนินงานมีหลายหมวดหมู่และลำดับชั้นข้อมูลที่แตกต่างกัน
- เพิ่มระบบค้นหา เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถค้นหาข้อมูลได้ง่ายขึ้น การลิงก์ข้อมูล อาทิ หน้าแสดงข้อมูลหน่วยงานมีลิงก์โครงการ และหน้าโครงการมีลิงก์สำหรับหน่วยงาน
- การปรับการแสดงผลในมือถือ ยังมีบางข้อความและการแสดงผลที่ผิดเพี้ยนเล็กน้อย อาจมีการปรับปรุงการแสดงผลให้สวยงาม และจัดแบ่งการแสดงผลใหม่เพื่อเพิ่มความดึงดูดในการดูข้อมูลของผู้เยี่ยมชม

๒) การปรับปรุงระบบฐานข้อมูล

๒.๑) ปัญหาเรื่องการเพิ่มโครงการ

- หากต้องการเพิ่มโครงการ จำเป็นต้องเพิ่มแผนปฏิบัติการก่อนเสมอ
- หากแผนปฏิบัติการบางแผนมีโครงการซ้ำกัน จะต้องเพิ่มแยกกัน
- การปรับปรุงและออกแบบฐานข้อมูลของโครงการใหม่ โดยทำให้สามารถเพิ่มข้อมูลโครงการแยกจากแผนปฏิบัติการได้เพิ่มความสะดวกในกรณีที่ยังไม่ทราบว่าโครงการนี้ อยู่ในแผนปฏิบัติการไหน และสามารถให้หน่วยงานเพิ่มข้อมูลโครงการได้โดยตรงด้วย ซึ่งหากมีโครงการที่ซ้ำกันควรสามารถตรวจสอบได้
- ในกรณีที่รายงานหลาย ๆ รายงานสามารถใช้โครงการร่วมกันได้ อาจสามารถพิจารณาให้โครงการที่นำเข้ระบบ นั้นแยกออกมาจากรายงาน และเชื่อมโยงกับรายงานที่มีการใช้ข้อมูลนั้น ๆ ทำรายงาน ซึ่งต่อไปจะสามารถค้นหาได้ว่าโครงการแต่ละโครงการมีการนำไปอ้างอิงในรายงานฉบับไหนบ้าง มีกี่ฉบับที่ใช้ อ้างอิง

- ในกรณีที่แนวทางปฏิบัติ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ แต่ยังไม่ทราบว่ามีโครงการอะไรบ้างที่ยังมีการดำเนินการ หรือยังไม่มี การนำส่งข้อมูลของโครงการ สามารถเพิ่มข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบแนวทางปฏิบัติเข้าไปในระบบได้
- การกำหนดงบประมาณของโครงการ สามารถกำหนดว่าไม่ระบุ หรือไม่ทราบได้

๒.๒) การปรับปรุงระบบการค้นหา และการเพิ่มข้อมูลโครงการของแต่ละหน่วยงาน

- ระบบค้นหาสามารถอำนวยความสะดวกในการ กรอกข้อมูลโครงการได้ โดยสามารถไปกรอกจากหน้าของหน่วยงานหรือ ไปกรอกจากหน้าของกิจกรรมได้
- สามารถแก้ไขหรืออัปเดตข้อมูลได้ง่าย จากหน้าค้นหา
- สามารถค้นหาเชิงลึกจากหน่วยงานได้ เช่น หน่วยงานนี้ รับผิดชอบยุทธศาสตร์แนวทางปฏิบัติ และตัวชี้วัดโครงการหรือกิจกรรมอะไรบ้าง หรือหน่วยงานนี้ มีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม อะไรบ้าง และงบประมาณรวมเท่าไร เป็นต้น

๒.๓) ระบบการนำเข้าข้อมูล และ นำออกข้อมูล

- การนำเข้าข้อมูลในกรณีที่มีการบันทึกในโปรแกรม microsoft office อาทิ Excel
- การนำออกข้อมูล ในกรณีที่ต้องการข้อมูลจากระบบ
- จัดสร้างระบบ นำเข้าและนำออกตามความต้องการ

๒.๔) ระบบเก็บข้อมูลการแก้ไขข้อมูล

- กรณีที่มีการอัปเดต หรือแก้ไขข้อมูลโครงการ ในกรณีที่โครงการมีการดำเนินการต่อในแต่ละปี โดยที่ยังเป็นโครงการเดิม สามารถบันทึกข้อมูลเพิ่มได้โดยแยกตามปี
- การเก็บประวัติการแก้ไขโครงการ การนำส่งรายงาน หรือ การบันทึกแก้ไขโครงการในระบบ หากมีการแก้ไขหรือบันทึกผิดพลาด สามารถตรวจสอบและแก้ไขได้ง่าย

๒.๕) ระบบไม่สามารถใช้งานได้ในช่วงเวลา เกิดปัญหาไม่สามารถเชื่อมต่อหน้าเว็บไซต์ได้ในบางช่วงเวลา ซึ่งอาจจะเกิดจากการปรับปรุงระบบ

๒.๖) การแสดงข้อมูลรายงานแบบข้อความ และแผนภาพ

- จำนวนของโครงการทั้งหมด
- จำนวนของโครงการที่มีการระบุงบประมาณ/ไม่ระบุงบประมาณ
- จำนวนของงบประมาณของแต่ละโครงการ/จำนวนของงบประมาณรวมทั้งหมด

๒.๗) การจัดการระบบผู้เข้าใช้งาน

- การเข้าใช้งาน แบ่งสิทธิ์การใช้งานของผู้ใช้งาน ตามหน่วยงาน ที่เข้ามาให้ข้อมูลในระบบ โดยรองรับให้แต่ละหน่วยงานสามารถมีผู้เข้าใช้งานได้มากกว่า ๑ คน ผู้เข้าใช้งานในระบบ แต่ละคนมีการเก็บข้อมูลพื้นฐานการเข้ามาในระบบ
- การแก้ไข เพิ่ม หรือลบข้อมูล ควรกำหนดสิทธิ์ชัดเจน ทางผู้ดูแล อาจสามารถปรับสิทธิ์ในการเข้าใช้งานได้
- การที่มีผู้เข้าใช้งานจำนวนมาก เมื่อมีปัญหาบางอย่างเกิดขึ้น อาทิ การเพิ่มข้อมูล การแก้ไขข้อมูล และการลบข้อมูล ต้องมีการเก็บข้อมูลผู้กระทำการ ด้วย เพื่อสามารถค้นได้ว่าใครเป็นผู้เพิ่มข้อมูล แก้ไขข้อมูล และลบข้อมูล หรือ จุดไหนที่ข้อมูลนั้นมีความสำคัญต่อระบบ

๒.๘) การแก้ไขโครงสร้างระบบ ระดับของโครงสร้าง และความสัมพันธ์

- ตามความต้องการของระบบนั้น ต้องสามารถสร้างรูปแบบของการนำเข้าข้อมูลได้ ซึ่งอาจจะหมายถึงการที่ผู้ดูแลระบบสามารถปรับแต่งจำนวนและระดับของโครงสร้างของข้อมูลได้ เนื่องจากระบบปัจจุบันนั้นมีการกำหนดระดับของข้อมูลและความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน เมื่อมีการสร้างรายงานใหม่ที่มีระดับของข้อมูลและความสัมพันธ์ที่ไม่เหมือนกับที่มีการกำหนดไว้ จะทำให้ไม่สามารถเพิ่มข้อมูลได้จึงต้องมีการพัฒนาระบบใหม่ให้สอดคล้องกับรายงานใหม่ที่มีการจัดทำ
- แนวทางการปรับแต่งระบบในส่วนของโครงสร้าง เพื่อให้สามารถรองรับรายงานที่มีความแตกต่างกันได้ มี ๒ แนวทางที่สามารถแก้ไขโครงสร้างได้ คือ
 - ๑) ปรับแต่งให้ระดับของข้อมูลคงที่ เช่น ระดับ ๑ ระดับ ๒ และระดับ ๓ แต่สามารถยืดหยุ่นในเรื่องความสัมพันธ์ของข้อมูลได้ และให้ทางผู้ดูแลระบบสามารถกำหนดการแสดงผลข้อมูลจากระดับของข้อมูลได้ การทำแบบนี้จะทำให้อย่างน้อยการสร้างฟอร์มรายงานใหม่ สามารถยืดหยุ่นได้ในกรณีที่รายงานใหม่ มีระดับของข้อมูลไม่มากไปกว่า ระดับข้อมูลที่กำหนดไว้
 - ๒) ปรับให้ระดับของข้อมูลและความสัมพันธ์ของข้อมูล สามารถยืดหยุ่นได้ทั้งหมด โดยอิงตามรายงานใหม่ที่มีการจัดสร้างคือ ให้ผู้ดูแลสามารถสร้างระดับข้อมูล และความสัมพันธ์ของข้อมูลได้เอง แต่การทำแบบนี้จะมีความยุ่งยากมากกว่าแบบแรก เนื่องจากแต่ละครั้งที่มีการจัดทำรายงานใหม่ ผู้ดูแลจะต้องทำการศึกษาและเข้าใจในโครงสร้างของข้อมูลเป็นอย่างดี เพื่อที่สามารถจัดสร้างข้อมูลให้ถูกต้องตามโครงสร้างของรายงาน เนื่องจากเมื่อมีการจัดสร้างโครงสร้างของรายงานแล้ว เมื่อมีการนำเข้าข้อมูลแล้วหากโครงสร้างผิด หรือมีการปรับโครงสร้างใหม่ ข้อมูลที่มีการนำเข้าไปอาจจะต้องลบออก

แล้วนำเข้าใหม่ หรือความสัมพันธ์ของข้อมูลที่สร้างไว้อาจเกิดความผิดพลาดขึ้นได้

- การปรับระบบโครงสร้างอาจรวมถึงการสร้างการตั้งค่าต่าง ๆ ที่มีผลการเพิ่มข้อมูล อาทิ การเพิ่มข้อมูลของหน่วยงาน ระบบปัจจุบันอาจสามารถเพิ่มหน่วยงานได้ก็ต่อเมื่อเพิ่มข้อมูลของโครงการแล้ว จึงจะเพิ่มข้อมูลของหน่วยงานได้ แต่ในกรณีที่รายงานการจัดการผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมนั้น หน่วยงานสามารถเพิ่มข้อมูลในแผนงานและแนวทางปฏิบัติได้ ซึ่งไม่เหมือนกับโครงสร้างของระบบปัจจุบันที่ได้วางเอาไว้

นอกจากนี้ การเพิ่มข้อมูลเข้าระบบนั้น ยังพบว่าบางจุดที่ไม่สอดคล้องกัน เช่น ข้อมูลของหน่วยงานนั้นสามารถเพิ่มได้หลังจากมีการเพิ่มข้อมูลโครงการแล้วเท่านั้น แต่จากการศึกษาในเอกสารของแผนจัดการฯ สามารถระบุหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบตั้งแต่แนวทางปฏิบัติได้เลย ซึ่งทำให้ข้อมูลส่วนนี้ยังไม่สอดคล้องกับระบบ นอกจากนี้การรายงานผลตามแผนจัดการฯ ยังแบ่งหน่วยงานออกเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานสนับสนุน ซึ่งจากข้อมูลข้างต้นที่ปรึกษาสามารถสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาระบบได้ใน ๒ ประการสำคัญ เพื่อดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงระบบให้รองรับการทำงานที่มากขึ้น

- ๑) การพัฒนาและเร่งแก้ไขระบบในปัจจุบัน ระบบการติดตามที่มีการใช้ในปัจจุบันนั้นพัฒนาขึ้นเพื่อใช้รายงานการติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นแนวทางในการพัฒนาเบื้องต้น ดังนั้น โครงสร้างตัวชี้วัด การรายงานผล รวมถึงการตั้งค่าต่าง ๆ จะอ้างอิงตามระบบการรายงานฯ ดังกล่าวอยู่ รวมถึงการใช้โครงสร้างเดิมในการนำเข้าข้อมูล ส่งผลให้เป็นปัญหา เช่น การนำเข้าผลรายงานผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อมการเพิ่มโครงการ ยังไม่ได้มีการแบ่งแยกการจัดการออกมา ทำให้การเพิ่มข้อมูล การแก้ไข ยังคงมีความยุ่งยาก หรือมีขั้นตอนซับซ้อน ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับผู้นำเข้าข้อมูล จึงต้องเร่งแก้ไข ดังนี้ (๑) การนำเข้าผลรายงานของข้อมูลการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการแก้ไขโครงการให้แยกออกจากโครงสร้างเดิม โดยขอให้ทางผู้พัฒนาระบบเพิ่มช่องสำหรับนำเข้าผลการรายงานตามลำดับขั้นที่ผู้นำเข้าต้องการ เช่น การนำเข้าผลรายงานในลำดับของแนวทางปฏิบัติ หรือแผนงาน หลังจากมีการนำเข้าข้อมูลแล้ว ต้องมีการปรับแก้ในส่วนการแสดงผลสำหรับผู้เยี่ยมชมด้วย เพื่อให้การแสดงผลสอดคล้องกับข้อมูลที่มีการนำเข้าและ (๒) แยกโครงการออกจากระบบเดิม เพื่อทำให้การเพิ่มข้อมูลโครงการและนำไปใช้ในรายงานนั้นง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน และทำให้โครงการเป็นฐานข้อมูลที่เป็นศูนย์กลางสามารถนำไปใช้ในแนวทางปฏิบัติหรือรายงานอื่น ๆ ได้โดยไม่ต้องมีการนำเข้าข้อมูลใหม่ หรือเกิดความซ้ำซ้อนของข้อมูลเมื่อมีการออกรายงาน

หรือดูข้อมูลโครงการต่าง ๆ นอกจากนั้น ควรจัดทำคู่มือการใช้งานระบบการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีกฉบับ เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าใจวิธีการใช้งาน และการนำเข้าสู่ข้อมูลได้อย่างชัดเจน

๒) การพัฒนาระบบในอนาคต สามารถดำเนินการได้ดังนี้

- ๒.๑) จัดการลำดับชั้นข้อมูลสำหรับรายงานที่มีความต่างกัน รวมถึงการจัดข้อมูลอ้างอิงอื่น ๆ ด้วย เช่น หน่วยงาน ตัวชี้วัด และการรายงานผล เป็นต้น
- ๒.๒) พัฒนาโครงการให้สามารถใช้ติดตามการดำเนินงานและดูผลการติดตามได้ เช่น การเก็บข้อมูลการดำเนินงานโครงการที่มีความต่อเนื่อง ข้อมูลของโครงการที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการอื่นหรือ ข้อมูลโครงการที่เป็นโครงการนำร่อง เป็นต้น
- ๒.๓) พัฒนาระบบรับรองความต้องการใช้งานอื่น ๆ เช่น ระบบการออกรายงาน การออกเอกสารต่าง ๆ ระบบค้นหาข้อมูล ระบบการจัดเก็บสถิติ ที่เกี่ยวกับตัวเลข เช่น จำนวนโครงการ และจำนวนงบประมาณ เป็นต้น
- ๒.๔) ควรสร้างระบบเพื่อรองรับการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัด เพื่อรวบรวมผลการติดตามผลการดำเนินงานให้สามารถวิเคราะห์ผลได้ด้วย แต่ทั้งนี้ในการพิจารณาดำเนินการจะต้องแยกตามรายการตัวชี้วัด ดังนั้น ระบบนี้จะต้องมีความยุ่งยากมากขึ้น จึงต้องมีการพิจารณาโดยละเอียดก่อนนอกจากนี้ ยังควรพิจารณาการนำเข้การรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องของโครงการเร่งด่วน (Flagship Projects) ซึ่งอาจต้องมีการพิจารณาว่าควรเพิ่มในระบบฐานข้อมูลนี้ด้วยหรือไม่

๓.๒.๓ ระบบการติดตามประเมินผลการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของ หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ระบบติดตามประเมินผลแผนงานโครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด
และกลุ่มจังหวัด กระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการวางแผนฯ ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ให้เกิดประโยชน์ มีกระบวนการที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงได้พัฒนาโปรแกรมระบบติดตามประเมินผลแผนงาน โครงการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อใช้สำหรับบริหารจัดการแผนงาน/โครงการจากทุกแหล่งงบประมาณที่จะดำเนินการในพื้นที่ทาง www.padme.moi.go.th ได้อย่างสะดวกทั้งผ่าน Web browser และ Application ติดตั้งในโทรศัพท์ เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การบริหารจัดการทุกขั้นตอนของการวางแผนและดำเนินการตามแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งระบบของแต่ละหน่วยงานที่มีไม่สามารถใช้ในการกำกับติดตามและดูผลการดำเนินงานทุกประเภทโครงการในภาพรวมของทั้งจังหวัด/ทั้งประเทศ รวมถึงการนำข้อมูลผลการดำเนินงานไปใช้ประกอบการวางแผนในปีต่อไปได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และแบบตอบสนองทันที (Real Time) ภายในระบบเดียวกันได้

PADME (www.padme.moi.go.th) มาจาก PAD = Bureau of Provincial Administration Development & Promotion เป็นชื่อหน่วยงานที่พัฒนาระบบคือ สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารราชการจังหวัด (สบจ.) สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย M = Monitoring E = Evaluation

PADME มีส่วนประกอบ ๕ ส่วน คือ ๑) ข้อมูลพื้นฐานของแผนงาน/โครงการ ๒) ผลการดำเนินโครงการ (งาน) ๓) ผลการใช้จ่ายงบประมาณ (เงิน) ๔) ภาพถ่ายผลการดำเนินงานและผลการตรวจราชการพร้อมคำบรรยายใต้ภาพ ๕) การรายงานปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ รวมถึงการส่งการจากผู้บังคับบัญชาและการชี้แจงแสดงดังตารางที่ ๓-๒

ตารางที่ ๓-๒ แสดงข้อมูลส่วนประกอบของ PADME

ระดับ	ผู้กรอก	รายละเอียดข้อมูล
๑	ส่วนกลาง (สพจ.มท.)	นโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ประเทศ ยุทธศาสตร์อาเซียน เป้าหมาย การเบิกจ่ายรายไตรมาส งบประมาณที่จังหวัดได้รับจัดสรรจาก คณะกรรมการนโยบาย การบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แบบบูรณาการรวมทั้งระเบียบ/กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
๒	กลุ่มจังหวัด	วิสัยทัศน์ Positioning ประเด็นยุทธศาสตร์เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการที่หน่วยงานอื่นใช้งบประมาณ กลุ่มจังหวัด ดำเนินการ รายงานโครงการที่ OSM รับผิดชอบดำเนินการเอง
๓	จังหวัด	วิสัยทัศน์ Positioning ประเด็นยุทธศาสตร์เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ข้อมูลเบื้องต้นของโครงการที่หน่วยงานอื่นใช้งบฯ จังหวัดดำเนินการ รายงานโครงการที่สำนักงานจังหวัดรับผิดชอบดำเนินการเอง
๔	ส่วนราชการที่ เป็นหน่วย ดำเนินงาน โครงการ	รายละเอียดโครงการที่หน่วยงานรับผิดชอบ ผลการดำเนินโครงการ ผลการเบิกจ่ายงบประมาณ รูปภาพพร้อมคำบรรยาย ปัญหา ข้อเสนอแนะ และข้อชี้แจงกรณีมีการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา

สำหรับหน่วยงานดำเนินการ ซึ่งเป็น Layer ที่ ๔ จะมีหรือไม่มี PADME หน่วยงานก็ต้อง
รายงานผลการดำเนินงานอยู่แล้ว แต่มีข้อแตกต่างระหว่างการใช้กับไม่ใช่ PADME คือ ถ้าใช้ PADME
บันทึกข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลาที่เชื่อมต่อระบบ Internet ได้ และบันทึกทีเดียวรายงานได้ทุกหน่วยงาน
รวมถึงรายงานประชาชนได้ทั่วโลก เพราะ PADME เป็น Web Application ทำงานผ่าน Web
Browser ซึ่งการดูข้อมูลไม่ต้องใช้รหัสผ่าน แต่ถ้าไม่ใช่ PADME ก็ต้องรายงานทุกครั้งที่มีการขอข้อมูล
และที่สำคัญ คือไม่อาจรายงานต่อประชาชนได้อย่างทั่วถึง

● กรมควบคุมมลพิษ

ภายหลังที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕
ให้ความสำคัญกับท้องที่มีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพ
อนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงกำหนดให้
คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขต
ควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้ ตามความในมาตรา ๕๙ ปัจจุบัน มีการ
ประกาศเขตควบคุมมลพิษไปแล้ว จำนวน ๑๘ พื้นที่ ใน ๑๓ จังหวัด กรมควบคุมมลพิษ จึงเห็นควรทำ
การประเมินผลการประกาศเขตควบคุมมลพิษ เพื่อให้ทราบประสิทธิผลและผลกระทบจากการ
ประกาศเขตควบคุมมลพิษ รวมทั้งจัดทำขั้นตอนและหลักเกณฑ์การพิจารณาในการประกาศและ

ยกเลิกเขตควบคุมมลพิษ และจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงขอบเขตพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ โดยได้พิจารณารูปแบบตัวแบบประเมินผล CIPP เป็นการประยุกต์ใช้ตัวแบบระบบ (System Model) ซึ่งประกอบด้วยบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลสัมฤทธิ์ (Result) และผลผลิต (Product) ร่วมกับการนำตัวชี้วัดมาใช้ในการวัดผลการดำเนินงานหรือความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประกาศเขตควบคุมมลพิษ

การประเมินประสิทธิผลและผลกระทบจากการประกาศเขตควบคุมมลพิษ เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ โดยการกำหนดตัวชี้วัดครอบคลุมระดับความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการประกาศเขตควบคุมมลพิษ และความสำเร็จของการดำเนินงานในเขตควบคุมมลพิษ โดยมีกรอบการประเมินประสิทธิผลและผลกระทบจากการประกาศเขตควบคุมมลพิษ โดยพิจารณา ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ บริบทที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ

- (๑) **ปัจจัยนำเข้า** เป็นการประเมินเพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ที่จะช่วยให้การดำเนินงานนั้นบรรลุเป้าหมายและสามารถตอบสนองความจำเป็นในการดำเนินงาน ส่งผลให้แผนงานนั้นปฏิบัติได้จริงและใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม สำหรับปัจจัยนำเข้าที่นำมาประเมินในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แผนปฏิบัติการ หน่วยงาน/บุคลากร รับผิดชอบ และงบประมาณ
- (๒) **กระบวนการ** เป็นการประเมินการเปรียบเทียบจำนวนโครงการที่บรรจุในแผนได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติที่ครบถ้วน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ในการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่ รวมถึงมีกลไกในการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ อย่างต่อเนื่อง
- (๓) **ผลผลิต** เป็นการประเมินเพื่อดูผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ประเมินสิ่งที่ได้รับจากแผนปฏิบัติการฯ ได้แก่ การมีระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักวิชาการ หรือมีวิธีการ กลไกในการลดและขจัดมลพิษในพื้นที่
- (๔) **ผลลัพธ์** พิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิต หรือการประเมินผลจากการที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย หรือระบบกำจัดขยะมูลฝอย หรือการมีกลไกในการเฝ้าระวังหรือติดตามการดำเนินงาน อันส่งผลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

ส่วนการพิจารณาผลกระทบจากการดำเนินงานเขตควบคุมมลพิษ ที่แสดงถึงการดำเนินงานนั้นก่อให้เกิดผลอื่น ๆ ตามมานอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ เป็นการพิจารณาความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนหรือการขยายการลงทุน การท่องเที่ยว และสุขภาพอนามัย นอกจากนี้ ยังพิจารณา**บริบทด้านต่าง ๆ** ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมักเป็นประเด็นที่ควบคุมได้ยากหรือไม่สามารถควบคุมได้ ได้แก่ สภาพพื้นที่ทางกายภาพและที่ตั้ง การแปรปรวนของ

ภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจ บทบาทของภาคส่วนต่าง ๆ นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ด้านสิ่งแวดล้อม กระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วม

ซึ่งการประเมินพื้นที่เขตควบคุมมลพิษ ใน พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่า การรับรู้และความเข้าใจของหน่วยงานต่าง ๆ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับพื้นที่มีน้อยมาก รวมทั้งพบข้อจำกัดในการดำเนินงาน อาทิ ขอบเขตพื้นที่ซึ่งมีขนาดใหญ่เกินไป แผนปฏิบัติการฯ ที่ขาดการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและโครงการ การใช้งบประมาณตามปกติของหน่วยงานซึ่งมีไม่เพียงพอ และการขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการจัดมลพิษ เป็นต้น ข้อจำกัดเหล่านี้ไม่ได้นำไปสู่การปรับนโยบายที่ชัดเจน ส่วนการตั้งคณะอนุกรรมการกำกับและติดตามประเมินผลการดำเนินงานเขตควบคุมมลพิษ จังหวัด เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น พบว่า มีลักษณะซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานดำเนินการกับหน่วยงานกำกับและติดตามประเมินผล หน่วยงานที่ร่วมเป็นคณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าว ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเขตควบคุมมลพิษ และขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะอนุกรรมการฯ

● สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้มีการติดตามประเมินผลการผลักดันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งพัฒนาดัชนีเพื่อวัดผลความสำเร็จที่เกิดขึ้น และได้รายงานสู่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการติดตามผลการดำเนินงานใน ๓ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่หนึ่ง เป็นการประเมินผลการบรรลุเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ และการประเมินผลกระทบการพัฒนา เพื่อให้ทราบว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ส่วนที่สอง เป็นการติดตามความก้าวหน้าการแปลงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติของภาคีพัฒนาทั้งภาครัฐ องค์กรเอกชนและชุมชน เพื่อให้ทราบว่าภาคส่วนต่าง ๆ มีการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวทางของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่อย่างไร

ส่วนที่สาม เป็นการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ

การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาประเทศของ สศช. ดำเนินการโดยอาศัยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลและเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจขับเคลื่อนงานตามยุทธศาสตร์ต่าง ๆ รวมทั้ง ใช้ฐานข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ดำเนินงานเป็นประจำ การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน และงานสำรวจข้อมูลเฉพาะเรื่องที่ทำขึ้นในแต่ละปี นอกจากนี้ สศช. ยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกและหน่วยงานระหว่างประเทศ สนับสนุนการติดตามประเมินผลที่ต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น การวิเคราะห์และจัดทำเส้นความยากจน การติดตามประเมินผลการพัฒนาตามเป้าหมายแห่งสหประชาชาติ การติดตามประเมินผลการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาของ

ประเทศ ทั้งในมิติการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยการสนับสนุนการเพิ่ม ศักยภาพและประสิทธิภาพของภาคการผลิต ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ

เห็นได้ว่าการติดตามและประเมินผล จำเป็นต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญและอาศัยการ ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและครบถ้วน มีปริมาณข้อมูลที่ เหมาะสมในการสะท้อนความก้าวหน้าในการดำเนินงานและและผลงานที่เกิดขึ้น มีระบบการติดตาม ประเมินผลที่สอดคล้องกับภารกิจและศักยภาพของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์ในการตัดสินใจทางนโยบาย เกิดความเชื่อมโยงของการดำเนินงาน ผู้มีส่วนได้ส่วน เสียมีความพึงพอใจ โดยพิจารณาใช้ข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบด้านทั้งในเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ พิจารณาข้อจำกัดและความพร้อมขององค์กรและบุคลากรในการนำนโยบาย ไปปฏิบัติ และเงื่อนไขภายนอกต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลานั้น ๆ ด้วย

๓.๓ การตรวจสอบการติดตามข้อมูลและประเมินผลตามตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การตรวจสอบการติดตามข้อมูลและประเมินผลตามตัวชี้วัดแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พิจารณาการติดตามข้อมูลและประเมินผลการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ ทั้งโดยสำนักงาน นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบกับ ตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ ผลการตรวจสอบ ได้แก่ รายละเอียดการติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน และ/ หรือ ลักษณะฐานข้อมูล (ถ้ามี) และรายละเอียดการเก็บข้อมูล เพื่อระบุความสอดคล้องในการ ใช้ติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ หรือระบุตัวชี้วัดที่สามารถเป็นตัวชี้วัดที่รองรับตัวชี้วัดหลัก (proxy indicators) ที่จะสามารถใช้ในการติดตามประเมินผล หรือแนวทางในการหาหรือหน่วยงานรับผิดชอบ ข้อมูลตัวชี้วัดต่อไป รายละเอียดผลการตรวจสอบแสดงดังตารางที่ ๓-๓

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ ติดตามประเมินผลแผน จัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บข้อมูล ตัวชี้วัด	
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม					
๑.๑ ประกาศใช้แผนที่แนวเขต พื้นที่ป่าที่มีแนวเขตเดียวกัน (One Map) และจำนวน พื้นที่จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน	ทส. (ปม./อส./ สผ.)	สำนักงาน คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการ ทุจริตในภาครัฐ** (เลขานุการ คณะกรรมการปรับปรุง แผนที่แนวเขตที่ดินของ รัฐบาลแบบบูรณาการ)	- มีเว็บไซต์เฉพาะของ One Map http://www.pacc.go.th/pacc_2015/onemap/pages-about-me2.html - มีข้อมูลการประชุมคณะกรรมการ One Map	- ข้อมูลความคืบหน้า กระบวนการจัดทำ One Map และรายงานการ ประชุมคณะกรรมการ	ระดับ ๒ สามารถ ติดตามความก้าวหน้า เชิงกระบวนการได้ แต่ไม่มีการจัดทำ ฐานข้อมูล
	ทส. (ปม./อส./ สผ.)	กองบริหารจัดการที่ดิน สผ. (เลขานุการ คณะกรรมการนโยบาย ที่ดินแห่งชาติ) สำนักจัดการที่ดิน ของรัฐ กรมที่ดิน**	- ข้อมูลผลการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ตามนโยบายรัฐบาล (จำนวนพื้นที่ที่ได้ จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน) http://www.dol.go.th/	- เก็บข้อมูลตามพื้นที่ เป้าหมายตามนโยบายของ คณะกรรมการ นโยบายที่ดินแห่งชาติ	ระดับ ๒ สามารถ ติดตามความก้าวหน้า เชิงปริมาณได้ แต่ไม่มี การจัดทำฐานข้อมูล
๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การ ถือครองที่ดินแต่ละประเภท เทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ ตัวชี้วัดทางเลือก> ฐานข้อมูลสารสนเทศที่ดิน	ทส. (ปม./อส./ สผ.)	กรมที่ดิน	- ข้อมูลปริมาณเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ทั่วประเทศ (พื้นที่ถือครองที่ดิน จำแนกตามประเภทที่ดิน) http://www.dol.go.th/	- ข้อมูลปัจจุบันถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูล ในการติดตาม ความก้าวหน้า เชิงปริมาณแต่ต้อง ปรับข้อมูลให้เป็น ปัจจุบัน

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ ติดตามประเมินผล แผนจัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บข้อมูล ตัวชี้วัด	
๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ แบ่งเป็นป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕	ทส. (ปม./อส./ทช.)	กรมป่าไม้	- ข้อมูลสถิติกรมป่าไม้ ๒๕๖๐ (ปริมาณพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ) http://forestinfo.forest.go.th/	- พื้นที่ป่าของประเทศ แยกรายจังหวัด และ เปรียบเทียบปี ๒๕๑๖- ๒๕๖๐	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูลในการติดตาม ความก้าวหน้าเชิง ปริมาณที่เป็นปัจจุบัน
๑.๔ ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำ แบบบูรณาการดัชนี IWRM ตัวชี้วัดทางเลือก> มี นโยบายและแผนแม่บทการ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในระดับประเทศและระดับ ลุ่มน้ำทุกกลุ่มน้ำ	ทส. (ทน./ทบ.)	กรมทรัพยากรน้ำ	- ไม่พบข้อมูล ระดับการดำเนินงาน จัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM - ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากร น้ำ http://www.onwr.go.th/?page_id=4207	- ไม่พบข้อมูลระดับการ ดำเนินงานการจัดการ ทรัพยากรน้ำแบบบูรณา การ IWRM - พบข้อมูลความก้าวหน้า การจัดทำแผนแม่บทการ บริหารจัดการทรัพยากร น้ำ	ระดับ ๑ หน่วยงาน รับผิดชอบและ หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูลตรงกัน แต่ยังไม่สามารถติดตาม ความก้าวหน้าได้
๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดิน ที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบ กับพื้นที่ดินทั้งหมด	กษ. (พด.)	กรมพัฒนาที่ดิน	- มีข้อมูล พื้นที่ดินที่เสื่อมโทรม โดยกอง สำรวจและจำแนกดิน กรมพัฒนาที่ดิน และจากรายงานการศึกษา https://www.idd.go.th/ofswb/thai/soil/p7.htm	- พื้นที่ดินที่มีปัญหาใน ประเทศไทย แบ่งตาม สภาพปัญหา	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูล ในการติดตาม ความก้าวหน้าเชิง ปริมาณแต่ต้องปรับ ข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับ การจัดการตามแนวทาง และมาตรการ หรือมี โครงสร้างที่เหมาะสม	ทส. (ทช./อส.)	กรมทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง	- ระยะทางชายฝั่งถูกกัดเซาะที่ได้รับการ จัดการ จากระบบฐานข้อมูลกลางและ มาตรฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง https://km.dmcr.go.th/	- สถานการณ์กัดเซาะชายฝั่ง รายจังหวัด	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูล ในการติดตาม ความก้าวหน้าเชิง ปริมาณที่เป็นปัจจุบัน

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ ติดตามประเมินผลแผน จัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บ ข้อมูลตัวชี้วัด	
๑.๗ ปะการังที่มีชีวิตมีปริมาณ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓-๙	ทส. (ทช./อส.)	กรมทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง	- ข้อมูลสถานภาพแนวปะการังในประเทศไทย https://km.dmcr.go.th/th/c_3/d_๑650	- สัดส่วนสถานภาพของแนว ปะการัง ในสภาพต่าง ๆ และแผนที่สถานภาพแนว ปะการัง ในน่านน้ำไทย รายจังหวัด	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูล ในการติดตาม ความก้าวหน้าเชิง ปริมาณแต่ไม่ตรงกับ ตัวชี้วัดของแผนฯ และต้องปรับข้อมูลให้ เป็นปัจจุบัน
๑.๘ อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการ ลงแรงประมงทะเล (Catch Per Unit Effort :CPUE) ใน ๑ ชั่วโมงในน่านน้ำไทย	กษ (กปม.)	กรมประมง	- ปริมาณสัตว์น้ำต่อหน่วยลงแรงประมงใน แหล่งน้ำจืด (CPUE) https://www4.fisheries.go.th/index.php/doffile/fkey/ref๑2673	- รายงานปริมาณการจับ สัตว์น้ำต่อหน่วยการลง แรงประมง (CPUE) ใน แหล่งทะเล	ระดับ ๒ สามารถ ติดตามความก้าวหน้า เชิงทิศทาง แต่ไม่มี การจัดทำฐานข้อมูล
๑.๙ ยุทธศาสตร์ นโยบายและ แผนการบริหารจัดการ ทรัพยากรแร่ได้รับความ เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี	ทส. (ทธ.)	สำนักทรัพยากรแร่	- ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนการบริหาร จัดการทรัพยากรแร่ที่ได้รับความเห็นชอบ ฯ ในรายงานคณะกรรมการนโยบาย บริหารจัดการแร่แห่งชาติ	- นโยบาย และแผนการ บริหารจัดการ ทรัพยากรแร่ (ธันวาคม ๒๕๖๐)	ระดับ ๒ สามารถ ติดตามความก้าวหน้า เชิงกระบวนการ แต่ ไม่มีการจัดทำ ฐานข้อมูล
๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์ เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่ อาศัยตามธรรมชาติ	ทส. (อส./ปม./ ทช./อสพ./สผ.)	สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- ONEP Biodiversity Series: Thailand Red Data และสถานการณ์ความหลากหลายทาง ชีวภาพ	- ทะเบียนรายการ สถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูก คุกคาม พิจารณาตาม แนวทาง IUCN Red List Categories	ระดับ ๒ สามารถ ติดตามความก้าวหน้า เชิงทิศทาง แต่ไม่มี การจัดทำฐานข้อมูล

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ ติดตามประเมินผลแผน จัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บ ข้อมูลตัวชี้วัด	
๑.๑๑ สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่ได้รับการ ดำเนินการ	ทส.	กองตรวจราชการ สำนักงาน ปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- มีระบบรับเรื่องร้องเรียน (e-Petition) กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม http://petition.mnre.go.th/MNRE_PETITION_59/index.php - รายงานผลการดำเนินงานเรื่องร้องเรียน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- ข้อมูลเรื่องร้องเรียนที่ ได้รับ และที่ดำเนินการ แล้วเสร็จ จำแนกตาม ประเภทปัญหา	ระดับ ๒ สามารถ ติดตามความก้าวหน้า เชิงทิศทาง แต่ไม่มี การจัดทำฐานข้อมูล
๒. การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีได้รับการป้องกัน บำบัดและฟื้นฟู					
๒.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ ผิวดินอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ ๘๐	ทส. (คพ.)	กรมควบคุมมลพิษ	- คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพอยู่ ในเกณฑ์ดี ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ (แผน จัดการมลพิษ ๒๕๖๐-๒๕๖๔) - ระบบฐานข้อมูลคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิ วดินทั่วประเทศ http://iwis.pcd.go.th/	-ระบบฐานข้อมูลวิเคราะห์ จากจุดตรวจวัดคุณภาพ น้ำของ คพ. ๓๖๖ จุด และของสำนักงาน สิ่งแวดล้อมภาค ๒๖๙ จุด จาก ๕๙ แม่น้ำและ ๖ แหล่งน้ำ	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูล ในการติดตาม ความก้าวหน้าเชิง ปริมาณที่เป็นปัจจุบัน
๒.๒ คุณภาพอากาศมีจำนวน วันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก ไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM ₁₀) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙	ทส. (คพ.)	กรมควบคุมมลพิษ	- ระบบฐานข้อมูลคุณภาพอากาศและ เสียง http://air4thai.pcd.go.th/webV2/	-ระบบฐานข้อมูลคุณภาพ อากาศวัดจาก ๖ พารามิเตอร์	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูล ในการติดตาม ความก้าวหน้าเชิง ปริมาณที่เป็นปัจจุบัน

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ ติดตามประเมินผลแผน จัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บ ข้อมูลตัวชี้วัด	
๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ โดยมีอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ	ทส. (คพ.)	กรมควบคุมมลพิษ	- รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย และรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐	- ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องและที่ถูกลำมาใช้ประโยชน์	ระดับ ๒ สามารถติดตามความก้าวหน้าเชิงทิศทาง แต่ไม่มีการจัดทำฐานข้อมูล
๒.๔ ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	ทส. (คพ.)	กรมควบคุมมลพิษ	- รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๖๐ - คพ.อยู่ระหว่างพัฒนาทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR)	- ปริมาณของเสียอันตรายจำแนกเป็นจากชุมชนกากอุตสาหกรรม และมูลฝอยติดเชื้อ	ระดับ ๒ สามารถติดตามความก้าวหน้าเชิงทิศทาง แต่ไม่มีการจัดทำฐานข้อมูล
๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมือง ไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน	มท. (อปท.)	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**	- ระบบฐานข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียว http://thaigreenurban.onep.go.th/ - ฐานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผลการเพิ่มพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานคร	- ข้อมูลพื้นที่สีเขียวเชิงปริมาณตามประเภทเทศบาล - แสดงข้อมูลพื้นที่สีเขียวเชิงปริมาณในเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมือง	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูลในการติดตามความก้าวหน้าเชิงปริมาณที่เป็นปัจจุบัน

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ ติดตามประเมินผลแผน จัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บ ข้อมูลตัวชี้วัด	
๒.๖ มีการพัฒนามาตรฐาน คุณภาพของสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรมได้รับการพัฒนา	ทส. (สผ./ทธ.)	สำนักงานนโยบายและ แผนทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- มีข้อมูลโครงการจัดทำมาตรฐานคุณภาพ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทต่าง ๆ ใน เว็บไซต์ http://www.onep.go.th/nced/	- เอกสารเผยแพร่โครงการ จัดทำมาตรฐานคุณภาพ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ประเภทต่าง ๆ	ระดับ ๒ สามารถ ติดตามความก้าวหน้า เชิงทิศทาง แต่ไม่มี การจัดทำฐานข้อมูล
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และยั่งยืน					
๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการ ใช้ทรัพยากร (Material Footprint: MF) ของ ประเทศ และการบริโภค พื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร ต่อคน	วท. (สวทช.)	สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยความ ร่วมมือกับ ศูนย์ เทคโนโลยีโลหะและ วัสดุแห่งชาติ (MTEC)**	- MTEC มีฐานข้อมูลวัฏจักรชีวิตของวัสดุ พื้นฐานและพลังงานของประเทศ http://www.thaicidatabase.net และมีการดำเนินการเก็บข้อมูล MF ของ ประเทศ	- MF แยกรายกลุ่มวัสดุ (ชีวมวล พลาสติก แร่โลหะ แร่โลหะ) และกลุ่มการ บริโภคขั้นสุดท้าย (ครัวเรือน รัฐบาล และ การลงทุน)	ระดับ ๑ ต้องประสาน กระบวนการและ ระยะเวลาการเก็บ ข้อมูล MF ของ MTEC
๓.๒ สัดส่วนของหน่วยงาน ที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้างสินค้าและบริการที่ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ สัดส่วนปริมาณการจัดซื้อ จัดจ้างสินค้าและบริการ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ทส. (คพ.)	กรมควบคุมมลพิษ	- ฐานข้อมูลสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม http://gp.pcd.go.th	- รายการสินค้าและบริการ ที่ขึ้นทะเบียนสินค้าและ บริการที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูล ในการติดตาม ความก้าวหน้า เชิงปริมาณ

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผลแผนจัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บ ข้อมูลตัวชี้วัด	
๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงาน ต่อจีดีพี	พน (สนพ./พพ.)	ศูนย์พยากรณ์และ สารสนเทศพลังงาน กระทรวงพลังงาน	- รายงานภาพรวมพลังงาน (สิงหาคม ๒๕๖๐) - รายงานพลังงานกับเศรษฐกิจ	- ความเข้มข้นการใช้ พลังงานโดยเปรียบเทียบ การใช้พลังงานเพื่อให้เกิด GDP ๑ หน่วย	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูลใน การติดตามความก้าวหน้า เชิงปริมาณแต่ต้องปรับ ข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
๓.๔ ร้อยละของจำนวนฟาร์ม ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำหรับพืช และร้อยละของ พื้นที่เกษตรอินทรีย์	กษ (กวก./ มก อช./ สศก.)	สำนักพัฒนาระบบ และรับรองมาตรฐาน สินค้าพืช กรม วิชาการเกษตร	- ระบบงานรับรองแหล่งผลิตพืช GAP DOA Online http://gap.doa.go.th/ (update) - ระบบตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ http://organic.doa.go.th/	- จำนวนราย และขนาด พื้นที่ที่เข้าสู่ระบบงาน รับรองมาตรฐานฯ แสดงผลการดำเนินงาน แยกรายจังหวัด	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูลใน การติดตามความก้าวหน้า เชิงปริมาณที่เป็นปัจจุบัน
๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่ เข้าร่วมโครงการ อุตสาหกรรมสีเขียวเพิ่มขึ้น และผ่านเกณฑ์ระดับสี่ขึ้นไป	อก (สป.อก.)	สำนักงาน ปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม	- เว็บไซต์โครงการ http://greenindustry.diw.go.th/ - รายชื่อโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมที่ ได้รับการรับรอง https://www.ieat.go.th/eco/	- สถานประกอบการที่ผ่าน การรับรองอุตสาหกรรม สีเขียว จำแนกตามระดับ ฐานข้อมูล	ระดับ ๒ สามารถติดตาม ความก้าวหน้าเชิงปริมาณ แต่ไม่พบการจัดทำ ฐานข้อมูล
๓.๖ พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมือง อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ จำนวน ๑๕ พื้นที่	อก. (สป.อก./ กรอ.)	กรมโรงงาน อุตสาหกรรม	- มีเว็บไซต์ศูนย์เผยแพร่ พัฒนา และ บริหารจัดการเมืองอุตสาหกรรมเชิง นิเวศ https://www.ieat.go.th/eco - ไม่พบรายละเอียดการพัฒนา	- แสดงรายละเอียด แผนและ เป้าหมายการพัฒนาเมือง อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ	ระดับ ๒ สามารถติดตาม ความก้าวหน้าเชิงปริมาณ แต่ไม่พบการจัดทำ ฐานข้อมูล
๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและ สถานประกอบการที่ได้รับการ รับรองมาตรฐานการท่องเที่ยว ไทย	กก.	กรมการท่องเที่ยว	- ข้อมูลสถานประกอบการที่ผ่านการ รับรองมาตรฐานของกรมการท่องเที่ยว www.dot.go.th	- จำนวนสถาน ประกอบการที่ได้รับการ รับรองมาตรฐานในด้าน ต่าง ๆ	ระดับ ๒ สามารถติดตาม ความก้าวหน้าเชิงปริมาณ แต่ไม่พบการจัดทำ ฐานข้อมูล

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผลแผนจัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บ ข้อมูลตัวชี้วัด	
๓.๘ ประกาศใช้กฎระเบียบ เกี่ยวกับการเข้าถึงและ แบ่งปันผลประโยชน์ที่ ครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพ	ทส. (สผ.)	สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- แผนแม่บทบูรณาการจัดการความ หลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.๒๕๕๘- ๒๕๖๔ และแผนการปฏิรูปประเทศด้าน ความหลากหลายทางชีวภาพ	- แผนการจัดทำ กฎระเบียบเกี่ยวกับการ เข้าถึงและแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่ครอบคลุม ทรัพยากรชีวภาพ	ระดับ ๑ หน่วยงานตรงกัน แต่ไม่พบรายละเอียดการ ประกาศใช้
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ					
๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือน กระจกของประเทศ ในภาค พลังงานและคมนาคมขนส่ง ลดลงร้อยละ ๗-๒๐ ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๓ (เทียบเคียงกับ กรณีพื้นฐาน โดยใช้ พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นปีฐาน)	ทส. (สผ./ อบก.)	สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และ องค์การบริหาร จัดการก๊าซเรือน กระจก (องค์การ มหาชน)	- สถานการณ์การปล่อยก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์จากภาคพลังงาน สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน http://www.eppo.go.th/index.php/ th/energy-information/ - ศูนย์ข้อมูลก๊าซเรือนกระจก องค์การ บริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การ มหาชน) http://www.tgo.or.th/2015	- แสดงสถานการณ์ การ ปล่อยก๊าซเรือนกระจก จากภาคพลังงาน และ คมนาคมขนส่งรายปี	ระดับ ๓ มีฐานข้อมูลใน การติดตามความก้าวหน้า เชิงปริมาณแต่ต้องทำการ รวบรวมและปรับให้เป็น ปัจจุบัน
๔.๒ สัดส่วนพลังงานหมุนเวียน ต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๒๕	พท. (พพ.)	กรมพัฒนาพลังงาน ทดแทนและอนุรักษ์ พลังงาน	- สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน (Percentage of Alternative Energy Consumption) ต่อการใช้พลังงาน ขั้นสุดท้าย - สถิติและข้อมูลพลังงาน http://www.dede.go.th/	- พลังงานทดแทน (Alternative energy) หมายถึง พลังงาน ไฟฟ้า พลังงานความร้อน และเชื้อเพลิงชีวภาพ ตามแผนพัฒนาพลังงาน ทดแทนและพลังงาน ทางเลือก	ระดับ ๓ สามารถใช้ ประเมินผลได้ แต่เลือก วิเคราะห์เฉพาะพลังงาน หมุนเวียน(Renewable energy)โดยอาจพิจารณา ใช้ตัวชี้วัดตามแผน พัฒนา พลังงานทด

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผลแผนจัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บ ข้อมูลตัวชี้วัด	
๔.๓ จำนวนองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณาการ การปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น	ทส. (สผ.)	สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- พบข้อมูลโครงการที่เกี่ยวข้อง อาทิ การ ฝึกอบรมบุคลากรด้านการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ	- มีข้อมูลการดำเนินงาน <u>แต่ไม่พบ</u> ข้อมูลจำนวน อปท.ที่มีการบูรณาการ การปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	ระดับ ๑ ไม่พบข้อมูลตาม ตัวชี้วัด ควรพัฒนาแบบ รายงานและอาจต้องหารือ การเก็บข้อมูลตัวชี้วัดกับ หน่วยงาน
		องค์การบริหาร จัดการก๊าซเรือน กระจก (องค์การ มหาชน)**	- อบก.ดำเนินโครงการ Low Carbon City Program ภายใต้โครงการ PMR ของ ธนาคารโลก และมีการทำบันทึกความ ร่วมมือกับกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น ในการเผยแพร่ความรู้ด้าน Carbon Footprint for Organization และ City Carbon Footprint ให้แก่ อปท. เพื่อมุ่งสู่การเป็นเมืองคาร์บอนต่ำ	- มีข้อมูลการดำเนินงาน <u>แต่ไม่พบ</u> สรุปจำนวน อปท. ที่มีการบูรณาการ การปรับตัวต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	
๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับ การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศและภัยธรรมชาติใน พื้นที่ชุมชน	ดท. (ศภช.)	ศูนย์เตือนภัยพิบัติ แห่งชาติ	- ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (ศภช.) มี เครือข่ายการแจ้งเตือนภัยพิบัติ	- <u>ไม่พบ</u> ข้อมูลตามตัวชี้วัด	ระดับ ๑ ไม่พบข้อมูลตาม ตัวชี้วัด ควรพัฒนาแบบ รายงานและอาจต้องหารือ การเก็บข้อมูลตัวชี้วัดกับ หน่วยงาน
		สำนักงานนโยบาย และแผนทรัพยากร ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม **	- พบข้อมูลโครงการที่เกี่ยวข้อง <u>แต่ไม่พบ</u> ข้อมูลจำนวน องค์กรหรือเครือข่ายรองรับ การเปลี่ยนแปลง	- <u>ไม่พบ</u> ข้อมูลตามตัวชี้วัด	

ตารางที่ ๓-๓ ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ต่อ)

ตัวชี้วัด แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔	หน่วยงาน รับผิดชอบ (ตามแผนระบุ)	ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่			แนวทางการนำไปใช้ติดตาม ประเมินผลแผนจัดการ*
		หน่วยงานที่มีการ รวบรวมข้อมูล	การติดตามข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และ ลักษณะฐานข้อมูล	รายละเอียดการเก็บ ข้อมูลตัวชี้วัด	
๔.๕ จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับบาดเจ็บ หรือ ต้องโยกย้าย/อพยพ เนื่องจาก จากผลของภัยพิบัติทาง ธรรมชาติต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐	ดท. (ศภช.)	กรมป้องกันและ บรรเทา สาธารณภัย*	- สถิติภัยพิบัติ ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ	- ข้อมูลสถิติภัยพิบัติแบ่ง ตามประเภท วาตภัย อุทกภัย สึนามิ ภัยแล้ง ไฟป่า ดินโคลนถล่ม แผ่นดินไหว	ระดับ ๑ หน่วยงานตรงกัน แต่ยังไม่สามารถติดตาม ความก้าวหน้าได้
๔.๖ จำนวนความร่วมมือกับ ต่างประเทศด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มี กิจกรรมการดำเนินงาน ในแต่ละปี	ทส. (สป.ทส.)	สำนักปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- ข้อมูลโครงการความร่วมมือในเว็บไซต์ กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม http://oic.mnre.go.th/th/	มีข้อมูลโครงการความ ร่วมมือกับต่างประเทศ ด้านทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมใน หน่วยงานต่าง ๆ แต่ไม่มี การรวบรวมเป็นข้อมูล ของประเทศ	ระดับ ๑ ไม่พบข้อมูลตาม ตัวชี้วัด ควรพัฒนาแบบ รายงานและอาจต้องการ การเก็บข้อมูลตัวชี้วัดกับ หน่วยงาน

หมายเหตุ:

* แบ่งการใช้ข้อมูลจากผลการตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่ได้เป็น ๓ ระดับ ดังนี้

ระดับ ๑ ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอในการใช้ติดตามความก้าวหน้าของแผนจัดการฯ ได้

ระดับ ๒ มีข้อมูลที่สามารถติดตามความก้าวหน้า (เชิงกระบวนการ เชิงทิศทาง หรือเชิงปริมาณ) ของแผนจัดการฯ ได้ แต่ยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูล

ระดับ ๓ มีข้อมูลที่สามารถติดตามความก้าวหน้าของแผนจัดการฯ ได้ และมีการจัดทำฐานข้อมูล

** ระบุหน่วยงานเพิ่มเติม เนื่องจากหน่วยงานรับผิดชอบหลักตามที่แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระบุกับหน่วยงานที่มีการรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด
ไม่สอดคล้องกัน

จากการแบ่งกลุ่มผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่เป็น ๔ กลุ่ม จาก ๓๒ ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่ต้องการในการประเมินผล (ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ มี ๒ กลุ่มข้อมูล) สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับ ๑ หรือตัวชี้วัดที่ไม่พบข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนจัดการฯ ในระบบข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบ มี ๗ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการดัชนี IWRM ๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากรของประเทศ ๓.๘ กฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพ ๔.๓ จำนวนอปท.ที่การบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๔.๕ จำนวนประชากรที่ได้รับผลกระทบเนื่องมาจากผลของภัยพิบัติ และ ๔.๖ จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จำเป็นต้องพัฒนาแบบรายงานหรือการสัมภาษณ์ที่เฉพาะเจาะจง และอาจต้องมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมพัฒนาตัวชี้วัดที่เหมาะสม ต่อไป

ตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับ ๒ หรือตัวชี้วัดที่พบข้อมูลที่สามารถติดตามความก้าวหน้า (เชิงกระบวนการ เชิงทิศทาง หรือเชิงปริมาณ) ของแผนจัดการฯ ได้ แต่ยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูล มี ๑๒ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ (๑) ประกาศใช้แผนที่แนวเขตพื้นที่ป่าที่มีแนวเขตเดียวกัน ๑.๑ (๒) จำนวนพื้นที่จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ๑.๘ อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมงทะเล ๑.๙ ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ ๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ๑.๑๑ เรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชน ๒.๔ ของเสียอันตรายชุมชน ๒.๖ มาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมอุตสาหกรรมสีเขียว ๓.๖ พื้นที่พัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ และ ๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้ต้องทำการสังเคราะห์ข้อมูลเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัด หรือปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และอาจหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาจัดทำข้อมูลให้เป็นฐานข้อมูลต่อไป

ตัวชี้วัดที่อยู่ในระดับ ๓ หรือตัวชี้วัดที่พบข้อมูลที่สามารถติดตามความก้าวหน้าของแผนจัดการฯ ได้ และมีการจัดทำฐานข้อมูล มี ๑๓ ตัวชี้วัด ได้แก่ ๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ ๑.๓ ปริมาณพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ๑.๕ พื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรม ๑.๖ ระยะทางชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะที่ได้รับการจัดการ ๑.๗ อัตราการเปลี่ยนแปลงของปะการังที่มีชีวิต ๒.๑ คุณภาพแหล่งน้ำผิวดิน ๒.๒ จำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมือง ๓.๒ หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี ๓.๔ จำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง และ ๔.๒ สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้ ควรได้มีการประสานฐานข้อมูลที่มีอยู่กับระบบการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำข้อมูลไปใช้สูงสุด

นอกจากนั้น ผลการตรวจสอบเครื่องมือติดตามข้อมูลที่มีอยู่ ตามตัวชี้วัดแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ยังชี้ให้เห็นหน่วยงานที่เก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งไม่สอดคล้องกับหน่วยงานรับผิดชอบที่ระบุไว้ในแผนจัดการฯ อาทิ ตัวชี้วัด ๑.๑ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ) ตัวชี้วัดที่ ๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมือง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือกับ ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC) เป็นต้น ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้ จำเป็นต้องมีการระบุหน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับหน่วยงานที่มีการเก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อการติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดต่อไป

๕. ผลการติดตามแนวทางการปฏิบัติ และผลการประเมินผลการดำเนินงาน ตามตัวชี้วัดภายใต้แผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ [ระยะครึ่งแผน]

โครงการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) มีเป้าหมายเพื่อติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และพัฒนาฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลและฐานข้อมูลภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานและเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ให้เกิดการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพในระยะต่อไป

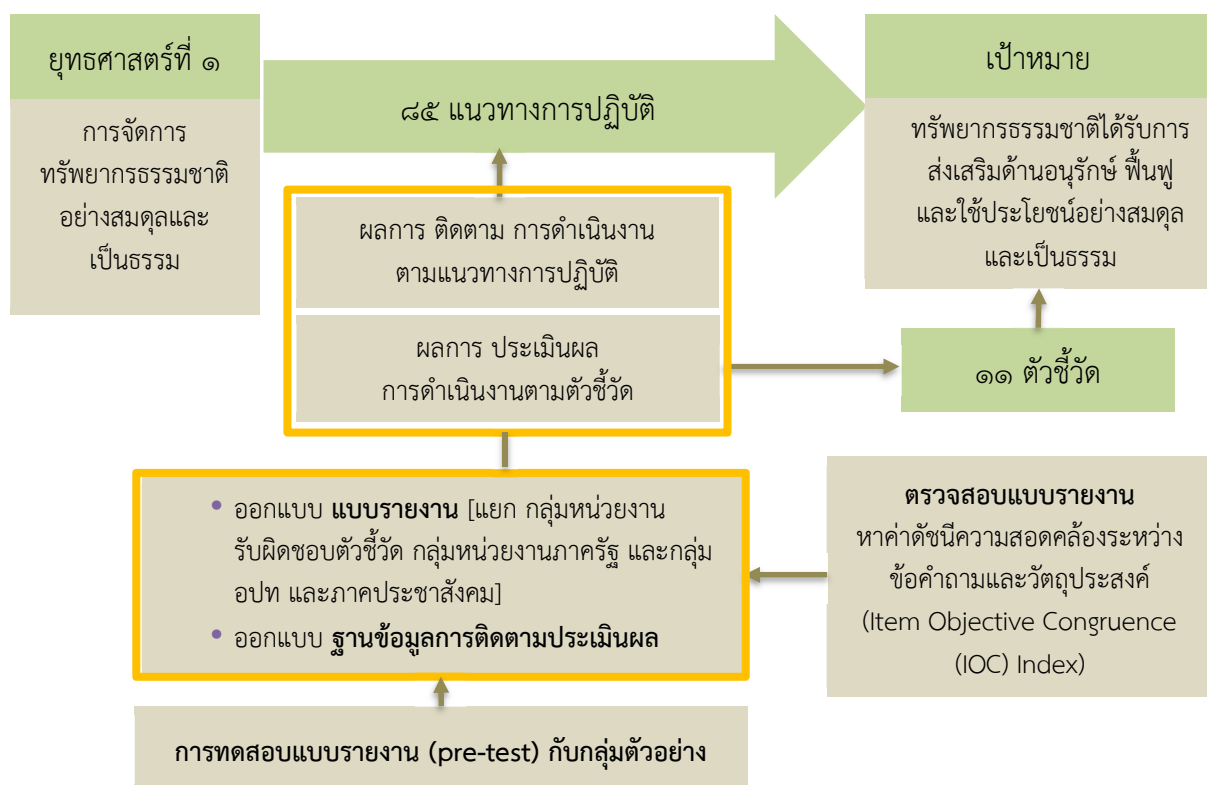
ในการดำเนินงานดังกล่าว คณะที่ปรึกษาได้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ โดยการออกแบบวิธีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและการดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติ และติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการดำเนินงานใน ๓ ด้าน ได้แก่ การติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด และการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการเร่งด่วน (flagship projects) ซึ่งมีรายละเอียดผลการติดตามประเมินผลในแต่ละส่วน ดังนี้

๕.๑ วิธีการและเครื่องมือการติดตามประเมินผล

คณะที่ปรึกษาได้ออกแบบวิธีการติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติและประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ จากผลการศึกษาแผนและเครื่องมือที่มีอยู่ ประกอบกับการพิจารณาระบบผลการติดตามประเมินผลที่ต้องการ และการพิจารณาออกแบบเครื่องมือให้สอดคล้องกับแนวทางการรายงานผลและกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย ๑) การสำรวจด้วยแบบรายงาน ๒) การสอบถามผลจากแบบรายงานกับฐานข้อมูลที่มีอยู่ ทั้งของสำนักงานนโยบาย

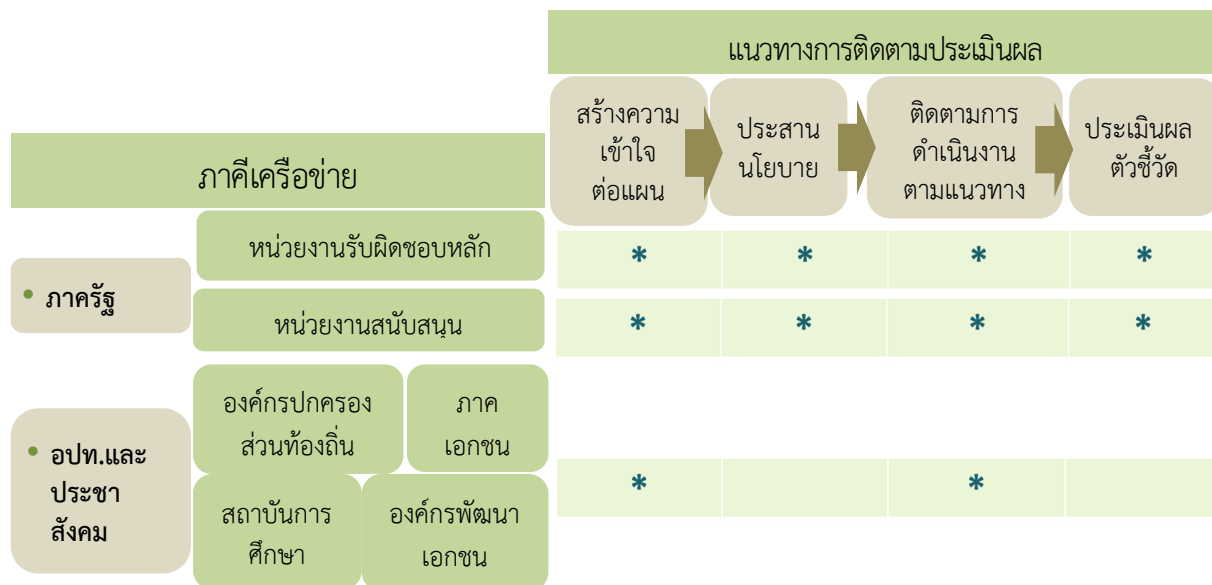
และแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ๓) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับหน่วยงานรับผิดชอบ และกลุ่มเป้าหมาย และ ๔) การประชุมเวทีเครือข่าย ๕ ภูมิภาค

แบบรายงานการติดตามประเมินผลความก้าวหน้าการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ดำเนินการออกแบบให้สัมพันธ์กับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ โดยเน้นการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ และประเมินผลสัมฤทธิ์ของตัวชี้วัด รวมถึงรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการนำแผนจัดการฯ ไปปฏิบัติและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ในระยะต่อไป (ภาพที่ ๔-๑)



ภาพที่ ๔-๑ การออกแบบแบบรายงานในการติดตามประเมินผล

การจัดทำแบบรายงานผลการดำเนินงาน ได้ทำการออกแบบให้เหมาะสมกับแนวทางการติดตาม ประเมินผลของแต่ละภาคี แสดงดังภาพที่ ๔-๒



ภาพที่ ๔-๒ การแบ่งกลุ่มแบบรายงานตามแนวทางการรายงานผลแต่ละกลุ่มภาคีเครือข่าย

จากการวิเคราะห์ดังกล่าว คณะที่ปรึกษาได้ทำการออกแบบแบบรายงาน เป็น ๓ แบบหลัก เพื่อให้เหมาะสมสำหรับภาคีเครือข่ายแต่ละกลุ่ม ดังนี้

- **แบบรายงานสำหรับหน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด** เป็นแบบรายงานแบบเฉพาะเจาะจง หน่วยงานหลัก เพื่อการติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ และการประเมินผลตามตัวชี้วัดเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบตัวชี้วัดนั้น ๆ
- **แบบรายงานสำหรับหน่วยงานส่วนกลางอื่น ๆ** ซึ่งมีทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่ไม่ได้รับผิดชอบตัวชี้วัด แบบรายงานจะเน้นการดำเนินงานในระดับนโยบาย และการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ
- **แบบรายงานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม** ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชน แบบรายงานจะเน้นการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติเป็นหลัก โดยจะเป็นแนวปฏิบัติที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในระดับนโยบาย เช่น การออกกฎหมาย กฎระเบียบ การจัดทำมาตรฐานของประเทศ การจัดทำฐานข้อมูลระดับประเทศ และการประสานความร่วมมือกับนานาชาติ เป็นต้น

แบบรายงานการติดตามผลความก้าวหน้าการดำเนินงานกิจกรรมภายใต้แผนจัดการฯ ครอบคลุมการติดตามทั้ง ๒๒๑ แนวทางการปฏิบัติ และ ๓๑ ตัวชี้วัดของทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ภายใต้แผน

จัดการฯ โดยในแบบรายงานฉบับเต็ม สำหรับกลุ่มภาคีที่รับผิดชอบตัวชี้วัด จะประกอบด้วย ๔ ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลหน่วยงาน
- ส่วนที่ ๒ การดำเนินโครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องตามแผนงานและแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) โครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ พร้อมรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการและสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)
- ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับ ตัวชี้วัด ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)
- ส่วนที่ ๔ แผนงานของหน่วยงานและข้อเสนอแนะต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป

ทั้งนี้ แบบรายงานแต่ละกลุ่มภาคี ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้มา มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) โดยมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมพิจารณาให้ความเห็นต่อเครื่องมือในการติดตามประเมินผล และดำเนินการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๔ ท่าน มีค่าคะแนนความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ทั้งหมด ๒๔๖ ข้อในแบบรายงาน มากกว่า ๐.๕ ซึ่งบ่งบอกถึงความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ และค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมดเท่ากับ ๐.๘๘ แบบรายงานการติดตามผลความก้าวหน้าการดำเนินงานกิจกรรมภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ชุดนี้ จึงมีความเหมาะสมในการใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด แผนงานและแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

ภายหลังการจัดทำแบบรายงานการติดตามผลความก้าวหน้าการดำเนินงานกิจกรรม ภายใต้แผนจัดการฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ได้ทำการทดสอบเบื้องต้น จากนั้น จะได้นำแบบรายงานที่ปรับปรุงแล้วไปทำการ Pre-test กับกลุ่มตัวอย่าง โดยคัดเลือกหน่วยงาน ๑๑ แห่ง แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่ม ๑ หน่วยงานภาครัฐ กลุ่มหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ที่รับผิดชอบตามยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ แบบรายงานเฉพาะเจาะจง สำหรับหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องสูง ๖ แห่ง ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมควบคุมมลพิษ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมส่งเสริมคุณภาพ

สิ่งแวดล้อม กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- **กลุ่ม ๒** หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม ๕ แห่ง ที่ดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๒ แห่ง) องค์กรพัฒนาเอกชน (๑ แห่ง) สถาบันการศึกษา (๑ แห่ง) และเอกชน (๑ แห่ง)

การ Pre-test กับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น มีผู้แทนหน่วยงานตอบกลับมา จำนวน ๗ แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองบางคูวัด เทศบาลนครปากเกร็ด The Center for People and Forests (RECOFTC) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยมีสรุปข้อคิดเห็น ข้อคิดเห็นต่อการทดสอบเบื้องต้นต่อสาระสำคัญถึงความสอดคล้องครอบคลุม เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการติดตามผลความก้าวหน้าการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมด และมีความครบถ้วน และมีข้อคิดเห็นแยกตามส่วนประกอบของแบบรายงานได้ การรายงานการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรม ตามแผนงาน และแนวทางการปฏิบัติรายยุทธศาสตร์ ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ควรระบุในแบบสอบถามให้ชัดเจนว่า โครงการที่จะตอบในแบบสอบถามต้องเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เท่านั้น หรือสามารถรายงานโครงการที่เกิดขึ้นก่อนปีดังกล่าว หากมีดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ หากผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องด้านการบริหารจัดการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความคุ้นเคยกับการจัดทำข้อมูลแผน ระบบแผน กระบวนการทำแผน จะทำให้การกรอกข้อมูลได้รายละเอียดที่ชัดเจนและตรงตามผลการดำเนินงานของหน่วยงานหลักได้มาก ส่วนหน่วยงานสนับสนุนในระดับท้องถิ่น พื้นที่อาจดำเนินการได้ยาก โดยเฉพาะในส่วนของฐานข้อมูลที่ต้องรวบรวม ซึ่งส่วนใหญ่ท้องถิ่นขนาดเล็กไม่มีการรวบรวมข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การรวบรวมผลการสำรวจโดยแบบรายงาน คณะที่ปรึกษาได้นำส่งแบบรายงานไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในแผนจัดการฯ ทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ หน่วยงานราชการในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรอิสระ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมจำนวน ๕๒๙ แห่ง โดยแบ่งเป็นหน่วยงานภายในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๓ หน่วยงาน หน่วยงานภายนอกกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๖๗ หน่วยงาน หน่วยงานส่วนกลาง ภูมิภาค สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค จำนวน ๑๖ แห่ง หน่วยงานส่วนภูมิภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด จำนวน ๗๖ แห่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับเทศบาลเมือง จำนวน ๒๐๗ แห่ง สถาบันการศึกษา จำนวน ๗๙ แห่ง องค์กรพัฒนาเอกชน

จำนวน ๓๓ แห่ง เอกชน จำนวน ๓๑ แห่ง ทางไปรษณีย์ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ หลังจากนั้น ๑ สัปดาห์ เจ้าหน้าที่ที่ทีมที่ปรึกษาได้มีการประสานตรวจสอบสถานะการได้รับแบบรายงานของหน่วยงานต่าง ๆ และให้รายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมในวิธีการกรอก รวบรวมข้อมูล พร้อมย้ำขอความร่วมมือเครือข่ายในการประชุมเวทีภาคีเครือข่ายภูมิภาคในระดับพื้นที่ และ ๑ สัปดาห์ก่อนกำหนดการส่งแบบรายงานกลับ ได้มีการติดตามทางโทรศัพท์ในการรวบรวมจัดส่งอีกครั้งในเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ พร้อมกับการประสานขอความร่วมมือระหว่างการจัดเวทีภาคีเครือข่ายในแต่ละภูมิภาคระหว่างเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๖๒

การวิเคราะห์ผล แบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ได้แก่ ผลการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ และผลการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ ซึ่งผลการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ ทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลการดำเนินงานรายงานเกี่ยวกับโครงการ ผลการดำเนินงาน และการใช้งบประมาณที่เกี่ยวข้อง พิจารณาความก้าวหน้าการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จ ในขณะที่ผลการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดสรุปผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยแสดงให้เห็นความก้าวหน้าของการดำเนินงาน แสดงดังตารางที่ ๔-๑ และตารางที่ ๔-๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ

ตารางที่ ๔-๑ การแสดงข้อมูลวิเคราะห์ผลการติดตามการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

การแสดงผลวิเคราะห์ผลการติดตามการดำเนินงานตามตัวชี้วัด				
ตัวชี้วัด	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงาน ในระยะครึ่งแผน	ค่า เป้าหมาย	วิเคราะห์ผล

โดยผลการติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดจะแสดงเป็น ๔ กลุ่ม ตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน ได้แก่

-  ระดับที่ ๑ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุก่อนกำหนดเวลา (ความก้าวหน้า > ร้อยละ ๗๕%)
-  ระดับที่ ๒ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุได้ตามกำหนดเวลา (ความก้าวหน้าร้อยละ ๕๐-๗๕%)
-  ระดับที่ ๓ ตัวชี้วัดที่ควรให้ความสำคัญเพื่อให้บรรลุผล (ความก้าวหน้า < ร้อยละ ๕๐%)
-  ระดับที่ ๔ ตัวชี้วัดที่ข้อมูลไม่เพียงพอในการประเมินผล

การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายหลัก (In-depth interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลหลักฐานเชิงลึก โดยเฉพาะกับหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่ระบุไว้ในแผนจัดการฯ และสอบถามความคิดเห็นจากการศึกษากรณีตัวอย่าง (Case study analysis) เพื่อรวบรวมการดำเนินงานของหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งสะท้อนการดำเนินงานที่สำคัญและสอดคล้องกับตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ภายใต้แผนการ

จัดการฯ จัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานหรือแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการขยายผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรอื่นๆ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

- ข้อมูลหน่วยงาน ภารกิจ แผนงาน โครงการ และการใช้งบประมาณที่เกี่ยวข้อง
- ความก้าวหน้าการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องตามตัวชี้วัด แผนงาน และแนวทางปฏิบัติรายยุทธศาสตร์ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ที่ผ่านมา
- ปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามตัวชี้วัด แผนงาน และแนวทางปฏิบัติรายยุทธศาสตร์ ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ในการดำเนินงานในพื้นที่เป้าหมาย
- ปัจจัยความสำเร็จของการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ
- เครือข่ายความร่วมมือ (มีเครือข่ายใดบ้าง เป็นเครือข่ายที่ริเริ่มโดยหน่วยงานหรือชุมชน และรูปแบบของเครือข่าย)
- ข้อเสนอต่อการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ สู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ
- ข้อเสนอต่อการกำหนดเป็นกลยุทธ์หรือแผนงานเพิ่มเติมภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

ทั้งนี้ ในการพิจารณาคัดเลือกกรณีตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมาย กำหนดให้มีความครอบคลุมแนวทางการปฏิบัติภายใต้ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่กระจายประเด็นและแนวปฏิบัติตามแผนงานฯ ใน ๕ ภูมิภาค พื้นที่เป้าหมายของการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ได้แก่ ภาคกลางและภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ซึ่งมีเกณฑ์พิจารณาสำคัญ ได้แก่ ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ ซึ่งควรดำเนินการเร่งด่วนและผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Projects) ความเกี่ยวข้องของโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในพื้นที่กับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ แนวปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่หลากหลายและแตกต่างกัน โดยมีพื้นที่กรณีศึกษาในพื้นที่เป้าหมายระดับภูมิภาค ได้แก่

- ๑) **ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ:** ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ มีสอดคล้องยุทธศาสตร์ที่ ๒ กลยุทธ์ที่ ๒.๒ แผนงานที่ ๒.๑.๒ ของแผนจัดการฯ

- ๒) **ภาคกลางและตะวันตก:** ปัญหาขยะพลาสติกจากการบริโภคของสังคมเมืองกรณี กรุงเทพมหานคร เป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่/ภาค
- ๓) **ภาคเหนือ:** ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ มีความสอดคล้อง ยุทธศาสตร์ที่ ๒ กลยุทธ์ ๒.๒ ของแผนจัดการฯ
- ๔) **ภาคตะวันออก:** การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก จังหวัด ระยอง เป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่/ภาค
- ๕) **ภาคใต้:** ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง กรณีศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสอดคล้อง ยุทธศาสตร์ที่ ๑ กลยุทธ์ที่ ๑.๑ แผนงานที่ ๑.๑.๑ ของแผนจัดการฯ

การติดตามรวบรวมข้อมูลจากการศึกษากรณีตัวอย่าง (Case study analysis) เพื่อ ทบทวน เรียนรู้ และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานหรือแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดในการ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นต้นแบบการดำเนินงานให้แก่องค์กรอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดย พิจารณาการคัดเลือกประเด็นกรณีศึกษา ดังนี้

- เป็นตัวอย่างที่ดีหรือประเด็นที่ต้องขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตามตัวชี้วัดและ แนวปฏิบัติภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ หรือเป็นประเด็น สิ่งแวดล้อมสำคัญระดับพื้นที่/ภูมิภาคเป้าหมาย ซึ่งควรดำเนินการเร่งด่วนและผลักดันใน ระดับนโยบาย (Flagship project)
- มีข้อมูลเพียงพอสอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อพิจารณา ได้แก่ ลักษณะของกรณีศึกษา ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ ความยากง่ายในการดำเนินการ การให้ความสำคัญ และสอดคล้องกับนโยบายประเทศ

การรวบรวมข้อมูลผลความก้าวหน้าการปฏิบัติตามแผนจัดการฯ ของกรณี มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม โดยตรงต่อผู้ดำเนินงานขับเคลื่อนกรณีตัวอย่างนั้น ๆ ในระดับพื้นที่ ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อ การกำหนดแนวทางและข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะต่อไป

๔.๒ ผลการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ มีแนวทางการปฏิบัติทั้งหมด ๒๒๑ แนวทางการปฏิบัติ จากทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ และมีภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม ซึ่งในการดำเนินการติดตามประเมินผลได้นำส่งแบบรายงานไปยังหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ จำนวน ๕๒๙ หน่วยงาน ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ ๑๗๖ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒๑๑ แห่ง สถาบันการศึกษา ๗๙ แห่ง องค์กรพัฒนาเอกชน ๓๓ แห่ง และหน่วยงานภาคเอกชน ๓๑ แห่ง ซึ่งในการติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผนนี้ ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลผลการดำเนินงานเป็นจำนวน ๑๗๐ หน่วยงาน รายละเอียดแสดงดังตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ จำนวนหน่วยงานและองค์กรที่ทำการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และที่ได้รับการตอบกลับ

ประเภทหน่วยงาน	จำนวนการติดตาม	จำนวนตอบกลับ (ณ วันที่ ๑ ส.ค. ๖๒)	คิดเป็นร้อยละ
ภาครัฐ	๑๗๖	๘๒	๔๖.๖
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๒๑๑	๕๗	๒๗.๑
สถาบันการศึกษา	๗๙	๒๑	๒๖.๖
องค์กรพัฒนาเอกชน	๓๓	๓	๙.๐
ภาคเอกชน	๓๐	๗	๒๓.๓
รวม	๕๒๙	๑๗๐	๓๒.๑

ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ รายงานตามรายยุทธศาสตร์ และรายงานในระดับแผนงานของแต่ละยุทธศาสตร์ โดยข้อมูลหน่วยงานที่ดำเนินการในแต่ละแผนงานแสดงดังตารางที่ ๔.๓

ตารางที่ ๔.๓ ผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของภาคีเครือข่ายต่างๆ รายยุทธศาสตร์และแผนงาน

ลำดับ		หน่วยงาน	ยุทธศาสตร์ที่ 1						ยุทธศาสตร์ที่ 2						ยุทธศาสตร์ที่ 3						ยุทธศาสตร์ที่ 4											
			กลยุทธ์ที่ 1.1						กลยุทธ์ที่ 1.2			กลยุทธ์ที่2.1				กลยุทธ์ที่2.2		กลยุทธ์ที่2.3		กลยุทธ์ที่ 3.1		กลยุทธ์ที่ 3.2			กลยุทธ์ที่ 3.3		กลยุทธ์ที่ 4.1		กลยุทธ์ที่ 4.2		กลยุทธ์ที่ 4.3	
			แผนงานที่ 1.1.1	แผนงานที่ 1.1.2	แผนงานที่ 1.1.3	แผนงานที่ 1.1.4	แผนงานที่ 1.1.5	แผนงานที่ 1.1.6	แผนงานที่ 1.2.1	แผนงานที่ 1.2.2	แผนงานที่ 1.2.3	แผนงานที่ 2.1.1	แผนงานที่ 2.1.2	แผนงานที่ 2.1.3	แผนงานที่ 2.1.4	แผนงานที่ 2.2.1	แผนงานที่ 2.2.2	แผนงานที่ 2.3.1	แผนงานที่ 2.3.2	แผนงานที่ 3.1.1	แผนงานที่ 3.1.2	แผนงานที่ 3.2.1	แผนงานที่ 3.2.2	แผนงานที่ 3.2.3	แผนงานที่ 3.3.1	แผนงานที่ 3.3.2	แผนงานที่ 4.1.1	แผนงานที่ 4.1.2	แผนงานที่ 4.2.1	แผนงานที่ 4.2.2	แผนงานที่ 4.3.1	แผนงานที่ 4.3.2
59	กรมเจ้าท่า				1								1																			
60	กรมโรงงานอุตสาหกรรม												1									1										
61	กรมการท่องเที่ยว																						1									
62	กรมที่ดิน																						1									
63	กรมธนารักษ์								1																							
64	กรมบัญชีกลาง																	1														
65	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย																															
66	กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน			1																												
67	กรมศิลปากร																	1														
68	กรมส่งเสริมสหกรณ์																															
69	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม																										1					
70	กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่																					1										
71	กระทรวงการคลัง																															
72	กระทรวงพาณิชย์																															
73	กระทรวงยุติธรรม														1						1											
74	กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี						1			1																						
75	กระทรวงสาธารณสุข																															
76	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย																															
77	สำนักงานปรมาณู																															
78	สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ						1														1	1										
79	สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม												1									1										
80	สำนักงานสถิติแห่งชาติ																															
81	การประปานครหลวง											1																				
82	กรมประชาสัมพันธ์																		1													
83	เทศบาลนครขอนแก่น	1																	1	1												
84	เทศบาลนครแหลมฉบัง				1			1											1													
85	เทศบาลนครเชียงใหม่									1		1	1						1	1						1	1					
86	เทศบาลนครเชียงราย	1	1					1	1			1					1	1	1			1		1	1	1	1				1	
87	เทศบาลนครแม่สอด												1																			
88	เทศบาลนครนครปฐม																															
89	เทศบาลนครราชสีมา							1				1		1																		
90	เทศบาลนครสวรรค์			1															1													
91	เทศบาลนครปากเกร็ด	1										1																				
92	เทศบาลนครยะลา																															
93	เทศบาลนครอุดรธานี	1								1				1			1															
94	เทศบาลนครอุบลราชธานี /บำบัดน้ำเสีย																															
95	เทศบาลนครสกลนคร	1						1		1									1	1						1	1			1		
96	เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์	1										1							1													
97	เทศบาลนครเกาะสมุย											1	1	1					1													
98	เทศบาลเมืองหนองปรือ							1				1		1					1													
99	เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย			1																1								1				
100	เทศบาลเมืองลี้คหลวง			1							1	1	1	1																		
101	เทศบาลเมืองสระบุรี															1			1										1			
102	เทศบาลเมืองเขลางค์นคร	1						1	1	1		1		1																		
103	เทศบาลเมืองแสนสุข				1		1					1		1					1							1	1					
104	เทศบาลเมืองพิมลราช			1				1		1		1		1																		
105	เทศบาลเมืองจะเข้เกร							1		1		1	1	1																		
106	เทศบาลเมืองชุมพร			1				1																								
107	เทศบาลเมืองสมุทรปราการ																															
108	เทศบาลเมืองสะเดนอก																															
109	เทศบาลเมืองกระบี่	1						1		1	1	1		1	1	1	1	1	1			1		1	1							
110	เทศบาลเมืองไร่ขิง																															
111	เทศบาลเมืองชุมแพ	1						1						1																		
112	เทศบาลเมืองสนั่นรักษ์													1																		
113	เทศบาลเมืองอรัญญิก																															
114	เทศบาลเมืองกำแพงเพชร																															
115	เทศบาลเมืองบ้านไผ่											1		1																		
116	เทศบาลเมืองชลบุรี		1					1	1	1			1				1		1			1					1	1		1		

ในภาพรวมจากหน่วยงานผู้ตอบแบบสอบถาม ๑๗๐ หน่วยงาน แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ ซึ่งประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์ ๑๑ กลยุทธ์ และ ๓๐ แผนงาน แผนงานที่มีผู้ดำเนินงานมากที่สุด คือ แผนงานที่ ๒.๑.๔ ด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย (๘๓ หน่วยงาน) และมีผู้ดำเนินงานน้อยที่สุด คือ แผนงานที่ ๑.๑.๕ ด้านทรัพยากรธรณี (๒ หน่วยงาน) แสดงดังตารางที่ ๔.๓

ตารางที่ ๔.๔ ผลการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติรายแผนงาน

ยุทธศาสตร์และแผนงาน	จำนวนโครงการ*	จำนวนภาคี*
แผนงานที่ ๑.๑.๑ ทรัพยากรป่าไม้	๑๒๔	๔๘
แผนงานที่ ๑.๑.๒ ทรัพยากรน้ำ	๑๑๑	๓๑
แผนงานที่ ๑.๑.๓ ทรัพยากรดิน	๒๓	๑๑
แผนงานที่ ๑.๑.๔ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	๓๘	๑๘
แผนงานที่ ๑.๑.๕ ทรัพยากรธรณี	๒๑	๒
แผนงานที่ ๑.๑.๖ ความหลากหลายทางชีวภาพ	๖๕	๑๗
แผนงานที่ ๑.๒.๑ การมีส่วนร่วมในการจัดการ	๑๑๖	๕๔
แผนงานที่ ๑.๒.๒ เสริมสร้างศักยภาพการจัดการ	๔๕	๒๔
แผนงานที่ ๑.๒.๓ เสริมสร้างความรู้และความตระหนัก	๖๑	๔๑
แผนงานที่ ๒.๑.๑ ป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ	๒๑	๑๓
แผนงานที่ ๒.๑.๒ จัดการน้ำเสีย	๑๑๙	๕๙
แผนงานที่ ๒.๑.๓ คุณภาพอากาศและเสียง	๘	๑๘
แผนงานที่ ๒.๑.๔ ขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย	๒๒๓	๘๓
แผนงานที่ ๒.๒.๑ พัฒนาเครื่องมือทางการเงินและกฎหมาย	๑๑	๕
แผนงานที่ ๒.๒.๒ พื้นฟูพื้นที่วิกฤตที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	๑๑	๗
แผนงานที่ ๒.๓.๑ สิ่งแวดล้อมชุมชน	๕๓	๒๘
แผนงานที่ ๒.๓.๒ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม	๑๗	๙
แผนงานที่ ๓.๑.๑ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๙๒	๕๗
แผนงานที่ ๓.๑.๒ ส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๓๖	๒๑
แผนงานที่ ๓.๒.๑ การเกษตร	๓๘	๑๘
แผนงานที่ ๓.๒.๒ อุตสาหกรรม	๑๙	๑๑
แผนงานที่ ๓.๒.๓ ท่องเที่ยว	๒๕	๑๕
แผนงานที่ ๓.๓.๑ การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ	๒๖	๑๓
แผนงานที่ ๓.๓.๒ การพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพ	๑๙	๑๑
แผนงานที่ ๔.๑.๑ สร้างความรู้และพัฒนาศักยภาพของประชาชน	๔๗	๒๓

ยุทธศาสตร์และแผนงาน	จำนวนโครงการ*	จำนวนภาคี*
แผนงานที่ ๔.๑.๒ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	๓๔	๒๓
แผนงานที่ ๔.๑.๑ ความสามารถในการปรับตัวของชุมชน	๒๗	๑๗
แผนงานที่ ๔.๑.๒ ความสามารถในการปรับตัวภาคส่วนต่าง ๆ	๖	๕
แผนงานที่ ๔.๓.๑ บทบาทความร่วมมือทุกภาคส่วน	๖	๕
แผนงานที่ ๔.๓.๒ ความร่วมมือระหว่างประเทศ	๕	๕

หมายเหตุ* จากหน่วยงานผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ๑๗๐ หน่วยงาน

โดยมีรายละเอียดการดำเนินงานในรายแผนงานสรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ กลยุทธ์ที่ ๑.๑ แผนงานที่มีผู้ดำเนินงานมากที่สุดไปน้อยที่สุดตามลำดับ ได้แก่ แผนงานที่ ๑.๑.๑ ด้านทรัพยากรป่าไม้ (๔๘ หน่วยงาน) แผนงานที่ ๑.๑.๒ ด้านทรัพยากรน้ำ/น้ำบาดาล (๓๑ หน่วยงาน) แผนงานที่ ๑.๑.๔ ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (๑๘ หน่วยงาน) แผนงานที่ ๑.๑.๖ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (๑๗ หน่วยงาน) แผนงานที่ ๑.๑.๓ ด้านทรัพยากรดินและที่ดิน (๑๑ หน่วยงาน) และแผนงานที่ ๑.๑.๕ ด้านทรัพยากรธรณี (๒ หน่วยงาน) และ**กลยุทธ์ที่ ๑.๒** แผนงานที่มีผู้ดำเนินงานมากที่สุดไปน้อยที่สุดตามลำดับ ได้แก่ แผนงานที่ ๑.๒.๑ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการ (๕๔ หน่วยงาน) แผนงานที่ ๑.๒.๓ ด้านการเสริมสร้างความรู้และความตระหนัก (๔๑ หน่วยงาน) และแผนงานที่ ๑.๒.๒ ด้านการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการ (๒๔ หน่วยงาน)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ กลยุทธ์ที่ ๒.๑ แผนงานที่มีผู้ดำเนินงานมากที่สุดไปน้อยที่สุดตามลำดับ ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๑.๔ ด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย (๘๓ หน่วยงาน) แผนงานที่ ๒.๑.๒ การจัดการน้ำเสีย (๕๕ หน่วยงาน) แผนงานที่ ๒.๑.๓ การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง (๑๘ หน่วยงาน) และแผนงานที่ ๒.๑.๑ ด้านการพัฒนาเครื่องมือกลไกการบริหารจัดการ (๑๓ หน่วยงาน) **กลยุทธ์ที่ ๒.๒** แผนงานที่มีผู้ดำเนินงานมากที่สุดไปน้อยที่สุดตามลำดับ ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๒.๒ ด้านการฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (๗ หน่วยงาน) และแผนงานที่ ๒.๒.๑ ด้านการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินและกฎหมาย (๕ หน่วยงาน) **กลยุทธ์ที่ ๒.๓** แผนงานที่มีผู้ดำเนินงานมากที่สุดไปน้อยที่สุดตามลำดับ ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๓.๑ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน (๒๘ หน่วยงาน) และ แผนงานที่ ๒.๓.๒ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม (๙ หน่วยงาน)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ กลยุทธ์ที่ ๓.๑ แผนงานที่ ๓.๑.๑ ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๕๗ หน่วยงาน) และ แผนงานที่ ๓.๑.๒ ด้านการส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๒๑ หน่วยงาน) **กลยุทธ์ที่ ๓.๒** แผนงานที่มีผู้ดำเนินงานมากที่สุดไปน้อยที่สุดตามลำดับ ได้แก่ แผนงานที่ ๓.๒.๑ ด้านการเกษตร (๑๘ หน่วยงาน) แผนงานที่ ๓.๒.๓ ด้านการท่องเที่ยว (๑๕ หน่วยงาน) และ แผนงานที่ ๓.๒.๒ ด้านการอุตสาหกรรม (๑๑ หน่วยงาน) **กลยุทธ์ที่ ๓.๓** แผนงานที่ ๓.๓.๑ การใช้ประโยชน์ความ

หลากหลายทางชีวภาพ (๑๓ หน่วยงาน) และแผนงานที่ ๓.๓.๒ ด้านการเพิ่มมูลค่าในการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพ (๑๑ หน่วยงาน)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ กลยุทธ์ที่ ๔.๑ แผนงานที่มีผู้ดำเนินงานมากที่สุดไปน้อยที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ทั้งแผนงานที่ ๔.๑.๑ ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของประชาชน และ แผนงานที่ ๔.๑.๒ ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มีผู้ดำเนินงานเท่ากัน (๒๓ หน่วยงาน) **กลยุทธ์ที่ ๔.๒** แผนงานที่ ๔.๒.๑ การสร้างความพร้อมและขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชน (๑๗ หน่วยงาน) และแผนงานที่ ๔.๒.๒ ด้านการสร้างความสามารถในการปรับตัวของภาคส่วนต่าง ๆ (๕ หน่วยงาน) และ **กลยุทธ์ที่ ๔.๓** แผนงานที่ ๔.๓.๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ (๕ หน่วยงาน) และ แผนงานที่ ๔.๒.๑ ด้านการพัฒนาและกระตุ้นบทบาทความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (๕ หน่วยงาน)

นอกจากนี้ ที่ปรึกษาได้วิเคราะห์รายละเอียดจำนวนโครงการ จำนวนหน่วยงาน งบประมาณ และ แนวทางการปฏิบัติที่ได้รับการดำเนินการ แบ่งเป็น ๒ กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม ผลดังแสดงในตารางที่ ๔.๔ และตารางที่ ๔.๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มหน่วยงานรัฐ

รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ

แผนงาน	จำนวนโครงการ	จำนวนภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ ๑					
กลยุทธ์ที่ ๑.๑					
แผนงานที่ ๑.๑.๑	๗๙	๒๓	๑,๗๙๘,๖๗๒,๓๓๙	๑.๑.๑.๑, ๑.๑.๑.๒, ๑.๑.๑.๓, ๑.๑.๑.๔, ๑.๑.๑.๕, ๑.๑.๑.๖, ๑.๑.๑.๗, ๑.๑.๑.๘, ๑.๑.๑.๙, ๑.๑.๑.๑๐	โครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจเพื่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ๒๕๕๙-๒๕๖๒ (องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้)
แผนงานที่ ๑.๑.๒	๗๑	๑๑	๖๒,๔๖๕,๘๖๘	๑.๑.๒.๑, ๑.๑.๒.๒, ๑.๑.๒.๓, ๑.๑.๒.๔, ๑.๑.๒.๕, ๑.๑.๒.๖, ๑.๑.๒.๗, ๑.๑.๒.๘, ๑.๑.๒.๙	โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำ ๒๕๖๑-๒๕๖๒ (กรมทรัพยากรน้ำ)
แผนงานที่ ๑.๑.๓	๑๑	๕	๒,๖๕๔,๔๙๑,๒๔๑	๑.๑.๓.๑, ๑.๑.๓.๒, ๑.๑.๓.๓, ๑.๑.๓.๔, ๑.๑.๓.๑๑, ๑.๑.๓.๑๒	โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ)
แผนงานที่ ๑.๑.๔	๒๔	๙	๘๖๒,๕๕๒,๑๗๗	๑.๑.๔.๑, ๑.๑.๔.๒, ๑.๑.๔.๓, ๑.๑.๔.๔, ๑.๑.๔.๕, ๑.๑.๔.๖, ๑.๑.๔.๗, ๑.๑.๔.๘, ๑.๑.๔.๙, ๑.๑.๔.๑๑, ๑.๑.๔.๑๒	ASEAN-EU Project on Biodiversity Conservation and Management of Protect Areas in ASEAN ๒๕๕๙-๒๕๖๕ (สผ.)

ตารางที่ ๔.๕ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มหน่วยงานรัฐ
 วิทยุศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ (ต่อ)

แผนงาน	จำนวน โครงการ	จำนวน ภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
แผนงานที่ ๑.๑.๕	๒๑	๒	๓๓๑,๒๔๑,๖๙๓	๑.๑.๕.๑, ๑.๑.๕.๒, ๑.๑.๕.๓, ๑.๑.๕.๔, ๑.๑.๕.๕, ๑.๑.๕.๖, ๑.๑.๕.๗	โครงการกำหนดเขตแหล่งแร่ เศรษฐกิจเพื่อการบริหารจัดการ แร่ ๒๕๖๒ (กรมทรัพยากรธรณี)
แผนงานที่ ๑.๑.๖	๕๒	๙	๑,๑๑๑,๘๓๓,๗๗๖	๑.๑.๖.๑, ๑.๑.๖.๒, ๑.๑.๖.๕, ๑.๑.๖.๖, ๑.๑.๖.๗, ๑.๑.๖.๘, ๑.๑.๖.๙, ๑.๑.๖.๑๑	โครงการพัฒนาเครื่องมือกลไก การจัดการความหลากหลายทาง ชีวภาพและอนุวัตตอนุสัญญาความ หลากหลายทางชีวภาพ ๒๕๖๑ (สผ.)
กลยุทธ์ที่ ๑.๒					
แผนงานที่ ๑.๒.๑	๘๑	๓๑	๓,๑๑๗,๕๑๓,๓๑๓	๑.๒.๑.๑, ๑.๒.๑.๒, ๑.๒.๑.๓, ๑.๒.๑.๔, ๑.๒.๑.๕, ๑.๒.๑.๖, ๑.๒.๑.๑๑	โครงการขยายผลการส่งเสริม เกษตรกรรมทางรอดและการเลี้ยง วัวในพื้นที่จำกัดเพื่อลดการพึ่งพิง ป่า ๒๕๖๑-๒๕๖๒ (กรมอุทยาน แห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช)
แผนงานที่ ๑.๒.๒	๒๘	๑๒	๖๔,๖๖๑,๘๑๕	๑.๒.๒.๓, ๑.๒.๒.๔, ๑.๒.๒.๕, ๑.๒.๒.๖, ๑.๒.๒.๗, ๑.๒.๒.๘	เครือข่ายองค์กรเอกชนและ องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการเฝ้า ระวังและฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม (กรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม)
แผนงานที่ ๑.๒.๓	๒๒	๑๒	๙๑,๔๔๑,๒๑๑	๑.๒.๓.๑, ๑.๒.๓.๒, ๑.๒.๓.๓, ๑.๒.๓.๖	โครงการเผยแพร่องค์ความรู้ด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่งเพื่อพัฒนาศักยภาพ เครือข่ายอาสาสมัครตามแนวทาง ไทยยั่งยืน (กรมทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง)
ยุทธศาสตร์ที่ ๒					
กลยุทธ์ที่ ๒.๑					
แผนงานที่ ๒.๑.๑	๗	๓	๗๘,๑๑๑,๑๑๑	๒.๑.๑.๒, ๒.๑.๑.๓, ๒.๑.๑.๔, ๒.๑.๑.๖	โครงการป้องกันและแก้ปัญหา มลพิษจากขยะมูลฝอยและขยะ ของเสียอันตราย ๒๕๖๑-๒๕๖๒ (กรมควบคุมมลพิษ)

ตารางที่ ๔.๕ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มหน่วยงานรัฐ
 รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ (ต่อ)

แผนงาน	จำนวน โครงการ	จำนวน ภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
แผนงานที่ ๒.๑.๒	๕๘	๒๔	๑,๑๓๙,๑๒๙,๕๗๙	๒.๑.๒.๑, ๒.๑.๒.๒, ๒.๑.๒.๓, ๒.๑.๒.๔, ๒.๑.๒.๕, ๒.๑.๒.๖, ๒.๑.๒.๗, ๒.๑.๒.๑๑	โครงการป้องกันและแก้ไข ปัญหาคุณภาพน้ำในพื้นที่ลุ่ม น้ำวิกฤต ๒๕๖๑-๒๕๖๒ (กรมควบคุมมลพิษ)
แผนงานที่ ๒.๑.๓	๘	๗	๑๒๑,๙๓๑,๕๑๑	๒.๑.๓.๑, ๒.๑.๓.๒	โครงการบูรณาการแก้ไขปัญหา การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ลดปัญหาการ เผาในที่โล่ง (สำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัดน่าน)
แผนงานที่ ๒.๑.๔	๑๑๒	๒๙	๑๗๔,๓๔๑,๕๖๖	๒.๑.๔.๑, ๒.๑.๔.๒, ๒.๑.๔.๓, ๒.๑.๔.๔, ๒.๑.๔.๕, ๒.๑.๔.๙, ๒.๑.๔.๑๒, ๒.๑.๔.๑๕, ๒.๑.๔.๑๖, ๒.๑.๔.๑๗, ๒.๑.๔.๑๘	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ โรงงานคัดแยกขยะและรีไซเคิล ซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ๒๕๖๑ (กรมโรงงานอุตสาหกรรม)
กลยุทธ์ที่ ๒.๒					
แผนงานที่ ๒.๒.๑	๖	๓	๑๑,๑๔๖,๑๑๑	๒.๒.๑.๑, ๒.๒.๑.๒	โครงการจัดการมลพิษทาง อากาศและเสียงในพื้นที่เขต ควบคุมมลพิษ ๒๕๖๑-๒๕๖๒ (กรมควบคุมมลพิษ)
แผนงานที่ ๒.๒.๒	๖	๕	๒,๙๔๓,๙๕๑	๒.๒.๒.๑	โครงการลดของเสียในแหล่งน้ำ วิกฤตและจัดการคุณภาพ แหล่งน้ำหลัก (สำนักงาน สิ่งแวดล้อมภาค ๕)
กลยุทธ์ที่ ๒.๓					
แผนงานที่ ๒.๓.๑	๓๑	๑๒	๓๕,๑๕๔,๘๓๕	๒.๓.๑.๑, ๒.๓.๑.๒, ๒.๓.๑.๔, ๒.๓.๑.๕	โครงการพัฒนาที่ยั่งยืนของ เมืองและชุมชน ภายใต้ คณะทำงานอาเซียนด้าน สิ่งแวดล้อมเมืองที่ยั่งยืน (AWGESC) (สผ.)
แผนงานที่ ๒.๓.๒	๘	๓	๑๖,๘๘๔,๒๒๑	๒.๓.๒.๑, ๒.๓.๒.๒, ๒.๓.๒.๔	โครงการจัดทำแผนผังแม่บท การอนุรักษ์และพัฒนากรุง รัตนโกสินทร์ (สผ.)

ตารางที่ ๔.๕ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มหน่วยงานรัฐ
 รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ (ต่อ)

แผนงาน	จำนวน โครงการ	จำนวน ภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ ๓					
กลยุทธ์ที่ ๓.๑					
แผนงานที่ ๓.๑.๑	๔๖	๒๔	๙๑,๒๕๔,๔๗๘	๓.๑.๑.๑, ๓.๑.๑.๒, ๓.๑.๑.๓, ๓.๑.๑.๔, ๓.๑.๑.๕, ๓.๑.๑.๖	โครงการส่งเสริมการบริโภค การบริการ และการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๗)
แผนงานที่ ๓.๑.๒	๑	๑	ไม่มีข้อมูล	๓.๑.๒.๓	การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณพ.ศ.๒๕๖๒ (สำนัก งบประมาณ)
กลยุทธ์ที่ ๓.๒					
แผนงานที่ ๓.๒.๑	๒๓	๘	๑๘๒,๙๔๑,๑๓๑	๓.๒.๑.๑, ๓.๒.๑.๒, ๓.๒.๑.๔, ๓.๒.๑.๕, ๓.๒.๑.๖, ๓.๒.๑.๗, ๓.๒.๑.๘	โครงการส่งเสริมสินค้าเกษตรอินทรีย์ (กระทรวงพาณิชย์)
แผนงานที่ ๓.๒.๒	๑๑	๗	๑๙๙,๗๗๓,๕๑๑	๓.๒.๒.๒, ๓.๒.๒.๓, ๓.๒.๒.๔, ๓.๒.๒.๕, ๓.๒.๒.๗	การส่งเสริมสถานประกอบการในการ ผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (กรม ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม)
แผนงานที่ ๓.๒.๓	๙	๔	๖๘,๑๕๗,๒๓๒	๓.๒.๓.๑, ๓.๒.๓.๒, ๓.๒.๓.๓, ๓.๒.๓.๕	โครงการ Creative Tourism (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา)
กลยุทธ์ที่ ๓.๓					
แผนงานที่ ๓.๓.๑	๑๔	๗	๒๙๓,๑๔๘,๒๒๓	๓.๓.๑.๑, ๓.๓.๑.๒, ๓.๓.๑.๓, ๓.๓.๑.๔	โครงการบริหารจัดการสถานีวิจัย ลำตะ คองเพื่อการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี (กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)
แผนงานที่ ๓.๓.๒	๑๑	๕	๓๑๘,๘๗๑,๔๒๑	๓.๓.๒.๑, ๓.๓.๒.๒, ๓.๓.๒.๓, ๓.๓.๒.๔	กิจกรรมส่งเสริมธุรกิจจากฐานชีวภาพ (สำนักงานพัฒนาฐานเศรษฐกิจจากฐาน ชีวภาพ)
ยุทธศาสตร์ที่ ๔					
กลยุทธ์ที่ ๔.๑					
แผนงานที่ ๔.๑.๑	๓๑	๑๒	๒๖,๑๑๒,๓๔๑	๔.๑.๑.๑, ๔.๑.๑.๒, ๔.๑.๑.๓	โครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๕)
แผนงานที่ ๔.๑.๒	๑๑	๖	๔,๙๑๘,๗๒๖	๔.๑.๒.๑, ๔.๑.๒.๘, ๔.๑.๒.๙, ๔.๑.๒.๑๑	โครงการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลบัญชี ก๊าซเรือนกระจก ๕ ภาคส่วน ปี ๒๕๔๓-๒๕๕๘ เข้าสู่ระบบข้อมูล สารสนเทศบัญชีก๊าซเรือนกระจกของ ประเทศไทย (TGEIS) (สผ.)

ตารางที่ ๔.๕ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มหน่วยงานรัฐ
 รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ (ต่อ)

แผนงาน	จำนวน โครงการ	จำนวน ภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการ ปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
กลยุทธ์ที่ ๔.๒					
แผนงานที่ ๔.๒.๑	๑๘	๙	๔๑๑,๙๘๔,๖๗๕	๔.๒.๑.๑, ๔.๒.๑.๒, ๔.๒.๑.๓, ๔.๒.๑.๔, ๔.๒.๑.๗	โครงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อ รองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ พัฒนา ชุมชนต้นแบบการลดการปล่อยก๊าซเรือน กระจกมุ่งสู่ชุมชน Low carbon (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๔)
แผนงานที่ ๔.๒.๒	๒	๒	๘,๑๑๑,๑๑๑	๔.๒.๒.๑, ๔.๒.๒.๒	จัดทำแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงหรือพื้นที่ เปราะบาง ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศของประเทศไทย (สผ.)
กลยุทธ์ที่ ๔.๓					
แผนงานที่ ๔.๓.๑	๑	๑	๔,๑๑๑,๑๑๑	๔.๓.๑.๑	โครงการจัดทำแผน/กลยุทธ์การเจรจา ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของไทย (สผ.)
แผนงานที่ ๔.๓.๒	๑	๑	๑๗,๒๔๑,๑๑๑	ไม่มีข้อมูล	ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนสมัยพิเศษด้าน ขยะทะเล (กรมทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่ง)

ที่มา:ฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะครึ่งแผน (ณ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒)

ตารางที่ ๔.๖ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ
 ภาคประชาสังคม รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ

แผนงาน	จำนวน โครงการ	จำนวน ภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ ๑					
กลยุทธ์ที่ ๑.๑					
แผนงานที่ ๑.๑.๑	๔๕	๒๕	๗๔,๑๙๖,๘๖๑	๑.๑.๑.๒, ๑.๑.๑.๓, ๑.๑.๑.๔, ๑.๑.๑.๖, ๑.๑.๑.๗, ๑.๑.๑.๘, ๑.๑.๑.๑๑	โครงการพัฒนาระบบงานอนุรักษ์ในผืน ป่าตะวันตก (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร)
แผนงานที่ ๑.๑.๒	๓๑	๑๙	๗๒๕,๑๖๕,๑๑๑	๑.๑.๒.๑, ๑.๑.๒.๒, ๑.๑.๒.๖, ๑.๑.๒.๙	โครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำต้นแม่น้ำ เจ้าพระยา (เทศบาลนครนครสวรรค์)
แผนงานที่ ๑.๑.๓	๑๒	๕	๑๓,๑๙๓,๓๙๔	๑.๑.๓.๑, ๑.๑.๓.๒, ๑.๑.๓.๔, ๑.๑.๓.๑๑, ๑.๑.๓.๑๑	โครงการฟื้นฟูป่าต้นน้ำแม่ตะมานและ ส่งเสริมการปลูกเกษตรอินทรีย์บนพื้นที่ ราบสูง (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ล้านนา)

ตารางที่ ๔.๖ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ (ต่อ)

แผนงาน	จำนวนโครงการ	จำนวนภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
แผนงานที่ ๑.๑.๔	๑๔	๙	๙๑,๗๗๒,๖๑๑	๑.๑.๔.๑, ๑.๑.๔.๒, ๑.๑.๔.๓, ๑.๑.๔.๔, ๑.๑.๔.๑๑, ๑.๑.๔.๑๑	การให้บริการของระบบนิเวศปะการังในน่านน้ำไทย (มหาวิทยาลัยรามคำแหง)
แผนงานที่ ๑.๑.๕	๑	๑	๑	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
แผนงานที่ ๑.๑.๖	๑๓	๘	๑๓,๑๕๑,๑๑๑	๑.๑.๖.๑, ๑.๑.๖.๒, ๑.๑.๖.๓, ๑.๑.๖.๔, ๑.๑.๖.๘, ๑.๑.๖.๙, ๑.๑.๖.๑๑	โครงการ KEGCO สำรวจชนิดและจำนวนของพลงตอน สัตว์หน้าดินและปลาวัยอ่อน (บริษัทผลิตไฟฟ้าจำกัด มหาชน)
กลยุทธ์ที่ ๑.๒					
แผนงานที่ ๑.๒.๑	๓๖	๒๔	๑๗,๗๑๓,๖๒๕	๑.๒.๑.๑, ๑.๒.๑.๔, ๑.๒.๑.๕, ๑.๒.๑.๖	โครงการกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะเกษตรกร (Smart Farmer) (ม.เกษตรศาสตร์)
แผนงานที่ ๑.๒.๒	๑๗	๑๒	๑๗,๙๒๘,๑๘๘	๑.๒.๒.๑, ๑.๒.๒.๒, ๑.๒.๒.๕, ๑.๒.๒.๖, ๑.๒.๒.๗	สถาบันลูกโลกสีเขียว ปี ๒๕๕๓-๒๕๖๒ (บริษัท ปตท. จำกัดมหาชน)
แผนงานที่ ๑.๒.๓	๓๘	๒๘	๑๑,๙๒๒,๑๙๑	๑.๒.๓.๑, ๑.๒.๓.๓	โครงการเยาวชนสัมพันธ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เทศบาลเมืองนครปฐม)
ยุทธศาสตร์ที่ ๒					
กลยุทธ์ที่ ๒.๑					
แผนงานที่ ๒.๑.๑	๑๔	๑๑	๗,๕๕๗,๖๑๑	๒.๑.๑.๑, ๒.๑.๑.๒, ๒.๑.๑.๔	รายงานผลการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม (บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด มหาชน)
แผนงานที่ ๒.๑.๒	๖๑	๓๕	๙๖๑,๖๔๕,๒๗๑	๒.๑.๒.๑, ๒.๑.๒.๒, ๒.๑.๒.๔, ๒.๑.๒.๕, ๒.๑.๒.๖, ๒.๑.๒.๗, ๒.๑.๒.๘, ๒.๑.๒.๙	โครงการปรับปรุงซ่อมแซมระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมที่ได้รับเสียหายจากอุทกภัยปี พ.ศ. ๒๕๕๔ (เทศบาลเมืองชุมแสง)
แผนงานที่ ๒.๑.๓		๑๑	๒๗,๕๒๑,๑๑๑	๒.๑.๓.๑, ๒.๑.๓.๕, ๒.๑.๓.๖	โครงการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาหมอกควัน และโครงการเมืองเชียงใหม่อากาศสะอาด (เทศบาลนครเชียงใหม่)

ตารางที่ ๔.๖ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ (ต่อ)

แผนงาน	จำนวนโครงการ	จำนวนภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
แผนงานที่ ๒.๑.๔	๑๑๑	๕๔	๑,๕๓๖,๖๑๕,๔๗๙	๒.๑.๔.๑, ๒.๑.๔.๒, ๒.๑.๔.๔, ๒.๑.๔.๕, ๒.๑.๔.๖, ๒.๑.๔.๙, ๒.๑.๔.๑๑, ๒.๑.๔.๑๑, ๒.๑.๔.๑๕, ๒.๑.๔.๑๘, ๒.๑.๔.๑๗	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะเทศบาลเมืองหลังสวน จ.ชุมพร ระยะที่ ๒ (เทศบาลเมืองหลังสวน)
กลยุทธ์ที่ ๒.๒					
แผนงานที่ ๒.๒.๑	๕	๒	๓๘๑,๑๑๑	๒.๒.๑.๑	โครงการสงเคราะห์ผู้ประสบสาธารณภัย (ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๔) (เทศบาลเมืองท่าใหม่)
แผนงานที่ ๒.๒.๒	๔	๒	๕๑,๑๑๑	๒.๒.๒.๑, ๒.๒.๒.๒	โครงการรณรงค์สร้างป่าชุมชนบ้านหินขาว (เทศบาลเมืองกระบี่)
กลยุทธ์ที่ ๒.๓					
แผนงานที่ ๒.๓.๑	๒๒	๑๖	๑๖๕,๘๙๗,๑๖๕	๒.๓.๑.๑, ๒.๓.๑.๒, ๒.๓.๑.๓, ๒.๓.๑.๕, ๒.๓.๑.๗	โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์เพิ่มพื้นที่สีเขียว-ชุดลอกคูคลอง(มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ)
แผนงานที่ ๒.๓.๒	๙	๖	๙,๙๒๑,๑๕๑	๒.๓.๒.๑, ๒.๓.๒.๔	โครงการก่อสร้างทางเดินชมทัศนียภาพศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติและจุดชมวิวกีร์ชชียามะ (เทศบาลนครเชียงราย)
ยุทธศาสตร์ที่ ๓					
กลยุทธ์ที่ ๓.๑					
แผนงานที่ ๓.๑.๑	๔๖	๓๓	๗๑,๑๑๒,๒๗๔,๘๗๑	๓.๑.๑.๑, ๓.๑.๑.๒, ๓.๑.๑.๓, ๓.๑.๑.๔, ๓.๑.๑.๖, ๓.๑.๑.๗, ๓.๑.๑.๙	โครงการ Green Procurement (บริษัท โกลบอลเพาเวอร์ ซินเนอร์ยี จำกัด มหาชน)
แผนงานที่ ๓.๑.๒	๓๕	๑๙	๖๓,๑๑๙,๗๖๗	๓.๑.๒.๑, ๓.๑.๒.๒, ๓.๑.๒.๔	โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนในหน่วยงานภาครัฐ (มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)
กลยุทธ์ที่ ๓.๒					
แผนงานที่ ๓.๒.๑	๑๕	๑๑	๑,๕๗๑,๑๑๑	๓.๒.๑.๑, ๓.๒.๑.๒, ๓.๒.๑.๔, ๓.๒.๑.๖, ๓.๒.๑.๗, ๓.๒.๑.๙	โครงการจัดการสารเคมีระดับท้องถิ่น (มูลนิธิการศึกษาไทย)

ตารางที่ ๔.๖ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ (ต่อ)

แผนงาน	จำนวนโครงการ	จำนวนภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
แผนงานที่ ๓.๒.๒	๘	๓	๒,๒๒๕,๑๑๑	๓.๒.๒.๑, ๓.๒.๒.๒, ๓.๒.๒.๓, ๓.๒.๒.๗	ได้รับการรับรอง Green Industry Level ๕ และส่งเสริมให้คู่ค้ามีส่วนร่วมใน CSR & SHE โดยกำหนดเป็น Supplier Code of Conduct และให้คู่ค้าเข้าร่วมโครงการ (บริษัทบางจากคอร์ปอเรชั่น จำกัด มหาชน)
แผนงานที่ ๓.๒.๓	๑๖	๑๑	๒๘,๘๗๒,๕๖๓	๓.๒.๓.๑, ๓.๒.๓.๒, ๓.๒.๓.๔, ๓.๒.๓.๕, ๓.๒.๑.๖, ๓.๒.๑.๗	โครงการการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตภาคเหนือตอนล่าง (มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม)
กลยุทธ์ที่ ๓.๓					
แผนงานที่ ๓.๓.๑	๑๒	๖	๑,๑๑๑,๑๑๑	๓.๓.๑.๑, ๓.๓.๑.๒, ๓.๓.๑.๔	โครงการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ (เทศบาลนครเชียงราย)
แผนงานที่ ๓.๓.๒	๙	๖	๑๗๕,๑๑๑	๓.๓.๒.๑, ๓.๓.๒.๒, ๓.๓.๒.๓, ๓.๓.๒.๔	ส่งเสริมการวิจัยพัฒนาสายพันธุ์พืชเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตพลังงานทดแทน (บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด มหาชน)
ยุทธศาสตร์ที่ ๔					
กลยุทธ์ที่ ๔.๑					
แผนงานที่ ๔.๑.๑	๑๗	๑๑	๗๗๑,๑๑๑	๔.๑.๑.๑, ๔.๑.๑.๒, ๔.๑.๑.๔	โครงการรณรงค์การจัดการขยะที่ถูกวิธีเพื่อลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกในเขตเทศบาล (เทศบาลเมืองบ้านดุง)
แผนงานที่ ๔.๑.๒	๒๓	๑๗	๖๙๔,๙๑๑	๔.๑.๒.๒, ๔.๑.๒.๖, ๔.๑.๒.๘, ๔.๑.๒.๙, ๔.๑.๒.๑๑, ๔.๑.๒.๑๑	โครงการพัฒนาโครงการสนับสนุนกิจกรรมลดก๊าซเรือนกระจก (LESS) (มหาวิทยาลัยสวนดุสิต)
กลยุทธ์ที่ ๔.๒					
แผนงานที่ ๔.๒.๑	๙	๘	๕๗,๑๕๑,๑๑๑	๔.๒.๑.๑, ๔.๒.๑.๗	การก่อสร้างเขตป้องกันน้ำท่วมเขตเทศบาล (เทศบาลนครนครสวรรค์)
แผนงานที่ ๔.๒.๒	๔	๓	ไม่มีข้อมูล	๔.๒.๒.๑, ๔.๒.๒.๒	โครงการประเมินความเสี่ยงและโอกาสด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (บริษัท ปตท. จำกัด มหาชน)

ตารางที่ ๔.๖ รายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ (ต่อ)

แผนงาน	จำนวนโครงการ	จำนวนภาคี	งบประมาณ (บาท)	แนวทางการปฏิบัติ	ตัวอย่างโครงการ
กลยุทธ์ที่ ๔.๓					
แผนงานที่ ๔.๓.๑	๕	๔	๑,๒๑๑,๑๑๑	๔.๓.๑.๒	โครงการพัฒนาศักยภาพการวิจัยด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศระดับภูมิภาคอาเซียน (มหาวิทยาลัยรามคำแหง)
แผนงานที่ ๔.๓.๒	๔	๔	๓๕๑,๑๑๑	๔.๓.๒.๑, ๔.๓.๒.๒, ๔.๓.๒.๓, ๔.๓.๒.๔	เป็นสมาชิกและร่วมประชุมให้ความเห็นกับ The World Business Council for Sustainable Development (บริษัท ปตท. จำกัดมหาชน)

ที่มา: จากการศึกษาฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะครึ่งแผน (ณ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒)

จากตารางรายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ จากผู้ตอบแบบรายงานภาครัฐทั้งสิ้น จำนวน ๘๒ หน่วยงาน จะเห็นได้ว่าแผนงานที่มีจำนวนโครงการมากที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย ซึ่งมีจำนวนโครงการถึง ๑๑๒ โครงการ จากภาคีดำเนินการจำนวน ๒๙ หน่วยงาน และแผนงานที่มีจำนวนโครงการน้อยที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๓.๑.๒ การส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แผนงานที่มีจำนวนภาคีร่วมดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๑.๒.๑ การมีส่วนร่วมในการจัดการซึ่งมีภาคีร่วมดำเนินการ ๓๑ หน่วยงาน และแผนงานที่มีจำนวนภาคีร่วมดำเนินการน้อยที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๓.๑.๒ การส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนงานที่ ๔.๓.๑ การพัฒนาและกระตุ้นบทบาทความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และแผนงานที่ ๔.๓.๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งมีจำนวนภาคี ๑ หน่วยงาน

แผนงานที่มีการใช้งบประมาณดำเนินการรวมมากที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๑.๒.๑ มีส่วนร่วมในการจัดการ ซึ่งมีการใช้งบรวม ๓,๑๑๗,๕๑๓,๓๑๓ บาท จากจำนวนโครงการ ๘๑ โครงการ โดยภาคี ๓๑ หน่วยงาน และแผนงานที่มีการใช้งบประมาณดำเนินการรวมน้อยที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๒.๒ การฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการใช้งบรวม ๒,๙๔๓,๙๕๑ บาท จากจำนวนโครงการ ๖โครงการ โดยภาคี ๕ หน่วยงาน

และในแต่ละแผนงาน ยังสามารถระบุ **แนวทางการปฏิบัติที่ไม่มีหน่วยงานใดดำเนินการ** อาทิ แผนงานที่ ๑.๑.๑ ด้านทรัพยากรป่าไม้ แนวทางการปฏิบัติที่ไม่มีการรายงานการดำเนินการ ได้แก่ แนวทางการปฏิบัติที่ ๑.๑.๑.๒ เพิ่มประสิทธิภาพการนำนโยบายการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงพื้นที่ และ ๑.๑.๑.๓ ส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าที่เป็นลักษณะกลุ่มป่าหรือผืนป่า (Forest Complex) ที่สามารถรวมกันเป็นผืนป่าขนาดใหญ่และเชื่อมต่อเนื่องกัน ซึ่งอาจมีการทบทวนการปรับแนวทางการปฏิบัติ หรือทำการหารือกับผู้เกี่ยวข้องโดยตรงต่อไป

จากตารางที่ ๔-๖ แสดงรายละเอียดผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของ**กลุ่มหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม** รายยุทธศาสตร์แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติ จากผู้ตอบแบบรายงานกลุ่มหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม จำนวน ๘๘ หน่วยงาน จะเห็นว่าแผนงานที่มี**จำนวนโครงการมากที่สุด** ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย ซึ่งมีจำนวนโครงการถึง ๑๑๑ โครงการ จากภาคีดำเนินการจำนวน ๕๔ หน่วยงาน (ซึ่งตรงกับการดำเนินงานจากหน่วยงานภาครัฐ) และแผนงานที่มี**จำนวนโครงการน้อยที่สุด** ได้แก่ แผนงานที่ ๑.๑.๕ ทรัพยากรธรณี

แผนงานที่มี**จำนวนภาคีร่วมดำเนินการมากที่สุด** ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย ซึ่งมีภาคีร่วมดำเนินการจำนวน ๕๔ หน่วยงาน และแผนงานที่มี**จำนวนภาคีร่วมดำเนินการน้อยที่สุด** ได้แก่ แผนงานที่ ๑.๑.๕ ทรัพยากรธรณี โดยมีจำนวนภาคี ๑ หน่วยงาน

แผนงานที่มีการ**ใช้งบประมาณดำเนินการรวมมากที่สุด** ได้แก่ แผนงานที่ ๑.๑.๑ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการใช้งบรวม ๗๑,๑๑๒,๒๗๔,๘๗๑ บาท จากจำนวนโครงการ ๔๖ โครงการ โดยภาคี ๓๓ หน่วยงาน และแผนงานที่มีการ**ใช้งบประมาณดำเนินการรวมน้อยที่สุด** ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๒.๒ การฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ที่มีการใช้งบรวม ๕๑,๑๑๑ บาท จากจำนวนโครงการ ๔ โครงการ โดยภาคี ๒ องค์กร

จากผลวิเคราะห์ สามารถสรุปแนวทางการปฏิบัติที่มีรายงานการดำเนินการจาก ๑๗๐ หน่วยงาน รวม **๑๗๕ แนวทางการปฏิบัติ** จากทั้งหมด ๒๒๑ แนวทางการปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ ๗๙ แสดงดังตารางที่ ๔.๗

ตารางที่ ๔.๗ สรุปแนวทางการปฏิบัติที่มีรายงานการดำเนินการ

ยุทธศาสตร์	จำนวนแนวทางการปฏิบัติ	จำนวนแนวทางการปฏิบัติที่มีรายงาน	ร้อยละ
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ จัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม	๘๔	๗๒	๘๖
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู	๕๗	๔๕	๗๙
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	๔๖	๓๖	๗๘
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและส่งเสริมความร่วมมือ	๓๔	๒๒	๖๕
รวม	๒๒๑	๑๗๕	๗๙

แนวทางการปฏิบัติที่ไม่มีการรายงานการดำเนินงาน มี ๔๖ แนวทางการปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม

กลยุทธ์ ๑.๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

แผนงาน ๑.๑.๑ ทรัพยากรป่าไม้

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

แผนงาน ๑.๑.๒ ทรัพยากรน้ำ/น้ำบาดาล

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๒.๑๐ สนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้น้ำของประชากรในลุ่มน้ำให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

แผนงาน ๑.๑.๓ ทรัพยากรดินและที่ดิน

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๓.๔ ส่งเสริมการนำที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้มีการนำกลับมาใช้ประโยชน์ต่อประเทศ รวมทั้งปกป้องที่สาธารณประโยชน์

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๓.๗ สนับสนุนการใช้เครื่องมือเศรษฐศาสตร์และมาตรการจูงใจ เพื่อให้มีการกระจายการถือครองที่ดินที่เป็นธรรม

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๓.๘ กำหนดประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายผังเมืองให้สอดคล้องกับศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๓.๑๐ จัดทำฐานข้อมูลแนวเขตที่ดินของรัฐให้ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับและปรับข้อมูลแนวเขตที่ดินของรัฐ

แผนงาน ๑.๑.๔ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

แผนงาน ๑.๑.๕ ทรัพยากรธรณี

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๕.๘ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม รวมถึงองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และสร้างมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์ที่ใช้แร่เป็นวัตถุดิบควบคู่กับการสนับสนุนและจูงใจให้ใช้วัสดุทดแทนแร่

แผนงาน ๑.๑.๖ ความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๖.๓ พัฒนากลไกในการอนุรักษ์พื้นที่ที่มีความสำคัญ พื้นที่เสี่ยงต่อการถูกคุกคาม และพื้นที่ที่มีความเปราะบางเชิงนิเวศ

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๖.๔ พัฒนากลไก และกฎระเบียบในการปกป้อง ค้ำครอง และฟื้นฟูชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามตามทะเบียนชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทย

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๖.๕ ส่งเสริมมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๖.๖ พัฒนากฎระเบียบ และมาตรการในการกำกับดูแลสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม และการคุ้มครองความปลอดภัยทางชีวภาพจากเทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๖.๗ ปรับปรุงกฎระเบียบ และกลไกในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๖.๑๐ ส่งเสริมการพัฒนาและการใช้แนวคิดผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นผู้จ่าย (Beneficiaries Pay Principle: BPP)

กลยุทธ์ ๑.๒ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืน

แผนงาน ๑.๒.๑ การมีส่วนร่วมในการจัดการ

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

แผนงาน ๑.๒.๒ การเสริมสร้างศักยภาพการจัดการ

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๒.๒.๑ จัดตั้งกลไกระดับชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนโดยรอบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้เป็นชุมชนเชิงนิเวศ มีวิถีการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืนและพึ่งตนเองได้ โดยสร้างแรงจูงใจแก่ชุมชนที่รักษาวิถีชีวิตเชิงอนุรักษ์ และส่งเสริมให้มีรายได้จากการรักษาระบบนิเวศ โดยเฉพาะการจ่ายค่าตอบแทนคุณค่าระบบนิเวศ หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้กับชุมชนหรือผู้ที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ (Payment for Ecosystem Services: PES)

แนวทางการปฏิบัติ ๑.๒.๒.๒ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาการมีส่วนร่วมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ และสามารถนำงบประมาณที่ได้จากการระดมทุนมาจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างทัน่วงทีและมีประสิทธิภาพ

แผนงาน ๑.๒.๓ การเสริมสร้างความรู้และความตระหนัก

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัดและฟื้นฟู

กลยุทธ์ ๒.๑ การป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ

แผนงาน ๒.๑.๑ การพัฒนาเครื่องมือกลไกการบริหารจัดการ

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๑.๑ ผลักดันให้นำเครื่องมือและกลไกทางเศรษฐศาสตร์มาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลทางปฏิบัติในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการลดการปล่อยมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด

แผนงาน ๒.๑.๒ การจัดการน้ำเสีย

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๒.๗ ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำเสีย เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำเสียมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับหลักการการสร้างความเป็นหุ้นส่วนของรัฐและเอกชน (Public-Private Partnership)

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๒.๘ ส่งเสริมการผลิตพลังงานจากน้ำเสีย โดยรวบรวมน้ำเสียที่มีความเข้มข้นสูงจากชุมชนที่มีประชากรหนาแน่นและมีพื้นที่จำกัด หรือชุมชนตามเกาะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ร้านอาหาร และภัตตาคาร รวมทั้งของเสียจากครัว

แผนงาน ๒.๑.๓ การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๓.๕ จัดทำพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลมลพิษจากยานพาหนะด้านคุณภาพอากาศและเสียงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการบูรณาการร่วมกันในการติดตาม ตรวจสอบ และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการคุณภาพอากาศและเสียง สำหรับยานพาหนะและบริเวณพื้นที่ที่มีปัญหา

แผนงาน ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๔.๙ เร่งรัดการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๔.๑๐ สนับสนุนร้านรับซื้อของเก่า และมีการคัดแยกขยะซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ โดยมีสถานที่จัดเก็บที่ได้มาตรฐานมีการขนส่งที่ปลอดภัย และประกอบกิจการที่ไม่ก่อผลกระทบต่อสุขอนามัยของแรงงาน สิ่งแวดล้อม หรือชุมชนข้างเคียง และได้รับการตรวจสอบและติดตามโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ (อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง หรือตามระยะเวลาที่กำหนด)

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๔.๑๑ ให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้า สนับสนุนผู้ประกอบการที่มีการคัดแยกซากผลิตภัณฑ์ ซากบรรจุภัณฑ์ และของเสียอันตรายชุมชนให้มีการจัดการที่ถูกต้อง

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๔.๑๓ ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การจัดการซากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๔.๑๔ พัฒนาและปรับปรุงให้มีระบบการจัดการของเสียอันตรายชุมชน และมีการออกมาตรการป้องกันและควบคุมสินค้าที่มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๑.๔.๑๕ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับขยะที่คัดแยกและไม่สามารถกำจัดได้ ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ขยะอันตราย และสารอันตราย

กลยุทธ์ ๒.๒ การเยียวยาช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ

แผนงาน ๒.๒.๑ การพัฒนาเครื่องมือทางการเงินและกฎหมาย

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

แผนงาน ๒.๒.๒ การฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

กลยุทธ์ ๒.๓ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมชุมชนและสิ่งแวดล้อมอื่น

แผนงาน ๒.๓.๑ การจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๓.๑.๓ พัฒนาคุณภาพชีวิตและจัดสภาพแวดล้อมของชุมชน รวมถึงชุมชนแออัด ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยเฉพาะการติดตั้งระบบการจัดการน้ำเสียขนาดเล็ก การติดตั้งถังดักไขมันของชุมชนริมน้ำ และสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนถึงการดูแลสภาพแวดล้อมและอนามัยสิ่งแวดล้อม

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๓.๑.๖ กำหนดกฎ หลักเกณฑ์ และกฎหมาย เพื่อให้มีการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมทั้งให้ความรู้แก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทั้งในภาพกว้างและรายสาขา รวมทั้งปรับโครงสร้างภาษีที่ดิน

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๓.๑.๗ จัดทำและบังคับใช้การวางผังเมืองที่มีการวางและกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเป็นสัดส่วน ชัดเจน และสอดคล้องกับศักยภาพและรักษาความสมดุลของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อบรรเทาการขยายตัวของเมืองและชุมชนในอนาคต รวมถึงกำหนดพื้นที่สีเขียวรอบเมือง

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๓.๑.๘ จัดทำและปรับปรุงนโยบาย แผน และมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อมภูมิทัศน์และการจัดการพื้นที่สีเขียว รวมทั้งพัฒนาหลักเกณฑ์กฎหมายฐานข้อมูล เครื่องมือ และกลไก

แผนงาน ๒.๓.๒ การจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

แนวทางการปฏิบัติ ๒.๓.๒.๕ กำกับ ดูแลให้แหล่งมรดกที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ และของโลก รวมถึงพื้นที่แนวกันชน ได้รับการบริหารจัดการเป็นไปตามมาตรฐานและยั่งยืน โดยมีกลไกการจัดการแบบมีส่วนร่วม และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน

กลยุทธ์ ๓.๑ การส่งเสริมการบริโภคที่ยั่งยืน

แผนงาน ๓.๑.๑ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๑.๑.๘ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมถึงการศึกษาวิจัยในภาคเอกชน และส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีร่วมกันระหว่างภาคเอกชนสถาบันการศึกษา และหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ อย่างจริงจัง เพื่อลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และให้ประเทศไทยมีการนำเทคโนโลยีที่ได้พัฒนามาเพิ่มผลผลิตภาพในการผลิต

แผนงาน ๓.๑.๒ การส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๑.๒.๑ สนับสนุนการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานหมุนเวียนที่ต้นทุนสามารถเข้าถึงได้ อย่างเป็นธรรม โดยให้ความสำคัญต่อการผลิตไฟฟ้าด้วยพลังงานทดแทน พลังงานหมุนเวียนที่สะอาด และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนระดับครัวเรือน อาคารทั่วไป ชุมชน บริษัทเอกชน และสถานที่ราชการ ติดตั้งระบบไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๑.๒.๒ สร้างกลไกระบบรวบรวม ขนส่ง และแปรรูปวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตร ที่มีต้นทุนต่ำ โดยเฉพาะลานรับซื้อและแปรรูปปาล์มหรือวัสดุเหลือทิ้งจากการเกษตรประเภทอื่น ๆ รวมถึงการนำของเสียหรือวัสดุเหลือใช้กลับมาแปรรูปเป็นพลังงาน เพื่อให้มีการนำวัสดุเหลือทิ้ง ของเสีย และวัสดุเหลือใช้ กลับมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๑.๒.๔ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานที่สะอาด รวมถึงอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ใช้พลังงานในอาคาร การคมนาคม เกษตร และอุตสาหกรรม เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ ๓.๒ การส่งเสริมการผลิตและบริการที่ยั่งยืน

แผนงาน ๓.๒.๑ การเกษตร

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๒.๑.๙ สำรวจและประกาศแนวเขตพื้นที่เกษตรอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและชุมชนมีการรวมกลุ่มในการทำเกษตรอินทรีย์ รวมถึงสนับสนุนแนวทางและมาตรการการทำเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน

แผนงาน ๓.๒.๒ การอุตสาหกรรม

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๒.๒.๑ รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีเกษตร ลด และเลิกการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่มีพิษร้ายแรงต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม จัดการสารเคมี และซากบรรจุภัณฑ์สารเคมีให้ถูกวิธีอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รวมทั้งควบคุมสื่อโฆษณาสารเคมีที่มีพิษร้ายแรง

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๒.๒.๘ เร่งจัดทำบัญชีผลกระทบสิ่งแวดล้อมรายสินค้า โดยให้มีการประเมินตลอดวัฏจักรชีวิต และจัดทำฐานข้อมูลการประเมินวัฏจักรชีวิตของประเทศที่ถูกต้อง ครอบคลุมและสอดคล้องตามมาตรฐานสากล รวมทั้งให้มีการกำหนดมาตรการรายสินค้าแก่ผู้บริโภค โดยเฉพาะ ปริมาณการปล่อยคาร์บอน ปริมาณการใช้น้ำ ปริมาณการใช้ทรัพยากร และรอยเท้าเชิงนิเวศ

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๒.๒.๙ พัฒนาระบบข้อมูลการประเมินวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ภาคการผลิตภาคการขนส่ง และการบริโภคสินค้า เพื่อกำหนดมาตรฐานของรอยเท้าเชิงนิเวศ ฉลากคาร์บอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และปล่อยคาร์บอนต่ำ

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๒.๒.๑๐ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านการใช้เทคโนโลยีสะอาด รวมถึงเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในภาคอุตสาหกรรม

แผนงาน ๓.๒.๓ การท่องเที่ยว

แนวทางการปฏิบัติ ๓.๒.๓.๔ พัฒนาระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะระบบการจัดการขยะมูลฝอย และระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน เส้นทางเดินทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการจัดทำทางจักรยาน และระบบน้ำดื่มหรือน้ำประปาในแหล่งท่องเที่ยว

กลยุทธ์ ๓.๓ การพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน

แผนงาน ๓.๓.๑ การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

แผนงาน ๓.๓.๒ การเพิ่มมูลค่าในการพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานทรัพยากรชีวภาพ

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ

กลยุทธ์ ๔.๑ การสร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของประชาชนด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

แผนงาน ๔.๑.๑ การสร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพของประชาชน

แนวทางการปฏิบัติ ๔.๑.๑.๔ ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในภาคส่วนต่าง ๆ การปรับเปลี่ยนชนิดของพืชที่ปลูกนอกฤดูการเกษตรเพื่อลดการใช้น้ำ และการปรับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ให้หลากหลายมากขึ้น

แนวทางการปฏิบัติ ๔.๑.๑.๕ พัฒนา ส่งเสริม และสร้างการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสม เพื่อบรรเทาปัญหาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนงาน ๔.๑.๒ การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

แนวทางการปฏิบัติ ๔.๑.๒.๒ ลดการผลิตพลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิล ควบคู่กับสนับสนุนการพัฒนาแหล่งพลังงานหมุนเวียนที่สะอาดหรือเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน

แนวทางการปฏิบัติ ๔.๑.๒.๖ ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนในการผลิตกระแสไฟฟ้า และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคการขนส่ง ภาคอุตสาหกรรม ภาคอาคารธุรกิจและบ้านอยู่อาศัย และการใช้พลังงานในอาคาร รวมทั้งส่งเสริมการลงทุนแก่ภาคอุตสาหกรรมที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

แนวทางการปฏิบัติ ๔.๑.๒.๘ ส่งเสริมการลดก๊าซเรือนกระจกในภาคป่าไม้ โดยสนับสนุนการผลิตและดำรงชีวิตตามวิถีท้องถิ่น มุ่งเน้นบทบาทของชุมชนเชิงนิเวศในการอนุรักษ์ป่า และคุ้มครองสิทธิของชุมชนในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน รวมถึงกำหนดให้กิจกรรมหรือโครงการที่มีผลกระทบต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่า จะต้องมีการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

กลยุทธ์ ๔.๒ การพัฒนาแผนงานและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

แผนงาน ๔.๒.๑ การสร้างความพร้อมและขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชน

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

แผนงาน ๔.๒.๒ การสร้างความสามารถในการปรับตัวของภาคส่วนต่าง ๆ

แนวทางการปฏิบัติมีการรายงานทั้งหมด

กลยุทธ์ ๔.๓ การพัฒนาความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

แผนงาน ๔.๓.๑ การพัฒนาและกระตุ้นบทบาทความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

แนวทางการปฏิบัติ ๔.๓.๑.๒ เพิ่มขีดความสามารถให้แก่บุคลากรและองค์กร รวมถึงภาคีที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาและการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง และร่วมมืออย่างเป็นเครือข่ายหรือภาคีในการบริหารจัดการข้อมูลทางวิชาการที่มีความเชื่อมโยงกับการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แผนงาน ๔.๓.๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ

แนวทางการปฏิบัติ ๔.๓.๒.๔ สนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ และความตกลงทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งติดตามผลการเจรจาและท่าทีของประเทศต่าง ๆ ทั้งในเวทีการค้าโลก และการเจรจาในระดับทวิภาคี และพหุภาคี เพื่อกำหนดท่าทีของประเทศที่เหมาะสม และกำหนดการเจรจาเชิงรุก

๔.๓ ผลการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ มีตัวชี้วัดทั้งหมด ๓๒ ตัวชี้วัด (ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ แบ่งได้เป็น ๒ ตัวชี้วัดย่อย) จากทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ ซึ่งมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบตัวชี้วัด ๑๗ หน่วยงาน สามารถจัดกลุ่มตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ ทั้ง ๓๒ ตัวชี้วัด ได้เป็น ๓ กลุ่มหลัก เพื่อกำหนดการติดตามประเมินผล ดังนี้

กลุ่ม ก กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากความก้าวหน้าเชิงกระบวนการในการจัดทำนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และเครื่องมือขับเคลื่อนต่าง ๆ มี ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ การประกาศใช้แผนที่แนวเขตพื้นที่ป่าที่มีแนวเขตเดียวกัน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ ระดับการดำเนินการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM (ดัชนี ๐-๑๐๐)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๙ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ได้รับความเห็นชอบ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๘ ประกาศใช้กฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ทรัพยากรชีวภาพ

กลุ่ม ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางตัวชี้วัดเทียบกับปีฐาน มี ๑๓ ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ การจัดพื้นที่ดินทำกินให้กับชุมชน

ตัวชี้วัดที่ ๑.๘ อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมงทะเล (CPUE) ใน ๑ ชั่วโมง ในน่านน้ำไทย

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๑ สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดำเนินการ

ตัวชี้วัดที่ ๒.๖ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้รับการพัฒนา

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากรของประเทศ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี

ตัวชี้วัดที่ ๓.๔ ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตัวชี้วัดที่ ๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว

ตัวชี้วัดที่ ๔.๓ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัดที่ ๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่

ตัวชี้วัดที่ ๔.๕ จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับบาดเจ็บ หรือต้องโยกย้าย/อพยพ เนื่องจากผลของ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน

ตัวชี้วัดที่ ๔.๖ จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มี

กลุ่ม ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ มี ๑๕ ตัวชี้วัด

(มีรายละเอียดแนบท้ายในภาคผนวก) ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ดินทั้งหมด**

ตัวชี้วัดที่ ๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางและมาตรการที่เหมาะสม**

ตัวชี้วัดที่ ๑.๗ ปะการังที่มีชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓-๙

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ ๘๐

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ คุณภาพอากาศมีจำนวนวันที่ค่า PM₁₀ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙

ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

ตัวชี้วัดที่ ๒.๔ ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและกำจัดไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

ตัวชี้วัดที่ ๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ สัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม**

ตัวชี้วัดที่ ๓.๖ พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน**

ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง

ตัวชี้วัดที่ ๔.๒ สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

(หมายเหตุ: * ตัวชี้วัด: ภายใต้โครงการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน มีการเสนอตัวชี้วัดทางเลือก (proxy indicators) ให้กับแผนจัดการฯ จากตัวชี้วัดของแผนระดับ 3 ที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 ตัวชี้วัด

** ค่าเป้าหมาย: ภายใต้โครงการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน ใช้ทั้งค่าเป้าหมายเดิมตามแผนจัดการฯ และมีการระบุค่าเป้าหมายเชิงปริมาณจากค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนระดับ 3 ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 ตัวชี้วัด)

ทั้งนี้ การประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในระยะครึ่งแผน คณะที่ปรึกษาได้ทำการประเมินผลตามลักษณะตัวชี้วัดทั้ง 3 กลุ่มข้างต้น และทำการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับข้อมูลฐาน (ปี ๒๕๕๙ หรือในปีที่มีข้อมูลก่อนการเริ่มแผน) และค่าเป้าหมาย (ทั้งค่าเป้าหมายของแผนจัดการฯ และค่าเป้าหมายของแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัด) และทำการวัดผลการดำเนินงานเทียบจากค่าเป้าหมายภาพรวมได้ดังภาพที่ ๔.๑ และสรุปผลการประเมินผลตัวชี้วัด ดังแสดงในตารางที่ ๔.๘



ภาพที่ ๔-๑ ผลการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในระยะครึ่งแผน

	ผลการดำเนินงานระดับที่ ๑ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุ <u>ก่อน</u> กำหนดเวลา (ความก้าวหน้า >๗๕%) (๑๖ ตัวชี้วัด)
	ผลการดำเนินงานระดับที่ ๒ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุ <u>ได้ตาม</u> กำหนดเวลา (ความก้าวหน้า ๕๐-๗๕%) (๕ ตัวชี้วัด)
	ผลการดำเนินงานระดับที่ ๓ ตัวชี้วัดที่ควรให้ความสำคัญ (ความก้าวหน้า < ๕๐% หรือมีอัตราความก้าวหน้าต่ำ) (๘ ตัวชี้วัด)
	ผลการดำเนินงานระดับที่ ๔ ตัวชี้วัดที่ข้อมูลยังไม่เพียงพอในการประเมินผล (๓ ตัวชี้วัด)

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/ หมายเหตุ ***
ตัวชี้วัดกลุ่ม ก กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากความก้าวหน้าเชิงกระบวนการ (๔ ตัวชี้วัด)				
๑.๑ (๑) ประกาศใช้ แผนที่แนว เขตที่ดินของ รัฐแบบบูรณา การ มาตรฐาน ส่วน ๑: ๔๐๐๐ (One Map)	๒๑ มกราคม ๒๕๕๙ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเปิดโครงการ และมอบนโยบายในการดำเนินการ ปรับปรุงแผนที่ดินของรัฐแบบบูรณา การ มาตรฐาน ส่วน ๑:๔๐๐๐ (ONE MAP) ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล มกราคม ๒๕๕๙ คณะกรรมการ ปรับปรุงแผนที่ดินของรัฐแบบ บูรณาการฯ (กปนร.) เผยแพร่เอกสาร การปรับปรุงแผนที่ดินของรัฐแบบ บูรณาการ มาตรฐาน ส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) เพื่อให้คณะกรรมการ One Map ระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแผนที่ ดินของรัฐเพื่อให้ได้แผนที่ดินของรัฐ ที่ต่อกันสนิท ไม่ทับซ้อนหรือมีช่องว่าง และนำไปสู่การกำหนดแนวทางการ บริหารจัดการที่ดินที่มีประสิทธิภาพ เกิด ประโยชน์สูงสุด ลดความเหลื่อมล้ำให้กับ ประชาชน	๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ การประชุม กปนร.ครั้งที่ ๒/๖๑ กปนร.เห็นชอบรับรองผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบ บูรณาการ มาตรฐาน ส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) เตรียมเสนอกรมเห็นชอบผลการ ดำเนินการ ๑) พิจารณาให้ความเห็นชอบผลการดำเนินการ One Map (ผลการดำเนินการ ณ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๑) ๒) พิจารณาเห็นชอบให้คณะกรรมการ กปนร. ดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย โดยมีหลักการ ดังนี้ ๒.๑) ให้องค์กรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแผนที่แนบท้ายให้แล้วเสร็จภายใน ๓๖๐ วัน กรณีที่ไม่แล้วเสร็จ สามารถขอขยายเวลาตามความจำเป็น (แต่ไม่ เกิน ๑๘๐ วัน) ๒.๒) คำนึงผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ ๒.๓) ให้ใช้แผนที่ One Map แทนแผนที่แนบท้าย ๒.๔) มีหลักการคุ้มครองและรับรองการดำเนินการ ๒.๕) ให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐและที่ประชุมมีมติ เห็นชอบกระบวนการดำเนินการ One Map ของคณะกรรมการฯ และ คณะทำงานฯ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘ (คำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการ กปนร.) จนถึงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๑ พร้อมกับเห็นชอบ แนวเขตที่ดินดำเนินการฯ และรับทราบจำนวนพื้นที่ตามผลการดำเนินการพื้นที่ ประเทศไทย รายภาค รายจังหวัดที่ กปนร. คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด ระดับภาค และคณะทำงานฯ ดำเนินการเสร็จสิ้น ณ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๑	แผนที่แนว เขตพื้นที่ป่า ที่มีแนวเขต เดียวกัน (One Map) มีการ ประกาศใช้	การดำเนินงานจัดทำแผนที่ แนวเขตที่ดินของรัฐแบบ บูรณาการ มาตรฐาน ส่วน ๑: ๔๐๐๐ (One Map) โดย กปนร. เสร็จสิ้น และอยู่ ระหว่างดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงแผนที่แนบท้าย ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๖๐ วัน [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๒]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/ หมายเหตุ ***
		มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒ ๑. รับทราบความคืบหน้าการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑:๔๐๐๐ (One Map) โดยคณะกรรมการ กปนร. ได้จัดประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปว่า ๑) หน่วยงานที่รับผิดชอบที่ดินของรัฐได้แจ้งข้อมูลจำนวนที่ดินของรัฐก่อนการดำเนินการปรับปรุงแผนที่ One Map ปรากฏว่า มีที่ดินของรัฐที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบรวม ๔๑๖.๐๘ ล้านไร่ แต่ที่ดินของไทยมีเนื้อที่จริงประมาณ ๓๒๐.๗๐ ล้านไร่ (รวมที่ดินของรัฐและเอกชน) ซึ่งเกิดจากการประกาศแนวเขตที่ดินทับซ้อนกัน และ ๒) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐ มีอำนาจหน้าที่ เช่น เสนอนโยบายและแผนงานการบริหารจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐต่อคณะรัฐมนตรี ปรับปรุงแผนที่ One Map ให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริง <u>ให้ความเห็นชอบการแก้ไขปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินหรือแผนที่แนบท้ายกฎหมายให้เป็นไปตามแผนที่ One Map</u> ออกระเบียบ คำสั่ง หรือมาตรการการดำเนินการในการบริหารจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐภายในแผนที่ One Map ๒. มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติกำกับติดตามให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดดำเนินการให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลที่ดินของรัฐแต่ละประเภทดำเนินการตรวจสอบเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐให้ถูกต้อง ตรงกัน และเห็นชอบร่วมกันจนเป็นที่ยุติ แล้วนำเสนอคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติพิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒)		

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/ หมายเหตุ ***
๑.๔ ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM (ดัชนี ๐-๑๐๐) >>มีนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับประเทศ และระดับลุ่มน้ำทุกลุ่มน้ำ และมีแผนบริหารน้ำ แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม*	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีการดำเนินโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำ แผนจำนวน ๗๒๕ แห่ง ดำเนินการจำนวน ๖๑๓ แห่ง และโครงการพัฒนากลไกองค์กรบริหารจัดการน้ำทุกระดับ จำนวน ๒ โครงการ	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) อยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำแผนหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกลุ่มลุ่มน้ำเจ้าพระยาใหญ่ และแผนปฏิบัติการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๕ ปี รวมถึงแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ภาวะน้ำท่วม คุณภาพน้ำ คาดว่าจะสามารถจัดทำแผนหลักกลุ่มลุ่มน้ำเจ้าพระยาใหญ่ และแผนปฏิบัติการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๕ ปี ที่บูรณาการแนวทางแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์น้ำได้อย่างยั่งยืนให้แล้วเสร็จภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ เพื่อให้เป็นต้นแบบขยายผลเป็นแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำอื่น ๆ ต่อไป (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ๒๕๖๒)	มีนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับประเทศ และระดับลุ่มน้ำทุกลุ่มน้ำ และมีแผนบริหารน้ำ แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม น้ำแล้ง ครอบคลุมทุกลุ่มน้ำ ได้รับการจัดทำและนำไปปฏิบัติ*	อยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำทั้งแผนปฏิบัติการระดับประเทศ และแผนบริหารจัดการกลุ่มลุ่มน้ำเจ้าพระยา คาดว่าจะแล้วเสร็จในพ.ศ. ๒๕๖๓ [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๒]
๑.๙ ยุทธศาสตร์นโยบาย และแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี	พ.ศ.๒๕๕๘ กรมทรัพยากรธรณีอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำกรอบแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ของประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและกำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรแร่อย่างยั่งยืน	มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบในหลักการตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ ดังนี้ ๑. เห็นชอบในหลักการยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และให้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงกลาโหม กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป	ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี	ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี และมีการดำเนินการ [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/ หมายเหตุ ***
		๒. ให้ทส. โดยกรมทรัพยากรธรณีในฐานะฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ เร่งรัดกระบวนการแต่งตั้ง คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติชุดใหม่ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และนำความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติชุดใหม่เพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการปรับปรุง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแร่ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) และแผน แม่บทการบริหารจัดการแร่ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ตามเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.๒๕๖๐ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติก่อนให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทไปสู่การปฏิบัติต่อไป (มติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑)		
๓.๘ ประกาศใช้ กฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึงและ แบ่งปันผลประโยชน์ ที่ครอบคลุม ทรัพยากรชีวภาพ	แผนแม่บทบูรณาการจัดการ ความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔ มีการระบุ เกี่ยวกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการกำกับดูแลการเข้าถึงและ แบ่งปันผลประโยชน์จาก ทรัพยากรพันธุกรรม ทรัพยากร ชีวภาพ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกอง จัดการความหลากหลายทางชีวภาพ (กลช.) อยู่ระหว่างกระบวนการพัฒนา และปรับปรุง (ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. และ (ร่าง) อนุบัญญัติเรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ ทรัพยากรพันธุกรรม ให้มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ รวมถึงการ จัดทำแนวทางปฏิบัติและข้อเสนอกลไกในการดำเนินงานของหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องต่อไป ภายใต้โครงการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. (สำนักงาน นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๒)	ประกาศใช้ กฎระเบียบ เกี่ยวกับการ เข้าถึงและ แบ่งปัน ผลประโยชน์ที่ ครอบคลุม ทรัพยากร ชีวภาพ	อยู่ระหว่างการพัฒนา (ร่าง) กฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึง และแบ่งปันผลประโยชน์ที่ ครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพ [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๒]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/ หมายเหตุ ***
ตัวชี้วัดกลุ่ม ข กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางตัวชี้วัดเทียบกับปีฐาน (๑๓ ตัวชี้วัด)				
๑.๑ (๒) จำนวนพื้นที่ จัดที่ดินทำกินให้ ชุมชน	คณะกรรมการนโยบายที่ดิน แห่งชาติได้ดำเนินการจัดหาที่ดิน ให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาลใน ลักษณะแปลงรวมโดยไม่ให้ กรรมสิทธิ์ โดยมีพื้นที่ที่ได้รับ อนุญาตตามเกณฑ์ ๑๐ พื้นที่ ๖ จังหวัดรวม เนื้อที่ ๓๑,๓๙๕ ไร่ โดยแยกเป็นพื้นที่ป่าสงวน แห่งชาติ ๒๘,๑๕๖ ไร่ และพื้นที่ ปฏิรูปที่ดิน ๓,๒๓๙ ไร่ เพื่อ นำไปจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน	ปัจจุบันมีพื้นที่ออกหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์แล้ว ๑๖๖ พื้นที่ ๕๙ จังหวัด เนื้อที่ประมาณ ๖๒๐,๗๔๑ ไร่ จัดประชาชนลงในพื้นที่แล้ว ๔๐,๘๔๕ ราย ใน ๑๖๕ พื้นที่ พื้นที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ แล้ว จำนวน ๑๒๗ พื้นที่ ๕๘ จังหวัด เนื้อที่ประมาณ ๔๔๗,๖๓๘ ไร่ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขาธิการคณะกรรมการนโยบาย ที่ดินแห่งชาติ)	จำนวนพื้นที่จัดที่ดิน ทำกินให้ชุมชน (เพิ่มขึ้น)	การจัดหาที่ดินทำกินให้ชุมชน เพิ่มขึ้นจากปีฐาน ๕๘๙,๓๔๖ ไร่ [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]
๑.๘ อัตราการจับสัตว์ น้ำต่อการลงแรง ประมงทะเล (Catch Per Unit Effort : CPUE) ใน ๑ ชั่วโมง ใน น่านน้ำไทย	พ.ศ. ๒๕๖๐ อัตราการจับสัตว์ น้ำต่อการลงแรงประมงในทะเล (CPUE) ในพื้นที่อ่าวไทยมี ปริมาณ ๑๐.๙๙๖ กิโลกรัมต่อ ชั่วโมง และพื้นที่อันดามัน ๓๒.๗๐๖ กิโลกรัมต่อชั่วโมง	อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมงในทะเล CPUE ในพื้นที่อ่าวไทย ในปี ๒๕๖๑ มีค่าเท่ากับ ๑๑.๗๓๔ กิโลกรัมต่อชั่วโมง โดยบริเวณพื้นที่ที่มี ค่า CPUE สูงที่สุดคือจังหวัดตราด มีค่าเท่ากับ ๒๒.๐๗๖ กิโลกรัมต่อ ชั่วโมง ส่วนพื้นที่ทะเลฝั่งอันดามันมีค่า CPUE ในปี ๒๕๖๑ เท่ากับ ๔๐.๙๔๒ กิโลกรัมต่อชั่วโมง (กรมประมง ๒๕๖๒)	อัตราการจับสัตว์น้ำ ต่อการลงแรงประมง ทะเล (Catch Per Unit Effort : CPUE) ใน ๑ ชั่วโมง ในน่านน้ำไทย (เพิ่มขึ้น)	อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการลง แรงประมงทะเล (CPUE) ใน ๑ ชั่วโมงในอ่าวไทยเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๖.๗๑ พื้นที่ฝั่งอันดา มันเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕.๑๘ [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ	ปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยได้มีการสำรวจและประเมินสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของสัตว์มีกระดูกสันหลัง จำนวน ๒,๒๗๖ ชนิด พบว่า สูญพันธุ์แล้ว จำนวน ๘ ชนิด ได้แก่ สมัน กูปรี กระซู่ แรด นกพงหย้า นกข่อนหอยใหญ่ นกหัวขวานต่างหน้าผากเหลือง และปลาหิวเกศ ส่วนชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพที่ถูกคุกคาม (Threatened Species) มีจำนวน ๕๖๙ ชนิด คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๓ ของชนิดพันธุ์ในไทย (ชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลังในประเทศไทย มีจำนวน ๔,๗๓๑ ชนิด) จำแนกเป็น มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๒๘๒ ชนิด ใกล้สูญพันธุ์ (EN) จำนวน ๑๘๕ ชนิด และใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) จำนวน ๑๐๒ ชนิด โดยสัตว์เลื้อยคลานด้วยนมมีชนิดพันธุ์ที่มีสถานภาพถูกคุกคามมากที่สุด ร้อยละ ๓๕.๖๕ ของชนิดพันธุ์ในไทย รองลงมา คือ นก สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และปลา ตามลำดับ (สรุปชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทย: สัตว์มีกระดูกสันหลัง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๐)	ปี ๒๕๖๐ มีการดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์ชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลังที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในประเทศไทย จำนวน ๑๘๑ ชนิด ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๓๓ ชนิด นกจำนวน ๓๓ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานจำนวน ๒๕ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกจำนวน ๑๗ ชนิด และปลาจำนวน ๗๓ ชนิด โดย สผ. และโครงการที่เกี่ยวข้องโดยหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ‘โครงการศึกษาและสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพของป่าไม้และสัตว์ป่า บริเวณลำสะโดน อุทยานแห่งชาติตาพระยา จังหวัดสระแก้ว’ โดย ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และโครงการต้นแบบการเสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในภูมินิเวศของประเทศไทย’ โดยสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) เป็นต้น(สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๒)	อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (ลดลง)	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำสถานภาพสัตว์มีกระดูกสันหลังที่ถูกคุกคามของประเทศ จำนวน ๔ ครั้ง ได้แก่ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ พ.ศ. ๒๕๔๘ พ.ศ. ๒๕๕๖ และ พ.ศ. ๒๕๕๙ เมื่อพิจารณาแนวโน้มของการคุกคามในช่วง ๑๒ ปีที่ผ่านมา พบว่า สัตว์มีกระดูกสันหลังที่อยู่ในสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก อย่างไรก็ตาม การเก็บข้อมูลไม่สามารถระบุ ‘อัตราการสูญเสีย’ ได้ และอาจไม่สามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลรายปีได้

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๑.๑๑ สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดำเนินการ	ปี ๒๕๕๗ ได้รับเรื่องร้องเรียนในทุกประเภทปัญหาทั้งหมด ๕๗๗ เรื่อง ดำเนินการแล้วเสร็จ ๓๘๓ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๓๘ (ศูนย์บริการร่วม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)	การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒ มีเรื่องร้องเรียนจำนวน ๖๑๕ เรื่อง โดยดำเนินการ ดังนี้ ๑) ส่งเรื่องให้หน่วยงานระดับกรมในสังกัด ทส. จำนวน ๓๘๑ เรื่อง ๒) ส่งเรื่องให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ๑๔๒ เรื่อง และ ๓) ส่งเรื่องให้หน่วยงานอื่น ๆ เช่น ศูนย์ดำรงธรรม จำนวน ๙๒ เรื่อง ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๓๗๖ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๔ (ส่วนประสานติดตามเรื่องร้องเรียน กองตรวจราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๑)	สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดำเนินการ (เพิ่มขึ้น)	จำนวนเรื่องร้องเรียนมีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดำเนินการ ลดลงจากปีฐาน [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓]
๒.๖ มาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้รับการพัฒนา	พ.ศ.๒๕๕๙ มีแหล่งธรรมชาติที่ควรต่อการอนุรักษ์ทั่วประเทศจำนวน ๒๖๓ แห่ง แบ่งเป็นภาคกลางร้อยละ ๒๐.๑๕ ภาคใต้ ร้อยละ ๓๓.๔๖ ภาคเหนือร้อยละ ๒๒.๘๑ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ ๒๓.๕๗	พ.ศ. ๒๕๖๑ จัดทำยุทธศาสตร์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมแห่งชาติระยะ ๒๐ ปี แผนที่นำทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมระยะ ๒๐ ปี และแผนแม่บทการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมแห่งชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๙)	มาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้รับการพัฒนา (เพิ่มขึ้น)	มีการประเมินแหล่งธรรมชาติที่ควรต่อการอนุรักษ์ เพิ่มขึ้นจากปีฐานจำนวน ๔,๗๕๙ แห่งทั่วประเทศ และการประกาศโบราณสถานเพิ่มขึ้น ๒ แห่ง รวมถึงมีการดำเนินงานจัดทำยุทธศาสตร์และข้อเสนอเชิงนโยบายในการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
	จำนวนแหล่งศิลปกรรมที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียน เป็นโบราณสถาน ๒,๐๘๗ แห่ง (๒๕๕๘) และในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๖๐ มีการประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่ารวมทั้งสิ้น ๒๗ แห่ง (๒๕๕๙)	<u>สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ</u> : พ.ศ.๒๕๖๒ มีแหล่งธรรมชาติที่ควรต่อการอนุรักษ์ จำนวน ๕,๐๒๒ แห่งทั่วประเทศ แบ่งเป็นภาคตะวันออกเฉียง ๓.๖๒ ภาคตะวันออกร้อยละ ๙.๖๖ ภาคเหนือร้อยละ ๑๘.๖๐ ภาคใต้ร้อยละ ๑๓.๘๘ ภาคกลางร้อยละ ๒๖.๕๒ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ ๒๗.๗๒ และดำเนินงานจัดทำ (ร่าง) กรอบและแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมธรรมชาติบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ <u>สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม</u> :พ.ศ.๒๕๖๐ มีโบราณสถานที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้นจำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ โบราณสถานเขาขาว จังหวัดกระบี่ และโบราณสถานแหล่งโบราณคดีเขาหน้าวังหมี่ จังหวัดกระบี่ (กรมศิลปากร ๒๕๖๐) และ สผ. จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเรื่องการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า ซึ่งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบ และคณะรัฐมนตรี มีมติรับทราบ เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ ปี ๒๕๖๒ สผ. จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าแห่งชาติ และโครงการติดตามการดำเนินงานตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่เมืองโบราณศรีมโหสถ อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๒)		

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (Material Footprint: MF) ของประเทศและการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (Domestic Material Consumption: DMC) ต่อคน	การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (MF) พ.ศ.๒๕๕๓ (ค.ศ.๒๐๑๐) ๙.๗ ตัน/คน^๑ พ.ศ. ๒๕๕๘ (ค.ศ.๒๐๑๕) ๑๑.๑ ตัน/คน^๒ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (DMC) พ.ศ. ๒๕๕๓ (ค.ศ.๒๐๑๐) ๕.๙ ตัน/คน^๓ พ.ศ. ๒๕๕๘ (ค.ศ.๒๐๑๕) ๘.๙ ตัน/คน^๒ (ที่มา: ^๑ Indicators for a Resource Efficient in Asia and the Pacific (UNEP, ๒๐๑๑) ^๒ Natural Resource Use Indicators in the SDGs (UNEP ๒๐๑๖) ^๓ Key SDGs Indicators (ADB, ๒๐๑๗)	สำหรับการเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในประเทศไทย ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สวทช. อยู่ในระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลการผลิตภายในประเทศ (Domestic Extraction: DE) ของซีเมนต์ โลหะ อโลหะ และเชื้อเพลิงฟอสซิล เพื่อคำนวณ ค่า MF ของปี ๒๐๑๖ และ ๒๐๑๗; และอยู่ในระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลการผลิตภายในประเทศ (Domestic Extraction: DE) และข้อมูลการนำเข้า-ส่งออก (Import/Export) ของซีเมนต์ โลหะ อโลหะ และเชื้อเพลิงฟอสซิล เพื่อใช้ในการคำนวณ ค่า DMC ของปี ๒๐๑๖ และ ๒๐๑๗ (แบบฟอร์มการติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน SDGs ปี ๒๕๖๑ ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ)	การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (Material Footprint: MF) ของประเทศและการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากรต่อคน (ลดลง)	การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (MF) ของประเทศและการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (DMC) ต่อคนมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ยังไม่ทราบผลที่เป็นปัจจุบันในระยะครึ่งแผน [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๔]
๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี (Energy Intensity: EI)	พ.ศ. ๒๕๕๙ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี หรือความเข้มข้นของการใช้พลังงาน เท่ากับ ๘.๗๐ พันตันเทียบกับน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท	ปี ๒๕๖๑ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี หรือความเข้มข้นของการใช้พลังงาน เท่ากับ ๘.๓๙ พันตันเทียบกับน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, ๒๕๖๒)	สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี (ลดลง)	สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี ลดลงจากปีฐาน ๐.๓๑ พันตันเทียบกับน้ำมันดิบต่อพันล้านบาท [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๓.๔ ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช และร้อยละของพื้นที่เกษตรอินทรีย์	พ.ศ. ๒๕๕๙ ผลการดำเนินงานการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ที่ได้รับการรับรองจำนวน ๑๖๕,๑๙๗ แปลง และพื้นที่ที่เข้าสู่ระบบและได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ จำนวน ๔๓๑ แปลง	พ.ศ. ๒๕๖๒ ผลการดำเนินงานการจัดการคุณภาพการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ที่ได้รับการรับรองจำนวน ๑๗๗,๘๖๐ แปลง (กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๖๒) เป้าหมายการตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ จำนวน ๔,๕๘๕ แปลง ดำเนินการตรวจประเมินจำนวน ๓,๙๐๔ แปลง ผ่านและได้รับการรับรองจำนวน ๒,๙๖๑ แปลง คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๑ (รายงานความก้าวหน้าผลการตรวจรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ กรกฎาคม ๒๕๖๒ กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช กรมวิชาการเกษตร, ๒๕๖๒)	ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช และร้อยละของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ (เพิ่มขึ้น)	มีพื้นที่ที่ได้รับการรับรองเพิ่มขึ้น ๑๒,๖๖๓ แปลงจากปีฐาน และแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ได้รับการรับรองคิดเป็นร้อยละ ๘๒.๑ จากเป้าหมาย [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]
๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการรวมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว และผ่านเกณฑ์ระดับสี่ขึ้นไป	พ.ศ. ๒๕๕๙ มีจำนวนโรงงานเข้าร่วมโครงการในเกณฑ์ระดับที่ ๔ วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture) ๙๓ ราย และระดับที่ ๕ เครือข่ายสีเขียว (Green Network) ๑๓ ราย เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๑๐๖ ราย	พ.ศ. ๒๕๖๐ สถานประกอบการที่ผ่านการรับรองอุตสาหกรรมระดับที่ ๔ วัฒนธรรมสีเขียว ๑๓๙ ราย และระดับที่ ๕ เครือข่ายสีเขียว ๖ ราย รวม ๑๔๕ ราย ปี ๒๕๖๑ มีจำนวนโรงงานเข้าร่วมโครงการในเกณฑ์ระดับที่ ๔ วัฒนธรรมสีเขียว (Green Culture) ๓๖๒ ราย และระดับที่ ๕ เครือข่ายสีเขียว (Green Network) ๔๐ ราย เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๔๐๒ ราย (กรมโรงงานอุตสาหกรรม ๒๕๖๒)	จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการรวมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว และผ่านเกณฑ์ระดับสี่ขึ้นไป (เพิ่มขึ้น)	มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียว และผ่านเกณฑ์ระดับสี่ขึ้นไปเพิ่มขึ้นจากปีฐาน ๒๙๖ ราย [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๔.๓ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณาการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น	พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๕๙ มีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการจัดทำข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกระดับเมืองเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสู่เมืองคาร์บอนต่ำ ๓๙ แห่ง	พ.ศ. ๒๕๖๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓๒ แห่ง มีการบูรณาการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้โครงการสนับสนุนการพัฒนาและดำเนินงานด้านนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทย โดยสผ.ร่วมกับองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) (กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สผ.) พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการจัดทำข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกระดับเมืองเพื่อสนับสนุนการพัฒนาสู่เมืองคาร์บอนต่ำรวม ๑๐๗ แห่ง แบ่งเป็นเทศบาลนครและอปท.พิเศษ ๑๐ แห่ง เทศบาลเมือง ๔๘ แห่ง และเทศบาลตำบล ๔๙ แห่ง (Carbon Footprint for Organization: Local Government องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) สิงหาคม ๒๕๖๒)	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณาการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น (เพิ่มขึ้น)	จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณาการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มขึ้นจากปีฐาน [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]
๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน	พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๕๙ มีองค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน จำนวน ๔๘ องค์กร อาทิ เทศบาลตำบลบางเลน เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลนครหาดใหญ่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงราย สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา เป็นต้น	พ.ศ ๒๕๖๐ มีองค์กรที่ร่วมดำเนินงานด้านเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน ๑๔ องค์กร ปี ๒๕๖๑ มี ๑๓ องค์กร และปี ๒๕๖๒ มี ๒ องค์กร รวมทั้งสิ้นระหว่างปี ๒๕๖๐-๒๕๖๒ มีองค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน เพิ่มขึ้นจากปีฐานรวม ๒๙ องค์กร อาทิ สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน ๑ และสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน (ฐานข้อมูลเครือข่ายหน่วยงานที่เข้าร่วมกิจกรรมและโครงการของกองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สผ. ๒๕๖๒)	องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน (เพิ่มขึ้น)	องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนเพิ่มขึ้นจากปีฐาน ๒๙ องค์กร [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๔.๕ จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับบาดเจ็บ หรือต้องโยกย้าย อพยพ เนื่องจากผลของภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน	พ.ศ ๒๕๕๙ จำนวนประชากรที่ได้รับบาดเจ็บเนื่องจากภัยพิบัติ มีผู้ประสบภัย ๑,๑๒๘,๔๔๗ คน (๑๑.๒๘ ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน) ๔๒๓,๑๗๖ ครว้เรือน คิดเป็นมูลค่า ๒๗๑,๑๖๗,๙๕๗ ล้านบาท	พ.ศ ๒๕๖๑ จำนวนประชากรที่ได้รับบาดเจ็บเนื่องจากภัยพิบัติ มีผู้ประสบภัย ๑,๐๐๙,๒๘๙ คน (๑๐.๐๙ ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน) ๔๑๘,๓๓๘ ครว้เรือน คิดเป็นมูลค่า ๕๔๒,๐๖๗,๘๐๐ ล้านบาท (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ๒๕๖๒)	จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับบาดเจ็บ หรือต้องโยกย้าย อพยพ เนื่องจากผลของภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน (ลดลง)	จำนวนผู้ประสบภัยลดลงจากปีฐาน ๑๑๙,๑๕๘ คน แต่มูลค่าความเสียหายเพิ่มขึ้น [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]
๔.๖ จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีกิจกรรมการดำเนินงานในแต่ละปี	พ.ศ. ๒๕๕๘ มีจำนวนโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๔ โครงการ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔ โครงการ กรมควบคุมมลพิษ ๑ โครงการ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ๑๑ โครงการ กรมป่าไม้ ๓ โครงการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔ โครงการ และกรมทรัพยากรธรณี ๑ โครงการ	พ.ศ.๒๕๖๐ สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำบันทึกความเข้าใจ (MOU) ๔ ฉบับ ดังนี้ ๑. MOU ระหว่าง ทส. กับ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแห่งสหพันธรัฐรัสเซีย ว่าด้วยความร่วมมือในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ณ นครเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก สหพันธรัฐรัสเซีย ๒. MOU ระหว่าง ทส. กับกระทรวงสิ่งแวดล้อม สาธารณรัฐเกาหลีเกี่ยวกับความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ สาธารณรัฐเกาหลี	จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีกิจกรรมการดำเนินงานในแต่ละปี (เพิ่มขึ้น)	จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นจากปีฐาน โดยมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจ 5 ฉบับ และดำเนินการ 49 โครงการ/กิจกรรม [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
		๓. MOU ระหว่าง ทส. กับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ๔. MOU ระหว่าง ทส. กับกระทรวงสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน แห่งสาธารณรัฐโคลอมเบีย เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ เมือง บอนน์ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พ.ศ.๒๕๖๑ ทส. ได้ดำเนินการจัดทำความร่วมมือกับต่างประเทศ จำนวน ๑ ฉบับ ได้แก่ บันทึกความร่วมมือระหว่าง ทส. และกระทรวงสิ่งแวดล้อม แห่งประเทศญี่ปุ่น ว่าด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น (สำนักงาน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๒) ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ – เดือนกันยายน ๒๕๖๑ มีโครงการ/กิจกรรม ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้ - การดำเนินงานภายใต้ความตกลงทวิภาคีที่ลงนามแล้ว 13 โครงการ - ความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 22 โครงการ - ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานข้าราชการพลเรือนไทย-สิงคโปร์ (CSEP) 3 โครงการ - ความร่วมมืออื่น ๆ ที่เป็นประเด็นใหม่ 11 โครงการ รวมเป็น 49 โครงการ/กิจกรรม (แบบรายงานความก้าวหน้าการ ดำเนินงาน/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ระหว่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ๒๕๖๒)		

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
ตัวชี้วัดกลุ่ม ค กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ (๑๕ ตัวชี้วัด มีรายละเอียดแนบท้ายในภาคผนวก)				
๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ >>ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณประโยชน์มีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ร้อยละ ๙๐*	พ.ศ.๒๕๕๘ การถือครองที่ดินร้อยละ ๔๒.๑ เป็นพื้นที่ป่า/ร้อยละ ๑๐.๕ เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน/ ร้อยละ ๒.๕ ที่ราชพัสดุ/ ร้อยละ ๓๙.๕ ที่ดินเอกชน/ และร้อยละ ๕.๔ ที่ดินที่ไม่ได้จำแนก	จัดทำฐานข้อมูลที่ดินของรัฐประเภทหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงจำนวน ๑๒๔,๕๘๘ แปลง จากทั้งหมด ๑๕๖,๓๕๗ แปลง (ร้อยละ ๗๙.๖) โดยเป็นที่สาธารณประโยชน์ ๙๗,๔๘๑ แปลง (จากทั้งหมด ๑๒๓,๔๙๖ แปลง) และที่ราชพัสดุ ๒๗,๑๐๗ แปลง (จากทั้งหมด ๓๒,๘๖๑ แปลง) (กรมพัฒนาที่ดิน ๒๕๖๒)	ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณประโยชน์ มีความถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ร้อยละ ๙๐	ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณประโยชน์ มีความถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๔ จากค่าเป้าหมาย [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]
๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕	ข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทยปีพ.ศ ๒๕๕๘ เท่ากับ ๑๐๒.๑๒ ล้านไร่ สัดส่วนพื้นที่ต่อพื้นที่ประเทศ ร้อยละ ๓๑.๕๗ เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๔๓๔ แห่ง รวมพื้นที่ ๖๕.๖๑ ล้านไร่หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๐.๒๘ ของพื้นที่ประเทศ และเป็นพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๑.๒๙ ของพื้นที่ประเทศ	สรุปข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๑ มีจำนวน ๑๐๒.๔๘ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๖๘ ของพื้นที่ประเทศ เป็นป่าอนุรักษ์ ๒๗๒ แห่ง มีพื้นที่ ๖๘ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๒ ของพื้นที่ประเทศ (กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช) และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ ๑๐.๖๖ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาพื้นที่ป่าไม้ในช่วง ๖ ปีที่ผ่านมา พบว่า พื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ที่ประมาณ ร้อยละ ๓๑ ของพื้นที่ประเทศ (กรมป่าไม้, ๒๕๖๒)	พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศแบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕	พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๒ จากค่าเป้าหมาย โดยพื้นที่ป่าอนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ ๘๔ จากค่าเป้าหมาย และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ ๗๑ จากค่าเป้าหมาย แต่จากแนวโน้มพื้นที่ป่าไม้ที่ค่อนข้างคงที่ที่ประมาณร้อยละ ๓๑ ของพื้นที่ประเทศในช่วง ๖ ปีที่ผ่านมา ทำให้มีความเป็นไปได้มากที่พื้นที่ป่าไม้อาจจะไม่สามารถถึงค่าเป้าหมายที่ร้อยละ ๔๐ ได้ในช่วงสิ้นสุดแผน [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	เคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นดินทั้งหมด	พ.ศ ๒๕๕๘ ปัญหาดินเสื่อมโทรมในประเทศไทย ประกอบด้วย ดินอินทรีย์ ๓๔๔,๒๘๓ ไร่ ดินเค็ม ๔,๒๑๗,๓๑๙ ไร่ ดินเปรี้ยวจัด ๕,๕๖๕,๓๔๗ ไร่ ดินทรายจัด ๑๑,๗๕๖,๗๓๓ ไร่ ดินตื้น ๓๔,๐๓๙,๓๗๕ ไร่ รวมเนื้อที่ ๕๕,๙๒๓,๐๕๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๔ ของพื้นที่ประเทศ	พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๒๐,๖๙๖,๘๘๗ ไร่ พื้นที่ดินที่พบปัญหาดินเสื่อมโทรมที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ มีเนื้อที่ ๖๐,๐๒๕,๒๖๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๒ ของประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีเนื้อที่ ๕๕,๙๒๓,๐๕๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๔ ของประเทศ พื้นที่ดินมีปัญหาเสื่อมโทรมในปีพ.ศ ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ดินเค็ม ๔.๔ ล้านไร่ ดินค่อนข้างเป็นทราย ๓๒.๗ ล้านไร่ ดินทรายจัด ๑๑.๑ ล้านไร่ ดินตื้น ๒๙.๖ ล้านไร่ ดินเปรี้ยวจัด ๕.๑ ล้านไร่ และดินอินทรีย์ ๐.๓๔ ล้านไร่ รวม ๘๓.๒๔ ล้านไร่ ได้รับการฟื้นฟูคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับสมรรถนะของดินและสภาพของที่ดิน (กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๖๒)	พื้นที่ดินได้รับการจัดการและฟื้นฟู ๑๒๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๔**	ปี ๒๕๖๑ ร้อยละของพื้นที่ดินเสื่อมโทรมเทียบกับพื้นดินทั้งหมด สูงขึ้นกว่าปีฐาน (ปี ๒๕๕๘) และพื้นที่ที่ดินได้รับการจัดการ และฟื้นฟู คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๕ จากค่าเป้าหมาย [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓]
๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางมาตรการหรือมีโครงสร้างที่เหมาะสม เป้าหมายระยะทาง ๕๐ กิโลเมตร	สถานการณ์พื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทย พ.ศ ๒๕ 59 จากความยาวชายฝั่ง ๓,๑๕๑.๑๓ กม. แบ่งเป็นพื้นที่กัดเซาะชายฝั่งที่ได้รับการแก้ไขแล้ว 465 กม. (ร้อยละ ๑4.7 ของแนวชายฝั่ง) คงเหลือพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ๑54 กม. (ร้อยละ ๕ ของแนวชายฝั่ง ซึ่งอยู่ในแนวชายฝั่งด้านอ่าวไทยระยะทาง ๑๔๙ กม. และชายฝั่งอันดามันระยะทาง ๕ กม.) และพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาการกัดเซาะ ๒,531 กม. (ร้อยละ 80 ของแนวชายฝั่ง)	สถานการณ์พื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทย พ.ศ ๒๕๖๐ จากความยาวชายฝั่ง ๓,๑๕๑.๑๓ กม. แบ่งเป็นพื้นที่กัดเซาะชายฝั่งที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ๕๕๙ กม. (ร้อยละ ๑๘ ของแนวชายฝั่ง) คงเหลือพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ๑๔๕ กม. (ร้อยละ ๕ ของแนวชายฝั่ง แบ่งเป็นระดับแนวชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะอย่างรุนแรง ๔๒.๑๗ กม. ระดับแนวชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะปานกลาง ๗.๖๔ กม. และระดับแนวชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะน้อย ๙๕.๙๒ กม.) และพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาการกัดเซาะ ๒,๔๔๗ กม. (ร้อยละ ๗๗ ของแนวชายฝั่ง) (กรมทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง ๒๕๖๒)	การกัดเซาะชายฝั่งขั้นรุนแรง ไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร**	จำนวนชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการเกินค่าเป้าหมาย ๕๐๙ กม. และมีการกัดเซาะชายฝั่งขั้นรุนแรงน้อยกว่าเป้าหมาย ๕๗.๘๓ กม. [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๑.๗ ปะการังที่มีชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๓-๙	พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยมีพื้นที่ปะการังรวม ๑๔๘,๙๕๕ ไร่ แบ่งเป็นฝั่งทะเลอ่าวไทย ๗๕,๕๙๐ ไร่ และฝั่งทะเลอันดามัน ๗๓,๓๖๔ ไร่ แนวปะการังอยู่ในสถานภาพสมบูรณ์ดีร้อยละ ๐.๓๓ สมบูรณ์ปานกลางร้อยละ ๑๑.๒๔ เสียหายร้อยละ ๕.๓๔ เสียหายมากร้อยละ ๘๒.๕๗	ปี ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีพื้นที่ปะการังรวม ๑๔๙,๐๒๕ ไร่ แบ่งเป็นปะการังที่มีสถานภาพสมบูรณ์ดี ร้อยละ ๓๑.๔ และปะการังที่สมบูรณ์ปานกลางร้อยละ ๓๑.๖ และแนวปะการังที่มีสภาพเสียหาย ร้อยละ ๓๗ โดยพบปะการังมีสภาพดีขึ้นเมื่อเทียบกับสถานภาพปี ๒๕๕๘ ในบริเวณจังหวัดระยอง ชลบุรี และนราธิวาส (กรมทรัพยากรทางทะเลชายฝั่ง, ๒๕๖๒)	ปะการังมีชีวิตเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๗.๕	แนวปะการังมีสถานภาพดีขึ้นเมื่อเทียบกับสถานภาพปี ๒๕๕๘ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลยังไม่สามารถระบุ 'ปริมาณปะการังที่มีชีวิต' ได้ [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๔]
๒.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน อยู่ในเกณฑ์ ร้อยละ ๘๐	พ.ศ. ๒๕๕๙ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน เกณฑ์คุณภาพน้ำที่ดีร้อยละ ๓๔ เกณฑ์คุณภาพน้ำที่พอใช้ร้อยละ ๔๖ และเกณฑ์คุณภาพน้ำที่เสื่อมโทรม ร้อยละ ๒๐	พ.ศ. ๒๕๖๑ การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ จำนวน ๖๕ แหล่งน้ำ แม่น้ำสายหลักของประเทศ ๕๙ แม่น้ำ และแหล่งน้ำนิ่ง ๖ แหล่ง มีแหล่งน้ำที่มีดัชนีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ ๔๖ เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ ๔๕ และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ ๙ ไม่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมากและเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก ปี ๒๕๖๒ (รอบ ๖ เดือน) มีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ร้อยละ ๔๙ เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ ๓๙ และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ ๑๒ (กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๖๒)	จำนวนแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ ๘๐	คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินดีขึ้นกว่าปีฐาน โดยจำนวนแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๕ จากค่าเป้าหมาย [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๒]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๒.๒ คุณภาพอากาศมีจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙	พ.ศ. ๒๕59 ผลการตรวจวัดค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนมีค่าเฉลี่ยรายปีทั่วประเทศเท่ากับ 43 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) (ค่ามาตรฐาน 50 มคก./ลบ.ม.) ซึ่งจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในพื้นที่วิกฤต (พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี) มี 259 วัน จากวันตรวจวัด 348 วัน (ร้อยละ 74.๔)	พ.ศ. ๒๕๖๑ ผลการตรวจวัดค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนมีค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ในช่วง ๒๓-๑๒๐ มคก./ลบ.ม. และค่าเฉลี่ยทั้งประเทศ ๔๒ มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐาน ๕๐ มคก./ลบ.ม.) เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีค่าเฉลี่ย ๔๑.๐ มคก./ลบ.ม. โดยใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีค่าสูงสุดในรอบ ๑๐ ปี ซึ่งจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในพื้นที่วิกฤต (พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี) มี ๑๙๗ วัน จากวันตรวจวัด 362 วัน (ร้อยละ ๕๔.๔) เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ ร้อยละ ๒๗ (สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๖๑ กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)	คุณภาพอากาศมีจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙	จำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๔ จากค่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลปริมาณฝุ่นละออง ที่มีแนวโน้มคงตัว และแนวโน้มสูงขึ้นในพื้นที่วิกฤต ทำให้ความเป็นไปได้มากที่จำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานจะไม่สามารถถึงค่าเป้าหมายที่ร้อยละ ๙๙ ได้ในช่วงสิ้นสุดแผน [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓]
๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ โดยมีอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ	ปี ๒๕๕๙ ขยะมูลฝอยเกิดขึ้น ๒๗.๐๖ ล้านตัน มีการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ร้อยละ ๙.๕๗ ล้านตัน (ร้อยละ ๓๕) และมีอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ๕.๘๑ ล้านตัน (ร้อยละ ๒๑.๔) คงเหลือที่กำจัดไม่ถูกต้อง ๑๑.๖๘ ล้านตัน (ร้อยละ ๔๓)	ปี ๒๕๖๑ มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ประมาณ ๒๗.๙๓ ล้านตัน และอัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคน ประมาณ ๑.๑๕ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ๑๐.๘๕ ล้านตัน (ร้อยละ ๓๘.๘๕) ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั้งหมด) ส่วนขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์มีประมาณ ๙.๗๖ ล้านตัน (ร้อยละ ๓๔.๙๕) ส่วนที่เหลือเป็นขยะที่ถูกกำจัดอย่างถูกต้องประมาณ ๗.๓๒ ล้านตัน (ร้อยละ ๒๖.๒๑) (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)	ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ โดยมีอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ	ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ คิดเป็นร้อยละ ๕๑ จากค่าเป้าหมาย และอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) เกินค่าเป้าหมาย [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๒]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๒.๔ ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	พ.ศ. ๒๕๕๘ ของเสียอันตรายจากชุมชนมี ๕๙๑,๐๐๐ ตัน ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ๑๗๔ ตัน	พ.ศ.๒๕๖๑ ของเสียอันตรายจากชุมชนมี ๖๓๘,๐๐๐ ตัน (ร้อยละ ๖๕ เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ๔๑๔,๖๐๐ ตัน และร้อยละ ๓๕ เป็นของเสียอันตรายจากชุมชนประเภทอื่น ๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ จำนวน ๒๒๓,๔๐๐ ตัน) โดยของเสียอันตรายจากชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ ๑๓ หรือประมาณ ๘๓,๖๐๐ ตัน (กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๖๒)	ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔	ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓ จากค่าเป้าหมาย [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓]
๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน	ไม่พบข้อมูลฐาน พ.ศ. ๒๕๕๙	พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๑ มีพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะทั้งหมด ๒๓,๘๐๑ ไร่ คิดเป็นสัดส่วนพื้นที่สีเขียวสาธารณะต่อประชากร ๖.๗๐ ตารางเมตรต่อคน และมีพื้นที่สีเขียวเพื่อสภาพแวดล้อมที่ดี (สนามกีฬากลางแจ้ง สนามกอล์ฟ แหล่งน้ำที่ลุ่ม ที่ว่าง พื้นที่ไม้ยืนต้น พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่อื่น ๆ) ๙๕,๘๕๐ ไร่ ซึ่งหากรวมพื้นที่สีเขียวทั้ง ๒ ประเภท กรุงเทพมหานครจะมีพื้นที่สีเขียวรวมเท่ากับ ๑๑๙,๖๕๑ ไร่ (๑๙๑,๔๔๑,๖๐๐ ตารางเมตร) ต่อจำนวนประชากร ๕,๖๗๖,๖๔๘ คน หรือคิดเป็นสัดส่วนพื้นที่สีเขียว ๓๓.๗๒ ตารางเมตรต่อคน (กรุงเทพมหานคร ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒) พื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลนคร ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เทศบาลนครที่มีพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร ๑๐ ตารางเมตรต่อคนขึ้นไป (ตั้งแต่ ๑๐ ถึง ๒๕๐ ตารางเมตรต่อคน) มีจำนวน ๒๕ แห่ง จากเทศบาลนครทั้งหมด ๓๐ แห่ง และค่าเฉลี่ยพื้นที่สีเขียวต่อประชากรของเทศบาลนคร ๓๐ แห่ง อยู่ที่ ๓๘.๗๕ ตารางเมตรต่อคน และพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมือง ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ เทศบาลเมืองมีพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร ๑๐ ตารางเมตรต่อคนขึ้นไป (ตั้งแต่ ๑๒.๑๑ ถึง ๑๑,๕๒๘.๔๖ ตารางเมตรต่อคน มีจำนวน ๑๗๗ แห่ง จากเทศบาลเมืองทั้งหมด ๑๗๘ แห่ง และค่าเฉลี่ยพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากรของเทศบาลเมือง ๑๗๘ แห่ง อยู่ที่ ๗๙๓.๑๔ ตารางเมตรต่อคน (ฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมและพื้นที่สีเขียวชุมชนเมือง สผ.)	จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน	จำนวนพื้นที่สีเขียวรวมทุกประเภท ทั้งในกรุงเทพมหานคร และเทศบาลเมือง <u>เกิน</u> ค่าเป้าหมาย [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๓.๒ สัดส่วนของ หน่วยงานที่เข้า ร่วมดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้าง สินค้า และ บริการที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม และสัดส่วน ปริมาณจัดซื้อจัด จ้างสินค้าและ บริการที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม	พ.ศ. ๒๕๕๘ องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และ หน่วยงานในกำกับของรัฐ ๑๘๕ หน่วยงาน (ร้อยละ ๔๘.๖) และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓๖๓ หน่วยงาน (ร้อยละ ๑๔.๔) ได้รายงาน การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและ บริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	พ.ศ. ๒๕๖๐ องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานในกำกับของรัฐ ๒๒๓ หน่วยงาน (ร้อยละ ๕๘.๖) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๕๕๐ หน่วยงาน (ร้อยละ ๒๑.๘) ได้รายงานการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมูลค่าการ จัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประมาณ ๕๕๐ ล้านบาท (คู่มือการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๑ ฉบับปรับปรุง กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)	หน่วยงานที่เข้าร่วม โครงการจัดซื้อจัดจ้าง สินค้าและบริการที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้น ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้ หน่วยงาน ภาครัฐ อปท. รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และ หน่วยงานในกำกับของ รัฐ ร้อยละ ๑๐๐ และ เอกชน ร้อยละ ๕๐**	จำนวนหน่วยงานสูงขึ้นจากปีฐาน โดยเฉพาะในกลุ่มหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ ยังคงคิดเป็นสัดส่วนในภาพรวมเพียง ร้อยละ ๕๘ และร้อยละ ๒๑ จากค่า เป้าหมาย และยังขาดการรายงานจาก ภาคเอกชน ส่วนด้านสัดส่วนมูลค่ายังไม่ สามารถระบุผลได้ [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓]
๓.๖ พื้นที่ที่ได้รับการ พัฒนาสู่เมือง อุตสาหกรรมเชิง นิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่	พ.ศ. ๒๕๕๖ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดตั้งคณะทำงาน ประกอบด้วย หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและชุมชน เพื่อศึกษา รูปแบบการจัดทำเมืองอุตสาหกรรม เชิงนิเวศในพื้นที่ ๕ จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ สมุทรสาคร ระยอง ฉะเชิงเทรา และปราจีนบุรี	พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ดำเนินการ โครงการนำร่องพื้นที่เป้าหมายเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ใน ๑๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี ระยอง สงขลา ราชบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สระบุรี สุราษฎร์ธานี พระนครศรีอยุธยา ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครปฐม และปทุมธานี ซึ่งข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑ จังหวัดนำร่องส่วนใหญ่ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรม เชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ และมี ๑ จังหวัดที่ยังไม่ผ่านความ เป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศระดับที่ ๑ (จาก ๕ ระดับ) (ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ กรมโรงงาน อุตสาหกรรม : สืบค้น ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒)	พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนา สู่เมืองอุตสาหกรรมเชิง นิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่	มีพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมือง อุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่ แต่จากระดับการดำเนินงาน ซึ่งส่วน ใหญ่ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรม เชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ และมีคะแนน ระดับที่ ๕ น้อยกว่าครึ่งของค่าคะแนน ที่จะบรรลุ ทำให้มีแนวโน้มที่การพัฒนา เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายใน ระยะเวลาสิ้นสุดแผน [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย	จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนทั้งหมด ๔๐ แห่ง (พ.ศ.๒๕๕๘) และจำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ๗๖๙ แห่ง (พ.ศ.๒๕๕๙)	กรมการท่องเที่ยวได้จัดทำมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเสร็จสมบูรณ์แล้ว จำนวน ๕๖ มาตรฐาน (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐) และนำมาตรฐานที่จัดขึ้นเข้าสู่กระบวนการตรวจประเมินและให้การรับรอง โดยในปี พ.ศ.๒๕๖๐ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับรองมาตรฐานมีจำนวนทั้งหมด ๙๖ แห่ง ด้านสถานประกอบการ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย มี ๑,๖๒๔ แห่ง (กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๖๒)	จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๕ ต่อปี**	จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับรองมาตรฐาน เพิ่มขึ้นจากปี ฐานเป็นจำนวน ๕๖ แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๔๐ จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ เป็นจำนวน ๑,๑๓๕ แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๓๒ [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]
๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (เทียบกับพื้นฐาน (BAU) โดยใช้ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นปีฐาน)	ปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงานและภาคขนส่งได้ทั้งสิ้น ๓๗.๕๕ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ เทียบเท่า (MtCO ₂ eq) คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๒ ของเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐)	ปี ๒๕๖๐ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงาน และภาคขนส่งได้ทั้งสิ้น ๔๐.๒๖ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (MtCO ₂ eq) คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๘ ของเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) และข้อมูลจากกระทรวงพลังงาน ปี ๒๕๖๑ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงานได้ทั้งสิ้น ๔๕.๖๘ MtCO ₂ eq คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๑ ของเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) (กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สผ.)	ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง ลดลงร้อยละ ๗-๒๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (เทียบกับพื้นฐาน (BAU) ปี พ.ศ. ๒๕๔๘) หรือเท่ากับ ๔๘ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์ เทียบเท่า (Mt CO ₂ eq) ในปี ๒๕๖๓ (NAMA ๒๐๒๐)	มีแนวโน้มที่จะสามารถลดก๊าซเรือนกระจกได้ตามเป้าหมาย [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑]

ตารางที่ ๔.๘ ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) (ต่อ)

ตัวชี้วัด*	Baseline	ผลการติดตามการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน	ค่าเป้าหมาย**	วิเคราะห์ผล/หมายเหตุ ***
๔.๒ สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อยร้อยละ ๒๕	พ.ศ.๒๕๕๙ มีสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายที่ร้อยละ ๑๔.๗๖ (๑๒,๖๓๓ พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ)	การใช้พลังงานหมุนเวียน ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ เท่ากับ ๑๒,๘๘๐ พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีการใช้พลังงานหมุนเวียน เท่ากับ ๑๒,๖๓๘ พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕๑ ต่อปี ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมดเท่ากับร้อยละ ๑๔.๔๐ (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน ๒๕๖๒) อย่างไรก็ตาม คิดเป็นสัดส่วนที่ลดลงจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๐.๓๖ และเมื่อพิจารณาในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา สัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒.๓๕ ต่อปี	สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อยร้อยละ ๒๕	สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการ ใช้พลังงานขั้นสุดท้ายลดลงจากปี ฐาน [ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓]

หมายเหตุ: * ตัวชี้วัด: ภายใต้โครงการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน ใช้ทั้งค่าเป้าหมายเดิมตามแผนจัดการฯ มีการเสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดแผนจัดการฯ จากตัวชี้วัดของแผน ระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้องจำนวน ๒ ตัวชี้วัด (*) ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ และ ๑.๔

** ค่าเป้าหมาย: ภายใต้โครงการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน ใช้ทั้งค่าเป้าหมายเดิมตามแผนจัดการฯ และมีการระบุค่าเป้าหมายเชิงปริมาณให้กับแผนจัดการฯ จากค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๔ ตัวชี้วัด (**) ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๕, ๑.๖, ๓.๒ และ ๓.๗

*** การวิเคราะห์ผล แบ่งผลการประเมินตัวชี้วัดเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุก่อนกำหนดเวลา (ความก้าวหน้า > ร้อยละ ๗๕)

ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๒ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุได้ตามกำหนดเวลา (ความก้าวหน้า ร้อยละ ๕๑-๗๕)

ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓ ตัวชี้วัดที่ควรให้ความสำคัญเพื่อให้บรรลุผลตามกำหนดเวลา (ความก้าวหน้า < ร้อยละ ๕๑)

ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๔ ตัวชี้วัดที่มีข้อมูลไม่เพียงพอในการประเมินผล

จากผลวิเคราะห์ สามารถสรุปผลการประเมินตัวชี้วัดในภาพรวมพบว่ามี **๒๑ ตัวชี้วัด** หรือร้อยละ **๖๕ ของตัวชี้วัดทั้งหมด** (ตัวชี้วัดในระดับที่ที่ ๑ และระดับที่ ๒) มีแนวโน้มจะบรรลุผลได้ตามกำหนดเวลาของแผน จากตัวชี้วัดทั้งหมด ๓๒ ตัวชี้วัด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการดำเนินงานระดับที่ ๑ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุก่อนกำหนดเวลา (ความก้าวหน้ามากกว่า ๗๕%) มี ๑๖ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๑(๒) การประกาศใช้แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐ แบบบูรณาการมาตราส่วน ๑:๔๑๑๑ (One Map) ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดิน แต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ เป็นปัจจุบัน ร้อยละ ๙๐ ตัวชี้วัดที่ ๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะ ได้รับการจัดการตามแนวทางมาตรการหรือมีโครงสร้างที่เหมาะสม เป้าหมายระยะทาง ๕๐ กิโลเมตร ตัวชี้วัดที่ ๑.๘ อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมงทะเล (Catch Per Unit Effort : CPUE) ใน ๑ ชั่วโมง ในน่านน้ำไทย ตัวชี้วัดที่ ๑.๙ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ตัวชี้วัดที่ ๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน ตัวชี้วัดที่ ๒.๖ มาตรฐานคุณภาพของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้รับการพัฒนา ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี ตัวชี้วัดที่ ๓.๔ ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช ตัวชี้วัดที่ ๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวเพิ่มขึ้น และผ่านเกณฑ์ระดับสี่ขึ้นไป ตัวชี้วัดที่ ๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่ได้รับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง ลดลงร้อยละ ๗-๒๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (เทียบกับเคียงกับกรณีพื้นฐาน (BAU) โดยใช้ปี พ.ศ. ๒๕๔๘) ตัวชี้วัดที่ ๔.๓ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณาการการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น ตัวชี้วัดที่ ๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน ตัวชี้วัดที่ ๔.๕ จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับบาดเจ็บ หรือต้องโยกย้ายอพยพ เนื่องจากผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน และตัวชี้วัดที่ ๔.๖ จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีกิจกรรมการดำเนินงานในแต่ละปี

ผลการดำเนินงานระดับที่ ๒ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุได้ตามกำหนดเวลา (ความก้าวหน้า ๕๑-๗๕%) มี ๕ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๑(๑) จำนวนพื้นที่จัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM (ดัชนี ๐-๑๐๐) ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ โดยมีอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ และตัวชี้วัดที่ ๓.๘ ประกาศใช้กฎระเบียบเกี่ยวกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ครอบคลุมทรัพยากรชีวภาพ

ผลการดำเนินงานระดับที่ ๓ ตัวชี้วัด ที่ควรให้ความสำคัญเพื่อให้บรรลุผล (ความก้าวหน้าน้อยกว่า ๕๑% หรือมีอัตราความก้าวหน้าต่ำ) มี ๘ ตัวชี้วัด ที่ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศแบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕ ตัวชี้วัดที่ ๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นดินทั้งหมด ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๑ สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดำเนินการ ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ คุณภาพอากาศมีจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙ ตัวชี้วัดที่ ๒.๔ ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ สัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้า และบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสัดส่วนปริมาณจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัดที่ ๓.๖ พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่ และตัวชี้วัดที่ ๔.๒ สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อยร้อยละ ๒๕

ผลการดำเนินงานระดับที่ ๔ ตัวชี้วัดที่ข้อมูลยังไม่เพียงพอในการประเมินผล มี ๓ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๗ ปะการังที่มีชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓-๙ (ซึ่งข้อมูลปัจจุบันระบุได้ว่าสถานการณ์ความสมบูรณ์ของแนวปะการังดีขึ้นเทียบกับปีฐาน แต่การเก็บข้อมูลที่มีอยู่ยังไม่สามารถระบุการเปลี่ยนแปลงของปริมาณปะการังที่มีชีวิต) ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (ซึ่งข้อมูลปัจจุบันระบุได้ว่าชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลังที่อยู่ในสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเพิ่มขึ้นจากปีฐาน แต่ยังไม่สามารถวิเคราะห์อัตราการสูญเสียหรือประชากรของชนิดพันธุ์เหล่านั้นได้) และตัวชี้วัดที่ ๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (Material Footprint: MF) (ซึ่งข้อมูลที่มีชี้ว่าการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากรของประเทศ (MF) และการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (DMC) มีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ยังไม่ทราบผลที่เป็นปัจจุบันในระยะครึ่งแผนนี้) ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จำเป็นต้องมีการหารือกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้อมูลเพื่อมีการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาแนวทางในการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดต่อไป

๔.๔ กรณีศึกษาในพื้นที่เป้าหมาย

และผลการจัดประชุมชี้แจงเวทีภาคเครือข่ายภูมิภาค

๔.๔.๑ กรณีศึกษาในพื้นที่เป้าหมาย

การติดตามรวบรวมข้อมูลจากการศึกษากรณีศึกษา (Case study analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์กรณีศึกษาในพื้นที่ ติดตามผลความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการที่เกี่ยวข้องที่กำหนดไว้ในแผนจัดการฯ และรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์หน่วยงานรับผิดชอบและกลุ่มเป้าหมายด้านการนำแผนฯ ไปปฏิบัติ และประเด็นสิ่งแวดล้อมสำคัญในพื้นที่ เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงแนวทางการปฏิบัติในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรณีศึกษากระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ทั้งภาคเหนือ (จังหวัดเชียงใหม่) ภาคกลางและตะวันตก (กรุงเทพมหานคร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดกาฬสินธุ์) ภาคตะวันออก (จังหวัดระยอง) และภาคใต้ (จังหวัดนครศรีธรรมราช) โดยเป็นโครงการเร่งด่วน (Flagship Project) และเป็นประเด็นที่มีความสำคัญระดับพื้นที่ที่ควรได้รับการแก้ไขและผลักดันในระดับนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีความครอบคลุมการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ได้แก่ ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ ปัญหาขยะพลาสติกจากการบริโภคของสังคมเมือง ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

๑) การบริหารจัดการปัญหาหมอกควันภาคเหนือ

๑.๑) สถานการณ์และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

หมอกควัน หมายถึงการสะสมของควันหรือฝุ่นในอากาศ ส่วนใหญ่เกิดจากเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและไฟป่า หมอกควันจัดเป็นมลพิษทางอากาศอย่างหนึ่งในบรรดาสารต่าง ๆ ที่ปะปนอยู่ในอากาศ หมอกควันจัดเป็นฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า ๑๐ ไมครอน (PM_{10}) ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ความเป็นอันตรายของฝุ่นละอองต่อสุขภาพขึ้นอยู่กับขนาดของ ฝุ่นละออง ความเข้มข้น และระยะเวลาที่สัมผัส รวมทั้งสภาพร่างกายของผู้รับแต่ละคนด้วย ในพื้นที่ภาคเหนือโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และลำพูนที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแอ่งกระทะ เมื่อเกิดการสะสมของมลพิษ ประจวบกับความกดอากาศสูงหรือมวลอากาศเย็นค่อนข้างแรงจากประเทศจีนแผ่ลงมาปกคลุมอุณหภูมิลดลงและความชื้นทำให้เกิดหมอกในตอนเช้า เมื่อหยดน้ำในอากาศรวมตัวกับฝุ่นละอองและสารมลพิษในอากาศจึงเกิดหมอกควันหรือ smog (smoke + fog) ขึ้น ทำให้เกิดสภาพฟ้าหาวเหมือนมีหมอกควันปกคลุมไปทั้งเมือง การบุกรุกเผาทำลายป่าไม้ เพื่อประโยชน์ของบุคคลและกลุ่มบุคคล และการเผาที่มีมากเกินไปจนควบคุมไม่ได้ประกอบกับการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อเตรียมพื้นที่ในการทำการเกษตรในฤดูกาลต่อไป นอกจากนี้ ยังมีการเผาเพื่อกำจัด

ขยะบริเวณชานเมืองและในตัวเมืองก็มีส่วนสำคัญทำให้เกิดปัญหาหมอกควันดังกล่าว จึงต้องให้มีการรณรงค์ และทำความเข้าใจความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะผลกระทบต่อสุขภาพที่มีปริมาณผู้เป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจเพิ่มขึ้นและสอดคล้องกับปริมาณมลพิษทางฝุ่นละอองที่เกิดจากการเผาในที่โล่งที่มีความเข้มข้นสูงและ ระยะเวลาสะสมในอากาศที่ยาวนาน สถานการณ์จะเลวร้ายขึ้นไปอีกถ้าหากไม่มีมาตรการและการดำเนินการที่ดีเพียงพอในการลดปัญหาหมอกควันเกิดขึ้น และอาจจะเป็นตัวทำลายการท่องเที่ยว และเศรษฐกิจของภาคเหนือตลอดจนผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

จากการติดตามตรวจสอบปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า ๑๐ ไมครอน (PM₁₀) โดยสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ ในปี ๒๕๕๐-๒๕๕๓ พบว่า หลายสถานีใน ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย พะเยา ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ ลำพูน น่าน และแพร่ พบว่า ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายนของทุกปี ที่มีการเผาในที่โล่งจำนวนมากทั้งการเผาในที่ป่า การเผาเศษเหลือจากการเกษตรในพื้นที่เกษตร และการเผาขยะมูลฝอยและเศษใบไม้ กิ่งไม้ในพื้นที่ชุมชน รวมทั้งผลกระทบจากการเผาในพื้นที่ประเทศเพื่อนบ้าน ในกลุ่มภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า ๑๐ ไมครอน (PM₁₀) มีค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง สูงเกินเกณฑ์มาตรฐาน ๑๒๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในหลายพื้นที่และติดต่อกันเป็นเวลานานหลายวัน

ปัญหามลพิษหมอกควันและไฟป่า ในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย จากการเผาในที่โล่งในพื้นที่เกษตรและพื้นที่ป่า เป็นปัญหาที่มีความสำคัญระดับชาติ จึงจำเป็นต้องบูรณาการทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุน เพื่อให้การป้องกันและควบคุมไฟป่า เพื่อให้การเผาในที่โล่งและการแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะในพื้นที่ ๘ จังหวัดในภาคเหนือตอนบน ซึ่งประสบกับวิกฤตสถานการณ์หมอกควันในช่วง พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๓ จึงต้องมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างยั่งยืนและให้ผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา หนึ่งในมาตรการที่ภาครัฐและหน่วยงานในพื้นที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ

กระทรวงมหาดไทย โดยสำนักงานจังหวัด การประกาศช่วงวันห้ามเผาในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือ โดยพิจารณาจากระดับปริมาณเชื้อเพลิงและช่วงเวลาการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ รวมถึงสถิติจุดความร้อนย้อนหลัง ซึ่งในปี ๒๕๖๑ นี้ผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือประกาศช่วงวันห้ามเผาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ๒๕๖๑ ซึ่งมีจุดความร้อนสะสมรวมทั้งสิ้น ๒,๒๘๘ จุด โดยพบมากที่สุดที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ลำปาง น่าน เชียงใหม่ ลำพูน แพร่ พะเยา และเชียงราย ตามลำดับ หากวิเคราะห์แยกตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน ปรากฏจุดความร้อนสะสมสูงสุดในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ จำนวน ๑,๑๔๕ จุด รองลงมาเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๙๖๐ จุด ชุมชนและอื่น ๆ จำนวน ๙๖ จุด พื้นที่เกษตร จำนวน ๕๐ จุด สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (สปก.) จำนวน ๓๔ จุด และพื้นที่ริมทางหลวง (๕๐ เมตร) จำนวน ๓ จุด ตามลำดับ นอกจากนั้น มีการดำเนินการพยากรณ์เดือนภัยมลภาวะหมอกควันสำหรับภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย และรายงานสถานการณ์หมอกควันประจำวันของภาคเหนือและภาคใต้ตอนล่าง

เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนที่สนใจ โดยเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือต้องประกอบด้วย การเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบ ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กในพื้นที่และรายงานข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรับทราบ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง

ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ และมีการผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Project) เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเผาในที่โล่งซึ่งยังคงเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเผาในที่เกษตรกรรม ริมทาง ไฟป่า และในพื้นที่ชุมชน แม้ว่าที่ผ่านมา ภาครัฐได้มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่องค์ความรู้และขอความร่วมมือจากประชาชนให้งดการเผา แต่ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ซึ่งกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสังคมไทย รวมถึงการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดนร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนตอนบนอีกด้วย ทั้งนี้ การจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นฯ จะเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ พร้อมนำข้อมูลความคิดเห็นที่ได้นำไปสู่การปรับปรุงแผนการจัดการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒) ความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในแผนจัดการฯ

ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ ในแผนจัดการฯ ระบุว่าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันไฟป่า และเสริมสร้างความร่วมมือแก้ไขปัญหไฟป่าและหมอกควัน มีเป้าหมายตัวชี้วัดพื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ แบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕ มีความสอดคล้องในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู กลยุทธ์ที่ ๒.๑ การป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ แผนงานที่ ๒.๑.๓ การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง โดยสรุปผลความก้าวหน้าการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ที่กำหนดไว้ในแผนจัดการฯ ๑ โครงการคือ **โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันไฟป่าและควบคุมหมอกควัน** โดยมีกิจกรรมหลักและความก้าวหน้าการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

- **สร้างและประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการป้องกันไฟป่าและควบคุมหมอกควัน** มีความก้าวหน้าการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย โดยสำนักงานจังหวัดในพื้นที่ภาคเหนือ ดำเนินการพยากรณ์เตือนภัยมลภาวะหมอกควันภาคเหนือแบบประจำวัน พยากรณ์เตือนภัยมลภาวะหมอกควันสำหรับภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย เผยแพร่ให้ประชาชนที่สนใจ เฝ้าระวัง ติดตามตรวจสอบ ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กทราบ ส่งการให้ทุกอำเภอจัดให้มีที่พักผ่อนปลอดภัย (Safety Zone) โดยจัดทำในพื้นที่ที่มีขนาดห้องพอสมควร และมีเครื่องฟอกอากาศ โดยความร่วมมือภาครัฐ ชุมชน และเอกชน มีการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน สร้างการมีส่วนร่วมโดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนตั้งแต่ คิด วางแผน ปฏิบัติการ ติดตาม รับประโยชน์ร่วมกัน การสร้างหลักสูตรในโรงเรียน มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและบูรณาการความร่วมมือในพื้นที่ในการรณรงค์ควบคุมการเผาในพื้นที่ชุมชนและเกษตรกรรม โดยพบว่าสำนักงานจังหวัดกำหนดและประกาศช่วงวันห้ามเผาในพื้นที่ ขอความร่วมมือห้ามเผา นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษยังกำหนดช่วงเวลาห้ามเผา เพิ่มประสิทธิภาพการเผชิญเหตุและดับไฟประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สร้างจิตสำนึก ติดตามตรวจสอบ เฝ้าระวัง รายงานและแจ้งเตือนสถานการณ์มลพิษทางอากาศ ขับเคลื่อนการดำเนินงานและติดตามผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ พร้อมเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ ปรับปรุงสถานีฯและจัดซื้อเครื่องมือตรวจวัดมลพิษทางอากาศเพิ่มเติม
- จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) จากภาพถ่ายดาวเทียม โดยระบุถึงจุดที่มีการเกิดไฟป่าและพื้นที่เสี่ยงเพื่อการวางแผนป้องกันไฟป่า สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ องค์การมหาชน ได้สนับสนุนและดำเนินการใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศเพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ๑๐ จังหวัดภาคเหนือ ทั้งบุคลากร อุปกรณ์ต่าง ๆ ข้อมูลจุดความร้อนรายวัน รายสัปดาห์ และแบบจำลองคาดการณ์พื้นที่เสี่ยงเกิดไฟป่าล่วงหน้า ๗ วัน เพื่อการเฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และประเมินความเสี่ยง โดยใช้ข้อมูลจากดาวเทียมร่วมกับข้อมูลภูมิสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง โดยร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักรวบรวมข้อมูลสถานการณ์มลพิษทางอากาศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตอนบน ใช้ฐานข้อมูลจากภาพถ่ายดาวเทียมระบบ Visible Infrared Imaging Radiometer Suite (VIIRS) จำนวนจุดความร้อน (hotspots)

ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ เป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่และภูมิภาค และมีความสอดคล้องในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู โดยมีความก้าวหน้าด้านแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ ดังนี้

- แนวทางการปฏิบัติที่ ๒.๑.๓.๑ ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำกับควบคุม และรณรงค์ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปลอดการเผาในพื้นที่ชุมชนและเกษตรกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยขอร่วมมือจากภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน และประชาชนในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่ให้มีการเผา ตลอดจนส่งเสริมให้นำเศษวัสดุเหลือใช้จากภาคเกษตรกรรมมาทำปุ๋ยอินทรีย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วน เครือข่ายอาสาสมัคร อุปกรณ์เครื่องมือ ดำเนินการเฝ้าระวังและป้องกันการเผา และไฟป่าในพื้นที่เสี่ยง ให้ความรู้และเข้าถึงชุมชนเพื่อสร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการลดการเผาตลอดช่วงวิกฤตภายใต้แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ ปี ๒๕๕๙ และดำเนินการแก้ไขปัญหา ภายใต้กลไกของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.๒๕๕๐ และการอำนวยการสั่งการของผู้ว่าราชการจังหวัดตามระบบ Single

Command ให้ทุกหน่วยงานดำเนินการอย่างเข้มข้น ทั้งการลาดตระเวนป้องปรามการเผาป่า การตรวจหาไฟฟ้า และการเผา ระดมสรรพกำลัง อุปกรณ์เครื่องมือจากกองทัพภาคที่ ๓ ตำรวจ เครือข่ายอาสาสมัคร และเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเข้าดับไฟก่อนเกิดการลุกลาม และบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ **กรมควบคุมมลพิษ** และ**สำนักงานเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ** ติดตามเฝ้าระวังและรายงานข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนรับมือปัญหาไฟฟ้าและหมอกควันอย่างต่อเนื่องและทันสถานการณ์ และต่อมาได้ร่วมกับ **สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐ/ ภาคเอกชน ประชาชน ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ** ที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ ๔ จังหวัด ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันและภัยธรรมชาติกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ **สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ได้จัดทำแผนปฏิบัติการฉีดพ่นละอองน้ำเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นในอากาศ หน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการฉีดน้ำเพื่อสร้างความชุ่มชื้นและลดปัญหามลพิษหมอกควันในอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๐ **กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม** ได้จัดทำคู่มือประชารัฐร่วมใจ เฝ้าระวังไฟฟ้า ลดหมอกควันทางด้านอำเภอแม่แจ่ม ได้บูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรท้องถิ่น และผู้นำชุมชน โดยมีศูนย์ภูมิสารสนเทศเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก่อตั้งโดยคณะกรรมการบูรณาการแก้ไขปัญหาป่าไม้กับชุมชนและหมอกควันไฟฟ้า อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๒ **กรมส่งเสริมการเกษตร** ได้ดำเนินการโครงการลดการปลูกข้าวโพดในพื้นที่ป่า โครงการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร โครงการสร้างมูลค่าจากไร่นาสู่สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร รวมถึงสร้างเครือข่ายเกษตรกรปลอดการเผา ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในชุมชนของตนให้มีความรู้พื้นฐานเพื่อหยุดเผา และนำเทคโนโลยีจัดการเศษวัสดุการเกษตรมาใช้ทดแทนการเผาได้ และสั่งการไปยังสำนักงานเกษตรจังหวัดทุกจังหวัด ดำเนินการควบคุม กำกับดูแล และเข้มงวดไม่ให้เกิดการเผาในพื้นที่เกษตรที่รับผิดชอบอย่างเคร่งครัด และเกิดการบูรณาการในทุกภาคส่วน ขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญ และการแก้ไขปัญหาภาคเกษตรระดับจังหวัด กรมส่งเสริมการเกษตรยังร่วมกับ**กรมอุตุนิยมวิทยา**สร้างโมเดลการพยากรณ์สภาพอากาศล่วงหน้าทุก ๗ วัน ในรูปแบบแผนที่อินโฟกราฟิก **กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช** จัดสร้างเครือข่ายการแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควัน จำนวน ๑๓๖ เครือข่าย ตามแผนงานบูรณาการพื้นที่ระดับภาค กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาไฟฟ้าและหมอกควัน **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** โครงการรณรงค์ลดการเผา และแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟ โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟฟ้า พร้อมประสานให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ

เสี่ยงตามสายให้ประชาชนงดเผาโดยเด็ดขาด พร้อมทั้งแจกหน้ากากอนามัยให้ประชาชนในหมู่บ้าน

แนวทางการปฏิบัติที่ ๒.๑.๓.๔ ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย และคำมาตรฐานให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ และสภาพปัญหาคุณภาพอากาศของแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่วิกฤตด้านคุณภาพอากาศ และหมอกควัน รวมถึงบังคับใช้กฎหมายการควบคุมคุณภาพอากาศจากแหล่งกำเนิดของยานพาหนะและสถานประกอบการให้มีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอย่างเข้มงวด และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดตลอดจนส่งเสริมมาตรการห้ามมิให้มีการเผาใน พื้นที่ชุมชน และพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อป้องกันปัญหามลพิษทางอากาศที่จะเกิดขึ้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควันภาคเหนือ ปี ๒๕๕๙ ในช่วงวิกฤตหมอกควันที่จังหวัดกำหนดจะบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดกับผู้ลักลอบเผาโดยบูรณาการและสั่งการจากผู้ว่าราชการจังหวัดตามระบบศูนย์สั่งการแบบเบ็ดเสร็จ (Single Command) และดำเนินการแก้ไขปัญหาภายใต้กลไกของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และการอำนวยความสะดวกของผู้ว่าราชการจังหวัดตามระบบ Single Command ให้ทุกหน่วยงานดำเนินการอย่างเข้มข้น ทั้งการลาดตระเวนป้องปราม การตรวจหาไฟป่า และการเผา การระดมสรรพกำลัง อุปกรณ์เครื่องมือ จากกองทัพอากาศที่ ๓ ตำรวจเครือข่ายอาสาสมัคร และเจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืช กรมป่าไม้ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเข้าดับไฟก่อนเกิดการลุกลาม และบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำผิด นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษ และสำนักงานเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ติดตามเฝ้าระวังและรายงานข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนรับมือปัญหาไฟป่าและหมอกควันอย่างต่อเนื่องและทันสถานการณ์ กรมพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำปฏิทินการเผา หรือระเบียบการเผา กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหไฟป่า การเผาในที่โล่ง และมลพิษหมอกควัน พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๒ ภายใต้แผนแม่บทพัฒนาความปลอดภัยด้านอัคคีภัยแห่งชาติ เพื่อเป็นการรายงานข้อมูลคุณภาพอากาศในรูปแบบที่ง่ายต่อความเข้าใจของประชาชนทั่วไป กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหามอกควันภาคเหนือ ปี ๒๕๖๐ ประกอบด้วย ๑๑ มาตรการหลัก ได้แก่ มาตรการที่ ๑ ใช้ระบบ Single Command ในการบริหารจัดการ มาตรการที่ ๒ บูรณาการข้อมูลและแจ้งเตือนสถานการณ์หมอกควัน มาตรการที่ ๓ จัดการเชื้อเพลิงและบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงเพื่อลดการเผา มาตรการที่ ๔ ห้ามเผาอย่างเด็ดขาดในช่วงวิกฤต มาตรการที่ ๕ ระดมสรรพกำลัง ลาดตระเวน เฝ้าระวัง และดับไฟ เพื่อป้องกันการลุกลามของไฟ และเกิดหมอกควันรุนแรง มาตรการที่ ๖ สนับสนุนให้เกิด

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการเพาะปลูกและลดการเผาเศษวัสดุ ภาคการเกษตร
มาตรการที่ ๗ ส่งเสริมกลไกประชารัฐและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ มาตรการที่ ๘ สื่อสารประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้เข้าถึง
พื้นที่เสี่ยงและชุมชนเป้าหมาย มาตรการที่ ๙ ลดฝุ่นละอองและบรรเทาผลกระทบต่อ
สุขภาพ มาตรการที่ ๑๐ ขับเคลื่อนวิสัยทัศน์การเป็นภูมิภาคอาเซียนปลอดหมอกควัน
และมาตรการที่ ๑๑ มาตรการระยะยาวเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันภาคเหนือ
อย่างยั่งยืน

๒) การบริหารจัดการปัญหาขยะพลาสติกในสังคมเมือง

๒.๑) สถานการณ์และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

ขยะพลาสติก เป็นปัญหาที่หลายประเทศกำลังประสบ จากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น
พฤติกรรมบริโภคของประชาชน การขยายตัวของชุมชนเมืองและธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งการนำพลาสติกมา
ใช้เป็นผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทดแทนวัสดุอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะพลาสติกประเภทใช้
ครั้งเดียว (Single-use Plastic) ที่มีอายุการใช้งานสั้น และถูกทิ้งเป็นขยะในปริมาณและสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่าง
รวดเร็ว อีกทั้งการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และระบบดิจิทัล ส่งผลให้มีการผลิตผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์
พลาสติกแบบใหม่ มีสารเติมแต่งและไมโครพลาสติก กลายเป็นขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อการ
ระบายน้ำ ต่อสัตว์น้ำ และตกค้างในห่วงโซ่อาหาร ที่อาจส่งผลกระทบต่อคน ซึ่งยากต่อการจัดการ และยังส่งผล
ต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศให้เกิดความเสื่อมโทรมในระยะยาว

สถานการณ์ จากปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒๗.๙๓ ล้านตัน พบ
พลาสติกในขยะชุมชนประมาณ ๒ ล้านตัน สามารถนำเข้าสู่ระบบรีไซเคิลประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน (ส่วนใหญ่เป็นขวด
พลาสติก) ส่วนที่เหลือจะกลายเป็นขยะพลาสติก ๑.๕ ล้านตัน ประกอบด้วยถุงพลาสติกประมาณ ๑.๒ ล้านตัน ที่
เหลือเป็นพลาสติกอื่น ๆ เช่น แก้ว กล่อง ถาด ขวด ฝาจุก เป็นต้น โดยมีปริมาณขยะมูลฝอยที่มีการกำจัดอย่าง
ไม่ถูกต้อง ๗.๓๒ ล้านตัน โดยเฉพาะการกำจัดแบบเทกองหรือเผากลางแจ้งในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย การกอง
ทิ้งเอาไว้หรือลักลอบทิ้งในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ หรือลักลอบทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้มีขยะมูลฝอยจากบกปะปน
และตกค้างอยู่ในทะเล รวมถึงการทิ้งขยะในทะเลโดยตรง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นขยะพลาสติก จึงส่งผลกระทบกับสัตว์
ทะเลดังที่เกิดเหตุการณ์เป็นข่าวกรณีวาฬน่องศรีบ้นเกยตื้นบริเวณคลองนาทับ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๘
พฤษภาคม ๒๕๖๑ และตรวจพบสาเหตุการตายของวาฬเกิดจากการกินขยะพลาสติกเข้าไปทำให้เกิดการอุดตัน
บริเวณกระเพาะอาหาร (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการรวบรวมและจำแนกประเภทขยะตามวิธีมาตรฐาน International Coastal
Cleanup (ICC) โดยจัดกิจกรรมจัดเก็บขยะที่ตกค้างบริเวณชายหาด ปะการัง และป่าชายเลน ในพื้นที่ ๒๔
จังหวัด ๔๘ พื้นที่ สามารถเก็บรวบรวมขยะตกค้างได้ทั้งสิ้น ๕๖๙,๖๕๗ ชิ้น น้ำหนักรวมประมาณ ๓๓ ตันโดย
๑๐ อันดับขยะตกค้างที่พบมากที่สุด ได้แก่ ถุงพลาสติกอื่น ๆ (ร้อยละ ๑๘.๙) ขวดเครื่องดื่มพลาสติก (ร้อยละ

๘.๖) ถุงก๊อปแก๊ป (ร้อยละ ๘.๔) ถ้วย/จานโฟม (ร้อยละ ๖.๙) ขวดเครื่องดื่มแก้ว (ร้อยละ ๖.๖) ห่อ/ถุงอาหาร (ท็อฟฟี่ มันฝรั่งอบกรอบ อื่น ๆ) (ร้อยละ ๖.๑) หลอดต่อคอนเครื่องดื่ม (ร้อยละ ๔.๖) เศษโฟม (ร้อยละ ๔.๔) กล่องอาหาร (โฟม) (ร้อยละ ๓.๘) และแก้วพลาสติก (ร้อยละ ๓.๖) ส่วนที่เหลือร้อยละ ๒๘.๑ เป็นขยะอื่น ๆ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

แม้ว่าปริมาณขยะมูลฝอยจะเพิ่มขึ้น แต่การจัดการขยะมูลฝอย ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีแนวโน้มดีขึ้น ขยะมูลฝอยชุมชนได้ถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ ๙.๗๖ ล้านตัน ร้อยละ ๓๕ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ ๑๕ โดยการคัดแยกเพื่อขายให้กับร้านรับซื้อของเก่าหรือชาเล้ง การร่วมกิจกรรมธนาคารขยะ กิจกรรมขยะแลกไข่ และกิจกรรมตลาดนัดขยะมูลฝอยชุมชนของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ขยะมูลฝอยชุมชนอีกจำนวน ๑๐.๘๕ ล้านตัน (ร้อยละ ๓๙) ถูกกำจัดอย่างถูกต้อง ส่วนที่เหลือเป็นขยะที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องประมาณ ๗.๓๒ ล้านตัน (ร้อยละ ๒๖) เช่น การกำจัดแบบเทกองหรือเผากลางแจ้งในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย การกองทิ้งเอาไว้หรือลักลอบทิ้งในพื้นที่สาธารณประโยชน์ หรือลักลอบทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ เป็นต้น แนวโน้มการจัดการขยะที่ดีขึ้นเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะเป็นลำดับแรก โดยส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด เร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะในพื้นที่วิกฤต จัดการขยะโดยการแปรรูปเป็นพลังงาน (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

การดำเนินงาน ที่ผ่านมา รัฐบาลได้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากขยะพลาสติก จึงมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๑ มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติกที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) มีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษและกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลัก กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยงานสนับสนุนร่วมดำเนินงาน โดยให้มีการเร่งรัดดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาพลาสติกแบบบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินมาตรการการลดและเลิกใช้พลาสติกกับประเภทและชนิดของพลาสติกที่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ถุงพลาสติก แคปซีล (Cap seal) ฝั่มฝาขวดน้ำดื่ม หรืออื่น ๆ ตามที่มีข้อมูลวิชาการวิทยาศาสตร์สนับสนุน การดำเนินการเกี่ยวกับมาตรการการลดและเลิกใช้พลาสติกที่ผ่านมา

กรมควบคุมมลพิษ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อน “การเลิกใช้พลาสติกฝั่มฝาขวดน้ำดื่มในอุตสาหกรรมน้ำดื่มไทย” โดยกรมควบคุมมลพิษ ได้ลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) การเลิกใช้พลาสติกฝั่มฝาขวดน้ำดื่ม เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ร่วมกับสมาคมอุตสาหกรรมเครื่องดื่มไทย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมประชาสัมพันธ์ สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องดื่มไทย สถาบันพลาสติก กลุ่มอุตสาหกรรมพลาสติก สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกไทย และสมาคมผู้ค้าปลีกไทย โดยมี

บริษัทผู้ผลิตน้ำดื่มรายใหญ่เข้าร่วม (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๑) จัดทำ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๓ โดยมี ๒ เป้าหมาย คือ เป้าหมายที่ ๑ ขยะผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์พลาสติก เข้าสู่ระบบการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ ๑๐๐ ภายใน พ.ศ. ๒๕๗๐ และเป้าหมายที่ ๒ ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์พลาสติกลดลงหรือมีการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จำนวน ๗ ประเภท ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๓ ประเภท ได้แก่ (๑) พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (cap seal) (๒) ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่มีส่วนผสมของสารประเภทออกโซ่ (Oxo) และ (๓) ไมโครบีดจากพลาสติก (Microbead) ภายใน พ.ศ. ๒๕๖๕ เลิกใช้จำนวน ๔ ประเภท โดยเฉพาะพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียว (Single use Plastic) ได้แก่ (๑) ถุงพลาสติกหูหิ้วขนาดความหนา น้อยกว่า ๓๖ ไมครอน (๒) กล่องโฟมบรรจุอาหาร (๓) แก้วพลาสติก (แบบบางใช้ครั้งเดียว) น้อยกว่า ๓๐๐ ไมครอน และ (๔) หลอดพลาสติก (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒ก) นอกจากนี้ คพ. เสนอมาตรการการเก็บ ค่าธรรมเนียมการใช้ถุงพลาสติก หรือเลิกใช้ในห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต และร้านสะดวกซื้อ ที่อยู่ใน พื้นที่ ๒๓ จังหวัดชายทะเลหรือเมืองท่องเที่ยว โดยผ่านช่องทางพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมทั้งเสนอให้มี “วันงดใช้ถุงพลาสติกทั่วประเทศ” เพื่อเป็นการ สร้างความตระหนักแก่ผู้บริโภคและมีการดำเนินการรณรงค์พระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดการบรรจุภัณฑ์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามแผน แม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยให้ ความสำคัญเกี่ยวกับการเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนให้เข้ามามีบทบาทในระบบการจัดการขยะมูลฝอย โดยการกำหนดบทบาทหน้าที่ของภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน ในกฎหมายที่จะพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการ จัดการมูลฝอย โดยอาจมีมาตรการสนับสนุน (Incentives) เพื่อให้เกิดกลไกดังกล่าว ซึ่งกองกฎหมายของกรม ควบคุมมลพิษเป็นผู้ประสานหารือกับสำนักงานกฤษฎีกา เพื่อผนวกกลไกด้านเศรษฐศาสตร์ไว้ใน พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่..) พ.ศ. ...(กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

มติคณะรัฐมนตรี เห็นชอบให้ดำเนินโครงการ “ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม” เพื่อ ลดปริมาณขยะมูลฝอย ลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และงดใช้โฟมบรรจุอาหาร เป็นการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งมีกิจกรรมภายใต้โครงการ ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย (๑) กิจกรรมมาตรการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ โดยกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มอบให้กรมควบคุมมลพิษเป็นเจ้าภาพหลักในการติดตามผลและรายงาน ผลให้คณะรัฐมนตรีได้ทราบ ทั้งนี้ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการกำหนดเพิ่มเติมให้นำผลการ ดำเนินโครงการ “ทำความดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม” เป็นตัวชี้วัดในการประเมินผลการปฏิบัติราชการ ประจำของหัวหน้างานภาครัฐ เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลอย่างเป็น รูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น (๒) กิจกรรมรณรงค์ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก (๓) กิจกรรมการ ลดใช้ถุงพลาสติกหูหิ้วและงดใช้โฟมบรรจุอาหารในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ (๔) กิจกรรมทำความดีด้วยหัวใจงด การใช้พลาสติกและโฟมในสวนสัตว์และ (๕) กิจกรรมการจัดการขยะบ่อขยะทะเลในพื้นที่ ๒๓ จังหวัดที่อยู่ ชายทะเล

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำกรอบและแนวคิดการจัดทำแผนจัดการขยะพลาสติก ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เพื่อใช้เป็นกรอบการจัดทำ “แผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก” ในภาพรวมของประเทศ โดยยึดหลักนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ได้แก่ (๑) มาตรการลด (๒) มาตรการเลิก (๓) มาตรการนวัตกรรมใหม่ (๔) มาตรการคัดแยกและกำจัดอย่างถูกวิธี โดยแบ่งเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ มาตรการระยะสั้น ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔) มาตรการระยะกลาง ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐) และมาตรการระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๑-๒๕๘๐) โดยได้เสนอกรอบและแนวคิดการจัดทำแผนจัดการขยะพลาสติก ๒๐ ปี ต่อคณะกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก ในที่ประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ และหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัด จำนวน ๑๖ หน่วยงาน ดำเนินการลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม (๑) มาตรการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์: สร้างจิตสำนึกให้กับทุกคนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการช่วยกันลดใช้ถุงพลาสติก โดยดำเนินการควบคู่กับการใช้มาตรการบังคับ/กฎหมาย โดยทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมกันรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้กับทุกคนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการช่วยกันลดและเลิกใช้พลาสติกอย่างต่อเนื่อง (๒) มาตรการบังคับ/กฎหมาย การดำเนินการออกกฎหมาย เช่น กฎหมายเฉพาะ มาตรการทางด้านภาษี การจัดเก็บค่าถุงพลาสติกจากผู้บริโภค ซึ่งกฎหมายที่ออกต้องมีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้จริงกับคนไทย การดำเนินงานในระยะแรกควรดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมและสามารถปฏิบัติได้ เช่น อุทยานแห่งชาติ มหาวิทยาลัย เกาะสมุย เกาะเสม็ด โดยดำเนินการในลักษณะโมเดลแล้วขยายการดำเนินงานไปยังพื้นที่อื่น ๆ การดำเนินการเกี่ยวกับมาตรการบังคับ/กฎหมายที่ผ่านมา (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๒)

มหาวิทยาลัย ร่วมกับร้านสะดวกซื้อในพื้นที่ ลดแจกถุงพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียว ได้แก่ **มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต)** ร่วมกับผู้ประกอบการร้านค้าปลีกภายในมหาวิทยาลัย จำนวน ๓ ราย ประกอบด้วย เซเว่นอีเลฟเว่น โลว์สัน ๑๐๘ และท็อปส์เดลี มินิซูเปอร์มาร์เก็ต ดำเนินโครงการลดการใช้พลาสติกครั้งเดียวทิ้ง เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๑ โดยตั้งเป้าเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกในร้านสะดวกซื้อให้เป็นศูนย์ ภายใต้ความร่วมมือ ๕ มาตรการ ดังนี้ (๑) ยกเลิกการให้บริการถุงพลาสติกในทุกสาขาภายใน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต เว้นเฉพาะถุงใส่ของร้อนพร้อมทาน (ยกเว้นสาขาโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ซึ่งจะใช้วิธีการรณรงค์ที่เหมาะสม เนื่องจากมีบุคคลภายนอกใช้บริการเป็นส่วนใหญ่) (๒) จำกัดการให้ช้อน ส้อม และหลอดพลาสติก โดยให้บริการเมื่อผู้ใช้บริการร้องขอเท่านั้น (๓) ยกเลิกจำหน่ายน้ำดื่มที่มีพลาสติกหุ้มฝาขวด (Cap Seal) (๔) ยกเลิกการให้บริการหลอดที่มีถุงพลาสติกหุ้ม และ (๕) ยกเลิกการรับร้องเรียนกรณีพนักงานไม่ให้ถุงพลาสติกที่มาจากการใช้บริการร้านสาขาในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เพื่อให้ความเป็นธรรมกับพนักงานของร้านที่ถูกร้องเรียน เพราะดำเนินการเป็นไปตามนโยบายของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ต่อยอดความสำเร็จด้านการลดขยะพลาสติกและโฟม โดยร่วมมือกับบริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) ผู้ก่อตั้งร้านเซเว่นอีเลฟเว่น และสถาบันอุดมศึกษาจำนวน ๓๐ แห่ง ในเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย (Sustainable University Network of Thailand) ในการ “ลดขยะพลาสติกแบบครั้งเดียวทิ้งในร้านสะดวกซื้อภายใน

มหาวิทยาลัย” ผ่าน ๔ มาตรการ ได้แก่ (๑) ยกเลิกการให้ถุงพลาสติกหิ้ว โดยเปลี่ยนเป็นการจำหน่ายหรือจัดเตรียมถุงผ้าให้ยืม หรือด้วยวิธีการอื่นใดตามความเหมาะสม (๒) ลดปริมาณขยะจากแก้วพลาสติก โดยร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ลดราคาให้ ๒ บาท สำหรับผู้ที่นำแก้วมาเอง (๓) ลดปริมาณช้อน ส้อมและหลอดพลาสติก โดยพนักงานร้านเซเว่นอีเลฟเว่นจะไม่ให้ช้อน ส้อม และหลอดพลาสติกหากผู้ซื้อไม่ร้องขอ และ (๔) ยกเลิกภาชนะจากโฟม ทั้งในร้านเซเว่นอีเลฟเว่นและในร้านอื่น ๆ ตลอดจนในโรงอาหารของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๑) **จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** นำโดยสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมและสำนักบริหารระบบกายภาพ ร่วมกับร้านสหกรณ์จุฬาฯ และบริษัทซีฟู้ดอลล์ ผู้บริหารร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ดำเนินโครงการ Chula Zero Waste เพื่อการลดปริมาณการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ และการสร้างจิตสำนึกและวินัยให้กับนิสิตและบุคลากร โดยกำหนดมาตรการลดและแจกถุงพลาสติกในร้านสหกรณ์จุฬาฯ ๕ สาขา และบูธเซเว่นอีเลฟเว่น ๖ สาขาในมหาวิทยาลัย นอกจากนั้น ยังร่วมกับ บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) (PTT Global Chemical Public Company Limited: GC) ในการนำแก้ว Zero-Waste Cup ที่เป็นพลาสติกชีวภาพ และมีคุณสมบัติในการย่อยสลายได้ร้อยละ ๑๐๐ มาใช้ในโรงอาหารจุฬาฯ จำนวน ๑๑ แห่ง ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๖๑ จากการดำเนินโครงการดังกล่าวสามารถลดขยะและถุงพลาสติกได้มากกว่า ๒ ล้านใบ และลดแก้วพลาสติกได้เดือนละ ๑.๖ แสนใบ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๒)

กระทรวงการคลังร่วมกับกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาแนวทางกำหนดมาตรการทางการเงินหรือการคลังในการสนับสนุนผู้ประกอบการหรือประชาชนที่สามารถลดปริมาณการใช้พลาสติกที่จะกลายเป็นขยะตกค้างที่ย่อยสลายได้ยาก เช่น การให้สิทธิพิเศษเพื่อลดหย่อนภาษีได้ เป็นต้น (สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี, ๒๕๖๑)

๒.๒) ความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องแผนจัดการฯ

ปัญหาขยะพลาสติกจากการบริโภคของสังคมเมือง เป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่และภูมิภาค และมีความสอดคล้องในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู กลยุทธ์ที่ ๒.๑ การป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน รวมถึงแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ โดยมีกิจกรรมหลักและความก้าวหน้าการดำเนินงานสรุปได้ดังนี้

- แนวปฏิบัติที่ ๒.๑.๔.๔ ส่งเสริมการลดปริมาณขยะจากต้นทาง โดยให้งดหรือเลิกการใช้กล่องโฟม ถุงพลาสติก หรือวัสดุที่ย่อยสลายได้ยาก มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้เกิดการลดการเกิดขยะมูลฝอยทุที่ที่หลากหลาย ตั้งแต่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า มุ่งเน้นการลดใช้ถุงพลาสติกและโฟม และซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยส่งเสริมการคัดแยกตั้งแต่ต้นทางโดยใช้หลัก ๓Rs หรือ ๓ ช. คือ ๓Rs : Reduce Reuse และ Recycle หรือ ๓ช: ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่

- แนวปฏิบัติที่ ๒.๑.๔.๗ พัฒนากลไกทางภาษี เพื่อควบคุมการใช้กล่องโฟม ถุงพลาสติก และวัสดุที่ย่อยสลายได้ยาก ตลอดจน พัฒนาพลาสติกชีวภาพ รวมถึงวัสดุอื่น ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและร่วมดำเนินการได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจัดคณะอนุกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก ภายใต้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กำหนดแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ๒๑ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๑) รวมถึงกำหนดการลดและเลิกใช้ผลิตภัณฑ์พลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียวทิ้ง (Single-use Plastic) ๗ ชนิด มีแคมเปญ งดใช้ถุงพลาสติกภาครัฐ และเอกชน พร้อมกับพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมพลาสติกอย่างยั่งยืน
- แนวปฏิบัติที่ ๒.๑.๔.๘ ส่งเสริมการลงทุนแก่ภาคเอกชนทั้งทางตรงและทางอ้อมที่มีนวัตกรรมและการผลิตสินค้าจากพลาสติกชีวภาพ โดยปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและนโยบายในการสนับสนุนมาตรการทางภาษีกระทรวงการคลัง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคเอกชน หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และกรุงเทพมหานคร ได้นำผลิตภัณฑ์พลาสติกชีวภาพและนวัตกรรมเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงกระบวนการลดและคัดแยกขยะร่วมแสดงจำนวนมาก เพื่อตอบสนองต่อมาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมชีวภาพของภาครัฐสู่ความยั่งยืนในทุกมิติ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ร่วมกับสมาคมอุตสาหกรรมพลาสติกชีวภาพไทย (TBIA) มหาวิทยาลัยศิลปากร (SU) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (RMUTT) มีการกำนัลจัดกิจกรรมวิชาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการวิจัย พัฒนาและนวัตกรรมด้านพลาสติกชีวภาพ รวมถึงผลักดันการร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน
- แนวปฏิบัติที่ ๒.๑.๔.๑๖ เพิ่มศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการ ขยะมูลฝอยชุมชน โดยสนับสนุนให้มีระบบการจัดการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ในพื้นที่ กรมควบคุมมลพิษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และกระทรวงมหาดไทย จัดประกวดรางวัลการจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดสะอาด ระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล ข้อเสนอของนายกรัฐมนตรี แผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔ แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๑ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน

๓) การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

๓.๑) สถานการณ์และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

ขยะอิเล็กทรอนิกส์ มีโลหะหนักเป็นส่วนประกอบ หากได้รับการจัดการที่ไม่เหมาะสมและเกิดการรั่วไหลปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อมจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ปัจจุบันยังไม่มีแนวทางการจัดเก็บรวบรวม และกำจัด ระบบการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้เกิดสารเคมีที่มีพิษตกค้างและสะสมในสิ่งมีชีวิต หากสารอันตรายจากซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ปนเปื้อนสารพิษลงสู่ดิน น้ำ หรืออากาศ ก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัย เนื่องจากสารพิษเหล่านี้จะเข้าสู่ระบบห่วงโซ่อาหาร ผ่านทางดิน น้ำ และอากาศ

ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Waste หรือ E-Waste) หรือ ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment's: WEEE) จัดเป็นวัตถุอันตรายประเภทที่ ๓ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง บัญชีรายชื่อวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๔๖ เนื่องจากชิ้นส่วนต่าง ๆ ของขยะอิเล็กทรอนิกส์มีโลหะเป็นส่วนประกอบ เช่น สารตะกั่ว ซึ่งส่วนใหญ่มาจากแบตเตอรี่แผ่นวงจร หลอดจอภาพ หลอดฟลูออเรสเซนต์ แคดเมียม มักพบในแผ่นวงจรพิมพ์ ตัวต้านทาน หลอดภาพรังสีแคโทด และปรอท ซึ่งมักพบในสวิตช์ควบคุมการเปิดปิดแผ่นวงจร เป็นต้น โลหะเหล่านี้ หากได้รับการจัดการไม่เหมาะสมและเกิดการรั่วไหลปนเปื้อนสู่สิ่งแวดล้อม จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่และระบบนิเวศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ปัญหาที่สำคัญของขยะอิเล็กทรอนิกส์ คือ การขาดระบบการจัดการอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้เกิดสารเคมีที่มีพิษตกค้างยาวนานและสะสมในสิ่งมีชีวิต (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๙)

ปัญหาซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ ซึ่งมีความสำคัญเร่งด่วนและผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Project) เพื่อให้ปัญหาในระดับพื้นที่ได้รับการแก้ไขและผลักดันได้อย่างเป็นรูปธรรมในแต่ละภูมิภาค จากสถานการณ์โดยภาพรวมของประเทศไทย พบว่ามีขยะอิเล็กทรอนิกส์ ๔ แสนตันต่อปี ได้แก่ โทรศัพท์ เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น เป็นต้น สิ่งที่พบมากที่สุด คือ ซากโทรศัพท์มือถือและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี การจัดการที่ผิดวิธีจะส่งผลกระทบต่อชุมชนสิ่งแวดล้อม สุขภาพและความปลอดภัยของผู้ที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้อง กรมควบคุมโรคมีรายงานการสะสมของโลหะหนักในร่างกายของชาวบ้านและการปนเปื้อนสู่แหล่งน้ำชุมชน โดยผู้ที่มีความเสี่ยงมากที่สุด คือ เด็กอายุ ๑-๕ ปี แหล่งชุมชนที่พบซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ทั่วประเทศมีประมาณร้อยละ ๑๗ ในพื้นที่ ๑๗ จังหวัด แต่ที่พบมากที่สุดคือ จังหวัดกาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ และอุบลราชธานี จึงเป็นสาเหตุสำคัญและเป็นที่มาในการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในครั้งนี้

สถานการณ์ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ของเสียอันตรายจากชุมชนมีประมาณ ๖๓๘,๐๐๐ ตัน เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ร้อยละ ๓.๒ (ร้อยละ ๖๕ เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ๔๑๔,๖๐๐ ตัน และร้อยละ ๓๕ เป็นของเสียอันตรายจากชุมชนประเภทอื่น ๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ จำนวน ๒๒๓,๔๐๐ ตัน) มีการวางระบบการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีสถานที่รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนในหมู่บ้านหรือชุมชน ส่งมายังศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายในระดับจังหวัด ทำให้ของเสียอันตรายจากชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๓ หรือประมาณ ๘๓,๖๐๐ ตัน แต่ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากยังไม่มีกฎระเบียบที่จะคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะทั่วไป รวมถึงกฎหมาย ที่จะนำมา กำกับดูแลให้ภาคเอกชนรับผิดชอบในการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบัน การใช้ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ดังกล่าวส่วนใหญ่จะมีส่วนประกอบซึ่งเป็นสารอันตรายและโลหะหนักหลายชนิด หากรั่วไหลจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งยังไม่มีแนวทางการจัดเก็บ รวบรวม และกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ประกอบกับ มีการร้องเรียนจากประชาชนเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ และจากการที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าทำการตรวจสอบพบว่า โรงงานและสถานประกอบกิจการจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมากไม่มีระบบการจัดการที่สามารถควบคุมป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการลำเลียงของสินค้าในตู้คอนเทนเนอร์ ที่นำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ และการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ทะลักเข้าสู่ประเทศไทยจำนวนมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดการลักลอบฝังกลบขยะอันตรายตามพื้นที่ต่าง ๆ และพบการปนเปื้อนในพื้นที่ที่มีการคัดแยกซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

การจัดการการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ ปริมาณการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ภายใต้อนุสัญญาบาเซล มีจำนวน ๕๐๗,๗๘๗.๖๑ ตัน ส่งออก จำนวน ๖,๙๗๕.๔๔ ตัน ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการกำหนดให้ยกเลิกการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ จำนวน ๔๒๒ รายการ ยกเลิกการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้แล้ว ยกเว้นที่จำเป็นและใช้งานได้ยาวนานโดยต้องมีมาตรการที่เข้มงวดในการกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการนำเข้า และอนุญาตให้นำเข้าเศษโลหะ (เหล็ก อะลูมิเนียม ทองแดง) ที่คัดแยก/สะอาด โดยต้องมีใบรับรองจากประเทศต้นทาง/ผู้ใช้ประโยชน์จากบริษัทของประเทศปลายทางที่อนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์มีความแตกต่างจากขยะทั่วไป เนื่องจากมีองค์ประกอบของวัสดุหลายชนิดที่มีศักยภาพในการนำไปใช้ประโยชน์ใหม่หรือรีไซเคิล เช่น พลาสติก แก้ว และโลหะที่มีค่า เช่น ทองคำ ทองแดง อะลูมิเนียม เป็นต้น และยังมีองค์ประกอบของสารอันตรายในกลุ่มโลหะหนัก เช่น ตะกั่วปรอท และแคดเมียม เป็นต้น รวมถึงกลุ่มสารที่เป็นพิษตกค้างยาวนานในสิ่งแวดล้อม (Persistent Organic Pollutants: POPs) เช่น ไดออกซิน และโบรมิเนตเต็ด เฟรม รีทาเดนส์ เป็นต้น (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

การดำเนินงาน ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินงานเพื่อการบริหารจัดการเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยได้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อาทิ กรมควบคุมมลพิษ นอกจากนี้ หน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมควบคุมโรค สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมศุลกากร มีการดำเนินงานดังนี้

กรมควบคุมมลพิษ จัดทำโครงการศึกษาเพื่อจัดตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๕ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถ ในการเก็บรวบรวมและกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชน เพื่อลดปัญหามลพิษที่เกิดของเสียอันตรายจากชุมชน ให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของปริมาณของเสียอันตรายที่เกิดขึ้น จึงทำการศึกษาและกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมทั้งทางด้านวิศวกรรมและสิ่งแวดล้อม พิจารณาร่วมกับระบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อคัดเลือกพื้นที่ให้สอดคล้องตามเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลและให้ข้อคิดเห็นต่อแนวทางการจัดตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนด้วย จัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.... เป็นการกำหนดให้ผู้ผลิตมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการซากผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการบริโภคตามหลักการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility: EPR) ด้วยการจัดระบบหรือกลไกเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปจัดการอย่างถูกต้อง เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.... ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เรียบร้อยแล้ว วางระบบจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีจุดรวบรวมของเสียอันตรายในชุมชน เพื่อส่งมายังศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายในระดับจังหวัด และเร่งรัดการออกกฎระเบียบคัดแยกของเสียอันตรายจากชุมชนออกจากขยะทั่วไป ควบคุมและดำเนินการสถานที่คัดแยกซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดดำเนินการอย่างไม่ถูกต้อง กรณีตัวอย่างการจัดการซากผลิตภัณฑ์ที่อำเภอห้วยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการโดยเร่งขนย้ายขยะอิเล็กทรอนิกส์สะสมในพื้นที่บ่อกำจัดขยะไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมทั้งปลูกพืชที่สามารถดูดซับมลพิษจากดินและแหล่งน้ำเพื่อฟื้นฟูปัญหามลพิษจากซากผลิตภัณฑ์ ตลอดจนกำหนดมาตรการเพื่อหยุดยั้งนำขยะอันตรายหรือขยะอิเล็กทรอนิกส์มากำจัดรวมกับขยะชุมชน การจัดการการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ โดยกำหนดมาตรการให้ยกเลิกการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศไม่เกิน ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๓) ยกเลิกการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้แล้ว ยกเว้นที่จำเป็นและต้องมีมาตรการที่เข้มงวดในการตรวจสอบการนำเข้า เพื่อเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายและติดตามตรวจสอบกำกับดูแลเส้นทางการนำเข้าและการประกอบกิจการของโรงงานคัดแยกและรีไซเคิลให้เป็นไปตามมาตรฐาน (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒) ดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพโรงงานคัดแยกและรีไซเคิลซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งโครงการยกระดับผู้ประกอบการจัดการของเสียเพื่อยกระดับการให้บริการและการประกอบกิจการจัดการสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว เพื่อมุ่งเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม

และความปลอดภัย เพื่อพัฒนาการให้บริการสิ่งปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้วให้เป็นไปตามหลักวิชาการ ดำเนินงานความร่วมมือตามอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตราย และการกำจัด ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกากของเสียอันตราย โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการ ควบคุมการนำเข้า-ส่งออกของเสียอันตรายและการจัดการของเสียอันตรายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ส่วนกลางและพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ (เขตเศรษฐกิจพิเศษสงขลาและเขตเศรษฐกิจพิเศษเชียงราย) (กรม ควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

นอกจากนี้ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีการกำหนดให้ยกเลิกการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์จาก ต่างประเทศ ตามอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายข้ามแดน จำนวน ๔๒๒ รายการ ยกเลิกการนำเข้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้แล้ว ยกเว้นที่จำเป็นและ ใช้งานได้ยาวนานโดยต้องมีมาตรการที่เข้มงวดในการกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบการนำเข้า และอนุญาต ให้นำเข้าเศษโลหะ (เหล็ก อะลูมิเนียม ทองแดง) ที่คัดแยก/สะอาด โดยต้องมีใบรับรองจากประเทศต้นทาง/ ผู้ใช้ประโยชน์จากบริษัทของประเทศปลายทางที่อนุญาตจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนปริมาณนำเข้าขยะ อิเล็กทรอนิกส์ตามอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายและการกำจัดของเสียอันตรายข้ามแดน ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีจำนวน ๕๐,๗๘๗.๖๑ ตัน การส่งออกขยะอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๖,๙๗๕.๔๔ ตัน สำหรับ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ (เดือนมกราคม-พฤษภาคม) มีการนำเข้าแล้ว ๓๗,๗๙๙.๕๓ ตัน ทั้งนี้ เส้นทางขยะ อิเล็กทรอนิกส์ที่เข้ามาในประเทศ อาจเป็นการนำเข้าอย่างผิดกฎหมายโดยการสำแดงเท็จและเป็นอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้แล้ว ที่ไม่เข้าข่ายตามอนุสัญญาบาเซลฯ ทำให้มีการตรวจพบขยะอิเล็กทรอนิกส์ในปริมาณ มาก อีกทั้งจากข้อมูลของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ใน พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ซึ่งเป็นผู้ออกใบอนุญาตการนำเข้า ขยะอิเล็กทรอนิกส์ พบว่ามีโรงงานที่ได้รับใบอนุญาตให้จัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์จากการนำเข้า จำนวน ๗ ราย โดยมีเพียง ๒ ราย ที่โรงงานดำเนินการถูกต้องตามข้อกำหนดของอนุสัญญาบาเซลฯ ซึ่งทั้งสองโรงงาน มีปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้า รวม ๓,๖๖๗.๔๐ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๗ ของปริมาณ ที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าทั้งหมด ๒๖๖,๕๐๗.๔๐ ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้ดำเนินโครงการรับบริจาคมือถือเก่านำมารีไซเคิลใหม่ ซึ่งโครงการดังกล่าว จัดทำเพื่อมอบหนังสือให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น มุ่งหวังให้ เป็นโครงการนำร่องสู่การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือนที่กำลังเป็นปัญหาการจัดการในปัจจุบัน เพื่อรวบรวมขยะอิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือน ประเภทมือถือเก่าที่เสียแล้ว ไม่ใช่แล้ว ทุกสภาพ ทุกรุ่นและทุกยี่ห้อ เพื่อนำไปรีไซเคิลอย่างถูกวิธีและลดมลภาวะที่เป็นพิษจากการกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ โดยจะนำรายได้จาก การรีไซเคิล ไปจัดหาหนังสือสำหรับเด็กและสื่อเพื่อการศึกษาอื่น ๆ ไปมอบให้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ขาดแคลนในถิ่นทุรกันดาร ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น กับบริษัท นานมีบุ๊คส์ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

กรมโรงงานอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการเข้าตรวจสอบโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้นำเข้าวัตถุดิบอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย และอนุสัญญาบาเซลฯ หากพบการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง จะต้องดำเนินการตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด และสั่งการให้อุตสาหกรรมจังหวัดทั่วประเทศสำรวจ ทำหนังสือแจ้งเตือนโรงงานอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ ประเภทโรงงานการคัดแยก ฝังกลบสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช่แล้ว (โรงงานลำดับที่ ๑๐๕) และประเภทโรงงานผลิตวัตถุดิบที่มาจากผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ไม่ใช่แล้วเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (โรงงานลำดับที่ ๑๐๖) โดยให้ทุกโรงงานปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๒)

กรมควบคุมโรค ได้ดำเนินการจัดทำโครงการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพจากการคัดแยกและรีไซเคิลขยะในพื้นที่เสี่ยงสูง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพประชาชน โดยคัดกรองความเสี่ยงจากการทำงานของผู้ประกอบอาชีพเก็บ คัดแยกและรีไซเคิลในพื้นที่ ๘ จังหวัด โดยแบ่งเป็นพื้นที่ขยะทั่วไป จำนวน ๕ จังหวัด ได้แก่ พระนครศรีอยุธยา กาญจนบุรี สมุทรปราการ ขอนแก่น และนครศรีธรรมราช และขยะอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๓ จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ และอุบลราชธานี เพื่อคัดกรองความเสี่ยงจากการทำงานของผู้ประกอบอาชีพเก็บ คัดแยก และรีไซเคิลขยะในพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อจัดทำสถานการณ์ความเสี่ยงจากการทำงานของผู้ประกอบอาชีพเก็บ คัดแยก และรีไซเคิลขยะ ในพื้นที่เป้าหมาย (กรมควบคุมโรค ,๒๕๖๑)

สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๗ จังหวัดขอนแก่น ร่วมกับเครือข่ายกระทรวงศึกษาธิการ ได้ร่วมกันผลิตหน่วยการเรียนรู้เรื่องการป้องกันโรคและภัยสุขภาพจากขยะอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำไปทดลองใช้สำหรับสอนนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ตำบลโคกสะอาด อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน ๘ แห่ง สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๗ จังหวัดขอนแก่น เฝ้าระวังสารโลหะหนักในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์และกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี ในช่วงเดือนกรกฎาคม ในพื้นที่ตำบลโคกสะอาด อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (กรมควบคุมโรค ,๒๕๖๑) ดำเนินการใน ๓ เรื่อง คือ (๑) ดูว่ามีใครป่วยหรือไม่ (๒) หากยังไม่ป่วยต้องมีระบบเฝ้าระวัง โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางคือในบ้านที่ทำ และบ้านที่มีเด็กเล็ก และ (๓) สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยท้องถิ่นอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกข้อบังคับเรื่องกิจการที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ให้มีการทำลายอย่างมีมาตรฐาน คือ ต้องทำเป็นหลุมที่ได้มาตรฐาน มีแผ่นพลาสติกกรองไม่ให้สารพิษไหลลงสู่ธรรมชาติ จากการตรวจสอบสุขภาพของพื้นที่ อำเภอฆ้องชัย ๒ ปีที่ผ่านมา ยังไม่พบโรคเรื้อรัง แต่มีปัญหาบาดเจ็บจากของมีคมบาด และปัญหาการได้ยินช่วงถอดชิ้นส่วนจะมีเสียงดัง พื้นที่ที่มีความเสี่ยงหลัก ๆ ที่ทำอาชีพถอดชิ้นส่วนขยะอิเล็กทรอนิกส์ขายทั้งหมดบ้าน คือ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดบุรีรัมย์ ขณะนี้ มีการตรวจเลือดและเฝ้าระวังผลกระทบทางสุขภาพทั้งหมด (กรมควบคุมโรค ,๒๕๖๑)

กรมศุลกากร ได้ดำเนินการร่วมประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหาผู้ประกอบการคัดแยกกากขยะอุตสาหกรรม หรือขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-waste) ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียและมลพิษต่อประเทศ กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมควบคุมมลพิษ และกรมโรงงานอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ โดยมีมุ่งส่งเสริมการรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการคุมเข้มกำกับดูแลโรงงานรีไซเคิลขยะอิเล็กทรอนิกส์ ดำเนินการตามกฎหมายกับผู้นำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่กระทำผิดอย่างฉะฉาน โดยการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ปรับปรุงกฎหมายเพื่อคุมเข้มการนำเข้า และการจัดการภายในประเทศ (กรมศุลกากร, ๒๕๖๑) พร้อมทำบันทึกความร่วมมือกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม วาง ๖ มาตรการตรวจสอบอิเล็กทรอนิกส์และพลาสติกก่อนนำเข้าประเทศ ได้แก่ (๑) จัดทำฐานข้อมูลร่วมกันระหว่างกรมศุลกากรและกรมโรงงานอุตสาหกรรม (Big Data) เพื่อทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลและนำมาวิเคราะห์บริหารความเสี่ยง (Risk Management) (๒) กรมศุลกากรจะนำระบบควบคุมทางศุลกากร โดยใช้ระบบเอกซ์เรย์เข้ามาตรวจสอบตู้สินค้าทุกตู้ ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรและเจ้าหน้าที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม จะทำงานร่วมกันโดยจัดทำเปิดตรวจตู้สินค้าดังกล่าว ซึ่งหากท่าเรือหรือที่มีการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าเศษอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกในปริมาณมาก กรมโรงงานอุตสาหกรรมจะจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปประจำ ณ ท่าเรือหรือที่ดังกล่าว (Contact Person/Contact Point) ได้แก่ สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบัง เป็นต้น (๓) เมื่อพบการกระทำความผิดจะทำการผลักดันสินค้าเศษอิเล็กทรอนิกส์และเศษพลาสติกออกไปและให้ผู้นำเข้ารับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด (๔) ทำการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) สำหรับบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตในการนำเข้า เมื่อผ่านพิธีการศุลกากรตรวจปล่อยของออกจากอารักขาของศุลกากรแล้ว กรมศุลกากรจะทำการแจ้งไปยังกรมโรงงานอุตสาหกรรมให้ไปทำการตรวจสอบ ณ โรงงานต่อไป (๕) ตั้งคณะทำงานร่วมกันระหว่างกรมศุลกากรและกรมโรงงานอุตสาหกรรมในประเด็นข้อกฎหมาย เพื่อกำหนดมาตรการอุดช่องโหว่ ในการนำเข้าส่งออก และกำหนดมาตรการเพิ่มโทษในกรณีที่มีการกระทำความผิด และ (๖) กรณีบริษัทกระทำความผิดทางกรมศุลกากร จะส่งข้อมูลให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อยกเลิกใบอนุญาตต่อไป (กรมศุลกากร, ๒๕๖๑)

๓.๑) ความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องแผนฯ

ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ แผนจัดการฯ ได้ระบุวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ชุมชน โดยมีตัวชี้วัดของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ มีความสอดคล้องในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกันบำบัด และฟื้นฟู กลยุทธ์ที่ ๒.๑ การป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และของเสียอันตราย โดยมีโครงการเร่งด่วนภายใต้แผนฯ จำนวน ๓ โครงการ ได้แก่ โครงการผลักดันร่างกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โครงการศึกษาแนวทางการกำหนดเขตพื้นที่ การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และการนำกลับมาใช้ โครงการสนับสนุน

งานวิจัยการนำซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์กลับมารีไซเคิลไปเป็นวัตถุดิบต้นกำเนิด การดำเนินการที่เกี่ยวข้องในระยะครึ่งแผน โดยมีกิจกรรมหลักและความก้าวหน้าการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

- โครงการผลักดันร่างกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายการจัดการซากฯ โดยเฉพาะ มีเพียงกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับโดยอนุโลม เช่น ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ประกาศกระทรวงพาณิชย์ ประกาศกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งยังไม่ครอบคลุมและไม่ตรงวัตถุประสงค์การดำเนินงาน พ.ศ.๒๕๖๑ รัฐบาลได้เพิ่มความเข้มงวดในการพิจารณาใบอนุญาตการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์ฯ โดยกำหนดเงินประกันความเสียหาย โดยให้กรมศุลกากรตรวจเข้มตู้คอนเทนเนอร์ รวมถึงมีการชะลอการออกใบอนุญาตนำเข้าขยะใหม่ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๖๑
- โครงการศึกษาแนวทางการกำหนดเขตพื้นที่ การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และการนำกลับมาใช้ มีรายงานและการศึกษาวิจัยที่ภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน การศึกษาโดยบุคคลที่ได้ทำการศึกษาที่เกี่ยวข้องทั้งในลักษณะบทความและการศึกษาวิจัยแนวทางสำคัญ อาทิ ขยะอิเล็กทรอนิกส์: ขยะพิษมหันตภัยร้ายจากเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๑) การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๖๐) พบว่ามีผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง แต่การนำกลับมาใช้ประโยชน์ยังไม่ปรากฏเด่นชัด ด้วยอาจได้รับอันตรายจากสารเคมีที่ปนเปื้อนในขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านั้น รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมในบริเวณใกล้เคียงได้ หากไม่มีกระบวนการที่ดีพอ
- โครงการสนับสนุนงานวิจัยการนำซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กลับมารีไซเคิลไปเป็นวัตถุดิบต้นกำเนิด มีการศึกษาวิจัยของภาครัฐ สถาบันการศึกษา การนำซากฯ ไปเป็นวัตถุดิบต้นกำเนิด อาทิ การศึกษาศักยภาพเชิงพื้นที่ในการบริหารจัดการกากขยะแผงเซลล์แสงอาทิตย์ในประเทศไทย (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, ๒๕๖๑) การใช้ประโยชน์จากซากแผงวงจรอิเล็กทรอนิกส์ (ส่วนอลูมิเนียม) และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑) เป็นต้น

ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในภาคตะวันออก เฉียงเหนือเป็นโครงการเร่งด่วน (Flagship Project) และเป็นประเด็นที่มีความสำคัญระดับพื้นที่ที่ควรได้รับการแก้ไขและผลักดันในระดับนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม มีความสอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย รวมถึงแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนฯ ซึ่งมีความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- แนวทางการปฏิบัติที่ ๒.๑.๔.๑๐ สนับสนุนร้านรับซื้อของเก่า และมีการคัดแยกขยะ ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ และประกอบกิจการที่ไม่ก่อผลกระทบต่อสุขอนามัย

ขอคนงาน สิ่งแวดล้อม หรือชุมชนข้างเคียง และได้รับการตรวจสอบและติดตามอย่างสม่ำเสมอ พ.ศ. ๒๕๕๙ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ เทศบาลนครทุกแห่ง กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ได้มีระบบการคัดแยกและเก็บรวบรวมซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จำนวน ๑๐ ประเภท คือ (๑) โทรทัศน์ (๒) ตู้เย็น (๓) เครื่องปรับอากาศ (๔) คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (๕) โทรศัพท์ (๖) หลอดฟลูออเรสเซนต์ (๗) กล้องถ่ายภาพ/วิดีโอ (๘) เครื่องพิมพ์และเครื่องโทรสาร (๙) อุปกรณ์เล่นภาพ/เสียงขนาดพกพา และ (๑๐) แบตเตอรี่แห้ง รวมทั้งส่งเสริมให้มีโรงงานคัดแยกและรีไซเคิลซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และในพ.ศ. ๒๕๖๐ กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินโครงการร้านรับซื้อของเก่าสีเขียว พร้อมสนับสนุนจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการของเสียอันตรายชุมชน

- แนวทางการปฏิบัติที่ ๒.๑.๔.๑๑ ให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้า สนับสนุนผู้ประกอบการที่มีการคัดแยกซากผลิตภัณฑ์ ซากบรรจุภัณฑ์ และของเสียอันตรายชุมชนให้มีการจัดการที่ถูกต้องวิธี ไม่เป็นอันตรายต่อสุขอนามัยของผู้คัดแยก และไม่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งเป็นการนำทรัพยากรกลับมาใช้ได้อย่างคุ้มค่า โดยใน พ.ศ. ๒๕๖๐ กรมควบคุมมลพิษ การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงการอบรม การลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะและการกำจัดขยะอย่างถูกวิธี อบรมให้ความรู้การจัดการขยะและของเสียอันตราย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อบรมให้ความรู้กับชาวบ้านในเรื่องขยะอันตรายและวิธีการบริหารจัดการรวมทั้งการป้องกันอันตราย นอกจากนี้ยังช่วยในเรื่องการสื่อสารและรณรงค์ชาวบ้านในการป้องกันตนเอง กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย จัดทำคู่มือประชาชน “ขยะอิเล็กทรอนิกส์...ของเสียที่มาพร้อมเทคโนโลยี” และภาคเอกชน เปิดอบรมการเปิดร้านรับซื้อของเก่า รวมไปถึงการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี
- แนวทางการปฏิบัติที่ ๒.๑.๔.๑๒ เพิ่มความรับผิดชอบให้แก่ผู้ผลิต (Extended Producer Responsibility) ในการจัดการซากผลิตภัณฑ์อย่างเป็นระบบครบวงจร ตั้งแต่การออกแบบผลิตภัณฑ์ การผลิตผลิตภัณฑ์การรวบรวมซากผลิตภัณฑ์ การจัดสถานที่จัดเก็บ การขนส่งจนถึงการจัดการอย่างถูกต้อง เหมาะสม ปลอดภัย และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าตลอดวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงอุตสาหกรรม และภาคเอกชน ร่วมกันดำเนินโครงการสนับสนุนการเรียกคืนซากแบตเตอรี่และโทรศัพท์มือถือโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ จัดระบบคัดแยก รวบรวม และกำจัด สร้างกลไกเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์ และส่งเสริมเทคโนโลยีสะอาดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้ง “จุดรวมขยะอันตรายจากชุมชน”

- แนวทางการปฏิบัติที่ ๒.๑.๔.๑๓ ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่มีหลากหลายประเภท และมีการจัดการที่สลับซับซ้อนแตกต่างกัน ให้ถูกวิธีและไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ กรมควบคุมมลพิษ ได้ดำเนินการศึกษาและจัดทำโครงการศึกษาเพื่อจัดตั้งศูนย์กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชน คู่มือการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์และจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เชิงบูรณาการ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ และกรุงเทพมหานคร นำซากผลิตภัณฑ์ฯ ที่รวบรวมได้ไปบำบัดกำจัดอย่างถูกต้อง อีกทั้งกรุงเทพมหานคร โดยสำนักสิ่งแวดล้อมได้จัดทำคู่มือ “การคัดแยกขยะอันตรายสำหรับเยาวชน” และภาคเอกชน ได้ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์เพื่อการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้ผลิตมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการที่ถูกวิธี เพื่อให้เกิดการจัดการที่ยั่งยืน รวมทั้งผลักดันให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนจากประเทศผู้ผลิต
- แนวทางการปฏิบัติที่ ๒.๑.๔.๑๔ พัฒนาและปรับปรุงให้มีระบบการจัดการของเสียอันตรายชุมชน และมีการออกมาตรการป้องกันและควบคุมสินค้าที่มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน รวมถึงผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีอายุการใช้งานสั้นและเกิดมลพิษเข้ามาจำหน่ายและใช้งานภายในประเทศ กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายโดยกำหนดให้ขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติและมีการประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้ ๔ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงพลังงาน รวมทั้งภาคเอกชน และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ กรมควบคุมโรค ก็ได้ดำเนินโครงการพัฒนาความร่วมมือเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพจากการคัดแยกและรีไซเคิล ขยะอิเล็กทรอนิกส์ นำร่องในพื้นที่เสี่ยงสูง ๓ จังหวัด ได้แก่ บุรีรัมย์ กาฬสินธุ์ และอุบลราชธานี

๔) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก

๔.๑) สถานการณ์และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ทรัพยากรน้ำ จากข้อมูลกรมอุตุวิทยา ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีปริมาณฝนสะสมรายปี ๑,๖๖๐.๙ มิลลิเมตร สูงกว่าค่าปกติ คิดเป็นร้อยละ ๕.๐ แต่น้อยกว่าปริมาณฝนสะสมรายปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีจำนวน ๒,๐๑๗.๑ มิลลิเมตร สำหรับปริมาณน้ำท่าทั้ง ๒๕ ลุ่มน้ำของประเทศไทยจากข้อมูลของกรมชลประทาน ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปริมาณเฉลี่ยทั้งปี ๒๑๓,๔๒๓ ล้านลูกบาศก์เมตร ลดลงเล็กน้อยจาก พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่มีปริมาณ ๒๑๓,๔๔๗ ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนปริมาตรน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาด

กลาง ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า มีปริมาตร ๔๗,๔๑๑ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๖๒ ของปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ มีปริมาตรน้ำใช้การได้ ๒๓,๔๙๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๓๑ มากกว่า พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีปริมาตรน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง ๔๑,๐๓๖ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๕๕ มีปริมาตรน้ำใช้การได้ ๑๖,๒๑๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๒๒ ในส่วนของทรัพยากรน้ำบาดาล พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปริมาณการใช้น้ำบาดาลสำหรับบ่อเอกชนที่มาขออนุญาตใช้ทั้งสิ้น ๔,๖๔๙,๓๔๘ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน เมื่อแยกตามประเภทการใช้น้ำ พบว่าภาคธุรกิจมีปริมาณการใช้น้ำบาดาลมากที่สุด ๒,๗๕๓,๒๖๑ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน รองลงมาเป็นการใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตร ๙๖๙,๖๖๙ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และการใช้น้ำบาดาลเพื่อการอุปโภคบริโภค ๙๒๖,๔๑๗ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ตามลำดับ สำหรับความต้องการใช้น้ำ ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยมีความต้องการใช้น้ำอยู่ที่ประมาณ ๑๕๑,๗๔๕ ล้านลูกบาศก์เมตร รองลงมาเป็นความต้องการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ๑๑๓,๙๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๕ ของความต้องการน้ำทั้งหมด ความต้องการใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศประมาณ ๒๗,๐๙๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๑๘ ของความต้องการน้ำทั้งหมด ตามลำดับ

หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการจัดทำพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้สอดคล้องกันในทุกมิติ อย่างสมดุลและยั่งยืน จัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เพื่อปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๑๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙) มีการรับมือต่อปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง โดยการดำเนินการอนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำ และระบายน้ำ จัดทำระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) สำหรับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย-ดินถล่ม ในพื้นที่ลาดชัน และพื้นที่ราบเชิงเขา โดยมีการจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวัง วิเคราะห์สถานการณ์จากข้อมูลที่ตรวจวัด และแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้ทราบก่อนเหตุการณ์ พัฒนาระบบการกระจายน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าถึงประชาชนในพื้นที่

การดำเนินงาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินการจัดทำกฎหมาย นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้แก่ **สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ** จัดทำพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อบูรณาการการจัดสรร การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และสิทธิในน้ำ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารทรัพยากรน้ำให้มีความประสานสอดคล้องกันในทุกมิติอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งวางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑, ๒๕๖๑) จัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เพื่อปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๑๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙) โดยการประเมินและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานบางด้านให้เหมาะสม มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมันคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน อนุรักษ์ พื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน ภายใต้การ

พัฒนาอย่างสมดุล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ, ๒๕๖๒) ด้านการรับมือต่อปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง มีการดำเนินการ อนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำ และบริหารจัดการน้ำ เป็นการปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ประเพณีหนอง บึง แม่น้ำ คูคลอง หรือชื่ออื่นที่มีลักษณะเดียวกัน ซึ่งการดำเนินการจะแบ่งพื้นที่ดำเนินการฟื้นฟูและพื้นที่อนุรักษ์ โดยมีองค์ประกอบ เช่น การขุดลอก การกำจัดวัชพืช การป้องกันการกัดเซาะ และอาคารควบคุม เป็นต้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักน้ำ ระบายน้ำ พร้อมทั้งเป็นแหล่งน้ำต้นทุนเพื่อการบริโภค อุปโภค การเกษตร และรักษาระบบนิเวศ สามารถแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาความเดือดร้อนด้านน้ำให้แก่ประชาชน รวมถึงการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยแล้ง และเป็นแนวป้องกันการบุกรุกพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ โดยมีแนวทางในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ สอดคล้องระดับลุ่มน้ำและระดับท้องถิ่น ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสีย และสนับสนุนให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำอย่างยั่งยืน (กรมทรัพยากรน้ำ, ๒๕๖๒) การจัดทำระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) สำหรับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย-ดินถล่ม ในพื้นที่ลาดชันและพื้นที่ราบเชิงเขา โดยพัฒนากลไกในการติดตามสถานการณ์ เฝ้าระวังและเตือนภัยที่เกิดจากน้ำหลาก ประกอบด้วย การติดตั้งสถานีตรวจวัดข้อมูลปริมาณน้ำฝน และระดับน้ำในพื้นที่หมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยสูงต่อการเกิดน้ำหลาก-ดินถล่ม และระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่เหมาะสมกับพื้นที่เสี่ยงภัย ซึ่งจะส่งข้อมูลที่ตรวจวัดได้มายังห้องปฏิบัติการเฝ้าระวังและเตือนภัยน้ำหลาก-ดินถล่มตามเวลาจริงตลอด ๒๔ ชั่วโมง โดยมีการจัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวัง และวิเคราะห์สถานการณ์น้ำจากข้อมูลที่ตรวจวัดได้ ซึ่งสามารถแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าให้ประชาชนทราบก่อนเหตุการณ์ โดยกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้า จำนวน ๑,๕๔๖ สถานี ซึ่งการดูแลบำรุงรักษาให้มีความพร้อมในการใช้งาน โดยการตรวจสอบการทำงาน ซ่อมบำรุงรักษาระบบ และการเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ระบบมีความพร้อมสามารถบริหารจัดการน้ำ เฝ้าระวังและเตือนภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมทรัพยากรน้ำ, ๒๕๖๒) กรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินการอนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำ และบริหารจัดการน้ำ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๖ สำหรับเป็นแหล่งน้ำต้นทุน และเพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง จำนวน ๑๗,๕๔๑ แห่งทั่วประเทศ โดยมีความจุเก็บกักน้ำรวม ๒,๒๖๘ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งแหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้จะเก็บกักในพื้นที่ลุ่มต่ำ ประชาชนไม่สามารถนำน้ำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงและไม่เต็มประสิทธิภาพของแหล่งน้ำที่มีอยู่ ดังนั้น นโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลที่ต้องการช่วยเหลือประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งต้องแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ โดยการพัฒนาระบบการกระจายน้ำ เพื่อนำน้ำเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ จึงได้มีโครงการพัฒนาระบบกระจายน้ำ เพื่อนำน้ำจากแหล่งน้ำ ประเพณีหนอง บึง และทางน้ำ ที่ได้ดำเนินการปรับปรุง พื้นฟูแล้ว หรือแหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ ที่มีศักยภาพมาใช้ในการส่งเสริมภาคการเกษตรครัวเรือน (พืชเศรษฐกิจ) และดำรงชีวิตของประชาชนในช่วงฤดูแล้ง (กรมทรัพยากรน้ำ, ๒๕๖๒)

๔.๒) ความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับแผนจัดการฯ

การจัดการทรัพยากรน้ำ เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ และมีการผลักดันในระดับนโยบาย โดยแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่

ภาคตะวันออก ถือเป็นประเด็นหลักสำคัญที่ภาครัฐให้ความสำคัญ เพราะเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการผลิต และใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน และเมื่อมีโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จึงมีความจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบ สมดุลต่อการพัฒนา เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคการเกษตร และภาคครัวเรือน รวมถึงการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่มีนโยบายการประหยัดน้ำและอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำน้อย หรือระบบบำบัดน้ำเสียด้วยระบบบำบัดที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก มีความสำคัญในระดับพื้นที่เนื่องจากมีปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรม ปัญหารุกล้ำของน้ำเค็ม รวมถึงความต้องการใช้น้ำในปี ๒๕๗๕ ในโครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) การบริหารจัดการน้ำมีการดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๙ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลระยะ ๒๐ ปี และการบริหารจัดการน้ำและแนวทางการพัฒนาเพื่อรองรับระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ของกรมชลประทาน รวมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล การประสานส่วนภูมิภาค บริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก เป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่และภูมิภาค มีความสอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม แผนงานที่ ๑.๑.๒ ทรัพยากรน้ำ ๑.๒.๑ การมีส่วนร่วมในการจัดการ รวมถึงแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนฯ ซึ่งมีความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- แนวทางการปฏิบัติที่ ๑.๑.๒.๑ อนุรักษ์ พื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อให้เป็นแหล่งกักเก็บน้ำได้เต็มศักยภาพในการรองรับปริมาณน้ำ ชะลอน้ำ และลดปริมาณช่วงน้ำหลาก รวมถึงเป็นแหล่งน้ำของชุมชนไว้ใช้ประโยชน์ในฤดูแล้ง และบรรเทาอุทกภัยในฤดูฝน ปี ๒๕๖๒ กรมทรัพยากรน้ำ ได้การดำเนินการอนุรักษ์ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำ และบริหารจัดการน้ำ เป็นการปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติทุกประเภท ทส. เปิดจุดบริการน้ำบาดาล ๘๙ แห่ง ทั่วประเทศหนุนโครงการ “ราษฎร์ รัฐ ร่วมใจช่วยภัยแล้ง” แก้ปัญหาขาดแคลนน้ำการเกษตรครัวเรือน (พืชเศรษฐกิจ) และดำรงชีวิตของประชาชนในช่วงฤดูแล้ง พร้อมเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ ปรับปรุงสิ่งกีดขวางทางน้ำ ๕๖๒ แห่ง ลำน้ำธรรมชาติ ๑,๒๓๔ แห่ง ระยะทาง ๕,๕๑๑ กม. ป้องกันอุทกภัยในพื้นที่ชุมชนเมือง ๗๖๔ แห่ง พื้นที่รับประโยชน์ ๑.๗ ล้านไร่ ผังน้ำ ๒๕ ลุ่มน้ำ บรรเทาอุทกภัยเชิงพื้นที่อย่างเป็นระบบ
- แนวทางการปฏิบัติที่ ๑.๑.๒.๒ พื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม และลำน้ำที่ตื้นเขิน โดยปรับปรุงทางระบายน้ำ และขจัดสิ่งกีดขวางที่ค้ำน้ำถึงผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ปี ๒๕๖๒ กรมทรัพยากรน้ำ ได้เร่งให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้เสีย และสนับสนุนให้ประชาชนใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการ

จะแบ่งพื้นที่ดำเนินการฟื้นฟูและพื้นที่อนุรักษ์ เช่น การขุดลอก การกำจัดวัชพืช การป้องกัน การกัดเซาะ และอาคารควบคุม เป็นต้น

- แนวทางการปฏิบัติที่ ๑.๑.๒.๓ สำรวจพื้นที่กักเก็บน้ำผิวดินที่มีศักยภาพและเหมาะสม
กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ศึกษาโครงการจัดทำแผนบูรณาการน้ำบาดาลกับน้ำผิวดินทั่วประเทศในปี ๒๕๖๑
- แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๒.๔ พัฒนาแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้ง ๒๕ กลุ่มน้ำ
แบบบูรณาการและเป็นระบบ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน และเป็นไป
ตามหลักธรรมาภิบาล ปี ๒๕๖๒ สททช. กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้ทุกหมู่บ้านมีน้ำสะอาดอุปโภค บริโภค น้ำเพื่อการผลิตมั่นคง ความเสียหายจากอุทกภัยลดลง คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน อนุรักษ์ พื้นฟูพื้นที่ป่าต้น น้ำที่เสื่อมโทรม บริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน
- แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๒.๕ เร่งรัดผลักดันให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ
สททช. ได้จัดเตรียมความพร้อมในการนำกฎหมายลูกต่าง ๆ อาทิ การกำหนดพื้นที่ลุ่มน้ำและ การอนุญาตการใช้น้ำมาบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๒.๖ เร่งผลักดันให้มีการศึกษา สำรวจ ประเมินศักยภาพ พัฒนา
อนุรักษ์ พื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาล กรมทรัพยากรน้ำ ดำเนินโครงการ
สำรวจและศึกษาค่าพื้นฐานโลหะหนักในน้ำบาดาล วางเครือข่ายสังเกตการณ์น้ำบาดาลเพื่อ
ติดตามสถานการณ์น้ำบาดาลเป้าหมาย ๑ แห่ง โครงการจัดเก็บข้อมูลเพื่อประเมินมูลค่าเพื่อ
เพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคม จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำบาดาล เพื่อการเกษตรในพื้นที่
ประสบภัยแล้ง
- แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๒.๗ สนับสนุนระบบผันน้ำ ระบบเชื่อมโยงแหล่งน้ำภายใน
ระหว่างลุ่มน้ำ และระหว่างประเทศ โดยมีการดำเนินการประเมินความมั่นคงด้านน้ำภายใต้
กรอบ AWDO ซึ่งเป็นกรอบระดับนานาชาติที่ไทยนำมาประยุกต์ใช้ หรือเรื่องการประหยัดน้ำ
- แนวทางการปฏิบัติที่ ๑.๑.๒.๘ พัฒนาระบบการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้น้ำจากผู้ใช้น้ำ
เพื่อรองรับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ สททช. ได้ดำเนินการศึกษาและรับฟังความคิดเห็น
เกี่ยวกับการเก็บค่าน้ำของชลประทานและการจัดเก็บค่าน้ำบาดาล เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม
แก่ทุกฝ่ายมากที่สุด ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการ
- แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๒.๙ สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการใช้ทรัพยากรน้ำ
ดำเนินการเสริมและสนับสนุนให้ภาคประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำ ส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจการประหยัดน้ำทุกภาคส่วน รวมทั้ง
การพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำอุปโภคบริโภค ให้เกิดการ
สูญเสียน้ำระหว่างทางไปไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๓๑

- แนวทางการปฏิบัติ ๑.๑.๒.๑๐ สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้น้ำของประชากรในลุ่มน้ำให้เป็นมาตรฐานเดียวกันปัจจุบัน สททช. ดำเนินการศึกษา SEA ใน ๕ ลุ่มน้ำสำคัญ ได้แก่ สะแกกรัง ปราจีนบุรี-บางปะกง ภาคใต้ฝั่งตะวันออก ชี มูล การวิจัยเชิงปฏิบัติการ spearhead project หรือโครงการวิจัยเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการน้ำ รวมถึงการเทคโนโลยี ๕G เข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเรื่องน้ำ ภายใต้กรอบ Asian Water Development Outlook (AWDO) ๒๐๑๖

๕) การจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

๕.๑) สถานการณ์และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

การกัดเซาะชายฝั่ง คือการที่ชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะจากการกระทำของคลื่นและลมในทะเล ทำให้ชายฝั่งร่นถอยแนวเข้าไปในแผ่นดิน เป็นปัญหาที่ส่งผลให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สินของประชาชนและของทางราชการ ทำให้เสียทัศนียภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อธุรกิจการท่องเที่ยว อีกทั้งยังทำให้เกิดความเสียหายด้านทรัพยากรชายฝั่งและสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยมีความยาวชายฝั่งประมาณ ๓,๑๕๑.๑๓ กิโลเมตร ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่า มีพื้นที่ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ประมาณ ๗๐๔.๔๔ กิโลเมตร ซึ่งแบ่งออกเป็น พื้นที่กัดเซาะชายฝั่งที่มีการดำเนินการแก้ไขแล้ว ๕๕๘.๗๑ กิโลเมตร และพื้นที่กัดเซาะที่ยังไม่ดำเนินการแก้ไข ๑๔๕.๗๓ กิโลเมตร โดยแบ่งออกเป็น พื้นที่กัดเซาะรุนแรง ๔๒.๑๗ กิโลเมตร พื้นที่กัดเซาะปานกลาง ๗.๖๔ กิโลเมตร และพื้นที่กัดเซาะน้อย ๙๕.๙๒ กิโลเมตร ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาอีก ๑๔๕.๗๓ กิโลเมตร จาก ๑๕๔.๐๘ กิโลเมตร ซึ่งลดลงเป็นระยะทางกว่า ๘.๓๕ กิโลเมตร ทั้งนี้ส่วนใหญ่พื้นที่แนวชายฝั่งมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ยกเว้น จังหวัดตราด จันทบุรี และภาพรวมพื้นที่ฝั่งอันดามันที่มีพื้นที่แนวการกัดเซาะชายฝั่งเพิ่มขึ้นมาก (ตารางที่ ๒.๒๙) (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๕๖๑)

ตลอดแนวชายฝั่งทะเลของประเทศไทย มี ๒๓ จังหวัดที่อยู่ติดชายฝั่งทะเล ตั้งแต่ภาคตะวันออก อ่าวไทยตอนบน ภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งมีสภาพปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งที่รุนแรงแตกต่างกันไป โดยมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเล สาเหตุหลักเกิดจากปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น คลื่น ลม กระแสน้ำ น้ำขึ้นน้ำลง เป็นต้น ส่วนอีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การพัฒนาชายฝั่ง การทำลายป่าชายเลน เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลการกัดเซาะชายฝั่งรายจังหวัด พบว่า ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ มีจังหวัดที่ยังมีปัญหากัดเซาะชายฝั่งเด่นชัด ได้แก่ จังหวัดตราด จันทบุรี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี โดยมีระยะทางของชายฝั่งที่มีการกัดเซาะมากกว่า ๑๐ กิโลเมตร ในขณะที่จังหวัดระยอง สมุทรปราการ เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี นราธิวาส ระนอง และพังงา พบกัดเซาะชายฝั่งเป็นระยะทาง ๓-๙ กิโลเมตร จังหวัดที่มีการกัดเซาะชายฝั่งอยู่เล็กน้อย ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล มีระยะทางกัดเซาะชายฝั่งน้อย

กว่า ๒ กิโลเมตร ส่วนจังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม ชุมพร และกรุงเทพมหานคร ไม่พบการกัดเซาะชายฝั่ง เนื่องจากมีการแก้ไขปัญหาคอบคลุมทั้งพื้นที่ (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๕๖๐ข)

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงการกัดเซาะชายฝั่ง ใน พ.ศ. ๒๕๕๙ และ พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่า แนวโน้มของปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในภาพรวมลดลง ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งได้รับการแก้ไขเพิ่มมากขึ้น ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ คงเหลือพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหามาก ๑๔๕.๗๓ กิโลเมตร จาก ๑๕๔.๐๘ กิโลเมตร ลดลงเป็นระยะทางกว่า ๘.๓๕ กิโลเมตร โดยส่วนใหญ่พื้นที่แนวชายฝั่งมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ยกเว้น จังหวัดตราด จันทบุรี และภาพรวมในพื้นที่ฝั่งอันดามัน ที่มีพื้นที่แนวการกัดเซาะชายฝั่งเพิ่มขึ้นมาก (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ๒๕๖๒)

การดำเนินงาน ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖-๒๕๖๒ หน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดำเนินงานในพื้นที่ตามหน้าที่และความรับผิดชอบของ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ หน่วยงานภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมเจ้าท่า กรมทางหลวงชนบท เป็นต้น การดำเนินงานมีดังนี้

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการศึกษา จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนหลักและแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งรายพื้นที่ ครอบคลุมชายฝั่งทะเลทั่วประเทศ เพื่อจำแนกความรุนแรงและนำเสนอทางเลือกในการจัดการปัญหา การเสริมสร้างองค์ความรู้ให้หน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และประชาชนทั่วไป และเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการประสานและบูรณาการการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง และได้ดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่หาดโคลนด้วยวิธีการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่น ตลอดจนปัจจุบันได้ดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งกำหนดให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเสนอรายงานสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่ง วางนโยบายและแผนในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงการกัดเซาะชายฝั่ง และกำหนดเขตพื้นที่ที่ใช้นาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ให้ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ให้มีการอนุรักษ์ ดูแลทรัพยากร และติดตามตรวจสอบ เฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมชายฝั่ง

กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลทั่วประเทศด้วยการจัดทำโครงการศึกษา สำรวจ ออกแบบ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่โครงการเป็นหลักในการคัดเลือกรูปแบบของการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. ๒๕๕๓ ในการดูแล

รักษา และคุ้มครอง ป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์อื่นอันอยู่ในเขตอำเภอบางแห่งไม่ว่าเป็นโดยสภาพธรรมชาติโดยการใช้ร่วมกันของประชาชนโดยทางนิติกรรม หรือโดยผลของกฎหมาย เช่น ที่ชายตลิ่ง ที่ป่าช้าทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะ ที่เลี้ยงสัตว์ และที่สาธารณะประจำตำบลหรือหมู่บ้าน เป็นต้น จึงมีบทบาทในการก่อสร้างโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ เขื่อนหินทิ้ง และกำแพงป้องกันคลื่นริมชายหาด ซึ่งประสานหน่วยงานของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในพื้นที่ที่ดูแล เพื่อขอความร่วมมือด้านข้อมูล คำแนะนำปรึกษาและการสนับสนุนด้านอื่น ๆ ตามความจำเป็น โดยเฉพาะเทคนิคที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ ซึ่งอาจจะเป็นเทคนิคเดียวกันหรือผสมผสานหลายเทคนิคเข้าด้วยกันก็ได้ การรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับท้องถิ่น กลุ่มอนุรักษ์ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง รวมทั้งในระดับเครือข่ายในพื้นที่ใกล้เคียง

กรมเจ้าท่า เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการกำกับดูแล การส่งเสริม การพัฒนาระบบการขนส่งและการพาณิชย์นาวี จึงมีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งด้วยการจัดทำโครงการศึกษา สำรวจ ออกแบบ และดำเนินการก่อสร้างโครงสร้างทางวิศวกรรม ได้แก่ การสร้างเขื่อนกันคลื่นนอกชายฝั่ง รอดักทราย เขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเลกำแพงป้องกันคลื่นริมชายหาดและการฟื้นฟูชายหาดโดยการเติมทราย

กรมทางหลวงชนบท แม้เป็นหน่วยงานที่ไม่ได้มีการดำเนินงานโดยตรงในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง แต่ได้มีบทบาทในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เพื่อลดผลกระทบและความเสียหายต่อที่ดินและทรัพย์สินของหน่วยงานตนเองดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สร้างกำแพงป้องกันคลื่นริมชายหาด สร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งริมทะเล เป็นต้น

๕.๒) ความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับแผนฯ

ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ และมีการผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Project) เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยปัจจุบันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เป็นที่ยอมรับว่าต้องมีการเฝ้าระวังอย่างเร่งด่วนเนื่องจากมีผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ชายฝั่งกว่า ๑๒ ล้านคน และพื้นที่ชายฝั่งยังมีปัญหาความรุนแรงของสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดลมมรสุม และพายุที่รุนแรงมากขึ้นทุกปี ทำให้คลื่นลมทะเลแปรปรวนขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชายฝั่งทะเลของไทย หลายพื้นที่เกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลรุนแรงในจังหวัดชายฝั่งทะเล ๒๓ จังหวัด หรือร้อยละ ๒๖ ของพื้นที่ชายฝั่งทะเล และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหลายด้าน ซึ่งกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสังคมไทย

ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ในแผนจัดการฯ ระบุวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างเป็นระบบ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีตัวชี้วัดที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางและมาตรการ หรือมีโครงสร้างที่เหมาะสม มีความสอดคล้องยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม กลยุทธ์ที่ ๑.๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แผนงานที่ ๑.๑.๔ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กำหนดเป็น

โครงการเร่งด่วนในการจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ประกอบด้วย ๕ โครงการ คือ ๑) โครงการ ศึกษาและจัดระบบกลุ่มหาด (Littoral Cell) ๒) โครงการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่ส่งผลกระทบทางลบต่อ ระบบนิเวศชายฝั่ง ๓) โครงการพัฒนากฎหมายควบคุมก่อสร้างชายฝั่งทะเล ๔) โครงการศึกษาวิจัยด้านสมุทรศาสตร์ และ ๕) โครงการศึกษาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่ง โดยมีผลสรุปผลการดำเนินกิจกรรมและความก้าวหน้าที่เกี่ยวข้องกับแผนฯ ดังนี้

- โครงการศึกษาและจัดระบบกลุ่มหาด (Littoral Cell) มี ๒ กิจกรรมย่อย ได้แก่ ศึกษาการจัดทำระบบ Littoral Cell ในฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน และศึกษาแนวทางและจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเล ทช. ได้ดำเนินการศึกษาการจัดทำระบบ Littoral Cell ในระบบกลุ่มหาดพื้นที่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนล่างเช่น จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกำหนดแนวถอยร่น ติดตาม ตรวจสอบผลกระทบของโครงสร้างต่อการกัดเซาะ ชายฝั่ง หากก่อให้เกิดผลกระทบให้ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบ โครงสร้าง/รื้อถอนโครงสร้าง ห้ามดำเนินการก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำเกินเส้นแนวชายฝั่งยกเว้นโครงสร้างที่ได้ออกแบบให้กระแสน้ำชายฝั่งพัดพาตะกอนชายฝั่งผ่านไปได้
- โครงการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่ส่งผลกระทบทางลบต่อระบบนิเวศชายฝั่ง สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลน ดำเนินปฏิบัติการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างบุกรุกป่าชายเลนพื้นที่ พร้อมปรับสภาพพื้นที่และปลูกฟื้นฟูป่าชายเลนในพื้นที่ ตามนโยบายและแผนงานการทวงคืนผืนป่าในความรับผิดชอบของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและในพื้นที่ชายฝั่งทะเล
- โครงการพัฒนากฎหมายควบคุมก่อสร้างชายฝั่งทะเล ทช. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ชายฝั่งและจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อทะเล ผลกระทบจากสิ่งปลูกสร้างและพื้นที่โดยรอบ กำหนดมาตรการระยะถอยร่นในพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยห้ามมิให้มีการอนุญาตให้มีการพัฒนาอย่างถาวรทุกประเภท หรืออาจกำหนดให้เป็นพื้นที่ควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือโครงพื้นฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณพื้นที่ชายหาดหรือหาด (Beach or Shore) และหาดส่วนหลัง (Backshore) ซึ่งเป็นลักษณะของชายฝั่งทะเลชนิดหนึ่งที่มีความอ่อนไหวและง่ายต่อการทำให้เกิดความเสียหายเป็นพิเศษ
- โครงการศึกษาวิจัยด้านสมุทรศาสตร์ ทช. ศึกษาวิจัยด้านคุณภาพตะกอนดินและสถานภาพระบบนิเวศแนวปะการังในภาพกว้าง โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนต่าง ๆ ในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น โครงการสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations (ASEAN) เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค โดย ทช. ร่วมเป็นคณะทำงานอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ และด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สกว. ประสานงานทุนพัฒนาศักยภาพในการทำงานวิจัยของอาจารย์รุ่นใหม่ด้านสมุทรศาสตร์

และ วช.ร่วมกับศูนย์พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสมุทรศาสตร์ฝ่ายวิชาการด้านโครงการสมุทรศาสตร์

- โครงการศึกษาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่ง ปี ๒๕๖๑ กรมเจ้าท่า มีการใช้งบประมาณป้องกันชายฝั่งทะเลถึง ๕๘๔ ล้านบาท และมีแผนจะใช้งบประมาณ ๔๗๘ ล้านบาท โดยมีความสำเร็จจากจำนวนโครงสร้างที่แล้วเสร็จในแต่ละปี กรมโยธาธิการและผังเมือง เน้นรูปแบบสร้างกำแพงกันคลื่นที่ประชิดชายฝั่งเป็นหลัก ปัจจุบันกรมเจ้าท่าได้ใช้แนวคิดไม่ใช้สิ่งก่อสร้างเพื่อป้องกันชายฝั่งและคำนึงถึงผลกระทบด้วยการนำมาตรการเติมทรายมาใช้มากขึ้น ทช. จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเพื่อพิจารณาร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่ง ความเหมาะสมและสำรวจออกแบบเชื่อมกันทรายและคลื่น การเสริมชายหาดสมิหลา จ.สงขลา แก้ไขปัญหาน้ำทะเลกัดเซาะชายฝั่ง กรมโยธาธิการและผังเมือง จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น เรื่องการออกแบบเชื่อมป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลบริเวณพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดสงขลา

นอกจากนี้ ปัญหากัดเซาะชายฝั่ง ยังมีความสอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนฯ ซึ่งมีความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- แนวทางการปฏิบัติที่ ๑.๑.๔.๙ กำหนดและจำแนกเขตพื้นที่ที่มีปัญหากัดเซาะชายฝั่งทะเล ตามระดับความรุนแรงและความเร่งด่วนของปัญหาหรือมีแนวโน้มที่เกิดปัญหาขึ้นในอนาคต เพื่อใช้กำหนดมาตรการการป้องกันและแก้ไขพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งให้เหมาะสมและประสิทธิภาพ รวมทั้งลดการก่อสร้างที่ส่งผลให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง พ.ศ.๒๕๖๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ในฐานะหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทย ได้ทำการสำรวจการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งและจัดทำแผนที่กัดเซาะชายฝั่งโดยประมวลจากข้อมูลผลการศึกษาในอดีต-ปัจจุบัน กับการแปลภาพถ่ายดาวเทียมที่มีระบบแสดงข้อมูลย้อนหลังบนโปรแกรม Google Earth รวมทั้งสำรวจภาคสนามในพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยรูปแบบ/วิธีการดำเนินการแก้ไขจะขึ้นอยู่กับสภาพทางกายภาพของชายฝั่งประกอบกับผลการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้นำแนวคิดการจัดการระบบกลุ่มหาด (Littoral cells) มาประยุกต์ใช้เพื่อการบริหารจัดการชายฝั่งอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกระทรวงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ร่วมดำเนินการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันศึกษาวิจัย โดยแบ่งพื้นที่ชายฝั่งทะเล ๒๓ จังหวัด ออกเป็น ๔ โซน ประกอบด้วย ๖๔ กลุ่มหาด และกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่งทะเล กรมเจ้าท่า ได้ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และสำรวจออกแบบโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณ จัดหาแหล่งทรายเพื่อเสริมชายหาดป้องกันการกัดเซาะบริเวณชายฝั่งภาคตะวันออก วางแผนแม่บทและสำรวจออกแบบเสริมทรายป้องกันการกัดเซาะฝั่ง ศึกษา

ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และสำรวจออกแบบโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ก่อสร้าง
เขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง กรมโยธาธิการและผังเมือง จัดทำโครงการออกแบบและ
ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลให้เหมาะสมในแต่ละ
พื้นที่ และสร้างกำแพงกันคลื่นที่ประชิดชายฝั่งเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไข
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการดำเนินงานศึกษาวิจัยระบบหาดและแนวทางแก้ไข
ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น การก่อสร้างโครงสร้าง
ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง

- แนวทางการปฏิบัติที่ ๑.๑.๔.๑๑ ปรับปรุงการออกแบบและมาตรฐานการก่อสร้างเขต
ชุมชนอุตสาหกรรมและโครงการพื้นที่ฐานบริเวณชายฝั่งทะเล โดยคำนึงถึงผลกระทบ
ของการเปลี่ยนแปลงทางสมุทรศาสตร์และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เมื่อ พ.ศ.๒๕๖๑
กระทรวงทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้นำมาตรการควบคุมทางกฎหมายและการใช้
ประโยชน์ที่ดินชายฝั่งให้เหมาะสม เช่น การกำหนดระยะร่นถอย (Setback) ให้เป็น
มาตรการเชิงนโยบายเพื่อเป็นการลดระดับความเสียหายของ สิ่งก่อสร้างบริเวณชายหาด มี
มาตรการการป้องกันและรักษาพื้นที่ชายฝั่งที่เหลืออยู่ และยังร่วมดำเนินการกับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัด ในการแก้ไขฟื้นฟูชายฝั่งทะเลที่ประสบปัญหาการกัด
เซาะและพังทลาย การสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม
ตลอดแนวชายฝั่งทะเล รวมทั้งสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอย่างเป็นระบบ

๔.๔.๒ การจัดประชุมชี้แจงเวทีภาคีเครือข่ายภูมิภาค

การประชุมชี้แจงภาคีเครือข่ายระดับภูมิภาค มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนจัดการฯ เครื่องมือและวิธีการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน และแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผลและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาอุปสรรค ปัจจัยความสำเร็จของการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ข้อเสนอแนะต่อนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามภายใต้แผนและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป

โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การนำเสนอความสำคัญของแผนจัดการฯ การติดตามประเมินผลแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน รวมถึงการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผลและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่อไป ในกรณีศึกษาโครงการเรือดำน้ำ (Flagship Project) และเป็นประเด็นที่มีความสำคัญระดับพื้นที่ที่ควรได้รับการแก้ไขและผลักดันในระดับนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม แสดงดังภาพที่ ๔-๔



ภาพที่ ๔-๒ การจัดประชุมชี้แจงเวทีเครือข่าย ๕ ภูมิภาค

ผู้เข้าร่วมการประชุมชี้แจงภาคีเครือข่ายระดับภูมิภาค มีผู้เข้าร่วมประชุมมาจากภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เครือข่ายภาคประชาชน และชุมชนท้องถิ่น รวมจำนวน ๒๒๖ คน แสดงดังภาคผนวก ก

วัตถุประสงค์และการเปิดการประชุม

การประชุมชี้แจงภาคีเครือข่ายระดับภูมิภาค ๕ แห่ง โดยในการประชุมชี้แจงภาคีเครือข่ายระดับภูมิภาคภาคใต้ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับเกียรติจากนายพุดผ่อง สุรพลักษ์ รองเลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นประธานกล่าวเปิดการประชุม การประชุมภาคีเครือข่ายระดับภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาการจัดการผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และการประชุมภาคีเครือข่ายระดับภูมิภาคภาคกลางและภาคตะวันตก ปัญหาขยะพลาสติกจากการบริโภคของสังคมเมือง กรุงเทพมหานคร ได้รับเกียรติจากนางอรรณพ ดนัยบุตร ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกล่าวเปิดการประชุม ส่วนการประชุมภาคีเครือข่ายระดับภูมิภาคภาคตะวันออก จังหวัดระยอง และการประชุมภาคีเครือข่ายระดับภูมิภาคภาคเหนือ ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับเกียรติจากนายเอกชัย ภาระนันท์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานติดตามประเมินผลนโยบายและแผน กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกล่าวเปิดการประชุม

สาระสำคัญในช่วงการเปิดการประชุม สรุปได้ว่าสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปัจจุบันคือ แผนจัดการฯ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สผ. ได้มอบหมายให้มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเป็นที่ปรึกษา ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในระยะครึ่งแผน และในการจัดประชุมครั้งนี้ ได้จัดให้มีการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผลและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่อไป ในกรณีศึกษาโครงการเรือธง (Flagship Project) และเป็นประเด็นที่มีความสำคัญระดับพื้นที่ที่ควรได้รับการแก้ไขและผลักดันในระดับนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กรณีศึกษาใน ๕ ประเด็น ได้แก่ ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ ปัญหาขยะพลาสติกจากการบริโภคของสังคมเมือง ปัญหาการจัดการผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและขยะอิเล็กทรอนิกส์ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก และปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

ภาคเหนือ: ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ และมีการผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Project) เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเผาในที่โล่งซึ่งยังคงเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ริมทาง ไฟป่า และในพื้นที่ชุมชน แม้ว่าที่ผ่านมา

ภาครัฐได้มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่องค์ความรู้และขอความร่วมมือจากประชาชนให้งดการเผา แต่ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ซึ่งกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสังคมไทย รวมถึงการแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามพรมแดนร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนตอนบนอีกด้วย

ภาคกลางและภาคตะวันตก: ปัญหาขยะพลาสติกจากการบริโภคของสังคมเมือง มีหลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหา เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและพฤติกรรมการบริโภคของประชาชน การขยายตัวของเมืองและธุรกิจการท่องเที่ยว รวมทั้งการนำพลาสติกมาใช้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทดแทนวัสดุอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะพลาสติกประเภทใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastic) ที่มีอายุการใช้งานสั้นและถูกทิ้งเป็นขยะในปริมาณและสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และระบบดิจิทัล ส่งผลให้มีการผลิตผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใหม่ มีสารเติมแต่งและไม่โครพลาสติก กลายเป็นขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อการระบายน้ำ ต่อสัตว์น้ำ และตกค้างในห่วงโซ่อาหาร ที่อาจส่งผลกระทบต่อคน ซึ่งยากต่อการจัดการ และยังส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศให้เกิดความเสื่อมโทรมในระยะยาว

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ปัญหาการจัดการผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ ควรมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน และมีการผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Project) เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็นของเสียอันตรายของชุมชน เนื่องจากปริมาณการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีสารอันตรายและโลหะหนักหลายชนิดเป็นส่วนประกอบ ซึ่งยังขาดระบบการจัดการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การจัดการซากผลิตภัณฑ์เหล่านี้โดยไม่ถูกวิธีจะก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และเกิดการปนเปื้อนของโลหะหนักในสภาพแวดล้อม โดยยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์อย่างครบวงจร ซึ่งกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

ภาคตะวันออก ประเด็นการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ และมีการผลักดันในระดับนโยบาย โดยแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ภาคตะวันออก ถือเป็นประเด็นหลักสำคัญที่ภาครัฐให้ความสำคัญ เพราะเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน การผลิต และใช้ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน และเมื่อมีโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จึงมีความจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบ สมดุลต่อการพัฒนา เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคการเกษตร และภาคครัวเรือน รวมถึงการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่มีนโยบายการประหยัดน้ำและอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำน้อย หรือระบบบำบัดน้ำเสียด้วยระบบบำบัดที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำน้ำกลับมาใช้ใหม่

ภาคใต้: ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ และมีการผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Project) เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยปัจจุบันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เป็นที่ยอมรับว่าต้องมีการเยียวยาอย่างเร่งด่วน เนื่องจากมีผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ชายฝั่งกว่า ๑๒ ล้านคน และพื้นที่ชายฝั่งยังมีปัญหาความรุนแรงของสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดลมมรสุม และพายุที่รุนแรงมากขึ้นทุกปี ทำให้คลื่นลมทะเลแปรปรวนขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชายฝั่งทะเลของไทย หลายพื้นที่เกิดปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลรุนแรงในจังหวัดชายฝั่งทะเล ๒๓ จังหวัด หรือร้อยละ ๒๖ ของพื้นที่ชายฝั่งทะเล และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหลายด้าน ซึ่งกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสังคมไทย

ความสำคัญของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔

ดร.ฉัตรชัย อินตะทา นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้นำเสนอสาระสำคัญของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ โดยกล่าวว่าแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นแผนภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีมาตราที่เกี่ยวข้อง คือ มาตรา ๓๕ และ ๓๖ เป็นแผนระยะกลาง ๕ ปี ปัจจุบันเป็นแผนจัดการฯ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ มีความเชื่อมโยงกับแผนในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ระดับกฎหมายระดับชาติ ระดับกระทรวง/กรม ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น

การจัดทำแผนจัดการฯ ได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการปรับปรุงแผนให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เป็นระยะ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงระดับโลก อาทิ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ๑๗ เป้าหมาย ข้อตกลงปารีส สังคมผู้สูงอายุ การขยายตัวของเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และแนวโน้มทางด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ สถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการติดตามการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา อีกทั้งได้น้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาเป็นกรอบในการดำเนินงาน

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ มีวิสัยทัศน์ คือ อนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมุ่งสู่การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มียุทธศาสตร์ ดังนี้ ๑) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม ๒) การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู ๓) การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน และ ๔) การสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยการทำงานตามยุทธศาสตร์ จะมีกลยุทธ์ตัวชี้วัด แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ

สำหรับกลไกในการขับเคลื่อนและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย สร้างความเข้าใจกับส่วนราชการทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง สร้างความร่วมมือกับผู้บริหารของหน่วยงานหลัก สร้างความเข้าใจให้กับประชาชนและภาคเอกชนได้รับทราบถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับการดำเนินการตาม ร่างแผนฯ ประสานงานกับสำนักงานงบประมาณเพื่อจัดทำงบประมาณรองรับและแหล่งงบประมาณอื่น ๆ สร้างฐานข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดเพื่อให้หน่วยงานรับผิดชอบนำไปดำเนินการติดตามและรายงานผลการปฏิบัติต่อผู้บริหารรายไตรมาส และรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

ดร.รัตมณี อ่องสกุล ผู้จัดการโครงการ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้นำเสนอข้อมูลและรายละเอียดการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) มีวัตถุประสงค์ เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ตามเป้าหมายของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) จัดทำฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ และฐานข้อมูลภาคีเครือข่าย และสร้างความเข้าใจในเรื่องแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด และแนวทางการปฏิบัติของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้กับภาคีเครือข่าย

การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) มีพื้นที่เป้าหมายในการติดตามประเมินผล ๕ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ประกอบด้วย

- ภาคีภาครัฐ ประกอบด้วย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สำนักงานจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล
- สถาบันการศึกษา ประกอบด้วย โรงเรียน และมหาวิทยาลัยในภูมิภาค
- ชุมชน/องค์กรเอกชน ประกอบด้วย เครือข่ายเฝ้าระวัง/เครือข่ายแก้ไขปัญหา
- ภาคเอกชน ประกอบด้วย หอการค้าจังหวัด บริษัทฯ

วิธีการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ ๑) การรวบรวมผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ คือ แบบรายงานแบ่งตามกลุ่มเป้าหมาย และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๒) การจัดเวทีเครือข่าย ๕ ภูมิภาค เพื่อนำเสนอแผนฯและเครื่องมือรายงานผล และการขับเคลื่อนแผนในแต่ละภูมิภาค โดยเฉพาะโครงการเร่งด่วน (Flagship Project) นำมาสู่

การปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานของแผนจัดการฯ ในระยะต่อไป และการจัดทำฐานข้อมูลผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ และฐานข้อมูลเครือข่าย โดยแบบรายงานจะแบ่งออกเป็น ๓ แบบหลัก เพื่อให้เหมาะสมสำหรับภาคีเครือข่ายแต่ละกลุ่ม

- **แบบรายงานสำหรับหน่วยงานรับผิดชอบตัวชี้วัด** เป็นแบบรายงานแบบเฉพาะเจาะจงหน่วยงาน เพื่อการติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ และการประเมินผลตามตัวชี้วัดเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบตัวชี้วัดนั้น ๆ
- **แบบรายงานสำหรับหน่วยงานส่วนกลางอื่น ๆ** ซึ่งมีทั้งหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนที่ไม่ได้รับผิดชอบตัวชี้วัด เน้นการดำเนินงานในระดับนโยบาย และการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ
- **แบบรายงานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม** ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชน จะเน้นการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติเป็นหลัก โดยจะเป็นแนวปฏิบัติที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในระดับนโยบาย เช่น การออกกฎหมาย กฎระเบียบ การจัดทำมาตรฐานของประเทศ การจัดทำฐานข้อมูลระดับประเทศ และการประสานความร่วมมือกับนานาชาติ เป็นต้น

สผ. โดยกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้พัฒนาระบบติดตามประเมินผลนโยบายและแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการนโยบายและแผน ให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว และสามารถบูรณาการกับนโยบายและแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ระบบฐานข้อมูลฯ ให้แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบและนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยการใช้งานระบบ มีการรองรับการทำงานบนหน้าจออุปกรณ์เครือข่ายได้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ PC , Notebook, Tablet และ Smart Phone ต่าง ๆ เป็นต้น และสามารถใช้งานผ่านทาง Web Browser ต่าง ๆ ได้ เช่น Chrome, Firefox และ Safari เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข้อมูลในระบบฐานข้อมูลฯ ประกอบด้วย

- (๑) **ข้อมูลนโยบายและแผน** เพื่อลิงค์ไปยังแผนงานที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น ๓ หมวดหมู่ คือ หมวดหมู่ ความหลากหลายทางชีวภาพ (แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔) หมวดหมู่ จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) หมวดหมู่ การพัฒนาที่ยั่งยืน SDGs (การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs))
- (๒) **ผลการดำเนินงาน** แสดงรายละเอียดผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ และรายงานการติดตามประเมินผลที่ผ่านมา โดยแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ทั้งหมด ได้แก่ เป้าหมาย ตัวชี้วัด มาตรการ แนวทางการปฏิบัติ แผนงาน/กิจกรรม ผลการดำเนินงานและ รายละเอียด

โครงการ โดยปรากฏผลการดำเนินงานแผนปฏิบัติการฯ รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report)
โครงการการ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔

- (๓) **หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** จะแสดงผลการดำเนินงาน (โครงการ) ของแต่ละหน่วยงานที่ได้ปฏิบัติตามแผนฯ และรายงานไว้ ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มประเภทหน่วยงาน เช่น หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษา โดยปรากฏผลการดำเนินงานแสดงรายการโครงการดำเนินการต่างๆ ในแต่ละปี
- (๔) **ติดต่อเรา** แสดงรายละเอียด แผนที่ตั้งและเบอร์โทรติดต่อ ของหน่วยงานรับผิดชอบแผนและระบบฐานข้อมูล ได้แก่ กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และกองยุทธศาสตร์และแผนงาน เป็นต้น
- (๕) **เข้าสู่ระบบ** แสดงการเข้าสู่ระบบ เพื่อกรอกข้อมูลในระบบติดตาม โดยใช้ชื่อและรหัสผ่านที่ถูกกำหนดไว้ และเข้าระบบหน้าแผนงานและนโยบาย **หมวดหมู่ จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)**

การแลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่

การแลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ ได้แก่ ครั้งที่ ๑ เวทีภาคีเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดกาฬสินธุ์ และครั้งที่ ๒ เวทีภาคีเครือข่ายภาคตะวันออก: การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก จังหวัดระยอง โดยมีนายทองจันทร์ หอมเนตร วิทยากรกระบวนการอาวุโส เป็นผู้ดำเนินการแลกเปลี่ยน และครั้งที่ ๓ เวทีภาคีเครือข่ายภาคเหนือ: ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ และครั้งที่ ๔ เวทีภาคีเครือข่ายภาคใต้: ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีนายธนพล เพชรมะลิ วิทยากรกระบวนการอาวุโส เป็นผู้ดำเนินการแลกเปลี่ยน และการประชุมครั้งที่ ๕ เวทีภาคีเครือข่ายภาคกลางและตะวันตก: ปัญหาขยะพลาสติกจากการบริโภคของสังคมเมือง กรุงเทพมหานคร มีนายทิสปาโมกข์ บุญส่งประสิทธิ์ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน เป็นผู้ดำเนินการแลกเปลี่ยน และพร้อมได้รับเกียรติจากผู้บริหาร ผู้แทนหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชน ร่วมเป็นวิทยากรในแต่ละพื้นที่ แสดงดังตารางที่ ๔-๙

ตารางที่ ๔-๙ การแลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ
ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่

ครั้งที่	วิทยากรร่วมการแลกเปลี่ยน
ครั้งที่ ๑ เวทีภาคีเครือข่ายภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ: ปัญหาการจัดการซาก ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดกาฬสินธุ์	นางสาวกุลชา ธนะขว้าง ผู้อำนวยการส่วนของเสียอันตราย กรมควบคุมมลพิษ นายแพทย์สกล สุขพรหม รองผู้อำนวยการฝ่ายการแพทย์ โรงพยาบาลพระนั่งเกล้า และผู้แทนสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล นายวิรุณภพ สุภาพ ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๐ ขอนแก่น นายอัศรพงษ์ เขียวแจ่ม ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดกาฬสินธุ์
ครั้งที่ ๒ เวทีภาคีเครือข่ายภาค ตะวันออก: การบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำกลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออก จังหวัด ระยอง	นายภูวดิต ภณณัฒิโชติ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักทรัพยากรน้ำภาค ๖ จันทบุรี นายศุภพรรค สาทิมาน ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการและบริหารลูกค้าบริษัทจัดการ และพัฒนาทรัพยากรน้ำ ภาคตะวันออก นายสุรินทร์ สิ้นรัตน์ ประธานเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดระยอง นายบุญยืน เลาหิทยะรัตน์ เลขาธิการหอการค้าจังหวัดระยอง
ครั้งที่ ๓ เวทีภาคีเครือข่าย ภาคเหนือ: ปัญหาหมอกควันใน ภาคเหนือ จังหวัด เชียงใหม่	นายสมคิด ปัญญาดี เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ และผู้แทนศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาหมอกควันและ ไฟป่า จังหวัดเชียงใหม่ ผศ.ดร.สมพร จันทระ หัวหน้าศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นางดวงใจ ดวงทิพย์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑
ครั้งที่ ๔ เวทีภาคีเครือข่ายภาคใต้: ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช	นางวิณา หนูยิ้ม ผู้อำนวยการส่วนบริหารพื้นที่ชายฝั่งและวิชาการ สำนักบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๖ (สงขลา) นายเปลื้อง รัตนฉวี ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช ผศ.จันทิรา รัตนรัตน์ รองคณบดีสำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นายประยุทธ์ ฐานะวัฒนา กำนันตำบลแหลมตะลุมพุก

ครั้งที่	วิทยากรร่วมการแลกเปลี่ยน
ครั้งที่ ๕	นายไชยา บุญชิต นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ กรมควบคุมมลพิษ
เวทีภาคีเครือข่ายภาคกลางและตะวันตก:	นางสาวเพชรดา อ้อชัยภูมิ ผู้อำนวยการกลุ่มรณรงค์ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กลุ่มรณรงค์กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ปัญหาขยะพลาสติกจาก การบริโภคของสังคมเมือง กรุงเทพมหานคร	นางสาววันทนา วุฒิying นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักงานจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร นายธนาชัย ปิยะศรีทอง ผู้แทนประธานคณะกรรมการพัฒนาและใช้ ประโยชน์จากพลาสติก Program Manager Circular Economy บริษัท เอสซีจี พลาสติกส์ จำกัด นายพีรธร เสนีย์วงศ์ ที่ปรึกษาศูนย์รีไซเคิลกลุ่มอาชีพชาเล้ง ชุมชนอ่อนนุช ๑๔ ไร่

วิทยากรส่วนใหญ่ ได้ร่วมนำเสนอแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมถึงให้มีการแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ เห็นว่าความก้าวหน้าการดำเนินโครงการและกิจกรรมตามแนวทางปฏิบัติได้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ชัดเจนในประเด็นการแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก ซึ่งทุกภาคส่วนให้ความสำคัญในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องหลากหลาย รวมถึงได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนในการฝึกกำลังรณรงค์ลดการใช้พลาสติก ส่วนการแก้ไขปัญหาในประเด็นอื่น ๆ ไม่มากนัก อาทิ ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ แม้ว่าจะมีกลไกการจัดการในระดับจังหวัดเข้ามามีบทบาทโดยตรงด้วยยังไม่มีความหมายการจัดการซากฯ โดยเฉพาะ ทำให้การจัดการเป็นไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง มีผลการดำเนินแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมและมีความก้าวหน้าแต่ยังมีเสียงจากภาคส่วนของประชาชนในพื้นที่ว่าไม่ได้มีบทบาทในการดำเนินการเรื่องออกแบบแนวป้องกันในระดับของการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหาหมอกควันมีอุปสรรคของสภาพปัญหาที่รุนแรงมากขึ้น แม้จะมีกลไกหน่วยงานให้ความร่วมมือมากขึ้น ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาหนุนช่วยในการติดตามผล การบริหารจัดการน้ำพบว่ามีกลไกเชิงโครงสร้างที่ชัดเจนในระดับนโยบายแต่ในระดับพื้นที่ภาคประชาชน ยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดสรรน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

พร้อมนี้ มีข้อเสนอต่อการพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ สู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ ที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ การจัดการผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ควรใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเข้า การประกอบกิจการ อันตรายจากผลิตภัณฑ์ฯ เป็นเรื่องที่ต้องสร้างกระแส ให้การเรียนรู้สร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ และเร่งแก้ไขปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์สะสมที่บ่อขยะ ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ เร่งสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักรู้ในระบบการศึกษา ให้การติดตามประเมินผลและสรุปบทเรียนอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานและสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานจำนวนมาก รวมถึงการมีข้อมูลกลางที่เป็นปัจจุบัน ใช้ง่าย เข้าถึงข้อมูลได้ ใช้ประโยชน์ได้เท่าทันสถานการณ์ การบริหารจัดการน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก ทุกภาคส่วนควรสร้างแหล่งและกักเก็บน้ำใช้ของ

ตนเอง พร้อมเสนอให้นำน้ำที่บำบัดแล้วมาใช้ใหม่ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการจัดสรรด้วยการมีข้อตกลงการใช้น้ำ ปัญหาขยะพลาสติกในสังคมเมือง เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมระดับบุคคล เพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยก ตั้งแต่ต้นทาง กลไกการเงินควบคุมการลด ยกเลิก และการใช้วัสดุทดแทนพลาสติก ระดับจังหวัดมีส่วนร่วม ประกาศเป็นนโยบายลด ละ เลิกการใช้พลาสติก ปัญหาการกีดเซาะชายฝั่ง คุ่มครองพื้นที่ชายฝั่งหรือชายหาดที่ยังไม่มีสิ่งก่อสร้าง การบูรณาการการแก้ปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งของทุกองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การยอมรับความคิดเห็นชุมชนและสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ปัญหาและขยายผล พร้อมเร่งสรุปบทเรียน และดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน *สรุปผลการประชุมเพิ่มเติมดังแสดงในภาคผนวก ค*

สรุปความคิดเห็นจากผู้ร่วมประชุมเวทีเครือข่ายภูมิภาคต่อการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่

การประชุมเวทีเครือข่ายภูมิภาคต่อการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในด้านปัญหาอุปสรรค ปัจจัยความสำเร็จของการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผน ข้อเสนอตอนนโยบายและกลไกการติดตามภายใต้แผนและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป รวมถึงจัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ต่อการบริหารจัดการกรณีศึกษาในระดับพื้นที่ โดยเรียงลำดับจากสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

(๑) สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมภาคีเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สรุปได้ ดังนี้

ปัจจัยความสำเร็จการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ

- มีการนำซากชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ไปทิ้งปะปนรวมกับขยะทั่วไป ในบ่อฝังกลบ ส่งผลให้ปริมาณขยะทั่วไปมีปริมาณจำนวนมาก เกิดการสะสมส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมโดยรวม จำเป็นต้องเร่งดำเนินการขนย้ายไปกำจัดให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ
- ต้องใช้งบประมาณในการจัดการในการขนย้ายซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กำจัดเป็นจำนวนมาก และท้องถิ่นขนาดเล็กไม่มีศักยภาพในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบได้
- ปริมาณซากขยะอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้ประกอบอาชีพคัดแยกชิ้นส่วนก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย อีกทั้งยังมีการขยายกิจการประกอบการรายย่อยไปยังจังหวัดใกล้เคียง
- ปัญหาความขัดแย้งในระดับพื้นที่ ผู้ประกอบอาชีพคัดแยกถูกมองว่าเป็นผู้ร้ายของสังคม สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบอาชีพร่วมในกิจกรรมการประชุมแก้ไขปัญหาการจัดการได้

- การจัดทำฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ในพื้นที่ตำบลโคกเครือ ยังมีอุปสรรคในการเข้าไปศึกษาผลกระทบและแก้ปัญหาในอนาคต ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลระบบจัดการบัญชีเข้า-ขาออกของขยะอันตราย แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และการพัฒนาเครื่องแยกสายทองแดงออกจากฉนวน รวมถึงการเข้าดำเนินการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เข้าไปดำเนินการตรวจสอบหลุมฝังกลบขยะ

นโยบายในการพัฒนาโครงการติดตามภายใต้แผนและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป

- เสนอการแก้ปัญหามลพิษจากการเผาซากขยะ ด้วยการออกมาตรการห้ามการเผาในพื้นที่โล่งและบดกลบเพื่อป้องกันและป้องปราม ซึ่งคว้นจากการเผาส่งผลกระทบต่อชุมชนข้างเคียง และมีผลกับสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยรวม
- กำหนดให้มีกฎหมายเฉพาะ และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง พร้อมทั้งทบทวนเรื่องการยื่นประกอบกิจการ และครอบคลุมเรื่องกิจการค้าของรีไซเคิล เพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบการ สถานที่ประกอบการ กติกา และบดกลบที่ชัดเจนขึ้น
- เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชนอย่างต่อเนื่องและเป็นระยะ สร้างความตระหนักของอันตรายจากขยะอันตรายทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษที่ไม่เป็นที่ยอมรับของพื้นที่ ท้องถิ่น ท้องถิ่น ไม่มีการคัดแยกขยะ ทั้งขยะรวมกันทุกประเภท ระบบการเก็บรวบรวม ขาดความร่วมมือนำเข้า เนื่องจากไม่มีความรู้เรื่องขยะอันตราย
- ใช้กลไกอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) ร่วมในกระบวนการเรียนรู้และสื่อสารให้คนในพื้นที่ ที่ต้องร่วมคิดของท้องถิ่น เพื่อเกิดอาชีพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ใช้กลไกคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด (คสจ.) กาฬสินธุ์ ที่มีอยู่ให้เกิดการขับเคลื่อนในการประสานและแก้ไขปัญหา เข้าประเมินสถานการณ์ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพทางเลือกอื่น ๆ เพื่อทดแทน หรือสามารถสร้างรายได้ ส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องในการจัดการในแต่ละระดับอย่างเหมาะสม และกำหนดเป็นโจทย์ของจังหวัดที่ต้องตั้งเป้าหมายร่วมกันแก้ไข
- ยึดกรอบแนวคิดการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งให้ความสำคัญในขั้นตอนการจัดการที่ถูกต้องและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่ถอดแยกชิ้นส่วน และส่งซากที่เหลือไปกำจัดอย่างถูกวิธี
- อาชีพช่างยนต์ รถยนต์ ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายต้องมีส่วนรับผิดชอบซากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สามารถจัดเก็บค่าธรรมเนียมตามปริมาณการจำหน่าย และใช้กลไกตลาดในการจัดสรรเป็นเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมสนับสนุนผู้ประกอบการถอดแยกชิ้นส่วน
- พระราชบัญญัติสาธารณสุขแห่งชาติ มีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจการจัดการขยะอันตรายให้ถูกสุขลักษณะ รวมถึงการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ควบคุม

เรื่องของการบริหารจัดการกำจัดตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยให้มีการขออนุญาตขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบอาชีพที่ถูกต้อง

- ท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ตามกฎหมาย พระราชบัญญัติรักษาความสะอาด มาตรา ๑๘ ๑๙ และ ๒๐ ในการกำจัดขยะอันตรายจะทำเองหรือจัดจ้างก็ได้และสามารถออก “เทศบัญญัติ”
- ผู้ประกอบการต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในฐานะผู้ได้รับประโยชน์ การบังคับใช้กฎหมายการจ่ายค่าปรับอย่างจริงจังกับผู้ประกอบการที่กระทำผิด และกลไกของตลาดในช่วงนี้ที่ราคาซื้อขายของเก่าราคาต่ำในการขอความร่วมมือ และผู้ประกอบการมีการชะลอการซื้อขาย เพื่อเข้าดำเนินการจัดการต่าง ๆ

ทั้งนี้ ยังมีความคิดเห็นจากการสำรวจแบบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการปรับปรุงแผนจัดการฯ จากการประชุมภาคีเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ รายยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม *ควรให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาผืนป่า ส่งเสริมการจัดทำธรรมนูญชุมชน/หมู่บ้าน สร้างหลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ*

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู *เสนอแนะให้ส่งเสริมการลดการใช้สารเคมีในภาคการเกษตร พร้อมมีมาตรการหรือกฎหมายบังคับส่งเสริมการปลูกผักปลอดสารพิษ*

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน *เสนอให้มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้แก่ชุมชนในประเด็นที่เกี่ยวข้อง*

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ *เน้นให้มีกฎหมายที่ชัดเจนเข้ามาบังคับใช้*

นอกจากนั้น ยังมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการดำเนินงานโครงการเร่งด่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในพื้นที่ชุมชน ประกอบด้วย ๓ โครงการเร่งด่วนภายใต้แผนจัดการฯ ดังนี้

- โครงการผลักดันร่างกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ *ควรมีกฎหมายเฉพาะและเร่งแก้ไขกฎหมายให้ชัดเจน พร้อมจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน*
- โครงการศึกษาแนวทางการกำหนดเขตพื้นที่การจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ และการนำกลับมาใช้ *ควรกำหนดเขตพื้นที่ให้ชัดเจน พร้อมการรับซื้อคืนของผู้ผลิตเพื่อนำไปกำจัดซากให้ถูกต้องและไม่เป็นภาระของประชาชน*

- โครงการสนับสนุนงานวิจัยการนำซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์กลับมารีไซเคิลไปเป็นวัตถุดิบต้นกำเนิด เสนอให้มีการนำความรู้มาใช้ในการจัดการของเสีย การสนับสนุนงานวิจัยในสถาบันการศึกษาและมีข้อเสนอแนะโครงการเร่งด่วนอื่น ๆ มุ่งให้มีกฎหมายควบคุมให้ชัดเจน

**(๒) สรุปความคิดเห็นเวทีภาคีเครือข่ายภาคตะวันออก: การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก**

ปัจจัยความสำเร็จการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ

- แก้ไขปัญหาการแย่งน้ำและการจัดสรรน้ำในพื้นที่ โดยการรวบรวมน้ำลงอ่างฯ และมีการผันไปใช้ระบบน้ำอุตสาหกรรมมากขึ้น ส่งผลให้ผู้อุปโภคบริโภคและภาคเกษตรได้รับผลกระทบไม่เพียงพอ ซึ่งสืบเนื่องมาจากอดีต พ.ศ. ๒๕๔๘ เกิดวิกฤติภัยแล้งอย่างรุนแรง จึงผันน้ำจากบางพระ จังหวัดจันทบุรี และแม่น้ำประแสร์ จังหวัดระยอง ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของน้ำของแต่ละจังหวัดและต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน
- คำนึงถึงทิศทางและระบบนิเวศน้ำที่เปลี่ยนแปลง ทั้งจากสภาพธรรมชาติและจากการดำเนินงานของประชาชนผู้เกี่ยวข้อง เช่น คลองธรรมชาติบางคลองถูกปิด เปิดคลองใหม่เพื่อใช้ประโยชน์แทน เป็นต้น
- คุณภาพน้ำ จากการติดตามคุณภาพน้ำใน ๓ ปี ที่ผ่านมา อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ หนองปลาไหล และดอกกราย อยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาความสมบูรณ์ของแหล่งต้นน้ำ และแหล่งน้ำสาขาต่าง ๆ ว่าอยู่ในภาวะเป็นอย่างไรเพื่อแก้ไข
- มีความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรโควตาน้ำจากการใช้หัวดูน้ำที่ไม่เท่าเทียมกันและมีค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน
- การบริหารจัดการของชลประทาน พบว่ามีการตัดน้ำภาคการเกษตรก่อนทันที เนื่องจากเกิดความเสียหายน้อยกว่าภาคอุตสาหกรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาลการใช้น้ำที่เท่าเทียมด้วย

นโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามภายใต้แผนและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป

- การเก็บกักน้ำและบริหารจัดการน้ำให้สอดคล้องตามความต้องการน้ำในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีแนวโน้มความต้องการเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้น้ำในภาคส่วนอื่น ๆ หน่วยงานท้องถิ่น ชุมชน ควรมีระบบสำรองน้ำเพื่อบริหารจัดการใช้ประโยชน์ของตนเอง
- ติดตามประเมินเรื่องคุณภาพน้ำใช้เป็นระยะ พร้อมให้ความสำคัญกับการจัดการคุณภาพน้ำที่ต้องมีความรับผิดชอบของบริษัทต่อสังคม
- บังคับใช้กฎหมายน้ำให้มีประสิทธิภาพ
- มีการสร้างกติกาหรือธรรมนุญของสังคมร่วม และผลักดันให้เกิดการปฏิบัติ ตลอดจนการจ่ายค่าธรรมเนียมต้องครอบคลุมภาคการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ

ทั้งนี้ ยังมีข้อเสนอแนะการปรับปรุงแผนจัดการฯ จากการประชุมภาคีเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การบริหารจัดการน้ำ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รายยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม *ควรสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนสร้างจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจ โดยการมีการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เพิ่มมาตรการที่จำเป็น เข้ามาคุ้มครองทรัพยากร และให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ*

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู *ควรอบรมให้ความรู้กับชุมชน เริ่มจากกิจกรรมในระดับครัวเรือน ผู้นำชุมชน และจัดตั้งกลุ่มชุมชนร่วมดำเนินการ พร้อมกำหนดเขตพื้นที่ที่ควรฟื้นฟูและดูแลเป็นพิเศษ*

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน *ส่งเสริมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมจัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการและสร้างกระแส*

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ *สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชนเป็นระยะ และออกกฎหมายการห้ามเผาขยะ การเผาวัสดุการเกษตร*

นอกจากนั้น ยังมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการดำเนินงานโครงการเร่งด่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือการบริหารจัดการน้ำ ในกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้แผนจัดการฯ กล่าวคือ ควรส่งเสริมและสนับสนุนการใช้น้ำอย่างมีคุณค่าและคุณภาพ โดยนำน้ำที่บำบัดกลับมาใช้ใหม่ อยากให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทในการบริหารจัดการน้ำในทุกระดับ ควรมีความชัดเจนในการใช้จ่ายงบประมาณดำเนินการบริหารจัดการน้ำของกลุ่มพื้นที่

(๓) สรุปความคิดเห็นเวทีภาคีเครือข่ายภาคเหนือ: ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ

ปัจจัยความสำเร็จการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ

- งานดับไฟป่าในพื้นที่ ยังมีข้อจำกัด ด้านการกำหนดระยะเวลาการเผาในพื้นที่ที่ไม่สอดคล้องกัน การเบิกจ่ายงบประมาณ มีความซับซ้อนของการเบิกจ่ายในระดับท้องถิ่น
- กำหนดให้ปัญหาหมอกควันกำหนดให้เป็นปัญหาร่วมของทุกคน เพราะหากปัญหาหมอกควันยังไม่ใช้ปัญหาร่วมกันของทุกคน ปัญหาหมอกควันก็ยังคงเป็นปัญหาต่อเนื่องไปอีกยาวนาน
- การบริหารจัดการให้ คนอยู่กับป่า กรณีชุมชนแม่ทา แม่ออน ที่เริ่มต้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม มีความเป็นเจ้าของ จะเกิดประสิทธิภาพในการดูแล และป้องกันไฟป่าได้ นอกจากนั้นยังทำผายให้ป่า เกิดความชุ่มชื้น เกิดความสมบูรณ์ขึ้น ได้โดยไม่เกิดไฟป่า

- จากข้อมูลจุด Hotspot ระบบ VIRS เกิดในพื้นที่อนุรักษ์และป่าสงวนเป็นจำนวนมาก ปัญหา คือ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ อุปกรณ์ดับไฟป่าไม่ทันสมัยและไม่มีประสิทธิภาพ ควรจัดงบประมาณลงมาถึงจังหวัด ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำแผนร่วมกัน ต้องนำชุมชนเป็นศูนย์กลาง เพราะชุมชนจะรู้พื้นที่และมีข้อมูลมากกว่าเจ้าหน้าที่
- การใช้รูปแบบ Single command จังหวัด อำเภอบ้านนา คือ ต้องให้ชุมชนดูแล เมื่อเกิดไฟ มีชุดเฉพาะกิจ การเฝ้าระวัง ติดตาม ดับไฟ และการบริหารจัดการไฟตามหลักวิชาการ (พื้นที่ระยะเวลา) โดยมีปัจจัยสำคัญคือ เน้นดำเนินการในระดับพื้นที่ ตำบล หมู่บ้าน ให้ชัดเจน นโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามภายใต้แผนและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป
- การวางมาตรการป้องกันไฟป่าในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ควรมีเครื่องตรวจวัดอย่างง่ายที่สามารถเข้าถึงชุมชนกลุ่มเป้าหมาย มีความน่าเชื่อถือ และควรมีศูนย์แจ้งเตือนประชาชนรายชั่วโมง รับทราบข้อมูลค่าดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index : AQI) ด้วย
- ควรมีหน่วยงานระดับประเทศที่มีความเชี่ยวชาญมาสนับสนุนและทำอย่างต่อเนื่อง ด้วย ระบบ Single command ผู้ว่าราชการจังหวัดบางท่านอาจไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญการเผชิญเหตุมากเพียงพอ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนในรายพื้นที่ นอกจากนี้ควรมีหน่วยงานด้านป่าไม้และกระทรวงมหาดไทยเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และวางระบบให้เป็นกลยุทธ์ให้หน่วยงานรับผิดชอบ
- เน้นเรื่องการเผาและการจัดการพื้นที่ทางการเกษตร พร้อมหาสาเหตุของการเกิดไฟป่า ทั้งการเผาหาของป่าเผาในพื้นที่เกษตร และบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และครอบคลุมกับการบริหารจัดการกับประเทศเพื่อนบ้านด้วย
- ควรพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาค่าดัชนีคุณภาพอากาศ และให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการอย่างเข้มข้น
- การขยายพื้นที่เกษตร ต้องมีการจัดการพื้นที่ให้ถูกต้องเหมาะสม จัดโซนนิ่งให้ชัดเจน ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสม ไม่บุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มและใช้พื้นที่อย่างเหมาะสม และต้องสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน
- ปรับแผนให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ รวมถึงการใช้พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องและอยู่ในระหว่างการประกาศใช้
- ผู้นำชุมชนจัดทำฐานข้อมูลคนเผาในหมู่บ้านของตนเอง และสร้างจิตสำนึกเยาวชนคนรุ่นใหม่ และควรสนับสนุนการเสริมกลไก งบประมาณ และมาตรการเพื่อให้การแก้ไขปัญหาได้ถูกจุดตรงประเด็น

- การสร้างความรู้ความเข้าใจจะทำให้ปัญหาลดน้อยลง หรือไม่เกิดปัญหาเลย หากปัญหาเกิดขึ้นแล้วต้องมีมาตรการที่ทันต่อสถานการณ์ ต้องอาศัยผู้ที่มีประสบการณ์ ความชำนาญในการเข้ามาช่วยดำเนินการ

ทั้งนี้ ยังมีความคิดเห็นจากการสำรวจแบบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการปรับปรุงแผนจัดการฯ จากการสำรวจแบบสอบถามผู้เข้าร่วมในการประชุมภาคีเครือข่ายภาคเหนือ การบริหารจัดการปัญหาหมอกควันภาคเหนือ รายยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม ส่งเสริมและอบรมให้เป็นหมอดันไม้ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและแบ่งบทบาทให้ดูแล ส่งเสริมการปลูกป่าทดแทน การทำปุ๋ยหมัก ลดการเผา พร้อมสร้างความตระหนักรู้อย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู เพิ่มมาตรการการลดการเผา เพิ่มระบบการติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ มีกองทุนช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ได้รับผลกระทบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ส่งเสริมผู้ประกอบการสนับสนุนและใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ พร้อมจัดให้มีตลาดรองรับ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ เพิ่มมาตรการและออกกฎหมายควบคุมจริงจังลดการเผา อบรมและสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเด็ก เยาวชนได้เรียนรู้และเข้าใจ

นอกจากนั้น แบบสอบถามความคิดเห็นดังกล่าว ยังมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการดำเนินงานโครงการเร่งด่วนภาคเหนือ กรณีปัญหาการจัดการปัญหาหมอกควันพื้นที่ภาคเหนือ ประกอบด้วย ๓ โครงการเร่งด่วนภายใต้แผนจัดการฯ ดังนี้

- โครงการสร้างและประสานความร่วมมือกับเครือข่ายการป้องกันไฟป่าและควบคุมหมอกควันอย่างต่อเนื่อง เสนอให้ความรู้ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ณรงค์ลดการเผาใบไม้ในชุมชน มีงบประมาณดำเนินการโดยไม่รอภาครัฐ (ค่าน้ำมัน อาหาร และอุปกรณ์ป้องกันไฟป่า) การกำหนดมาตรการ ข้อบังคับ ได้แก่ ควรมีมาตรการทางกฎหมายบังคับใช้จริงจัง จับปรับ การกำหนดพื้นที่เผา เวลา บูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และเอกชน รวมถึงมีหน่วยงานที่รับผิดชอบชัดเจน การสร้างการมีส่วนร่วม โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนตั้งแต่คิด วางแผน ปฏิบัติการ ติดตาม รับประโยชน์ร่วมกัน การสร้างหลักสูตรในโรงเรียน มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

- โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและการบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ให้ความรู้และรณรงค์ควบคุมการเผาในพื้นที่ชุมชนและเกษตรกรรม สนับสนุนงบประมาณในการเฝ้าระวัง ส่งเสริมกิจกรรมปลูกป่าเสริมในเขตป่าอนุรักษ์ ต้นน้ำ เพิ่มขึ้น มีกิจกรรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย ส่วนราชการ ภาคเอกชน มีการทำงานเชิงลึกร่วมกัน สร้างความตระหนักแก่กลุ่มเสี่ยงที่จะเผาอย่างต่อเนื่อง ควรมีการศึกษาปัญหาที่แท้จริงแต่ละชุมชน หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานชุมชน ส่งเสริมหน่วยงานท้องถิ่นในการเก็บขยะแบบแยกประเภท แยกวันเก็บอย่างจริงจัง หากชุมชนยังทิ้งขยะแบบรวมกัน จะต้องไม่เก็บให้ (ทำแบบเข้มงวด) รวมถึงส่งเสริมการแยกขยะในครัวเรือน
- โครงการจัดทำระบบข้อมูลภูมิสารสนเทศ (GIS) จากภาพถ่ายดาวเทียม โดยระบุถึงจุดที่มีการเกิดไฟฟ้า และพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้าเพื่อการวางแผนการป้องกันไฟฟ้า ควรมีข้อมูลกลางที่เป็นปัจจุบัน สามารถนำไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปัญหาได้ทันการณ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ชุมชน รวมถึงให้ชุมชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย พร้อมนี้ได้ มีข้อเสนอโครงการเร่งด่วนอื่น ๆ เพิ่มเติมที่ควรดำเนินการเร่งด่วน ได้แก่ รณรงค์การลดมลพิษจากระถางดินเผาในเขตเมือง ให้ภาคราชการกับชุมชนบูรณาการการทำงานร่วมกัน สร้างความตระหนักควรเริ่มตั้งแต่เยาวชน มีเครื่องวัด $PM_{2.5}$ ระดับตำบล การแก้ไขปัญหาควรเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ

(๔) สรุปความคิดเห็นเวทีภาคีเครือข่ายภาคใต้: ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

ปัจจัยความสำเร็จการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ

- การปลูกสร้าง การถมทะเล ทำให้เกิดการกัดเซาะรุนแรงมากขึ้น รวมถึงกีดขวางทางน้ำ ทำให้กระแสน้ำเปลี่ยนทิศทางและไหลเร็ว และมีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงเดือนฤดูมรสุม
- ชุมชนท้องถิ่นที่อยู่อาศัยตามแนวชายฝั่งขาดการมีส่วนร่วมในการเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง หรือเมื่อมีการเสนอในระดับพื้นที่แล้ว มักไม่ปรากฏและเห็นผลจากข้อเสนอแนะนั้น ๆ ในช่วงการตัดสินใจเรื่องงบประมาณและการพัฒนาจริง

นโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามภายใต้แผนและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป

- แสวงหาอาชีพทางเลือกเพื่อส่งเสริมให้กับชุมชนชายฝั่งที่ประกอบอาชีพประมงและได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่ง อันเป็นผลมาจากการแก้ปัญหาการก่อสร้างแนวการกัดเซาะ
- บูรณาการความร่วมมือทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกรมเจ้าท่า กรมโยธาธิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ร่วมกันแก้ไขปัญหา รวมถึง ทสม.หมู่บ้าน ได้ร่วมกันวางแผนในการแก้ไขปัญหาในแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจนและประสบความสำเร็จ

- ข้อมูลผลการศึกษาของสถาบันการศึกษา จะช่วยสะท้อนและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรชายฝั่ง โดยใช้ภาพถ่ายทางดาวเทียม
- การใช้หลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”ในการศึกษาและพัฒนาแก้ไขปัญหาการกัดเซาะ พร้อมทั้งยอมรับศักยภาพและความสามารถของธรรมชาติ

ทั้งนี้ ยังมีความคิดเห็นจากการสำรวจแบบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการปรับปรุงแผนจัดการฯ จากการประชุมภาคีเครือข่ายภาคใต้ การบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ภายใต้อาณัติของกลยุทธ สรุปลงได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม ควรนำข้อเสนอของชุมชนไปสนับสนุนแผน และดำเนินการเกิดรูปธรรม สนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งคุ้มครองพื้นที่ที่ถูกบุกรุกและฟื้นฟูให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ให้ความสำคัญกับพื้นที่ต้นน้ำ สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เดิม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู ส่งเสริมให้มีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานในทุกมิติ ให้การเยียวยาและช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน ส่งเสริมการดำเนินวิถีชีวิต การผลิต และการบริโภค การบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การออกกฎหมายการผลิตที่เป็นมิตร สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมบทบาทของท้องถิ่นให้มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ ส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เน้นการใช้พลังงานทางเลือกมาทดแทน ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาโลกร้อนในทุกระดับ

นอกจากนั้น แบบสอบถามความคิดเห็นดังกล่าว ยังมีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการดำเนินงานโครงการเร่งด่วนภาคใต้ กรณีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ประกอบด้วย ๕ โครงการเร่งด่วนภายใต้แผนจัดการฯ ดังนี้

- โครงการศึกษาและจัดระบบกลุ่มหาด (Littoral Cell) ควรระบุพื้นที่เสี่ยงภัยแนวชายฝั่งในแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- โครงการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่ส่งผลกระทบทางลบต่อระบบนิเวศชายฝั่ง เน้นการรื้อถอนบริเวณเสี่ยงภัย เห็นควรให้เร่งรัดโครงการก่อสร้างที่มีแนวโน้มและส่งผลกระทบต่อการกัดเซาะชายฝั่งสูง จัดสรรงบประมาณในการรื้อถอน สร้างการมีส่วนร่วมและจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนให้มากขึ้นเพื่อลดความขัดแย้ง หรือปรับเปลี่ยนจากการก่อสร้างแล้วมาใช้ประโยชน์ให้เหมาะสม

- โครงการพัฒนากฎหมายควบคุมก่อสร้างชายฝั่งทะเล ส่งเสริมและนำภูมิปัญญามาปรับใช้ดำเนินการแก้ไข ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง จัดให้มีเวทีเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในการคุ้มครองและการถอยร่นชายฝั่ง ระยะ กำหนดเขตห้ามจากแนวชายฝั่งทะเล ๑ กิโลเมตร ห้ามมีร้านค้าหรือชุมชนอยู่อาศัย
- โครงการศึกษาวิจัยด้านสมุทรศาสตร์ งานศึกษาวิจัยควรมีความรู้ความเข้าใจวิถีชุมชนท้องถิ่นเพื่อ ประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการจัดการที่เหมาะสม
- โครงการศึกษาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่ง ให้ทบทวนและสรุปบทเรียนโครงการแก้ไข ปัญหาที่ผ่านมา เพิ่มเติมหลักวิชาการศึกษาการกัดเซาะชายฝั่ง ขยายผลโมเดลการแก้ไขปัญหากัดเซาะ ชายฝั่งให้หน่วยงานนำไปปรับใช้ให้เกิดผล
- ข้อเสนอแนะโครงการเร่งด่วนอื่น ๆ เห็นควรให้เร่งแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่งที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่สาธารณะและชุมชน โดยเฉพาะโครงการที่เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง และเตรียมพร้อมที่จะรับมือในการแก้ปัญหาที่จะตามมา อื่น ๆ

(๕) สรุปความคิดเห็นเวทีภาคีเครือข่ายภาคกลางและภาคตะวันตก: ปัญหาขยะพลาสติกจากการ บริโภคของสังคมเมือง

ปัจจัยความสำเร็จการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ

- ขาดจิตสำนึกและความตระหนัก การจัดการและแก้ปัญหาขยะพลาสติกเป็นเรื่องของจิตสำนึก และความตระหนักที่ ไม่ได้มีมากเพียงพอ จึงไม่ใช่เรื่องของเงื่อนไขและข้ออ้างที่จะไม่มีความ พยายามที่จะเริ่มต้น จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ต่อเนื่องและเป็นระยะยาว
- พฤติกรรมการบริโภคของสังคมเมือง การบริโภคที่ฟุ่มเฟือย สะดวก ง่ายในการจับจ่าย ส่งผล ต่อปริมาณขยะพลาสติกที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก
- ปัญหาขยะตกค้างและสะสมเป็นจำนวนมากในบริเวณหลุมฝังกลบยากแก่การจัดการได้เอง ของชุมชนและท้องถิ่นขนาดเล็ก

นโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามภายใต้แผนและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การ ปฏิบัติในระยะต่อไป

- สร้างการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน โดยพิจารณาผลประโยชน์ที่ประชาชนควรจะได้รับบน พื้นฐานของความต้องการที่ตรงกัน ภาครัฐต้องให้การสนับสนุนงบประมาณบางส่วน สร้าง แรงจูงใจให้ภาคประชาชน ประกาศเกียรติคุณต่าง ๆ และหลากหลายวิธีการสร้างแรงจูงใจ
- ดูแนวทางและการปฏิบัติที่ดีด้านการบริหารจัดการขยะของต่างประเทศที่สำเร็จเพื่อนำมาปรับ ใช้ อาทิ ประเทศแคนาดามีการประกาเลิกใช้ Single use plastics ภายใน ค.ศ. ๒๐๒๑ โดย จะเลิกใช้พลาสติกทั้งประเทศ ซึ่งที่ผ่านมาประเทศแคนาดาได้ทำมานานแล้ว ทำทั้งโรงเรียน และมหาวิทยาลัย เน้นส่งเสริมที่สถานศึกษา เช่น สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกาในบางรัฐ

- ใช้กรณีตัวอย่างของชุมชนที่ปฏิบัติดี เป็นตัวอย่างขยายผลให้กับชุมชนอื่น ๆ ให้กับชุมชนได้นำไปประยุกต์และปรับใช้ นำมายกระดับให้เกิดการประเมิน ประกวดต่อยอดจากต้นทุนโครงการที่ได้ดำเนินการมาอยู่แล้วของภาครัฐ โครงการทำดีด้วยหัวใจ อย่างกรณีศูนย์รีไซเคิลกลุ่มอาชีพชาเล้ง ชุมชนอ่อนนุช ๑๔ ไร่ กรณีจังหวัดกาญจนบุรี กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐลดไฟให้ได้อย่างละ ๑๐๐ ซึ่งเห็นผลได้อย่างชัดเจน
- วางการบริหารจัดการขยะให้เป็นระบบและองค์รวมในการบริหารจัดการสัมพันธ์กับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนใน ๓ มิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาปริมาณขยะ จำนวน ๒๗ ล้านตัน ให้ได้
- สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบการจัดการขยะปลายทางด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเทคโนโลยีผลิตเชื้อเพลิงขยะ (Refuse Derived Fuel, RDF) และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม พร้อมเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใสในกระบวนการทำงานของภาครัฐด้วย
- พิจารณารับการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์ทำผายรูปแบบต่าง ๆ ด้วยกระสอบทราย ซึ่งมีไมโครพลาสติก ที่อาจปนเปื้อนไปยังแหล่งน้ำต่าง ๆ การแตกตัวและปลิวไปในอากาศและน้ำ นอกจากนั้นแล้ว หลายฝ่ายที่มีการดำเนินไปแล้ว ไม่สามารถกักเก็บน้ำให้ใช้ประโยชน์ จึงควรศึกษาและสรุปบทเรียนเพื่อนำมาปรับใช้ประโยชน์ให้เหมาะสม
- เสนอให้มีการใช้เทคโนโลยี Grab เข้ามาช่วยในการเก็บขนขยะ พร้อมเพิ่มค่าเก็บขนขยะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้หน่วยงานและประชาชนมีส่วนร่วมในการ ลดปริมาณขยะ

ทั้งนี้ ยังความคิดเห็นจากการสำรวจแบบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการปรับปรุงแผนจัดการฯ จากการประชุมภาคีเครือข่ายกลางและภาคตะวันตก กรณีการบริหารจัดการปัญหาขยะพลาสติกในสังคมเมือง ในรายยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของแผนจัดการฯ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม สร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันของทุกภาคส่วน จัดเป็นกิจกรรมให้ดำเนินการและสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปฏิบัติ เพิ่มความรู้ในกลุ่มภาคประชาชน สร้างการมีส่วนร่วมและขยายเครือข่ายทำงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู จัดให้มีพื้นที่ทิ้งขยะอันตรายของชุมชนและให้กระจายให้เหมาะสม เร่งสร้างระบบบำบัดของเสียให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ การให้ทุน เพิ่มโทษในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน จัดทำนโยบายเชิงบังคับ ส่งเสริมและสนับสนุนการให้หลากสิ่งแวดล้อมกับผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย การใช้กลไกทางภาษีสนับสนุนแนวปฏิบัติที่ดีและการบริโภคที่ยั่งยืนกับทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ
และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ จัดให้มีการอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อการสื่อสาร
และให้ความรู้ ทรัพยากรที่ต่อเนื่องและจริงจัง มีกฎหมายที่เข้มงวดและเท่าทันต่อการ
การในทุกรูปแบบ สนับสนุนการเป็นเครือข่ายระหว่างประเทศ ระดับโลกเพื่อเพิ่ม
ความร่วมมือแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมข้ามพรมแดน

๕. ผลการจัดประชุมสัมมนา การติดตามประเมินผล แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

๕.๑ การจัดประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)



๑) ความเป็นมาและวัตถุประสงค์การประชุม

การประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอ (ร่าง) รายงานการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ และข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ และการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์

จากกรณีตัวอย่างแผนการดำเนินงานที่ดีหรือประเด็นที่ต้องขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากภาคีเครือข่าย โดยมีผู้ร่วมประชุมสัมมนาฯ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ และภาคประชาชน รวมจำนวนทั้งหมด ๒๓๗ คน แสดงดังภาคผนวก ข

นางอรรณพ ดนัยบุตร ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวว่า ด้วยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๓ (๑) ให้จัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๔ (ระยะยาว ๒๐ ปี) และกำหนดให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำนโยบายและแผนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นกรอบแนวทางขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแผนระยะกลาง ๕ ปี เพื่อถ่ายทอดนโยบายและแผนข้างต้นไปสู่การปฏิบัติ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เป็นแผนในระยะ ๕ ปีแรก สผ. ให้ความสำคัญในการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ จึงได้จัดทำโครงการการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) โดยมอบหมายให้สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เป็นผู้ร่วมดำเนินการ

สำหรับร่างผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ประกอบด้วยเนื้อหาการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด แผนงาน และแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน และแนวทางการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินงานติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ และการพัฒนากลยุทธ์ในการขับเคลื่อน ภายใต้แผนจัดการฯ กระบวนการประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ครั้งนี้ นอกจาก จะได้รับทราบความก้าวหน้าจากร่างผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ โดยทีมที่ปรึกษาสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยแล้ว ยังได้รับเกียรติจากผู้แทนภาคีเครือข่าย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ ทั้งระดับพื้นที่และระดับประเทศ ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเป็นหุ้นส่วนในการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของภาคีเครือข่าย ซึ่งสามารถถ่ายทอดผลการดำเนินงาน ที่สะท้อนความก้าวหน้าของตัวชี้วัด และความต้องการของภาคีเครือข่าย เพื่อสนับสนุนการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในโอกาสต่อไป

นายพุดพิงศ์ สุรพฤกษ์ รองเลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้เกียรติเป็นประธานเปิดการประชุม และกล่าวถึงความสำคัญของการประชุมครั้งนี้ว่า สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สนผ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๔ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการเพื่อการจัดการและแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เท้าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งได้ขับเคลื่อนนโยบายฯ และแผนจัดการฯ ดังกล่าว ให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ในขณะเดียวกัน สนผ. ได้ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการฯ เพื่อนำผลจากการติดตามประเมินผลมาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนจัดการฯ ให้สามารถใช้เป็นกรอบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๒ สำนักงานฯ ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างดีในการสนับสนุนข้อมูลการดำเนินงานและข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อสะท้อนความก้าวหน้าในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรคในการนำแผนจัดการฯ ไปปฏิบัติ และเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนจัดการฯ รวมถึงการผลักดันโครงการในระดับนโยบาย (Flagship Project) ในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมด้วย

ทั้งนี้ ในการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ในระยะครึ่งแผนมีหน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตอบแบบรายงาน จำนวน ๑๗๐ หน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภาครัฐ รองลงมาคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นที่น่าสังเกตว่าในปีนี้มีสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ตอบแบบรายงานเพิ่มมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในระยะปีแรกของแผน ซึ่งผลจากการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด จำนวน ๓๒ ตัวชี้วัด พบว่า มี ๑๖ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุผลก่อนกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดแผน และในขณะเดียวกันกลับพบว่า บางตัวชี้วัดมีข้อมูลยังไม่เพียงพอในการประเมินผลในระยะครึ่งแผน สำหรับผลการดำเนินงานตามแผนงานและแนวทางการปฏิบัติ พบว่า กลุ่มหน่วยงานภาครัฐมีแผนงานที่มีจำนวนโครงการมากที่สุดคือ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย และมีแผนงานที่มีจำนวนภาคีร่วมดำเนินการมากที่สุดคือ แผนงานที่ ๑.๒.๑ การมีส่วนร่วมในการจัดการ ส่วนแผนงานที่ ๑.๑.๕ ทรัพยากรธรณี และ ๒.๒.๒ การฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีภาคีร่วมดำเนินการน้อยที่สุดและมีการใช้งบประมาณน้อย ตามลำดับ ซึ่งเป็นโจทย์สำคัญที่ สนผ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมหารือและดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

ถึงแม้ว่าแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) จะมีตัวชี้วัด แผนงานและแนวทางการปฏิบัติที่มีการดำเนินการและมีภาคีเครือข่ายร่วมดำเนินการแล้ว แต่การมุ่งเน้นเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับแผนจัดการฯ ดังกล่าว ยังคงต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมให้เพิ่มมากขึ้น ยกระดับการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนงานและแนวทางการปฏิบัติที่มีการดำเนินการของภาคี เครือข่ายที่ดีอยู่แล้ว ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์หาสาเหตุที่ภาคี เครือข่ายไม่สามารถนำแนวทางการปฏิบัติไปดำเนินการได้ในอนาคต ดังนั้นการประชุมสัมมนา นี้ จะเป็นโอกาสสำคัญที่จะได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายและท่านผู้มีเกียรติ ในการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป

๒) นำเสนอ “ผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน”

ดร.รัตณี อ่องสกุล ผู้จัดการโครงการ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้นำเสนอผลการติดตามฯ และกล่าวถึงแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ ประกอบด้วย ๔ ยุทธศาสตร์สำคัญ โดยในแต่ละยุทธศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกัน และมีแนวทางการปฏิบัติจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายใน แต่ละยุทธศาสตร์รวม ๓๑ ตัวชี้วัด ๑๑ กลยุทธ์ ๓๐ แผนงาน ๒๒๑ แนวทางการปฏิบัติ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม มี ๑๑ ตัวชี้วัด

๘๔ แนวทางปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู

มี ๖ ตัวชี้วัด ๕๗ แนวทางปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า

และยั่งยืน มี ๘ ตัวชี้วัด ๔๖ แนวทางปฏิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ

และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ มี ๖ ตัวชี้วัด ๓๔ แนวทางปฏิบัติ

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้เข้ามามีส่วนร่วมการติดตามประเมินผลฯ พร้อมจัดทำแนวทางการ รายงานรายยุทธศาสตร์ตามแนวทางการปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ โดยพิจารณาว่ามีหน่วยงานใด ดำเนินการอะไรที่ไหนอย่างไรบ้าง กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบรายงาน สอบ ทานข้อมูลกับรายงานและฐานข้อมูลต่าง ๆ สัมภาษณ์หน่วยงานรับผิดชอบ จัดการประชุมเวที เครือข่าย ๕ ภูมิภาคร่วมกับกลุ่มเป้าหมายภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษา รวบรวมผลการติดตาม ประเมินผลที่เกิดขึ้นนำไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานของแผนจัดการฯ ในระยะต่อไป พร้อม

จัดทำเป็นฐานข้อมูลเครือข่าย โดยดำเนินการส่งข้อมูลแบบรายงานผลการดำเนินงานไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย ภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมจำนวน ๕๒๙ หน่วยงาน ในช่วงระหว่างเดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม ๒๕๖๒ และมีจำนวนหน่วยงานที่ตอบกลับมา ๑๗๐ หน่วยงาน คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๓๒.๑ ของจำนวนแบบรายงานที่ส่งหน่วยงานทั้งหมด

การสัมภาษณ์หน่วยงานรับผิดชอบและกลุ่มเป้าหมายในด้านการนำไปปฏิบัติและประเด็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ ครอบคลุมหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน และชุมชน พร้อมจัดประชุมชี้แจงภาคีเครือข่ายภูมิภาค ภายใต้ประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ ซึ่งควรดำเนินการเร่งด่วน และผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Projects) ซึ่งสอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ใน ๕ ภูมิภาคของประเทศ รวมมีจำนวนผู้เข้าร่วมประชุม ๔๖๐ คน ได้แก่

- (๑) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความสอดคล้องในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟูมลพิษที่ ๒.๑ การป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ แผนงานที่ ๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และของเสียอันตรายโดยจัดประชุมฯ เมื่อ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒
- (๒) ภาคตะวันออก: การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก จังหวัดระยอง เป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่และภูมิภาค มีความสอดคล้องยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม แผนงานที่ ๑.๒.๑ การมีส่วนร่วมในการจัดการ โดยจัดประชุมเมื่อ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มีจำนวนผู้เข้าร่วม ๙๔ คน
- (๓) ภาคเหนือ: ปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ มีความสอดคล้องในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟูมลพิษที่ ๒.๑ การป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ แผนงานที่ ๒.๑.๓ การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง โดยจัดการประชุมไปเมื่อ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๒ มีจำนวนผู้เข้าร่วม ๑๐๔ คน
- (๔) ภาคใต้: ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสอดคล้องยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม กลยุทธ์ที่ ๑.๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แผนงานที่ ๔ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดย จัดการประชุมเมื่อ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ มีจำนวนผู้เข้าร่วม ๘๓ คน

(๕) ภาคกลางและภาคตะวันตก: ปัญหาขยะพลาสติกจากการบริโภคของสังคมเมือง กรุงเทพฯ เป็นประเด็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ มีความสอดคล้องในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู กลยุทธ์ ป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู กลยุทธ์ที่ ๒ การป้องกัน ลด และขจัดมลพิษ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน รวมถึงแนวทางการปฏิบัติที่ ๑.๔ โดยจัดประชุม เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ มีจำนวนผู้เข้าร่วม ๘๕ คน

ผลการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินการปฏิบัติ ภายใต้ ๔ ยุทธศาสตร์ ๑๑ กลยุทธ์ และ ๓๐ แผนงาน ๒๒๑ แนวทางการปฏิบัติตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จากหน่วยงาน ๑๖๘ หน่วยงาน เดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ มีผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ ภาพรวมพบว่า มีแผนงานที่มีจำนวนโครงการมากที่สุด อันดับแรก ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มีจำนวน ๒๒๓ โครงการ มีจำนวนภาคีดำเนินการ ๘๓ หน่วยงาน อันดับสอง คือ แผนงานที่ ๑.๑.๑ ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน ๑๒๔ โครงการ จำนวนภาคีดำเนินการ ๔๘ หน่วยงาน อันดับสาม คือ แผนงานที่ ๒.๑.๒ การจัดการน้ำเสีย จำนวน ๑๑๙ โครงการ มีจำนวนภาคีดำเนินงาน ๕๙ หน่วยงาน และแผนงานที่มีจำนวนภาคีร่วมดำเนินงานมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จำนวน ๘๓ หน่วยงาน แผนงานที่ ๒.๑.๒ การจัดการน้ำเสีย มีจำนวนภาคีดำเนินงาน ๕๙ หน่วยงาน และแผนงานที่ ๓.๑.๑ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จำนวน ๕๙ หน่วยงาน ตามลำดับ และแผนงานที่ไม่มีจำนวนโครงการเลย ได้แก่ แผนงานที่ ๓.๑.๒ การส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มหน่วยงานภาครัฐ มีจำนวนโครงการมากที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๑.๔ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย ซึ่งมีจำนวนโครงการถึง ๑๑๒ โครงการ จากภาคีดำเนินการจำนวน ๒๙ หน่วยงาน และแผนงานที่มีจำนวนโครงการน้อยที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๓.๑.๒ การส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีจำนวนภาคีร่วมดำเนินการมากที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๑.๒.๑ การมีส่วนร่วมในการจัดการ ซึ่งมีภาคีร่วมดำเนินการ ๓๑ หน่วยงาน และแผนงานที่มีจำนวนภาคีร่วมดำเนินการน้อยที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๓.๑.๒ การส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แผนงานที่ ๔.๓.๑ การพัฒนาและกระตุ้นบทบาทความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และแผนงานที่ ๔.๓.๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ ซึ่งมีจำนวนภาคี ๑ หน่วยงาน ส่วนการใช้งบประมาณดำเนินการรวมมากที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๑.๒.๑ มีส่วนร่วมในการจัดการ ซึ่งมีการใช้งบรวม ๓,๑๑๗,๕๑๓,๓๑๓ บาท จากจำนวนโครงการ ๘๑ โครงการ โดยภาคี ๓๑ หน่วยงาน และแผนงานที่มีการใช้งบประมาณดำเนินการรวมน้อยที่สุด ได้แก่ แผนงานที่ ๒.๒.๒ การฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีการใช้งบรวม ๒,๙๔๓,๙๕๑ บาท จากจำนวนโครงการ ๖ โครงการ โดยมีภาคี ๕ หน่วยงาน

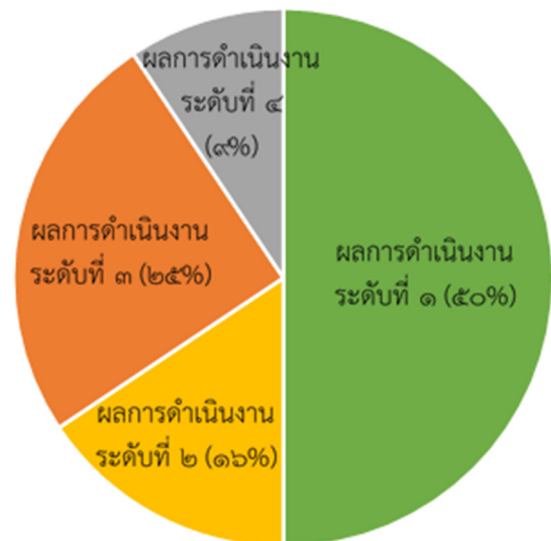
โดยสรุปภาพรวม จะเห็นว่าได้ว่ายุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล และเป็นธรรม มีแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการดำเนินการคิดเป็นร้อยละ ๘๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๒

การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี มีแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการดำเนินการคิดเป็นร้อยละ ๗๘ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และยั่งยืน มีแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการดำเนินการร้อยละ ๗๘ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ มีแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการดำเนินการร้อยละ ๖๔ ทั้งนี้ ผลจากศึกษามีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายผลการติดตามการดำเนินงานตามแผนแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

- แผนงานที่มีการรายงานการดำเนินการและภาคีร่วมน้อย แต่ต้องการความร่วมมือสูง เช่น การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการฟื้นฟูพื้นที่วิกฤตสิ่งแวดล้อม ควรให้ความสำคัญเพื่อเพิ่มความร่วมมือให้มากขึ้น โดยดำเนินการหาหรือแนวทางการดำเนินงานและสร้างความเข้าใจกับภาคี
- แผนงานและแนวทางการปฏิบัติที่มีการดำเนินการและภาคีสูงทั้งสองภาคส่วน เช่น การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย ควรยกระดับการดำเนินงาน ส่งเสริมความร่วมมือและบูรณาการโครงการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

การวิเคราะห์ทั้ง ๔๖ แนวทางการปฏิบัติที่ยังไม่มีรายงานการดำเนินการ เห็นควรพิจารณาปรับแนวทางการปฏิบัติในระยะต่อไปของแผน หรือส่งเสริมสนับสนุนกลไกการดำเนินงานของภาคีให้มากขึ้น

ผลการดำเนินงานตาม “ตัวชี้วัด” แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จำแนกการดำเนินงานออกเป็น ๔ ระดับ



ผลการดำเนินงานระดับที่ ๑ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุก่อนกำหนดเวลา (ความก้าวหน้า > ร้อยละ ๗๕) จำนวน ๑๖ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๑(๒), ๑.๒, ๑.๖, ๑.๘, ๑.๙, ๒.๕, ๒.๖, ๓.๓, ๓.๔, ๓.๕, ๓.๗, ๔.๑, ๔.๓, ๔.๔, ๔.๖ และ ๔.๖

ผลการดำเนินงานระดับที่ ๒ ตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มจะบรรลุได้ตามกำหนดเวลา (ความก้าวหน้า ร้อยละ ๕๐-๗๕) จำนวน ๕ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๑(๑), ๑.๔, ๒.๑, ๒.๓ และ ๓.๘

ผลการดำเนินงานระดับที่ ๓ ตัวชี้วัดที่ควรให้ความสำคัญเพื่อให้บรรลุผลตามกำหนดเวลา (ความก้าวหน้าน้อยกว่า ร้อยละ ๕๐ หรือมีอัตราความก้าวหน้าต่ำ) จำนวน ๘ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๓, ๑.๕, ๑.๑๑, ๒.๒, ๒.๔, ๓.๒, ๓.๖, และ ๔.๒

ผลการดำเนินงานระดับที่ ๔ ตัวชี้วัดที่มีข้อมูลไม่เพียงพอในการประเมินผลในระยะครึ่งแผน
จำนวน ๓ ตัวชี้วัด ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๗, ๑.๑๐ และ ๓.๑

พร้อมนี้ ได้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายผลการประเมินการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ไม่สามารถประเมินผลควรพิจารณาปรับตัวชี้วัด หรือคำเป้าหมายของตัวชี้วัด
ร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบหลัก เพื่อให้การติดตามประเมินผลสอดคล้องกับแผนการ
ดำเนินงานของหน่วยงาน

ตัวชี้วัดที่ผ่านคำเป้าหมายแล้วในระยะครึ่งแผน เช่น พื้นที่สีเขียวเมือง และชายฝั่งที่ถูกกัด
เซาะ ควรพิจารณาปรับคำเป้าหมายร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบหลักสำหรับการติดตาม
ระยะต่อไป

ตัวชี้วัดที่ควรให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นในช่วงเวลาจนถึงสิ้นสุดแผนฯ เพื่อให้บรรลุผล ได้แก่
ขยะมูลฝอยชุมชน คุณภาพอากาศ-ฝุ่นละอองขนาดเล็ก ของเสียอันตรายชุมชน การบริโภค
พื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร พลังงานหมุนเวียน

สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมต่อผลการติดตามประเมินผลแผนจัดการ
คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน สรุปได้ใน ๓ ประการสำคัญ ดังนี้

(๑) ต่อการปรับปรุงแผนจัดการฯ ด้านตัวชี้วัดหรือแนวปฏิบัติ

- สร้างองค์ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมให้เป็นเรื่องง่ายๆ ลดความเป็นวิชาการ เพื่อการ
สื่อสารภาคประชาชน
- ใช้หลักการ 4M ในการบริหารจัดการขยะร่วมด้วยการการยึดมาตรการทาง
เศรษฐศาสตร์ร่วมด้วย
- สื่อสารและแสดงผลข้อมูลการวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนได้รับทราบและใช้
ประโยชน์ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระยะต่อไปให้มีประสิทธิภาพและบรรลุ
เป้าหมาย
- หากอภัยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเกี่ยวกับตัวชี้วัดปะการังมีชีวิต เพื่อหา
การปรับตัวชี้วัดให้เหมาะสม ตลอดจนพิจารณาสถานการณ์อากาศที่เปลี่ยนแปลงใน
ปัจจุบัน
- เสนอการออกกฎหมายใหม่ เพื่อเพิ่มภาคการบังคับให้เกิดผลทางปฏิบัติ โดยเฉพาะ
กรณี E-Waste ชนิดใหม่ๆ รวมถึงต้องพึงระวังเรื่องการลักลอบนำเข้าขยะ ซึ่งจะมีผล
ให้ตัวชี้วัดไม่ผ่าน
- ควรเพิ่มเติมตัวชี้วัดด้านคุณภาพเพิ่มเติมจากตัวชี้วัดปริมาณที่ตั้งไว้

(๒) ต่อการติดตามประเมินผลแผนฯ

- ข้อมูลฐานปีที่น่ามาประเมินผลมีความแตกต่างกัน อาทิ ฐานข้อมูลการจัดการขยะ
ควรใช้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดยควรประสานขอข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ

- ประเมินข้อมูลเชิงนโยบาย กรณีเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศอาจพิจารณาข้อมูลเมืองที่เข้าโครงการในปัจจุบัน ว่ามีจำนวนเปลี่ยนแปลงไปแล้วมากน้อยอย่างไร
- มีวิธีการควบคุมให้การรายงานเป็นจริง ด้วยอาจจะได้รับการรายงานที่เป็นเท็จได้
- แจ้งการติดตามประเมินผลไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ให้ได้รับทราบในแต่ละจังหวัดได้รับทราบ โดยเฉพาะ ทสจ. อปท. เพื่อไปเชื่อมกับการจัดทำแผนและงบประมาณจังหวัด

(๓) ต่อการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

- อปท. ควรมีการบรรจุยุทธศาสตร์ของแผนฯ ไปบรรจุในการพัฒนาท้องถิ่น
- สร้างแรงจูงใจและผลตอบแทนจากการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความเต็มใจของประชาชนในการทำงาน
- ลดปัญหาขยะโฟม ด้วยการสนับสนุนทำกล่องชานอ้อย
- วิธีการทำเกษตรในภาชนะน้ำเลี้ยง ส่งผลให้มีการเผาตอซังเพิ่มมากขึ้น
- เพิ่มการตรวจสอบสารเคมีในนาข้าวเพื่อลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

๓) เสวนาแลกเปลี่ยน “ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานต่อแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของภาคีเครือข่าย”

การเสวนาแลกเปลี่ยน “การขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของภาคีเครือข่าย” มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกรณีตัวอย่างแผนการดำเนินงานที่ดี ข้อเสนอต่อประเด็นที่ต้องขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากภาคีเครือข่าย โดยมี **ดร. เจษฎา ศาลาทอง** ผู้ช่วยอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เกียรติเป็นผู้ดำเนินรายการเสวนาแลกเปลี่ยน และมีวิทยากรผู้แทนจากภาคีเครือข่ายตัวอย่างแผนการดำเนินงานที่ดีร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลและข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

นางสาวพรพิมล พันธเมธาฤทธิ์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้กล่าวว่า คพ.เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำและเสนอนโยบายและแผน และกำหนดมาตรฐานในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและมลพิษ การดำเนินงานของ คพ.ที่สอดคล้องกับแผนจัดการฯ ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู โดยได้พัฒนาเครื่องมือกลไกการบริหารจัดการ การจัดการน้ำเสีย การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตรายการฟื้นฟูพื้นที่วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟูในด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเกษตร การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยธรรมชาติและส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ โดยมีเครือข่ายหน่วยงานและภาคส่วนร่วมดำเนินงาน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ (ส่วนกลาง

จังหวัด และพื้นที่) คณะกรรมการควบคุมมลพิษ อนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการควบคุมมลพิษ และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานเฉพาะเรื่อง ภาครัฐกิจ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ สมาคม องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรระหว่างประเทศ ศูนย์สุขภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมัน (GIZ) สถาบันเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อม สาธารณรัฐเกาหลี (KEITI) และโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) โดยมีผลการดำเนินงานสำคัญ คือ

- การจัดการน้ำเสียชุมชน มีข้อมูลปริมาณน้ำเสียชุมชนเกิดขึ้น ๙.๗ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม ๑๐๕ แห่ง มีความสามารถบำบัดน้ำเสีย จึงต้องติดตามเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบการกำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ กำหนดหลักเกณฑ์ทางเทคนิคที่แสดงวิธีคิดคำนวณอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียชุมชน อาคารราชการต้นแบบด้านการจัดการน้ำเสีย ให้มีระบบบำบัดน้ำเสียและบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด มีเป้าหมายจำนวน ๒๕๐ แห่ง ดำเนินการแล้ว ๑๐๐ แห่ง และดำเนินการในช่วงปลายปีอีก ๑๕๐ แห่ง พร้อมทั้งเป้าหมายด้านคุณภาพน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้านแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพน้ำเป็นไปตามประเภท การใช้ประโยชน์ที่กำหนด ๘๗ พื้นที่จาก ๑๖๖ แห่ง โดยกำหนดการจัดทำแผนปฏิบัติการยกระดับคุณภาพน้ำผิวดิน ๑๖ แหล่ง น้ำทะเลชายฝั่ง ๕ แหล่ง
- การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง มีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติ ๖๔ สถานี ใน ๓๔ จังหวัด สถานีตรวจวัดระดับเสียง ๓๐ สถานี ใน ๑๓ จังหวัด สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบเคลื่อนที่ ๙ คัน ของงบกลาง พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศเพิ่มเติม ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดหนองคาย อุบลราชธานี และสมุทรสงคราม พร้อมจัดซื้อเครื่องวัดฝุ่น PM_{2.5} เครื่องวัดฝุ่นติดรถ mobile เครื่องมือตรวจวัดควันดำ
- การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย ได้กำหนด “มาตรการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในหน่วยงานภาครัฐ” ให้หน่วยงานภาครัฐ ระดับกระทรวง กรม ๑๕๒ หน่วยงาน และระดับจังหวัด ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ มีการดำเนินกิจกรรมการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยภายในหน่วยงานเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชนและภาคเอกชน พร้อมกำหนดเกณฑ์การประเมินรอบ ๑๒ เดือน ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕ ว่าขยะมูลฝอยที่ต้องส่งกำจัดลดลง ร้อยละ ๕ ต่อปี จำนวนถุงพลาสติกหิ้วต้องลดลง ร้อยละ ๑๐ ต่อปี จำนวนแก้วพลาสติกใช้ครั้งเดียวทิ้งต้องลดลง ร้อยละ ๑๐ ต่อปี และต้องไม่มีการใช้โฟมบรรจุอาหารในหน่วยงานของภาครัฐ
- การผลิตและบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการขับเคลื่อนแผนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในระดับหน่วยงานภาครัฐระดับกรม ๑๗๐ หน่วยงาน

หน่วยงาน ได้แก่ ภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และองค์การมหาชน ขยายสู่ภาคเอกชนในตลาดหลักทรัพย์และบริษัทจดทะเบียนไทยประเภทสินค้า ๒๖ รายการ และบริการ ๖ บริการ และได้เพิ่มรายการสินค้าประเภทวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง ๓ ประเภท สนับสนุนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ฉลากเขียว หรือ ตะกร้าเขียว เป็นอันดับแรก ประธานกระทรวงการคลังออกกฎระเบียบรองรับภายใต้ พ.ร.บ.การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี โดยมีหน่วยงานที่เข้าร่วมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแล้ว ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ ได้แก่ หน่วยงานของรัฐ ร้อยละ ๕๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ ๔๐

ทั้งนี้ การดำเนินข้างต้นจะส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีปัจจัยที่สำคัญกล่าวคือ ต้องมีความต่อเนื่องของทุกภาคส่วนในการดำเนินงาน ต้องเพิ่มประสิทธิภาพ การดูแลระบบการจัดการมลพิษที่ต้นทาง อาทิ น้ำเสีย ขยะ และต้องผลักดันการนำเครื่องมือและ กลไกในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลอย่างจริงจัง ไปพร้อม ๆ กับการบังคับใช้กฎหมายกับ แหล่งกำเนิดมลพิษที่เป็นปัญหา

นางขไมพร เอกทัศนาวรรณ นักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กล่าวว่าตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสรรค์ศาสตร์แห่งแผ่นดิน เพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ซึ่งจะส่งเสริมการบริการทางวิชาการสนับสนุนโครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบ โดยบูรณาการองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่หลากหลายมาส่งเสริม พัฒนาอาชีพ และการดำรงชีวิต ภายใต้ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนสามารถยกระดับรายได้ให้ก้าวข้ามจากระดับต่ำสู่ระดับปานกลางและจากระดับปานกลาง สู่ระดับสูง โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกร และบุคลากรในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ชุมชนสามารถยกระดับรายได้จากต่ำไปสูง และการดำเนินการประเทศไทย ๔.๐ โครงการเกษตร อาหาร และเทคโนโลยีเพื่อการขับเคลื่อน โดยเลือกเกษตรกรเป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อการพัฒนา โดยมีพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน ๔ พื้นที่ คือ นครปฐม สุพรรณบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง เน้นการดำเนินการกับชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ได้แก่ การทำแผนที่ชุมชน สนับสนุนโครงการเกษตร อาหาร และเทคโนโลยีการขับเคลื่อน สร้างแผนและ แนวทางในการทำการเกษตรให้ประชาชนทราบถึงประโยชน์อันที่จะได้รับจากการดำเนินการ

การดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษด้านสิ่งแวดล้อม เริ่มตั้งแต่กระบวนการปลูกที่ได้มีการใช้ปุ๋ยและสารเคมี เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาดินเสื่อมโทรม จึงมี การส่งเสริมการดำเนินการปลูกพืชที่มีประสิทธิภาพในการปรับปรุงและฟื้นฟุทรัพยากรดิน เช่น การ ปลูกพืชเชิงเดี่ยวสลับกับพืชตระกูลถั่วที่มีความสามารถในการปรับปรุงคุณภาพดิน และดำเนินการ สร้างแรงจูงใจให้ทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการทำ BIOCHAR หรือถ่านชีวภาพ โดย

การนำขยะจากพืชพรรณทางการเกษตรมาเผาด้วยความร้อนสูง เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน นอกจากนี้ยังมีการดำเนินการเกษตรปลอดภัยใส่ใจสิ่งแวดล้อม ที่เน้นการเปลี่ยนพื้นที่รกร้างในการสร้างประโยชน์และสร้างรายได้ให้กับชุมชน การดำเนินให้ภารกิจหลักขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อม มีภารกิจหลัก ๔ ภารกิจ คือ ๑) การเรียนการสอน ๒) งานวิจัย ๓) การบริการวิชาการ และ ๔) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่ได้ดำเนินการบูรณาการปลูกไม้แทนการปลูกข้าวโพดที่จังหวัดน่าน รมรงค์ไม่ให้เผาต่อซัง เผาใบอ้อย โดยมีโครงการลดพื้นที่ปลูกอ้อย เพื่อลดปัญหา PM2.5 และปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ การดำเนินการเป็นการสร้างแนวทางให้ชุมชนมีรายได้ควบคู่กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน

นายมหคุณากรณ์ ชัยวีรกุล ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ได้กล่าวว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานภาครัฐ มีความใกล้ชิดกับชุมชนและเป็นสื่อกลางในสื่อสารนโยบายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม จากหน่วยงานต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับรู้ เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้มากขึ้น ในด้านการทำงานของเทศบาลตำบลท่าใหม่ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ชายขอบติดกับพื้นที่ชายฝั่งทะเล ลักษณะที่ตั้งเขตพื้นที่จึงมีลักษณะพื้นที่ ทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม การดำเนินงานที่ผ่านมา เทศบาลตำบลท่าใหม่ มีการส่งเสริมการคัดแยกขยะเพื่อจัดการจัดการขยะที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ได้แก่ ขยะจำพวกเศษผักผลไม้ เอาไปทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ปรับปรุงคุณภาพดิน ภายหลังการใช้พบว่าคุณภาพดินดีขึ้น ส่วนเศษอาหารหากนำไปหมักกับจุลินทรีย์ (พด.๖) สามารถทำเป็นปุ๋ย EM เพื่อใช้ปรับปรุงคุณภาพน้ำในท่อระบายน้ำให้ดีขึ้น นอกจากนี้ เศษอาหารและเศษผักที่เหลือสามารถนำไปเลี้ยงเป็ดเพื่อให้ไข่เป็ดมีสีสด เป็นที่ต้องการของตลาด นอกจากนี้ เทศบาลตำบลท่าใหม่ ยังมีการปลูกฝังให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ทั้งนี้ การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องดำเนินการสร้างความตระหนักให้เพียงพอ และพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน และสร้างความร่วมมือ เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างยั่งยืน และอาจใช้แนวทางผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ที่ไม่ขัดกับวิถีชีวิตของประชาชน ปัญหาในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เกิดจากงบประมาณไม่เพียงพอการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม และยังต้องดำเนินการให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยร่วมมาจากใจ และอาจเพิ่มมาตรการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย เพื่อผู้ให้ประกอบการเกิดความตระหนักและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมที่ได้เป็นผู้ก่อให้เกิดมลพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การดำเนินการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีการจัดสรรบุคลากรให้เข้ามาทำงานในพื้นที่ รวมทั้งควรสนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นที่เพียงพอเพื่อสนับสนุนและขับเคลื่อนงานให้เพียงพอ

นายวิทยา มงคลนวนวัฒน์ ผู้จัดการส่วนวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด มหาชน มีการปรับใช้นโยบายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม นับตั้งแต่เริ่มต้นการก่อตั้งบริษัท จนถึงปัจจุบัน เนื่องจากโรงกลั่นน้ำมันเป็นส่วนหนึ่งของการก่อกำเนิดมลพิษ จึงเกิดความตระหนักและ

หาเทคโนโลยีเพื่อการจัดการมลพิษทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีกลุ่มเครือข่ายในการดำเนินการจากหลายประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อเมริกา มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งเรื่องการจัดการคุณภาพน้ำเสีย น้ำทิ้ง คุณภาพอากาศที่ระบายออกจากปล่องระบาย การปนเปื้อนคุณภาพน้ำใต้ดิน รวมถึงปัญหาขยะ กากอุตสาหกรรม ที่มีกระบวนการจัดการอย่างเป็นระบบ ดำเนินการจัดการด้วยการจัดการให้หมด (waste to landfill) นอกจากนี้ ยังมีการจัดการขยะในองค์กรให้มีการคัดแยกขยะ สร้างกฎเหล็ก ห้ามนำกล่องโฟมเข้าสำนักงาน และลดขยะที่เกิดขึ้นจากกระบวนการต่าง ๆ ด้วยการนำหลักการ 3R และ 4R โดยจับมือกับพันธมิตรภาคส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เช่น นำพลาสติกที่เหลือใช้ไปให้ภาคีเพื่อผลิตเสื้อจากขวดพลาสติก นำกล่องนมที่ใช้แล้วไปผลิตเป็นกระเบื้องหลังคา เพื่อให้เกิดภาพของเศรษฐกิจหมุนเวียน หรือ Circular economy และไม่ให้ทรัพยากรหมุนเวียนออกไปจากระบบ

ทั้งนี้ ในการดำเนินการของภาคเอกชน จะมีความแตกต่างกับภาครัฐ เนื่องจากภาคเอกชนเมื่อมองถึงปัญหาต้องมองผลประโยชน์ควบคู่กันด้วย นอกจากนี้บริษัทบางจาก ยังมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม เช่น โครงการพัฒนาลุ่มน้ำ เพื่อพัฒนาแหล่งน้ำ และโครงการปลูกป่าต้นน้ำ เป็นต้น ในระยะต่อไปการดำเนินการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน ควรมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ถึงแนวทางในการปฏิบัติ โดยการดำเนินการควรยึดหลัก 3R และ Circular economy อย่างไรก็ตาม ควรมีการวางแผนในการกำจัดแบคทีเรียชนิดที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เพื่อให้การดำเนินการสิ่งแวดล้อมเป็นไปได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไปจากการนำเสนอข้อมูลและความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากกรณีตัวอย่างแผนการดำเนินงานที่ดี ข้อเสนอต่อประเด็นที่ต้องขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากภาคีเครือข่าย จากวิทยากรในการร่วมเสวนาแลกเปลี่ยนตัวชี้วัดผลการดำเนินงานต่อแผนจัดการฯ ของภาคีเครือข่าย สามารถสรุปสาระสำคัญ แสดงดังภาพที่ ๕-๑



นางสาวพรพิมล
พันธุ์เมธาทิ
กรมควบคุมมลพิษ
(ภาครัฐ)
เจ้าของตัวชี้วัดยุทธ 2
น้ำ อากาศ ขยะมูลฝอย
ของเสียอันตราย)

ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายของแผนฯ

- ความต่อเนื่องของทุกภาคส่วนในการดำเนินงาน
- เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลระบบการจัดการมลพิษที่ต้นทาง อาทิ น้ำเสีย ขยะ
- ผลักดันการนำเครื่องมือและกลไกในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลอย่างจริงจัง
- บังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่เป็นปัญหา



นางชไมพร
เอกพันธ์วรรณ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
(สถาบันการศึกษา
หน่วยงานสนับสนุน)

ระบบการเกษตร เป็นส่วนหนึ่งก่อให้เกิดมลพิษ ตั้งแต่กระบวนการผลิต แปรรูป และส่งต่อไปที่การบริโภค จึงจำเป็นต้อง

- ต้องดำเนินการเกษตรที่ปลอดภัย ใส่ใจในสิ่งแวดล้อม
- ขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมผ่านภารกิจหลักขององค์กร การเรียนการสอน งานวิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- สร้างแนวทางให้ชุมชนมีรายได้ควบคู่กับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน



นายมหาดุณภรณ์
ชัยวิรุฬ
เทศบาลเมืองท่าใหม่
จังหวัดจันทบุรี
(อปท.
หน่วยงานสนับสนุน)

การดำเนินการจัดการตามสิ่งแวดล้อม

- ต้องสร้างความตระหนักให้มากและเพียงพอ
- สร้างความร่วมมือที่มาจากใจ
- ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน
- จัดสรรบุคลากรและงบประมาณให้ท้องถิ่น



นายวิทยา
มงคลธนวัฒน์
บมจ.บางจากคอร์ปอเรชั่น
(ภาคเอกชน
หน่วยงานสนับสนุน)

มองประโยชน์ขององค์กรควบคู่กับการจัดการสิ่งแวดล้อม ในกิจกรรมเพื่อสังคมโดยใช้แนวทาง

- 3R
- Circular Economy
- ทุกภาคส่วนต้องร่วมดำเนินการ
- มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถึงแนวทางการปฏิบัติที่ดี
- วางแผนการกำจัดแบตเตอรี่รถยนต์

ภาพที่ ๕-๑ สรุปข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ของภาคีเครือข่าย

๓) ผลแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

การประชุมครั้งนี้ มีจำนวนผู้เข้าร่วม ๒๒๓ คน แบ่งเป็น ภาครัฐ จำนวน ๑๐๖ คน รัฐวิสาหกิจ ๕ คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔๓ คน สมาชิกเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านและภาคประชาสังคม ๔๔ คน ภาคเอกชน ๑๐ คน สถาบันการศึกษา ๕ คน องค์กรพัฒนาเอกชน ๓ คน และคณะวิทยากร ผู้ดำเนินรายการ ผู้เชี่ยวชาญ ๗ คน โดยได้จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการประชุมสัมมนาการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ดำเนินการรวบรวมแบบประเมินหลังการจัดประชุมด้วยแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

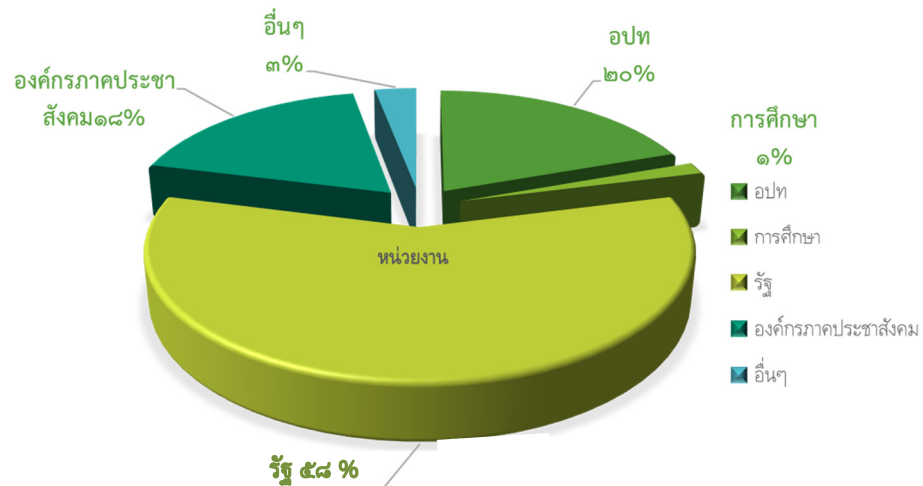
ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้เข้าร่วม

ส่วนที่ ๒ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแผนฯ และกลไกการติดตามประเมินผลฯ

ส่วนที่ ๓ ความคิดเห็นต่อการจัดประชุมสัมมนาฯ ครั้งนี้ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ และสรุปผลได้ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้เข้าร่วมการประชุมสัมมนา

ผู้ตอบแบบสอบถาม ๑๔๐ คน จากทั้งหมด ๒๒๓ คน คิดเป็น ร้อยละ ๖๑ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๖๘ และเพศชาย ร้อยละ ๓๒ อายุผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วง ๕๑ ปี ขึ้นไป ร้อยละ ๓๒ การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรีร้อยละ ๔๔ รองลงมาคือ ระดับปริญญาโท ร้อยละ ๔๒ ผู้แทนหน่วยงานที่เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นภาครัฐ ร้อยละ ๕๘ รองลงมาคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ ๒๐ องค์กรภาคประชาสังคม ร้อยละ ๑๘ สถาบันการศึกษา ร้อยละ ๑ และอื่น ๆ ร้อยละ ๓



ภาพที่ ๕-๒ ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาผลการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ

ส่วนที่ ๒ ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและกลไกการติดตามประเมินแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นและข้อเสนอแนะความหลากหลายต่อการปรับปรุงแผนจัดการฯ ในระยะต่อไป กล่าวคือ

- เนื้อหาแผนฯ เห็นว่าเหมาะสม มีความครบถ้วน ครอบคลุมและเท่าทันสถานการณ์ แต่เป็นห่วงเรื่องการรายงานผลได้ไม่ครบถ้วน จึงควรระบุหน่วยงานหลักและสนับสนุนให้ครบถ้วน ประสานกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เพื่อรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการช่วงครึ่งหลังแผนฯ ยุทธศาสตร์จังหวัดควรปรับให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี
- ปรับเป้าหมายให้สอดคล้องในช่วงการดำเนินงานช่วงหลัง พัฒนาตัวชี้วัดที่มีแนวโน้มบรรลุเป้าหมายให้สูงขึ้น ตัวชี้วัดที่เป็นนามธรรมยากแก่การปฏิบัติให้เกิดรูปธรรม วัดได้จริง อาทิ การบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวนพื้นที่สีเขียวควรปรับตามบริบทของเมืองใหญ่

- ควรใส่ให้เห็นแผนปฏิบัติงานให้ชัดเจน ระบุระยะเวลาให้แน่นอน ออกแบบรายงานให้ง่ายต่อการกรอก ให้ความสำคัญกับการได้มาซึ่งข้อมูล รวบรวมข้อมูลในระดับจังหวัดจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ประกาศเป็นคำสั่งระดับจังหวัด
- จัดกิจกรรมติดตามผลเป็นระยะ ยกกระดับหลักสูตรการศึกษาสิ่งแวดล้อมในทุกระดับชั้น สร้างความร่วมมือกับภาคการศึกษา สื่อมวลชนสร้างการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมผู้คน ใช้หลักการ Circular Economy มาต่อยอดการจัดการปัญหาขยะพลาสติก ใช้วิธีชุมชนหนุนการแก้ปัญหาในระดับพื้นที่

ทั้งนี้ ยังมีความเห็นและข้อเสนอแนะต่อการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ ต่อวิธีการติดตามประเมินผล

ด้านเครื่องมือและวิธีการติดตามประเมินผล ส่วนใหญ่เห็นว่าควรติดตามผลด้วยแบบรายงานแบบอื่น โดยระบุเป็น แอปพลิเคชัน ร้อยละ ๔๙ รองลงมา คือ ติดตามผลด้วยแบบรายงาน ร้อยละ ๒๗ ติดตามประเมินผลทั้งโดยแบบรายงาน และระบบติดตามแบบออนไลน์ ร้อยละ ๑๓ ติดตามผลด้วยแบบออนไลน์ ร้อยละ ๑๑

วิธีการสื่อสารและเผยแพร่ผลการติดตามประเมินผล การจัดทำฐานข้อมูลผลการติดตามประเมินผลและเผยแพร่ทางเว็บไซต์ ร้อยละ ๔๗ การจัดประชุมสัมมนาผลการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ร้อยละ ๓๑ การจัดส่งผลการติดตามประเมินผลในรูปแบบเอกสาร หรือไฟล์ดิจิทัลให้กับภาคี ร้อยละ ๑๕ การสื่อสารผลการติดตามประเมินผลโดยวิธีอื่น ๆ ร้อยละ ๗

นอกจากนั้น ยังมีความเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการปรับปรุงการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป

- เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ควรสื่อสารให้ง่ายกับประชาชน การเผยแพร่ผลประเมินครั้งแผนมีความสำคัญนำข้อมูลไปทำงานต่อ
- เพิ่มการวิเคราะห์ในแต่ละพื้นที่ ปรับปรุงการประสานงานเพื่อรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับผลที่จะได้รับ
- ประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มย่อยเฉพาะหน่วยงานที่จัดทำข้อมูล การติดตามทางออนไลน์ ปรับรูปแบบการตอบให้ง่ายและใช้ระบบออนไลน์หรือ Digital ให้กรอกง่าย และเสถียร
- ควรจัดทำฐานข้อมูลเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเชิงสถิติเปรียบเทียบผล ควรประเมินการร่วมกับสภาพความเป็นจริง จัดอบรมวิธีการเข้าถึงการประเมิน

ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

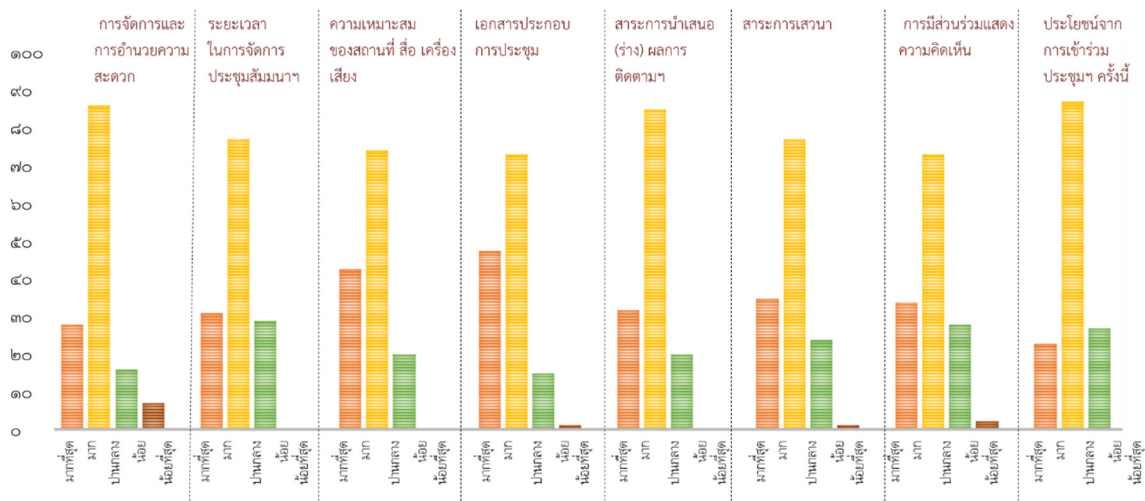
ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการประชุมกลุ่มย่อยระหว่างภาคีต่าง ๆ ต่อประเด็นที่สำคัญ ร้อยละ ๔๕ ระบุหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแผนฯ ให้ชัดเจน และทำการสื่อสารประชาสัมพันธ์ต่อภาคีต่าง ๆ ร้อยละ ๒๕ เผยแพร่การดำเนินงานของภาคีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการบูรณาการการทำงานระหว่างกัน ร้อยละ ๑๗ อื่น ๆ แต่ไม่ระบุ ร้อยละ ๑๓

นอกจากนั้น ยังมีความเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ โดยให้ความเห็นว่า

- สผ. ควรมีแนวทางสนับสนุนภาคีเครือข่ายเพิ่มขึ้น ประชาสัมพันธ์การดำเนินการ/โครงการที่สอดคล้องกับแผนจัดการ ต้อง जुใจ เข้าใจง่าย
- วิเคราะห์หน่วยงานที่จะมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตัวชี้วัดแต่ละตัว ให้รอบคอบครบถ้วน เพื่อให้แผนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลเป็นรูปธรรม ควรเน้นประเด็นที่จะให้บรรลุเป้าหมาย
- ควรมีการสื่อสารกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุนงบประมาณในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน รัฐ ประชาสังคม
- หากเกี่ยวกับสำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีสมาชิกเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และหน่วยงานระดับจังหวัด รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งของกระทรวงทรัพยากรฯ กระทรวงพลังงาน และกระทรวงอื่น รวมถึงภาคเอกชน สมาคม ผู้นำท้องถิ่นเพื่อทบทวนความเป็นไปได้ แนวทาง มาตรการ แต่ละตัวชี้วัด และการบูรณาการ
- การทำงานร่วมกันของแต่ละภาคี ควรให้ความสำคัญกับประชาชน ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานในระดับนโยบาย
- แนวทางการปฏิบัติต้องไม่สร้างความขัดแย้งหรือผลกระทบกับประชาชน แผนมาตรการควรมีความยืดหยุ่น เพราะผู้ปฏิบัติมีความหลากหลายที่ต่างกัน ให้ตอบโจทย์กับพื้นที่นั้น ๆ

ส่วนที่ ๓ ความเห็นต่อการจัดการประชุมสัมมนาฯ ครั้งนี้

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดประชุมสัมมนา มีการสำรวจความคิดเห็นใน ๘ ประเด็น ได้แก่ การจัดการและการอำนวยความสะดวก ระยะเวลาในการจัดการประชุมสัมมนาฯ ความเหมาะสมของสถานที่ สื่อ เครื่องเสียง เอกสารประกอบการประชุม สารการนำเสนอ (ร่าง) ผลการติดตาม สารการเสวนา การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และประโยชน์จากการเข้าร่วมประชุมฯ ครั้งนี้ แสดงดังภาพที่ ๕-๓



ภาพที่ ๕-๓ ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อการจัดประชุมสัมมนาฯ

จากภาพที่ ๕-๓ ผู้เข้าร่วมความคิดเห็นต่อการจัดประชุมสัมมนาฯ ต่อการจัดประชุมส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการเข้าประชุม ร้อยละ ๘๘ การจัดการและการอำนวยความสะดวก ร้อยละ ๘๗ และสารการนำเสนอ (ร่าง) ผลการติดตาม ร้อยละ ๘๖ รองลงมาคือ สารการเสวนา และระยะเวลา และพึงพอใจต่อการเอกสารประกอบการประชุมในระดับที่มากที่สุด ร้อยละ ๔๘

นอกจากนี้ ยังมีข้อคิดเห็นว่ายอยากให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควรจัดประชุมย่อยในแต่ละด้าน ออกแบบให้เข้าใจง่าย อยากให้เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ เพื่อการรับทราบนโยบายแผน ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายเพื่อชุมชนที่ไม่ได้มาจะได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลเพิ่มขึ้น ภาครัฐ เช่น กรมต่าง ๆ ทำหน้าที่แล้วชุมชนไม่ทราบ พิจารณาจัดสถานที่ประชุมที่มีอัตราผู้เข้าร่วมเข้าพักได้ วิทยากรทุกท่านนำเสนอได้ดีมาก ข้อมูลผลการติดตามประเมินผลฯ เป็นประโยชน์มาก สามารถนำความรู้ที่ได้รับฟังไปพัฒนาและนำกลับไปใช้ในชุมชนได้เป็นอย่างดี อยากเห็นบรรยากาศประชุม ๕ ภูมิภาค อยากให้มีการย่อยข้อมูลที่เป็นรายงานอยู่ในรูปแบบสื่อที่เข้าใจง่ายกว่านี้ และนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนในเชิงจิตวิทยา มุมมองทางด้านเศรษฐศาสตร์ ควรให้เอกสารประกอบการประชุมเป็น power point ด้วย เสียงจากลำโพงเบาไปในช่วงเปิดงาน การจัดประชุมสัมมนาควรจัดให้เวลากับผู้เข้าร่วมประชุมมากกว่านี้ และควรเพิ่มเวลาการจัดประชุมเป็น ๑ วัน

๕.๒ ผลการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [สผ.]

การอบรมเชิงปฏิบัติการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่การออกแบบเครื่องมือติดตามการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) รายงานความก้าวหน้าและผลการประเมินที่มีความเชื่อมโยงจากผลผลิตไปสู่ผลลัพธ์และเครื่องมือ เพื่อสนับสนุนการรวบรวมผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวปฏิบัติภายใต้แผนฯ และการวิเคราะห์ติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่มเป้าหมาย โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักและกองภายในสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้าร่วมจำนวน ๓๔ คน ดังภาพแสดงที่ ๕-๔



ภาพที่ ๕-๔ การอบรมเชิงปฏิบัติการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) สำหรับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กำหนดจัดการอบรมฯ จำนวน ๑ วัน จัดขึ้น เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุม ๔๐๔ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีรูปแบบการจัดการอบรมด้วยการบรรยายการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) การสาธิตระบบติดตามประเมินผลนโยบายและแผนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการติดตามประเมินผลแผนฯ โดยสรุปผลการอบรม ได้ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์และความเป็นมา

นางอรรณพ ดนัยบุตร ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้เกียรติเป็นประธานเปิดการอบรมฯ พร้อมกล่าวถึงความสำคัญถึงการติดตามประเมินผลแผน เป็นกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภายใต้แผน ด้วยการเร่งรัดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน รวมถึงการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามสถานการณ์ ตอบสนองความต้องการ และเป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจในอนาคตการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) โดยได้มอบหมายให้ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เป็นทีมที่ปรึกษาดำเนินการติดตามประเมินผลฯ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา และโอกาสนี้ จะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากทีมสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ในการกระบวนการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในระยะครึ่งแผนที่ผ่านมา อันจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและปรับใช้ประโยชน์ในระยะต่อไป

๒) แลกเปลี่ยนเรียนรู้การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน)

ดร.รพีพร อ่องสกุล ผู้จัดการโครงการ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้นำเสนอข้อมูลด้านกระบวนการติดตามประเมินผล เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน โดยมีประเด็นการนำเสนอประกอบด้วย ๓ ส่วนสำคัญ

- (๑) หลักการและแนวทางการติดตามประเมินผลแผน
- (๒) ขั้นตอนและวิธีการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) ประกอบด้วย การออกแบบเครื่องมือติดตามการรวบรวมผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนฯ การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและการรายงานผล
- (๓) ข้อจำกัดในการติดตามประเมินผลและแนวทางแก้ไข

โดยสรุปสาระสำคัญดังนี้

หลักการและแนวทางการติดตามประเมินผลแผน ได้ยึดหลัก PDCA ซึ่งเป็นแนวคิดวงจรการบริหารงานคุณภาพหนึ่งเพื่อติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งไปที่การ Check (ตรวจสอบ) และ Act (การดำเนินการเหมาะสม) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาต่อยอดงานให้เกิดการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาครึ่งหลังแผน และใช้แนวคิดที่สำคัญ ๒ ประการประกอบการดำเนินการศึกษา ได้แก่ ๑) แนวคิดการติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการสร้างโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้ร่วมเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล และติดตามประเมินผล

แลกเปลี่ยนการวิเคราะห์ ตรวจสอบ สะท้อนความคิดเห็นร่วมให้ความเห็นในการปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป พัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่าย ในการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ และการติดตามประเมินผล ๒) แนวคิดการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ โดยพิจารณาภารกิจที่ชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การประเมินหน่วยงานและองค์กรผู้นำแผนไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะประเมินถึงความรู้และความเข้าใจในแผนจัดการฯ ความพร้อมในการดำเนินงาน ขับเคลื่อนแผนจัดการฯ และการสนับสนุนที่ต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานติดตามประเมินผลแผน ที่ปรึกษาได้กำหนดกระบวนการดำเนินงานและเครื่องมือ เพื่อขับเคลื่อนให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ตามระยะเวลาที่กำหนด รวมทั้งเกิดผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ (๑) การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลแผนจัดการฯ (๒) การออกแบบเครื่องมือ (๓) การรวบรวมข้อมูลติดตามประเมินผล และ (๔) วิเคราะห์และรายงานผล

การศึกษานโยบายและแผนจัดการฯ ได้ให้ความสำคัญการศึกษาระบบการติดตามประเมินผลของแผนจัดการฯ ระบุหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการติดตามประเมินผลแผนฯ ทั้งตัวชี้วัด แนวทางการปฏิบัติ รวมถึงศึกษาศาสนาการณสิ่งแวดล้อมที่สำคัญภายหลังการจัดทำแผนและแนวโน้มในอนาคต เช่น สถานการณ์ขยะพลาสติก ขยะอิเล็กทรอนิกส์ ความรุนแรง และความถี่ภัยพิบัติ เป็นต้น รวมทั้งศึกษานโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทั้งแผนหลักในการพัฒนาประเทศ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ระยะ ๒๐ ปี และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ ๕ ปี นอกจากนี้ ยังมีนโยบายและแผนรายสาขาหรือเฉพาะเรื่อง รวมถึงพิจารณาความเชื่อมโยงและการจัดลำดับความสำคัญของแผนใน ๓ ระดับ จัดกลุ่ม ๓๒ ตัวชี้วัดเพื่อใช้ติดตามประเมินผลการดำเนินงานได้เป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินความก้าวหน้าเชิงกระบวนการ จำนวน ๔ ตัวชี้วัด กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางเทียบกับปีฐาน จำนวน ๑๐ ตัวชี้วัด กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ จำนวน ๑๘ ตัวชี้วัด

การวิเคราะห์ข้อมูลเครื่องมือ ดำเนินการศึกษาระบบการติดตามประเมินผลของ สผ. และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบระบบการติดตามข้อมูลตามตัวชี้วัดแผนจัดการฯ เพื่อดูความสอดคล้องระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบหลักตามแผนจัดการฯ ระบุ กับหน่วยงานที่มีการรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด ระบุข้อมูลที่จำเป็นต้องพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูลโดยเฉพาะ แหล่งข้อมูลหรือฐานข้อมูล (หากมี) แนวทางการใช้ข้อมูลจากผลการตรวจสอบข้อมูลที่มีอยู่แบ่งเป็น ๓ ระดับได้แก่ **ระดับ ๑** ยังไม่มีข้อมูลเพียงพอในการใช้ติดตามความก้าวหน้าของแผนจัดการฯ ได้ **ระดับ ๒** มีข้อมูลที่สามารถติดตามความก้าวหน้าของแผนจัดการฯ ได้ (เชิงกระบวนการ เชิงทิศทาง

หรือเชิงปริมาณ) แต่ยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูล ระดับ ๓ มีข้อมูลที่สามารถติดตามความก้าวหน้าของแผนจัดการฯ ได้ และมีการจัดทำฐานข้อมูล

การออกแบบเครื่องมือ ระบุผลที่ต้องการประกอบการพิจารณากลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการออกแบบเครื่องมือให้สอดคล้องกับแนวทางการรายงานผลและกลุ่มเป้าหมายภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาสังคม จัดทำเป็นแบบรายงานผลการดำเนินงานใน ๓ ส่วนสำคัญ ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ข้อมูลผู้ตอบแบบรายงานและข้อมูลหน่วยงาน ส่วนที่ ๒ การดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องตามแผนงานและแนวทางการปฏิบัติ ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และส่วนที่ ๔ แผนงานของหน่วยงานและข้อเสนอแนะต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป พร้อมทำการได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้มามีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยมีผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำแบบรายงานที่ปรับปรุงแล้วไปทำการ Pre-test กับกลุ่มตัวอย่างที่รับผิดชอบตามยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการฯ แบบเจาะจงหน่วยงาน

การรวบรวมติดตามประเมินผล โดยดำเนินการสำรวจด้วยแบบรายงานมีจำนวนการติดตาม ๕๒๙ หน่วยงาน โดยได้รับการตอบกลับมา ๑๗๐ หน่วยงาน สอบทานข้อมูลกับรายงานและฐานข้อมูลต่าง ๆ สัมภาษณ์หน่วยงานรับผิดชอบและกลุ่มเป้าหมายด้านการนำแผนฯ ไปปฏิบัติและประเด็นสิ่งแวดล้อมสำคัญในพื้นที่ จัดการประชุมเวทีเครือข่าย ๕ ภูมิภาคร่วมกับกลุ่มเป้าหมายภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ ครั้ง มีผู้เข้าร่วม ๔๖๐ คน

การวิเคราะห์และรายงานผล ดำเนินการรวบรวมและประมวลผลการติดตามการดำเนินงาน ตามแนวทางการดำเนินการปฏิบัติ ภายใต้ ๔ ยุทธศาสตร์ ๑๑ กลยุทธ์ และ ๓๐ แผนงาน ๒๒๑ แนวทางการปฏิบัติตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จากหน่วยงาน ๑๖๘ หน่วยงาน ร้อยละ ๓๓.๖ ณ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ โดยสรุปภาพรวมจะเห็นว่า ได้ว่ายุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม มีแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการดำเนินการคิดเป็นร้อยละ ๘๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี มีแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการดำเนินการคิดเป็นร้อยละ ๗๘ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน มีแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการดำเนินการร้อยละ ๗๘ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ มีแนวทางปฏิบัติที่ได้รับการดำเนินการร้อยละ ๖๔ และการวิเคราะห์ทั้ง ๔๖ แนวทางการปฏิบัติที่ยังไม่มีรายงานการดำเนินการ เห็นควรพิจารณาปรับแนวทางการปฏิบัติในระยะต่อไปของแผน หรือส่งเสริมสนับสนุนกลไกการดำเนินงานของภาคี และมีข้อจำกัดในการติดตามประเมินผลและแนวทางแก้ไข ดังนี้

- จำนวนแบบรายงานตอบกลับน้อย จำเป็นต้องมีฐานข้อมูลผู้รับผิดชอบประจำหน่วยงาน สื่อสารกับผู้รับผิดชอบอย่างสม่ำเสมอ และติดตามทั้งแบบออนไลน์และแบบรายงาน
- ความเข้าใจของภาคี โดยเฉพาะภาคประชาสังคม ต่อแผนจัดการฯ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และเหมาะกับแต่ละภาคี
- หน่วยงานรับผิดชอบข้อมูลไม่ตรงตามที่แผนฯ ระบุ หรือหน่วยงานไม่มีการเก็บข้อมูลตามแผนฯ ต้องปรับหน่วยงานรับผิดชอบให้ตรงกับหน่วยงานที่รับผิดชอบแผนที่เกี่ยวข้อง และหารือร่วมกันในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ข้อมูลบางตัวชี้วัดที่มีหน่วยงานเกี่ยวข้องหลายหน่วยงานไม่มีการรวบรวมเป็นข้อมูลกลาง หรือเป็นการประมาณจากการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งอาจยังตอบตัวชี้วัดไม่ได้ชัดเจน หารือร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบในแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวชี้วัดที่ยังมีความไม่ชัดเจนในระยะต่อไป

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ

- ผู้เข้าร่วมการประชุมฯ ให้ความสนใจในการแลกเปลี่ยนในประเด็นตัวชี้วัดกับแหล่งที่มาของข้อมูลความรับผิดชอบของหน่วยงาน โดยเฉพาะข้อมูลตัวชี้วัดที่ ๑.๑ การประกาศใช้แนวเขตเดียวกัน ซึ่งกองบริหารจัดการที่ดิน สผ. ได้ร่วมแลกเปลี่ยนและสนับสนุนข้อมูลฐานข้อมูลเพิ่มเติมให้เป็นปัจจุบัน
- วิธีการนับข้อมูลโครงการและแนวทางการปฏิบัติ โดยหน่วยงานพิจารณาโครงการว่ามีความเกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติอะไร เป็นตัวตั้ง ใช้วิธีการนับจำนวนโครงการ และ ๑ โครงการ สามารถตอบได้หลายแนวทางปฏิบัติ โดยไม่น่าจะมีแนวปฏิบัติที่หลายโครงการ ซึ่งจะไม่นับซ้ำแนวทางการปฏิบัติ
- การดำเนินการตรวจสอบข้อมูลแนวทางการปฏิบัติที่ตอบกลับมา จะมีการดำเนินการประสานข้อมูลเพิ่มหากมีข้อสงสัยโดยการสอบถามเพิ่มจากหน่วยงาน หรือกรณีกรอกข้อมูลข้ามยุทธศาสตร์ ซึ่งมีไม่มากนัก
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ช่วยเพิ่มข้อเสนอเชิงการขับเคลื่อนจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมาย โดยจำแนกให้ชัดเจนว่ามาจากกลุ่มเป้าหมายใดเป็นอย่างไร

๓) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอจากที่อบรมรู้จักระบบการติดตาม ประเมินผลนโยบายและแผน

นายมงคล แววกุดเรือ เจ้าหน้าที่พัฒนาระบบติดตาม บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด โดยได้นำเสนอรายละเอียดระบบการติดตามประเมินผลนโยบายและแผน ประกอบด้วยโครงสร้างของระบบฐานข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย (๑) หน้าเว็บไซต์สำหรับการแสดงข้อมูล การกำหนดสิทธิ์ในการเข้าใช้งานการแสดงผลข้อมูล แสดงข้อมูลแบบจำกัด คือ แสดงแค่ผลสรุปการดำเนินงาน ความก้าวหน้า และแสดงเอกสารอ้างอิงบางรายการ รวมถึงแสดงข้อมูลแบบปัจจุบัน เท่านั้น (๒) หน้าเว็บไซต์สำหรับการจัดการข้อมูล (๓) กำหนดสิทธิ์ในการเข้าใช้งาน แบ่งเป็น ๓ ระดับ ผู้ดูแล สามารถเข้าใช้งานได้ทุกระบบ ผู้ปฏิบัติงาน สามารถเข้าใช้งานได้ทุกระบบ ยกเว้นการเข้าถึงการจัดการข้อมูลผู้ใช้งาน ผู้เยี่ยมชม สามารถดูข้อมูลได้เท่านั้น ไม่มีสิทธิ์ แก้ไข เพิ่ม หรือลบข้อมูล และ ไม่มีสิทธิ์เข้าถึงการจัดการข้อมูลผู้ใช้งาน และ(๔) การแสดงผลข้อมูล ระบบแสดงผลข้อมูล (frontend) แบ่งเป็น หน้าแรก ความเป็นมา นโยบายและแผน รายงานผลสัมฤทธิ์ ค้นหาหน่วยงาน ค้นหาโครงการ ระบบการค้นหาและจัดการข้อมูล (Backend) แบ่งเป็น เข้าสู่ระบบ ยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ เป้าหมายไอจี หน่วยงาน ข้อมูลหลัก ผู้ใช้งาน (สำหรับผู้ดูแลระบบ) ระบบแสดงผลข้อมูล (frontend) หน้าแรก แสดงชื่อของระบบ และ ข้อมูลเป้าหมายทั้งหมดที่ได้มีการเพิ่มไว้ ความเป็นมา แสดงข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับความเป็นมาของนโยบาย ข้อมูลยุทธศาสตร์ จะประกอบด้วยรูปประกอบของข้อมูล ชื่อเรื่อง รายละเอียดของข้อมูล และปุ่มลิงค์ไปยังหน้าข้อมูลแผนปฏิบัติการ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระบบการติดตามประเมินผล นโยบายและแผน สผ.

- สผ. ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มหน่วยงานสนับสนุนระดับพื้นที่ ได้เข้ามาใช้ประโยชน์ และเยี่ยมชมข้อมูลระบบการติดตามฯ ที่ง่ายและสะดวก และเข้าถึงได้เท่ากับผู้พัฒนาระบบ รวมถึงอยากให้ความปลอดภัยของผู้กรอกข้อมูลและการจัดการข้อมูล
- บริษัท คอนซัลแทนท์ ออฟ เทคโนโลยี จำกัด ควรต้องพัฒนาระบบตรวจสอบข้อมูลแต่ละแผน โดยขึ้นอยู่กับความต้องการของการเข้าใช้ระบบ การตั้งค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดแต่ละแผนงาน ว่าต้องการให้สะท้อนผลในระดับไหน และสอดคล้องกับแผนงานใดบ้าง อันเป็นการเปรียบเทียบเกณฑ์ และมีความเป็นไปได้ในการรองรับการกรอกข้อมูลได้หลาย ๆ ข้อ
- การเชื่อมต่อฐานข้อมูลผลการติดตาม เพื่อเข้าระบบการติดตาม โดยสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเสนอให้มีการพัฒนาและปรับปรุงระบบฯ เพื่อเชื่อมต่อกับผลการติดตามแผนฯ ในระดับแผนงาน ซึ่งมีความชัดเจนกับหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำการกรอกข้อมูลได้ง่าย จำแนกได้ชัดว่ามีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานของตนเอง และในส่วนของแนวทางการปฏิบัติ ควรเริ่มต้นที่การกรอกข้อมูลโครงการขององค์กรที่กำลังดำเนินการอยู่

- ควรจัดทำคู่มือฯ สำหรับการกรอกข้อมูลของหน่วยงานภาคี เพื่อสื่อสารและเป็นแนวทางกับผู้ในระบบและผู้เกี่ยวข้องได้กรอกข้อมูลที่ชัดเจนต่อไปได้พร้อม ๆ กับการปรับปรุงระบบให้เหมาะสมกับการใช้งาน
- โดยการพัฒนาคู่มือฯ ที่เหมาะสมควรจะออกแบบและวางแนวทางการกรอกข้อมูลผลการดำเนินงานอยู่ใน ๒ ระดับ กล่าวคือ ระดับแผนงานและแนวทางปฏิบัติ ด้วยผลการติดตามที่สะท้อนว่าหน่วยงานเข้าใจได้ง่ายมากที่สุด
- ดังนั้น ณ ตอนนี หากมีข้อมูลอยู่ในระดับใด แค่นั้น ก็จำเป็นต้องเริ่มต้นจากสิ่งที่มีอยู่ ของระบบการติดตามฯ ในปัจจุบัน ไปพร้อม ๆ กับการปรับปรุงให้เหมาะสมในปัจจุบัน และอนาคตระยะยาว
- ส่วนการกรอกข้อมูล ตัวชี้วัด ควรเป็นเจ้าหน้าที่ สผ. ดำเนินการให้สิทธิ์เข้าไปดำเนินการปรับปรุงและจัดการข้อมูลเป็นหลัก เพื่อความถูกต้องของฐานข้อมูลและแหล่งที่มา
- การปรับปรุงระบบการติดตามควรคำนึงถึงระดับของนโยบายและแผนที่แตกต่างกันไปตามระดับความเชื่อมโยงของแผน และโครงสร้างของแผนแต่ละฉบับด้วย
- ควรพัฒนาระบบเพื่อให้กลุ่มภาคประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงและรับทราบผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องของแผนจัดการฯ ตามแนวทางการปฏิบัติในระดับพื้นที่ด้วย

๖. ข้อเสนอแนะจากการศึกษาและ การติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผน เพื่อการติดตามประเมินผลในระยะต่อไป

การดำเนินงานโครงการการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ (ระยะครึ่งแผน) มีเป้าหมายเพื่อติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการดำเนินงานตามเป้าหมายของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะครึ่งแผน เพื่อเป็นฐานข้อมูลการติดตามประเมินผลและข้อมูลภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการดำเนินงานและเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ให้ขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป โดยการสังเคราะห์ผลการศึกษาและการติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผน มีข้อเสนอแนะเพื่อการติดตามประเมินผลในระยะต่อไปแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผลแผนจัดการสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะต่อไป และข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติและการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการติดตามประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละส่วนดังนี้

๖.๑ ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากลไกการติดตามประเมินผล แผนจัดการสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ระยะต่อไป

๖.๑.๑ ข้อเสนอแนะต่อ ‘ตัวชี้วัด’ ของแผนจัดการสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ จากการติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผน

ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดในระยะครึ่งแผนในภาพรวมพบว่ามี ๒๑ ตัวชี้วัด หรือร้อยละ ๖๖ ของตัวชี้วัดทั้งหมดจะบรรลุผลได้ตามกำหนดเวลาของแผน จากตัวชี้วัดทั้งหมด ๓๒ ตัวชี้วัด ซึ่งในการดำเนินการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ในระยะครึ่งแผน ที่ปรึกษาได้ดำเนินการศึกษานโยบายและแผนระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนจัดการฯ ตรวจสอบระบบฐานข้อมูลที่มีอยู่ที่สามารถใช้ประเมินผลตัวชี้วัดตามแผนจัดการฯ ได้ รวมถึงหารือในเบื้องต้นกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้อมูลตัวชี้วัดต่าง ๆ ซึ่งทำให้ได้ข้อเสนอต่อ ‘ตัวชี้วัด’ เพื่อการติดตามประเมินผล จากข้อค้นพบของการติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผน ดังนี้

- ๑) จากการพิจารณาความสอดคล้องของเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔ กับแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ พบตัวชี้วัดที่ไม่มี ความสอดคล้องและอาจไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ ซึ่งได้เสนอปรับเปลี่ยนตัวชี้วัด ๒ ตัวชี้วัด เพื่อเป็นตัวชี้วัดที่สามารถเป็นตัวชี้วัดที่รองรับตัวชี้วัดหลักหรือตัวชี้วัด ทางเลือก (proxy indicators) ที่ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผน และอาจใช้ในการติดตามประเมินผลระยะต่อไป ได้แก่ ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ และ ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ มีรายละเอียด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ ทั้งหมด

ตัวชี้วัดทางเลือก

ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณะประโยชน์ มีความถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ร้อยละ ๙๐ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของแผนยุทธศาสตร์ตามภารกิจเฉพาะด้านของ กระทรวงมหาดไทย ระยะ ๑๐ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๖ โดยกรมที่ดิน

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

‘ที่ดินสาธารณะประโยชน์’ หมายถึง ที่ดินที่ทางราชการได้จัดให้หรือสงวนไว้เพื่อให้ ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันตามสภาพแห่งพื้นที่นั้น หรือที่ดินที่ประชาชนได้ใช้หรือ เคยใช้ประโยชน์ร่วมกันมาก่อนไม่ว่าปัจจุบันจะยังใช้อยู่หรือเลิกใช้แล้วก็ตาม เช่น ที่ทำเล เลี้ยงสัตว์ ป่าช้าฝั่งและเผาศพ ห้วย หนอง ที่ขายตลิ่ง ทางหลวง ทะเลสาบ เป็นต้น ตาม กฎหมายถือว่าเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ผู้ใดจะเข้ายึดถือ ครอบครองเพื่อประโยชน์แต่เฉพาะตนนั้นไม่ได้เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ ตามที่ระเบียบและกฎหมายกำหนดไว้ หากฝ่าฝืนจะมีความผิดและได้รับโทษ ตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่นที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ (กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย)

ลักษณะตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ

ข้อมูลที่ต้องการ

๑. จำนวนแปลงที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่ได้รับการจัดทำฐานข้อมูลที่ดินของรัฐ (แปลง)
๒. จำนวนแปลงที่ดินสาธารณะประโยชน์ทั้งหมด (แปลง)

สูตรการคำนวณ

(จำนวนแปลงที่ดินสาธารณประโยชน์ที่ได้รับการจัดทำฐานข้อมูลที่ดินของรัฐ ÷ จำนวนแปลงที่ดินสาธารณประโยชน์ทั้งหมด) x ๑๐๐

หน่วยวัด

ร้อยละ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM

ตัวชี้วัดทางเลือก

มีนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำทุกกลุ่มน้ำ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ โดยกรมทรัพยากรน้ำ

ลักษณะตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากความก้าวหน้าเชิงกระบวนการ

ข้อมูลที่ต้องการ

- สถานะของนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับประเทศ
- สถานะของนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำ ๒๓ ลุ่มน้ำ

หน่วยวัด

นโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จัดทำเสร็จสิ้น/ อยู่ระหว่างกระบวนการจัดทำ (ระบุขั้นตอนของกระบวนการ)/ ยังไม่มีการดำเนินการจัดทำ

- ๒) เสนอเพิ่มเติมการระบุค่าเป้าหมายเชิงปริมาณให้กับตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ จากค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนระดับ ๓ ที่เกี่ยวข้อง ๔ ตัวชี้วัด ได้แก่

ตัวชี้วัดที่ ๑.๕ จากเดิมร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ดินทั้งหมด (ลดลง) เสนอเป็น ค่าเป้าหมาย: พื้นที่ดินได้รับการจัดการและฟื้นฟู ๑๒,๕๐๐๐,๐๐๐ ไร่ ใน พ.ศ. ๒๕๖๔ (แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ : กรมพัฒนาที่ดิน)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๖ จากเดิมชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางและมาตรการที่เหมาะสม เสนอเป็น ค่าเป้าหมาย: การกัดเซาะชายฝั่งขั้นรุนแรง ไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร (แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ จากเดิมสัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เสนอเป็น ค่าเป้าหมาย: หน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้ หน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานในกำกับของรัฐ ร้อยละ ๑๐๐ และเอกชน ร้อยละ ๕๐ (แผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ : กรมควบคุมมลพิษ) และ

ตัวชี้วัดที่ ๓.๗ จากเดิมจำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน เสนอเป็นค่าเป้าหมาย: จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๕ ต่อปี (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ : กรมการท่องเที่ยว)

- ๓) จากการวิเคราะห์และข้อเสนอดังกล่าว สามารถจัดกลุ่มตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ ได้เป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ ตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากความก้าวหน้าเชิงกระบวนการ (ในการจัดทำนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และเครื่องมือขับเคลื่อนต่าง ๆ) ๔ ตัวชี้วัด กลุ่มที่ ๒ ตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางตัวชี้วัดเทียบกับปีฐาน ๑๓ ตัวชี้วัด และกลุ่มที่ ๓ ตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ ๑๕ ตัวชี้วัด และระบุหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้อมูลตัวชี้วัดเพื่อการดำเนินการติดตามประเมินผล (ซึ่งบางตัวชี้วัดหน่วยงานผู้รับผิดชอบแตกต่างจากที่ได้ระบุไว้เดิมในแผนจัดการฯ) ดังแสดงตามตารางที่ ๖.๑

ตารางที่ ๖-๑ สรุประดับตัวชี้วัดและหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้อมูลเพื่อการติดตามประเมินผล

กลุ่มตัวชี้วัดและตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล
กลุ่มที่ ๑ ตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากความก้าวหน้าเชิงกระบวนการ (ในการจัดทำนโยบาย แผน ยุทธศาสตร์ และเครื่องมือขับเคลื่อนต่าง ๆ) ๔ ตัวชี้วัด	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๔ ระดับการดำเนินงานการจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ IWRM ตัวชี้วัดทางเลือก* : มีนโยบายและแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับประเทศและระดับลุ่มน้ำทุกกลุ่มน้ำ	กรมทรัพยากรน้ำ
ตัวชี้วัดที่ ๑.๙ ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ได้รับความเห็นชอบ	กรมทรัพยากรธรณี
ตัวชี้วัดที่ ๓.๘ ประกาศใช้กฎระเบียบการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ทรัพยากรชีวภาพ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ ๖-๑ สรุปกลุ่มตัวชี้วัดและหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้อมูลเพื่อการติดตามประเมินผล (ต่อ)

กลุ่มตัวชี้วัดและตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล
กลุ่มที่ ๒ ตัวชี้วัดที่ประเมินผลจากทิศทางตัวชี้วัดเทียบกับปีฐาน ๑๓ ตัวชี้วัด	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๑ การจัดพื้นที่ดินทำกินให้กับชุมชน	กองบริหารจัดการที่ดิน สผ. (เลขานุการ คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ)
ตัวชี้วัดที่ ๑.๘ อัตราการจับสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมงทะเล (CPUE) ใน ๑ ชั่วโมง ในน่านน้ำไทย	กรมประมง
ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม และแหล่ง ที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๑ สัดส่วนเรื่องร้องเรียนด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการดำเนินการ	กองตรวจราชการ สำนักงานปลัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ตัวชี้วัดที่ ๒.๖ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้รับการพัฒนา	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากรของประเทศ	สำนักงานนโยบายและแผน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยความ ร่วมมือกับศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุ แห่งชาติ (MTEC)**
ตัวชี้วัดที่ ๓.๓ สัดส่วนการใช้พลังงานต่อจีดีพี	ศูนย์พยากรณ์และสารสนเทศพลังงาน กระทรวงพลังงาน
ตัวชี้วัดที่ ๓.๔ (๑) ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรอง มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช และ (๒) ร้อยละของพื้นที่เกษตรอินทรีย์	กรมวิชาการเกษตร (๑) และ กรมพัฒนาที่ดิน (๒)
ตัวชี้วัดที่ ๓.๕ จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมโครงการ อุตสาหกรรมสีเขียว	สำนักปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
ตัวชี้วัดที่ ๔.๓ จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบูรณา การการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์การบริหาร จัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)**
ตัวชี้วัดที่ ๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**
ตัวชี้วัดที่ ๔.๕ จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับบาดเจ็บ หรือต้องโยกย้าย/อพยพ เนื่องจากจากผลของภัย พิบัติทางธรรมชาติต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ (ศภช.)
ตัวชี้วัดที่ ๔.๖ จำนวนความร่วมมือกับต่างประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สำนักปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ ๖-๑ สรุปกลุ่มตัวชี้วัดและหน่วยงานรับผิดชอบข้อมูลเพื่อการติดตามประเมินผล (ต่อ)

กลุ่มตัวชี้วัดและตัวชี้วัด	หน่วยงานรับผิดชอบ ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูล
กลุ่มที่ ๓ กลุ่มตัวชี้วัดที่ประเมินผลเทียบกับค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ ๑๕ ตัวชี้วัด	
ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ ตัวชี้วัดทางเลือก* : ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดิน สาธารณประโยชน์มีความถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน*	กรมที่ดิน
ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ	กรมป่าไม้
ตัวชี้วัดที่ ๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ดินทั้งหมด	กรมพัฒนาที่ดิน
ตัวชี้วัดที่ ๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางและมาตรการที่เหมาะสม	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ตัวชี้วัดที่ ๑.๗ ปะการังที่มีชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓-๙	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ ๘๐	กรมควบคุมมลพิษ
ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ คุณภาพอากาศมีจำนวนวันที่ค่า PM10 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙	กรมควบคุมมลพิษ
ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕	กรมควบคุมมลพิษ
ตัวชี้วัดที่ ๒.๔ ของเสียอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและกำจัดไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐	กรมควบคุมมลพิษ
ตัวชี้วัดที่ ๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม**
ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ สัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	กรมควบคุมมลพิษ
ตัวชี้วัดที่ ๓.๖ พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่	กรมโรงงานอุตสาหกรรม

หมายเหตุ: * ตัวชี้วัดที่รองรับตัวชี้วัดหลัก (proxy indicators) ที่ใช้ในการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน

** หน่วยงานที่พบว่ามีการรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดซึ่งไม่ตรงกับที่ระบุไว้ในแผนจัดการฯ

จากการติดตามข้อมูลเพื่อการประเมินผลตัวชี้วัดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แสดงดัง ตารางที่ ๖-๑ ยังคงพบตัวชี้วัด ๓ ตัวชี้วัดที่ข้อมูลยังไม่เพียงพอในการประเมินผลตามตัวชี้วัด ซึ่งเป็นผลมาจากวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานผู้รับผิดชอบไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่ตัวชี้วัดต้องการ จึงทำให้ยังประเมินผลตามตัวชี้วัดไม่ได้ ดังรายละเอียดในแต่ละตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ ๑.๗ ประการที่มีชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓-๙ : ข้อมูลปัจจุบันระบุได้ว่า สถานการณ์ความสมบูรณ์ของแนวปะการังดีขึ้นเทียบกับปีฐาน แต่การเก็บข้อมูลที่มีอยู่ไม่ได้ ระบุการเปลี่ยนแปลงของปริมาณปะการังที่มีชีวิต โดยจากการสอบถามผู้ให้ข้อมูลจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ระบุว่า ทช. แบ่งการวิเคราะห์สถานะปะการังเป็น แนวปะการังที่มีสภาพสมบูรณ์ สภาพที่ดี สภาพปานกลาง และสภาพเสียหาย ซึ่งแปรผลมาจาก อัตราส่วนระหว่างปะการังมีชีวิตและไม่มีชีวิตในแต่ละสถานี อย่างไรก็ตาม ในความเห็นของผู้ให้ข้อมูล การวัดคุณภาพด้วยอัตราปะการังที่มีชีวิตไม่ได้สะท้อนนิเวศโดยรวมของทรัพยากร เหมือนกับการวัดสถานภาพแนวปะการัง จึงมีข้อเสนอเบื้องต้นในการปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดเป็น ‘แนวปะการังที่มีสถานภาพสมบูรณ์ดี มีปริมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๓-๙’ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ ทช. สามารถเก็บรวบรวมได้ในทุกสถานีในแต่ละปี¹

ตัวชี้วัดที่ ๑.๑๐ อัตราการสูญเสียชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ : ข้อมูลปัจจุบันโดยกองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบุได้ว่าชนิดพันธุ์สัตว์มีกระดูกสันหลังที่อยู่ในสถานภาพชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามเพิ่มขึ้นจากปีฐาน แต่ยังไม่สามารถวิเคราะห์อัตราการสูญเสียหรือการเปลี่ยนแปลงประชากรของชนิดพันธุ์เหล่านั้นได้นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามอาจใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน จึงอาจไม่สามารถดำเนินการประเมินโดยข้อมูลรายปีได้

ตัวชี้วัดที่ ๓.๑ การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (Material Footprint: MF) : ข้อมูลจากการวิเคราะห์โดยองค์กรพัฒนาระหว่างประเทศชี้ว่าการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากรของประเทศ (MF) และการบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร (DMC) มีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ยังไม่ทราบผลที่เป็นปัจจุบันในระยะครึ่งแผนนี้ ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ (MTEC)

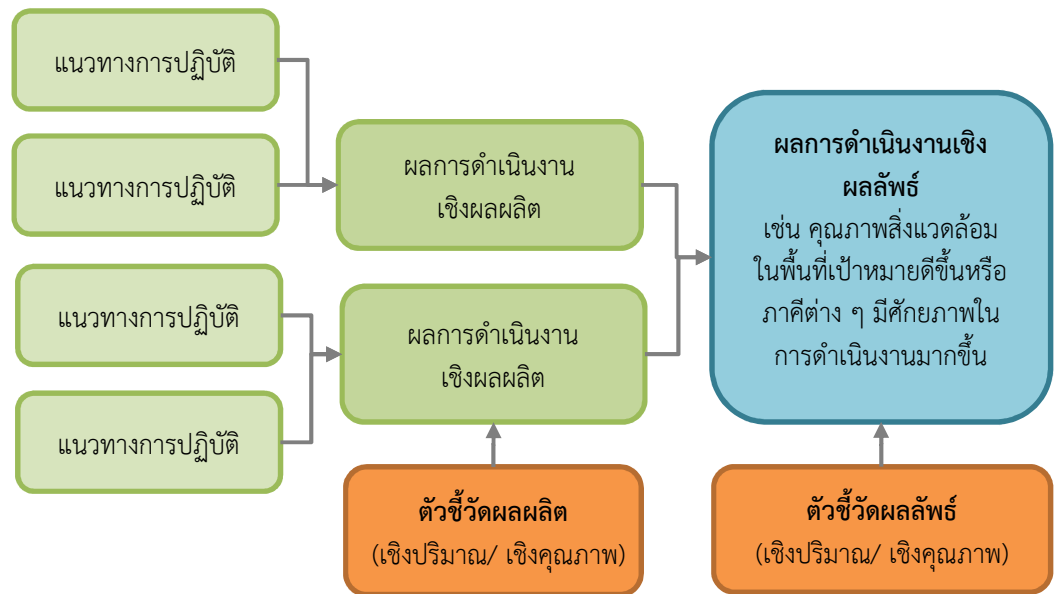
ทั้งนี้ ตัวชี้วัดเหล่านี้ควรได้มีการตรวจสอบข้อมูลกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ และจำเป็นต้องมีการหารือปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดให้สอดคล้องและเหมาะสมสำหรับการติดตามประเมินผลต่อไป

¹ จากการหารือเบื้องต้นกับนักวิชาการประมงชำนาญการ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (สิงหาคม ๒๕๖๒)

๖.๑.๒ ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในระยะต่อไป

นอกเหนือจากข้อเสนอจากข้อค้นพบของการติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผน มีข้อเสนอต่อแนวทางการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระยะต่อไป ซึ่งสังเคราะห์จากการศึกษาเครื่องมือติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กลไกการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมย้อนหลัง ๕ ปี ระบบติดตามประเมินผลการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบเครื่องมือที่มีอยู่ในการติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นในเบื้องต้นกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย สามารถสรุปข้อเสนอแนะต่อแนวทางการนำไปใช้ติดตามประเมินผล ดังนี้

- ๑) การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ควรพัฒนาเป็นฐานข้อมูลเพื่อการสนับสนุนการดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะไม่เพียงแต่ตอบสนองการติดตามประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนาแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่ควรสามารถเผยแพร่ให้ผู้บริหารหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ และภาคีขับเคลื่อนให้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูล และนำฐานข้อมูลไปใช้ในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการดำเนินงานบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับต่าง ๆ ไปด้วยกัน
- ๒) การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ควรพิจารณาติดตามประเมินผลทั้งมิติกระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลลัพธ์ โดยเฉพาะการประเมินผลลัพธ์หรือผลกระทบของแผนจัดการฯ จากการดำเนินงานระยะยาว มีการบูรณาการ และมีการดำเนินงานของแผนที่มีความต่อเนื่อง เช่น การพิจารณาความเห็นของประชาชนในพื้นที่เป้าหมายต่าง ๆ ต่อการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพสิ่งแวดล้อม การประเมินความพึงพอใจของหน่วยงาน และชุมชนท้องถิ่น จากการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ รวมถึงความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการประสานงานที่ดีขึ้นในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยมีการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งแนวทางหนึ่งในการประเมินผลลัพธ์ อาจเป็นการกำหนดค่าน้ำหนักให้ผลการดำเนินงานเชิงผลผลิตในแต่ละยุทธศาสตร์ ซึ่งเมื่อเกิดการบูรณาการผลจะสามารถวิเคราะห์ผลเป็นผลการดำเนินงานเชิงผลลัพธ์ได้ ซึ่งควรมีการกำหนดตัวชี้วัดผลลัพธ์ ซึ่งอาจเป็นเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพดังภาพที่ ๖-๑



ภาพที่ ๖-๑ การประเมินผลลัพธ์หรือผลกระทบระยะยาวของแผนจัดการฯ

๓) ควรมีการประสานหน่วยงานรับผิดชอบข้อมูลตามตัวชี้วัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มที่ยังไม่พบข้อมูลตามตัวชี้วัดหรือเกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ หรือเป็นตัวชี้วัดที่ต้องการข้อมูลจากหลายหน่วยงาน **ควรมีการหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมพัฒนาตัวชี้วัดที่เหมาะสม หรือพัฒนากลไกในการรวบรวมข้อมูล** เช่น ตัวชี้วัดที่ ๔.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน เป็นต้น

กลุ่มที่ ๒ กลุ่มที่พบข้อมูลเกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ แต่ยังไม่มีการจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูล **ควรประสานให้มีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และอาจทำการหารือเพื่อพัฒนาข้อมูลตามตัวชี้วัดเป็นฐานข้อมูลต่อไป** เช่น ตัวชี้วัดที่ ๔.๕ จำนวนประชากรที่เสียชีวิต สูญหาย ได้รับความเจ็บ หรือต้องโยกย้าย อพยพ เนื่องจากผลของภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น

กลุ่มที่ ๓ กลุ่มที่มีการจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดของแผนจัดการฯ แล้ว **ควรได้มีการประสานฐานข้อมูลที่มีอยู่กับระบบการติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการนำข้อมูลไปใช้ในการบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป** เช่น ตัวชี้วัดที่ ๓.๔ ร้อยละของจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (ภาพที่ ๖-๒) และตัวชี้วัดที่ ๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศ (ภาพที่ ๖-๓)

ผลการดำเนินงาน ณ วันที่ 7-ส.ค.-2562

ผลการดำเนินงานแยกตามจังหวัด

เครื่องมือ

10 records per page

Search:

	รอดตรวจ			ระหว่างตรวจ (แปลงใหม่)			ระหว่างตรวจ (แปลงตรวจติดตาม)			ระหว่างตรวจ (แปลงต่ออายุ)			ได้รับการรับรอง (ไม่รวมตรวจติดตามกับต่อ)		
	ราย	แปลง	ไร่	ราย	แปลง	ไร่	ราย	แปลง	ไร่	ราย	แปลง	ไร่	ราย	แปลง	ไร่
กระบี่	0	0	0.00	0	0	0.00	0	0	0.00	0	0	0.00	465	943	4,121
กรุงเทพมหานคร	0	0	0.00	4	5	13.00	3	5	1.23	5	5	8.56	130	233	1,200
กาญจนบุรี	203	342	805.53	0	0	0.00	5	7	26.00	23	36	38.65	643	876	4,000
กาฬสินธุ์	62	62	495.50	167	187	1,362.39	0	0	0.00	34	34	231.25	2,463	2,942	8,000
กำแพงเพชร	2	2	8.50	0	0	0.00	23	26	373.08	22	29	221.70	119	202	1,100
ขอนแก่น	213	330	289.89	226	299	364.50	191	217	1,154.20	242	261	290.75	2,040	3,293	5,000
รวม	2,567	4,070	6,612.80	437	515	6,667.70	375	357	5,664.80	554	664	8,607.30	7,777	13,264	41,291

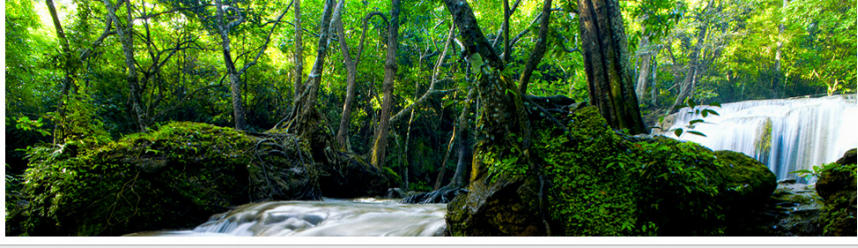
ภาพที่ ๖-๒ ฐานข้อมูลจำนวนฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) จัดทำโดยส่วนงานพัฒนาระบบและฐานข้อมูล กลุ่มพัฒนาระบบตรวจรับรองมาตรฐานการผลิต สำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช กรมวิชาการเกษตร <http://gap.doa.go.th/>


ข้อมูลสารสนเทศ
กรมป่าไม้

พิมพ์ข้อความ

ค้นหา

หน้าหลัก | ข้อมูลทั่วไป | ผู้บริหารกรมป่าไม้ | ที่ตั้งหน่วยงาน | เบอร์โทรศัพท์



ข้อมูลสารสนเทศ กรมป่าไม้

เลือกปีป่าไม้

ป่าสงวนแห่งชาติ

การป้องกันรักษาป่า

การส่งเสริมปลูกป่า

เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2516 - 2560

หน่วย : ไร่ Unit : Rai

ปี พ.ศ.	ภาคเหนือ North		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ North - East		ภาคตะวันออก East		ภาคกลาง Central		ภาคใต้ South		รวม Whole Kingdom		Year
	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	ไร่ Rai	%	
2516	70,996,875	66.96	31,669,375	30.01	9,397,500	41.19	14,981,250	35.56	11,521,875	26.07	138,566,875	43.21	1973
2519	63,954,375	60.32	25,933,750	24.57	7,894,375	34.60	13,641,250	32.38	12,586,875	28.48	124,010,625	38.67	1976

ภาพที่ ๖-๓ เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทย ข้อมูลสารสนเทศกรมป่าไม้ จัดทำโดยศูนย์สารสนเทศ สำนักงานและสารสนเทศ กรมป่าไม้ <http://forestinfo.forest.go.th/Content.aspx?id=๗๒>

- ๔) เน้นกระบวนการติดตามประเมินผลโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคีขับเคลื่อนนอกเหนือจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ องค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาชุมชน และสถาบันการศึกษา ซึ่งต้องเน้นการสร้าง

ความตระหนัก สร้างความเข้าใจต่อแผนจัดการฯ ควบคู่กับการมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการติดตามประเมินผล และควรประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และเหมาะสมสำหรับแต่ละภาคีเครือข่าย

๖.๒ ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติและการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการติดตามประเมินผล

๖.๒.๑ ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติจากผลการติดตามประเมินผลในระยะครึ่งแผน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากการติดตามผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติ

- แผนงานและแนวทางการปฏิบัติที่มีการรายงานถึงการดำเนินการและจำนวนภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการน้อย แต่ต้องการความร่วมมือสูงในการบรรลุผล เช่น การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการฟื้นฟูพื้นที่วิกฤตสิ่งแวดล้อม **ควรมีการให้ความสำคัญเพิ่มขึ้น**ในระยะจากปัจจุบันจนถึงสิ้นสุดแผนฯ เพื่อเพิ่มความร่วมมือให้มากขึ้น โดยการสร้างความเข้าใจกับภาคีเครือข่าย และหารือแนวทางการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
- แผนงานและแนวทางการปฏิบัติที่มีการดำเนินการและภาคีเครือข่ายจำนวน**มาก**จากทั้งภาคีภาครัฐ และภาคประชาสังคม ได้แก่ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย **ควรยกระดับการดำเนินงาน** ส่งเสริมความร่วมมือและการบูรณาการเชิงแผนงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน
- แนวทางการปฏิบัติที่ยังไม่มีรายงานการดำเนินการในระยะครึ่งแผน มี ๔๖ แนวทางการปฏิบัติ ซึ่งควรมีการวิเคราะห์หาสาเหตุและส่งเสริมกลไกการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติของภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากผลการประเมินผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด

- ตัวชี้วัดที่**ไม่สามารถประเมินผลได้**ในระยะครึ่งแผน **ควรมีการหารือร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบหลัก** เพื่อพิจารณาปรับตัวชี้วัด หรือการตั้งค่าเป้าหมายร่วม เพื่อให้การติดตามผลการดำเนินงานสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน
- ตัวชี้วัดที่**ผ่านค่าเป้าหมายหรือผลการดำเนินงานใกล้เคียงค่าเป้าหมายแล้ว**ในระยะครึ่งแผน เช่น พื้นที่สีเขียวเมือง ระยะทางชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะ **ควรพิจารณาปรับเปลี่ยน**เป้าหมายร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

- ผลวิเคราะห์เชิงตัวชี้วัดในภาพรวม ชี้ให้เห็นถึงตัวชี้วัดที่ควรให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นในระยะปัจจุบันจนถึงเวลาสิ้นสุดแผน เพื่อให้สามารถบรรลุผล มี ๔ ด้าน ได้แก่ การจัดการของเสียอันตราย คุณภาพอากาศโดยเฉพาะฝุ่นละอองขนาดเล็ก การบริโภคพื้นฐานต่อการใช้ทรัพยากร และพลังงานหมุนเวียน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการบูรณาการ การดำเนินงานและทรัพยากรมากขึ้น

๖.๒.๒ ข้อเสนอแนะต่อการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการติดตามประเมินผล และการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

- จำนวนหน่วยงานและองค์กรผู้ให้ข้อมูลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ มีส่วนสำคัญในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ตรงกับความเป็นจริงและแสดงถึงการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการติดตามประเมินผล การสนับสนุนการให้ข้อมูลโดยหน่วยงานและองค์กรภาคีมีข้อเสนอจากผลการติดตามและการหารือกับภาคีเครือข่าย ดังนี้
 - จัดทำฐานข้อมูลผู้รับผิดชอบข้อมูล (หรือระบุหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้อมูล) ประจำหน่วยงานภาคีเครือข่าย และทำการติดต่อสอบถามข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
 - ติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
 - การติดตามประเมินผลแผนฯ ตามระยะเวลา ควรดำเนินงานทั้งแบบออนไลน์และการส่งเอกสารแบบรายงานควบคู่กันไป และออกแบบเครื่องมือดังกล่าวให้ง่ายต่อการใช้งานของผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด เช่น ลดการพิมพ์ซ้ำของข้อมูล และสามารถแสดงผลที่ผู้ให้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้
 - กำหนดระยะเวลาการดำเนินการและการติดตามประเมินผลตามแผนฯ โดยประสานแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้า และอาจพิจารณาจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานรับผิดชอบก่อนการประเมินผล เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและหารือแนวทางการรวบรวมข้อมูลเพื่อการติดตามประเมินผล
- วิธีการสื่อสารและเผยแพร่ผลการติดตามประเมินผล ภาคีเครือข่ายเสนอให้มีการเผยแพร่ผลการติดตามประเมินผลให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ซึ่งมีข้อเสนอ ดังนี้
 - จัดทำฐานข้อมูลผลการติดตามและเผยแพร่บนเว็บไซต์ สผ.
 - จัดส่งผลการติดตามประเมินผลในรูปแบบเอกสารหรือไฟล์ดิจิทัลให้กับภาคีเครือข่าย
 - จัดประชุมสัมมนาผลการติดตามประเมินผล
 - สื่อสารผลการติดตามผ่านสื่อสาธารณะ และ Social media

- มีช่องทางรับฟังความคิดเห็นผลการติดตามประเมินผล และการปรับปรุงแผนฯ และการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ไปสู่การปฏิบัติ
- ข้อเสนอแนะต่อการใช้ผลการติดตามประเมินผลในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ
 - จัดส่งข้อมูลการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนจัดการฯ และข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อให้หน่วยงานทราบสถานะตนเอง กระตุ้นการดำเนินงานตามแผนฯ และเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔
 - จัดประชุมระดมความคิดเห็นรับฟังข้อเสนอแนะต่อประเด็นสำคัญตามที่ผลการประเมินระบุ เช่น ด้านการจัดการขยะอันตราย และการส่งเสริมพลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
 - ตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างหน่วยงานและภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนแผนฯ โดยแบ่งยุทธศาสตร์เพื่อลงรายละเอียดในเชิงปฏิบัติ และติดตามประเมินผลร่วมกันต่อไป

๖.๒.๓ ข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงระบบการติดตามประเมินนโยบายและแผนด้านด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- การพัฒนาและเร่งแก้ไขระบบในปัจจุบัน ระบบการติดตามที่มีการใช้ในปัจจุบันพัฒนาขึ้นโดยใช้รายงานติดตามประเมินผลแผนปฏิบัติการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔ จึงต้องมีการพัฒนาโครงสร้าง ตัวชี้วัด การรายงานผล รวมถึงการตั้งค่าต่าง ๆ ให้รองรับระบบหมวดหมู่ จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในการนำเข้าผลรายงานของข้อมูล ควรแยกโครงการออกมาจากระบบเดิม ควรจัดทำแนวทางการใช้งานระบบการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีกฉบับ เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเข้าใจวิธีการใช้งานและการนำเข้าข้อมูลได้อย่างชัดเจน
- การพัฒนาระบบในอนาคต ได้แก่ จัดการลำดับชั้นข้อมูลสำหรับรายงานที่มีความต่างกัน รวมถึงการจัดข้อมูลอ้างอิงอื่น ๆ พัฒนาโครงการให้สามารถใช้ติดตามการดำเนินงานและดูผลการติดตามได้ พัฒนาระบบรับรองความต้องการใช้งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับตัวเลข ควรสร้างระบบเพื่อรองรับการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดเพื่อรวบรวมการติดตามผลการดำเนินงานให้สามารถวิเคราะห์ผลได้ด้วย รวมถึงพิจารณาการนำเข้าการรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องของโครงการเร่งด่วน (Flagship Projects) ด้วย

บรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๐). รายงานสถานการณ์สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๐. จาก ส่วนขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กรกฎาคม ๒๕๖๑ (เอกสารอัดสำเนา)

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๑). (ร่าง) แผนจัดการขยะพลาสติกอย่างบูรณาการ (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๖๔). จาก กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เอกสารอัดสำเนา)

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๑). ข่าวสารสิ่งแวดล้อม : ภาครัฐ-เอกชนร่วมลงนามบันทึกความร่วมมือเล็ก ใช้พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม ลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒, จาก ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมควบคุมมลพิษ.

เว็บไซต์ : <http://www.pcd.go.th/Public/News/GetNewsThai.cfm?task=lt2018&id=17913>

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๑). แนวทางการจัดการของเสียและสารอันตราย (WEEE). [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒, จาก กรมควบคุมมลพิษ

เว็บไซต์: http://www.pcd.go.th/info_serv/haz_battery.htm

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๒). รายงานสถานการณ์ของเสียอันตรายจากชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๐. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒, จาก กรมควบคุมมลพิษ เว็บไซต์ : http://www.pcd.go.th/count/hazdl.cfm?FileName=wsthazcom_annual60.pdf&BookName=wsthazcom_annual60

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๒). รายงานสรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๖๑ [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๒, จาก ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมควบคุมมลพิษ. เว็บไซต์ : http://www.pcd.go.th/file/Thailand%20Pollution%20Report%202018_Thai.pdf

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๒ข). ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒, จาก กรมควบคุมมลพิษ เว็บไซต์ http://www.pcd.go.th/info_serv/haz_battery.htm

กรมควบคุมมลพิษ. (๒๕๖๒ค). ดำเนินการแก้ไขปัญหาการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียอันตรายอย่างผิดกฎหมาย. จาก กรมควบคุมมลพิษ (เอกสารอัดสำเนา)

กรมควบคุมโรค. (๒๕๖๑). *แก้ไขปัญหามลพิษจากขยะอิเล็กทรอนิกส์*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๒, จาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เว็บไซต์ : <https://bit.ly/2tPBpmZ>

กรมชลประทาน. (๒๕๖๑). *แผนการจัดสรรน้ำและการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ในเขตชลประทาน พ.ศ. ๒๕๖๑*. ข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒. จาก สำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา (เอกสารอัดสำเนา)

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (๒๕๖๐). *การประมวลข้อมูลสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่ง ปี ๒๕๖๐*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑ มีนาคม ๒๕๖๒, จาก กองบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่ง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เว็บไซต์ : <https://www.dmcr.go.th/detailAll/26077/nws>

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (๒๕๖๐). *สถานการณ์ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑ มกราคม ๒๕๖๒, จาก กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เว็บไซต์ : <https://www.dmcr.go.th/detailLib/4050>

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (๒๕๖๑). *ฐานข้อมูลขยะ Marine Debris Database*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒, จาก กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เว็บไซต์ : <http://tcc.dmcr.go.th/thaicoastalcleanup/>

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (๒๕๖๑). *แนวทางการจัดทำแผนงาน/โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๒, จาก กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เว็บไซต์ : <https://www.dmcr.go.th/upload/dt/file/file-20181806-1529312626-171.pdf>

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (๒๕๖๑). *รายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑*. ข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑. จาก กองแผนงาน (เอกสารอัดสำเนา)

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. (๒๕๖๒). *รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง*. ข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒. จาก กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (เอกสารอัดสำเนา)

กรมป่าไม้. (๒๕๖๒). *โครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑*. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๒, จาก เว็บไซต์ : <https://new.forest.go.th/land/wp-content/uploads/sites/29/2019/03/final-report-2561.pdf>

กรมพัฒนาที่ดิน. (๒๕๖๒). ผลการดำเนินงานอนุรักษ์ดินและน้ำประจำปี ๒๕๖๑-๒๕๖๒. ข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒(เอกสารอัดสำเนา)

กรมศุลกากร. (๒๕๖๑). ผอ.สบก. ในฐานะรองโฆษกกรมศุลกากร ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนกรมศุลกากร แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ พล.ต.อ.ดร.วิระชัย ทรงเมตตา รอง ผบ.ตร. อธิบดีกรมควบคุมมลพิษและรองอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม ประชุมหารือร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาผู้ประกอบการคัดแยกกากขยะอุตสาหกรรม หรือ ขยะอิเล็กทรอนิกส์ (E-Waste). [ออนไลน์].

ค้นเมื่อ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒, จากกรมศุลกากร เว็บไซต์ :

http://www.customs.go.th/cont_strc_slide_image.php?lang=th&top_menu=menu_searching_result¤t_id=14223132414d505f4a464b4c464b4c

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๙). “STOP GOBGAB เลิกใช้ถุงพลาสติก”. [ออนไลน์].

ค้นเมื่อ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒, จาก กลุ่มสื่อสารสิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. เว็บไซต์ : <https://www.deqp.go.th/service-portal/news-system/news-detail/?id=121451>

กรมอุตุนิยมวิทยา.(๒๕๖๒). ข้อมูลอุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนและรายปี และปริมาณฝนรายเดือนและรวมทั้งปีของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ .ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ (เอกสารอัดสำเนา)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๖๒). กิจกรรม ทำความดีด้วยหัวใจ ลดรับ ลดให้ ลดใช้ถุงพลาสติก. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๒, จาก กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. เว็บไซต์ : <http://www.mnre.go.th/th/news/detail/20676>

กระทรวงอุตสาหกรรม. (๒๕๕๙). ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย ๔.๐ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙). [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๒, จาก เว็บไซต์ : http://www.oie.go.th/sites/default/files/attachments/industry_plan/thailandindustrialdevelopmentstrategy4.0.pdf

กรุงเทพมหานคร. (๒๕๖๑). รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยในกรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๐-เดือนเมษายน ๒๕๖๑). จาก กรุงเทพฯ (เอกสารอัดสำเนา)

กรุงเทพมหานคร. (๒๕๖๒). จำนวนและสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ (เอกสารอัดสำเนา)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (๒๕๖๒). Chula Zero Waste . [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒, จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เว็บไซต์ : <http://www.chulazerowaste.chula.ac.th/>

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (๒๕๖๑). การประชุมประจำปีเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๑. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒, จาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. เว็บไซต์: <https://www.tu.ac.th/thammasat-sustainable-university-network-3rd-annual-conference>

ศูนย์พัฒนาและวิเคราะห์สมบัติของวัสดุ. (๒๕๖๐). ไมโครพลาสติก....ภัยมืดในทะเล. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒, จาก เว็บไซต์ : <https://www.tistr.or.th/tistrblog/?p=4707>

สถาบันพลาสติก. (๒๕๕๘). รายงานข้อมูลการใช้พลาสติกเพื่อผลิตบรรจุภัณฑ์ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘. จาก สถาบันพลาสติก .(เอกสารอัดสำเนา)

สถาบันมะเร็งแห่งชาติ. (๒๕๕๖). ผลกระทบของพลาสติกต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม. จาก งานระบาค วิทยาโมเลกุล กลุ่มงานวิจัย สถาบันมะเร็งแห่งชาติ (เอกสารอัดสำเนา)

สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรทางทะเลและป่าชายเลน. (๒๕๕๗). รายงานฉบับสมบูรณ์ การสำรวจและจำแนกตัวอย่างขยะทะเลประเภทไมโครพลาสติก. จาก สถาบันวิจัยและพัฒนา ทรัพยากรทางทะเลและป่าชายเลน และคณะเทคโนโลยีทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา สิงหาคม ๒๕๕๗ (เอกสารอัดสำเนา)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๒). ความหมายไมโครพลาสติก. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒, จาก สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ : <https://www.tistr.or.th/tistrblog/?p=4707>

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๒). ความหมายไมโครพลาสติก . [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒, จาก สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ : <https://www.tistr.or.th/tistrblog/?p=4707>

สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๒). งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ [ออนไลน์] ค้นเมื่อ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๒, จากสำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี เว็บไซต์: <http://budget.parliament.go.th/bbebook62/FILEROOM/CABILIBRARY62/DRAWER01/GENERAL/DATA0000/00000501.PDF>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). หลักเกณฑ์การวิเคราะห์แผนระดับที่ ๓ ของ สคช.. สำนักวิเคราะห์โครงการลงทุนภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (เอกสารประกอบการประชุม) ตุลาคม ๒๕๖๑)

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม .(๒๕๕๙). รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๙. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒, จาก สำนักงาน

นโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เว็บไซต์:

http://www.onep.go.th/env_data/wpcontent/uploads/2016/08/2016Report.pdf

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๖๐). *สรุปชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามของประเทศไทย: สัตว์มีกระดูกสันหลัง*. จาก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น จำกัด.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๖๒). *รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑*. กรุงเทพฯ: บริษัทดอกเบี๋ยจำกัด

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๕๘). *ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลของไทย*. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒, จาก สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เว็บไซต์ : <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-072.pdf>

ภาคผนวก ก

รายละเอียดผลการดำเนินงานตัวชี้วัดที่มีค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ

รายละเอียดผลการดำเนินงานตัวชี้วัดที่มีค่าเป้าหมายเชิงปริมาณ

ตัวชี้วัดที่ ๑.๒ ร้อยละของพื้นที่การถือครองที่ดินแต่ละประเภทเทียบกับพื้นที่ทั้งประเทศ เสนอตัวชี้วัดแทนในการติดตามระยะครึ่งแผน : ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณะประโยชน์ มีความถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน

ค่าเป้าหมาย

ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณะประโยชน์ มีความถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ร้อยละ ๙๐ ภายในปี ๒๕๖๖

ผลการดำเนินงาน

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กรมที่ดินออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงไปแล้วทั้งสิ้น รวม ๔๘๒ แปลง เนื้อที่ ๑๓๗,๖๖๐ ไร่ ๓ งาน ๔๒ ตารางวา

รวมถึงปัจจุบัน ได้มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงและจัดเก็บที่กรมที่ดินทั้งสิ้น จำนวน ๑๕๑,๐๐๕ แปลง เนื้อที่ ๘,๖๘๓,๑๒๙ ไร่ ๒ งาน ๑๖ ตารางวา

จัดทำฐานข้อมูลที่ดินของรัฐประเภทหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง จำนวน ๑๒๔,๕๘๘ แปลง จากทั้งหมด ๑๕๖,๓๕๗ แปลง หรือ ร้อยละ ๗๙.๖ โดยเป็นที่สาธารณะประโยชน์ ๙๗,๔๘๑ แปลง (จากทั้งหมด ๑๒๓,๔๙๖ แปลง) และที่ราชพัสดุ ๒๗,๑๐๗ แปลง (จากทั้งหมด ๓๒,๘๖๑ แปลง) รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๑-๑ ผลการดำเนินการออกหนังสือสำคัญ และจัดทำฐานข้อมูลที่ดินของรัฐ ปีงบประมาณ ๒๕๖๑

ประเภทที่ดิน	จำนวนทั้งหมด (แปลง)	ผลการดำเนินงาน		จัดทำ ฐานข้อมูล ที่ดินของรัฐ (แปลง)	คิดเป็น ร้อยละ
		ออกหนังสือ สำคัญสำหรับ ที่หลวงแล้ว	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ		
ที่สาธารณะประโยชน์ ประเภทพลเมืองใช้ ร่วมกัน (ที่สาธารณะ)	๑๒๓,๔๙๖	๑๑๘,๗๒๖	๔,๗๗๐	๙๗,๔๘๑	๗๘.๙
ที่สาธารณะประโยชน์ ประเภทเพื่อประโยชน์ ของแผ่นดิน (ที่ราชพัสดุ)	๓๒,๘๖๑	๓๒,๒๗๙	๕๘๒	๒๗,๑๐๗	๘๒.๔
รวมทุกประเภท	๑๕๖,๓๕๗	๑๕๑,๐๐๕	๕,๓๕๒	๑๒๔,๕๘๘	๗๙.๖

ที่มา: สรุปผลการดำเนินการรังวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ศูนย์ปฏิบัติการกรมที่ดิน (๒๕๖๑)

และแบบรายงานการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๖๒)

ฐานข้อมูลและสารสนเทศที่ดินสาธารณะประโยชน์ มีความถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๔ จากค่าเป้าหมาย (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๓ พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศแบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕

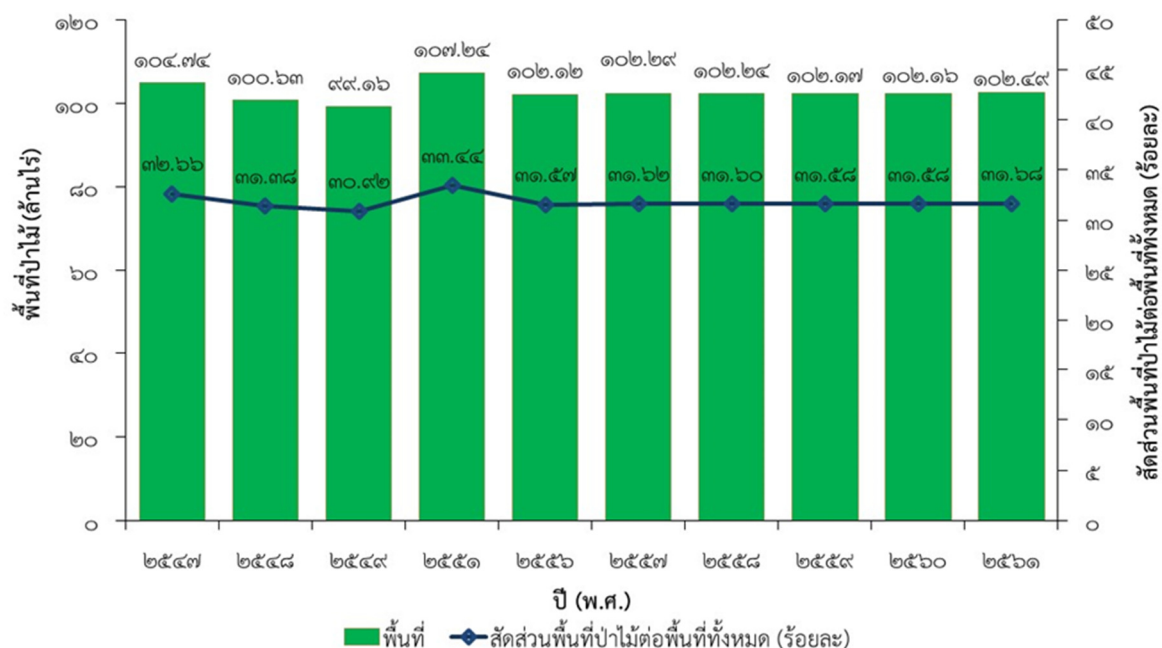
ค่าเป้าหมาย

พื้นที่ที่มีสภาพป่าร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศแบ่งเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ร้อยละ ๒๕ และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๕

ผลการดำเนินงาน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ ๑๐๒.๔๙ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๖๘ ของพื้นที่ประเทศ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ๐.๓๓ ล้านไร่ (พื้นที่ป่าไม้ ๑๐๒.๑๖ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๕๘ ของพื้นที่ประเทศ) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาพื้นที่ป่าไม้ในช่วง ๖ ปีที่ผ่านมา พบว่า พื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ที่ประมาณ ร้อยละ ๓๑ ของพื้นที่ประเทศ

ภาพที่ ๑-๑ จำนวนและสัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๖๑



หมายเหตุ: ในการคำนวณพื้นที่ป่าไม้จากภาพถ่ายดาวเทียม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ กำหนดให้พื้นที่ป่าไม้หมายถึง พื้นที่ปกคลุมของพืชพรรณที่สามารถจำแนกได้ว่าเป็นไม้ยืนต้นปกคลุมเป็นผืนต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า ๓.๑๒๕ ไร่ และหมายรวมถึงทุ่งหญ้าและลานหินที่มีอยู่ตามธรรมชาติที่ปรากฏล้อมรอบ ด้วยพื้นที่ที่จำแนกได้ว่าเป็นพื้นที่ป่าไม้ โดยไม่รวมถึงสวนยูคาลิปตัสหรือพื้นที่ที่มีต้นไม้ แต่ประเมินได้ว่าผลผลิต หลักของการดำเนินการไม้ใช้เนื้อไม้ ได้แก่ พื้นที่วนเกษตร สวนผลไม้สวน ยางพาราและสวนปาล์ม

ที่มา: ข้อมูลสถิติกรมป่าไม้ ปี ๒๕๖๑

สถานการณ์พื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งรวมพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๗๒ แห่ง มีพื้นที่รวม ๖๘,๐๐๙,๓๔๘.๑๗ ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีป่าอนุรักษ์จำนวน ๒๗๐ แห่ง และมีพื้นที่รวม ๖๗,๑๑๕,๗๐๗.๑๙ ไร่ เมื่อพิจารณาในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั้งจำนวน แห่งและพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ดังตาราง

ตารางที่ ๑-๒ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๑

ประเภท ป่า ปี (พ.ศ.)	อุทยานแห่งชาติ		เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า		เขตห้ามล่าสัตว์ป่า		รวมป่าอนุรักษ์	
	แห่ง	พื้นที่ (ไร่)	แห่ง	พื้นที่ (ไร่)	แห่ง	พื้นที่ (ไร่)	แห่ง	พื้นที่ (ไร่)
๒๕๕๖	๑๒๗	๓๘,๘๗๔,๒๘๗.๕๐	๕๘	๒๓,๐๘๐,๘๕๕.๕๗	๖๗	๓,๔๒๔,๔๙๑.๐๐	๒๕๒	๖๕,๓๗๙,๖๓๔.๐๗
๒๕๕๗	๑๒๗	๓๘,๘๗๔,๒๘๗.๕๐	๕๘	๒๓,๐๘๐,๘๕๕.๕๗	๖๗	๓,๔๒๔,๔๙๑.๐๐	๒๕๒	๖๕,๓๗๙,๖๓๔.๐๗
๒๕๕๘	๑๒๗	๓๘,๘๗๔,๒๘๗.๕๐	๕๘	๒๓,๐๘๐,๘๕๕.๕๗	๖๗	๓,๔๒๔,๔๙๑.๐๐	๒๕๒	๖๕,๓๗๙,๖๓๔.๐๗
๒๕๕๙	๑๒๙	๓๙,๐๓๙,๒๑๓.๔๓	๕๙	๒๓,๑๔๒,๓๖๑.๕๗	๗๐	๓,๘๘๑,๑๔๔.๐๐	๒๕๘	๖๖,๐๖๒,๗๑๙.๐๐
๒๕๖๐	๑๓๑	๓๙,๔๗๐,๗๓๙.๐๐	๖๐	๒๓,๓๖๐,๖๙๖.๑๙	๗๙	๔,๒๘๔,๒๗๒.๐๐	๒๗๐	๖๗,๑๑๕,๗๐๗.๑๙
๒๕๖๑	๑๓๒	๔๐,๘๔๗,๔๘๒.๘๒	๖๐	๒๓,๔๐๕,๑๒๔.๒๙	๘๐*	๓,๗๕๖,๗๙๑.๐๖	๒๗๒	๖๘,๐๐๙,๓๔๘.๑๗

หมายเหตุ: * เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขากระโดงอยู่ระหว่างทำเรื่องเปลี่ยนสถานะจากเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเป็น

วนอุทยาน (ณ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒)

ที่มา: ระบบติดตามการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (สิงหาคม ๒๕๖๒)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

สรุปข้อมูลพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ.๒๕๖๑ มีจำนวน ๑๐๒,๔๘๘,๓๐๒.๑๙ ไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๖๘ ของพื้นที่ประเทศ เป็นป่าอนุรักษ์ ๒๗๒ แห่ง มีพื้นที่ ๖๘,๐๐๙,๓๔๘.๑๗ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๐๒ ของพื้นที่ประเทศ (กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช) และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจร้อยละ ๑๐.๖๖ (กรมป่าไม้)

พื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดของประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๒ จากค่าเป้าหมาย โดยพื้นที่ป่าอนุรักษ์ คิดเป็นร้อยละ ๘๔ จากค่าเป้าหมาย และพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ ๗๑ จากค่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม จากแนวโน้มพื้นที่ป่าไม้ที่ค่อนข้างคงที่ประมาณร้อยละ ๓๑ ของพื้นที่ประเทศในช่วง ๖ ปี ที่ผ่านมา ทำให้มีความเป็นไปได้มากที่พื้นที่ป่าไม้อาจจะไม่สามารถถึงค่าเป้าหมายที่ร้อยละ ๔๐ ได้ในช่วงสิ้นสุดแผน (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๕ ร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นดินทั้งหมด

ค่าเป้าหมาย

ที่ดินได้รับการจัดการ และฟื้นฟู ๑๒๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ ในปี ๒๕๖๔**

ผลการดำเนินงาน

ดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ ได้แก่ ดินอินทรีย์ ดินเค็ม ดินเปรี้ยวจัด ดินทรายจัด และดินตื้น จากข้อมูลใน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๒๐,๖๙๖,๘๘๗ ไร่ พื้นที่ดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติของประเทศไทย มีเนื้อที่ ๖๐,๐๒๕,๒๖๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๒ ของเนื้อที่ประเทศ ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีเนื้อที่ ๕๕,๙๒๓,๐๕๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๔ ของเนื้อที่ประเทศ โดยดินปัญหาที่มีเนื้อที่มากที่สุด ได้แก่ ดินตื้น รองลงมา คือ ดินทรายจัด ดินเปรี้ยวจัด และดินอินทรีย์ ดังตาราง

ตารางที่ ๑-๓ ดินปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๖๑

หน่วย: กิโลเมตร

ดินปัญหา	พ.ศ. ๒๕๕๘		พ.ศ. ๒๕๖๑	
	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่ประเทศ	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่ประเทศ
๑. ดินอินทรีย์	๓๔๔,๒๘๓	๐.๑๑	๓๔๕,๔๔๔	๐.๑๑
๒. ดินเค็ม	๔,๒๑๗,๓๑๙	๑.๓๑	๔,๒๐๐,๑๑๑	๑.๓๑
๓. ดินเปรี้ยวจัด	๕,๕๖๕,๓๔๗	๑.๗๓	๕,๔๒๓,๖๔๑	๑.๖๙
๔. ดินทรายจัด	๑๑,๗๕๖,๗๓๓	๓.๖๖	๑๑,๘๖๓,๖๑๗	๓.๗๐
๕. ดินตื้น	๓๔,๐๓๙,๓๗๕	๑๐.๖๑	๓๔,๑๙๒,๔๔๙	๑๑.๙๑
รวมเนื้อที่ (ไร่)	๕๕,๙๒๓,๐๕๗	๑๗.๔๔	๖๐,๐๒๕,๒๖๒	๑๘.๗๒

ที่มา: ฐานข้อมูลสถานภาพทรัพยากรดินของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๘ และ ๒๕๖๑ กรมพัฒนาที่ดิน

สำหรับการดำเนินงานจัดการฟื้นฟู พื้นที่ดินมีปัญหาเสื่อมโทรมในปี ๒๕๖๑ ประกอบด้วย ดินอินทรีย์ ๐.๓๔ ล้านไร่ ดินเค็ม ๔.๔ ล้านไร่ ดินเปรี้ยวจัด ๕.๑ ล้านไร่ ดินค่อนข้างเป็นทราย ๓๒.๗ ล้านไร่ ดินทรายจัด ๑๑.๑ ล้านไร่ ดินตื้น ๒๙.๖ ล้านไร่ รวม ๘๓.๒๔ ล้านไร่ ได้รับการฟื้นฟูคุณภาพเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ที่เหมาะสมกับสมรรถนะของดินและสภาพของที่ดิน (แบบรายงานการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน กรมพัฒนาที่ดิน ๒๕๖๒)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

สรุปข้อมูลร้อยละของพื้นที่ดินที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมเทียบกับพื้นดินทั้งหมด พบว่าปี ๒๕๖๑ สูงขึ้นกว่าปีฐาน (ปี ๒๕๕๘) และพื้นที่ที่ดินที่ได้รับการจัดการ และฟื้นฟู คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๕ จากค่าเป้าหมาย (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๖ ชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการตามแนวทางมาตรการหรือมีโครงสร้างที่เหมาะสม
เป้าหมายระยะทาง ๕๐ กิโลเมตร

ค่าเป้าหมาย

ตารางที่ ๑-๔ สรุปข้อมูลพื้นที่กัดเซาะชายฝั่งรายจังหวัด พ.ศ. ๒๕๖๐

หน่วย: กิโลเมตร

จังหวัด	พื้นที่ประสบปัญหากัดเซาะ				พื้นที่ที่ไม่มีการกัดเซาะ			พื้นที่อื่น ๆ			รวม ความยาว
	ยังไม่ดำเนินการแก้ไข			ดำเนิน การ แก้ไขแล้ว	สะสม มาก	สะสม น้อย	พื้นที่สมดุล	พื้นที่ ก่อสร้าง รูก้ำ	พื้นที่ หัวหาด	พื้นที่ ปากแม่น้ำ	
	รุนแรง	ปาน กลาง	น้อย								
ตราด	๑.๙๘	-	๒๔.๗๗	๑๕.๗๓	๑.๕๖	๐.๕๕	๙๒.๔๖	๗.๗๔	๒๗.๙๕	๕.๔๖	๑๗๘.๑๙
จันทบุรี	-	-	๒๒.๘๒	๑๘.๖๘	-	๐.๐๗	๓๓.๔๒	๔.๑๙	๒๑.๘๓	๓.๐๓	๑๐๔.๐๔
ระยอง	๐.๑๖	๓.๕๓	๐.๐๑	๒๒.๘๗	๐.๖๕	๐.๐๐๐๕๑	๕๙.๘๕	๘.๘๘	๘.๕๒	๑.๑๕	๑๐๕.๖๑
ชลบุรี	-	-	๐.๔๐	๖๕.๙๖	๐.๑๔	-	๓๗.๓๐	๒๕.๗๐	๓๙.๘๑	๐.๘๕	๑๗๐.๑๗
ฉะเชิงเทรา	๐.๐๑	-	-	๑๑.๕๐	๒.๔๖	-	๑.๘๔	-	-	๐.๗๔	๑๖.๕๖
สมุทร ปราการ	๗.๓๐	-	๐.๒๑	๔๔.๘๐	-	-	๒.๘๔	-	-	๒.๒๔	๕๗.๔๐
กรุงเทพฯ	-	-	-	๗.๑๑	-	-	-	-	-	-	๗.๑๑
สมุทรสาคร	-	-	-	๓๘.๖๑	-	-	๒.๕๕	-	-	๐.๘๘	๔๒.๐๔
สมุทร สงคราม	-	-	-	๑๕.๕๔	-	-	๖.๙๘	-	-	๑.๗๑	๒๔.๒๓
เพชรบุรี	๓.๘๑	๐.๕๘	๑.๒๑	๔๑.๕๕	-	-	๔๐.๕๙	๐.๐๓	-	๑.๙๕	๘๙.๗๑
ประจวบ คีรีขันธ์	๐.๕๕	๐.๒๒	๓.๗๒	๕๐.๗๒	๑.๑๖	๐.๕๒	๑๓๒.๒๒	๐.๗๖	๕๕.๑๓	๑.๘๓	๒๔๖.๘๔
ชุมพร	-	-	-	๑๓.๕๗	๐.๓๖	-	๑๕๖.๕๙	๔.๗๘	๗๐.๔๓	๒.๖๐	๒๔๘.๓๓
สุราษฎร์ธานี	๐.๔๙	๐.๓๐	๑.๒๔	๘.๙๒	๐.๓๔	๐.๕๐	๑๒๘.๙๐	๑.๗๑	๘.๓๔	๖.๔๒	๑๕๗.๑๗
นครศรีธรรมราช	๔.๔๘	-	๙.๒๓	๔๗.๗๗	๐.๕๔	๑.๕๖	๑๓๔.๔๒	-	๓๓.๓๗	๕.๔๕	๒๓๖.๘๑
สงขลา	๑๒.๐๕	๐.๗๕	๔.๗๓	๓๕.๗๑	๕.๒๓	-	๙๖.๘๔	-	๑.๕๒	๑.๗๐	๑๕๘.๕๓
ปัตตานี	๗.๒๑	-	๑๕.๗๘	๒๑.๒๔	๖.๕๔	-	๘๒.๕๒	๓.๑๗	๐.๖๙	๒.๘๘	๑๔๐.๐๓
นราธิวาส	๐.๘๒	-	๓.๗๕	๒๗.๓๑	๑.๖๙	-	๒๐.๘๕	-	๑.๕๗	๑.๐๒	๕๗.๐๒
ระนอง	๐.๖๖	๐.๗๓	๓.๕๐	๕.๖๙	๐.๐๗	-	๑๑๒.๔๒	๐.๖๘	๒๙.๗๙	๑๙.๐๐	๑๗๒.๕๕
พังงา	๑.๑๙	๐.๔๕	๒.๑๗	๔.๔๓	-	-	๑๕๓.๗๑	๒.๙๘	๓๓.๖๐	๓๗.๒๕	๒๓๕.๗๘
ภูเก็ต	๐.๔๑	๐.๒๔	๐.๖๓	๒๓.๔๘	๐.๐๓	-	๘๘.๗๒	๒.๙๓	๘๒.๕๑	๓.๘๗	๒๐๒.๘๓
กระบี่	-	๐.๔๕	๑.๗๖	๙.๙๙	-	-	๑๐๘.๘๙	๓.๕๘	๕๖.๖๙	๒๒.๔๓	๒๐๓.๗๙
ตรัง	๐.๗๓	๐.๓๙	-	๕.๓๔	-	-	๘๙.๔๔	๑.๐๙	๒๐.๓๗	๑๗.๖๗	๑๓๕.๐๓
สตูล	๐.๓๐	-	-	๒๒.๑๙	-	-	๑๑๐.๖๘	๑.๑๕	๑๔.๖๘	๑๒.๓๘	๑๖๑.๓๘
รวม	๔๒.๑๗	๗.๖๔	๙๕.๙๒	๕๕๘.๗๑	๒๐.๗๖	๓.๒๐	๑,๖๙๔.๐๕	๖๙.๓๖	๕๐๖.๘๐	๑๕๒.๕๒	๓,๑๕๑.๑๓
	๗๐๔.๔๔				๑,๗๑๘.๐๑			๗๒๘.๖๘			

หมายเหตุ: **การกัดเซาะชายฝั่งขั้นรุนแรง ไม่เกิน ๑๐๐ กิโลเมตร

ผลการดำเนินงาน

สถานการณ์พื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทย ปี ๒๕๖๐ จากความยาวชายฝั่ง ๓,๑๕๑.๑๓ กม. พบว่ามีพื้นที่ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ประมาณ ๗๐๔.๔๔ กิโลเมตร ซึ่งแบ่งออกเป็น พื้นที่กัดเซาะชายฝั่งที่มีการดำเนินการแก้ไขแล้ว ๕๕๘.๗๑ กิโลเมตร (ร้อยละ ๑๘ ของแนวชายฝั่ง) และพื้นที่กัดเซาะที่ยังไม่ดำเนินการแก้ไข ๑๔๕.๗๓ กิโลเมตร (ร้อยละ ๕ ของแนวชายฝั่ง) โดยแบ่งออกเป็น พื้นที่กัดเซาะรุนแรง ๔๒.๑๗ กิโลเมตร พื้นที่กัดเซาะปานกลาง ๗.๖๔ กิโลเมตร และพื้นที่กัดเซาะน้อย ๙๕.๙๒ กิโลเมตร อย่างไรก็ตาม พบว่าปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งลดลงจาก พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา ๑๔๕.๗๓ กิโลเมตร จาก ๑๕๔.๐๘ กิโลเมตร ซึ่งลดลงเป็นระยะทางกว่า ๘.๓๕ กิโลเมตร ทั้งนี้ ส่วนใหญ่พื้นที่แนวชายฝั่งมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย ยกเว้น จังหวัดตราด จันทบุรี และภาพรวมพื้นที่ฝั่งอันดามันที่มีพื้นที่แนวการกัดเซาะชายฝั่งเพิ่มขึ้น

ที่มา: ข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

จำนวนชายฝั่งที่ถูกกัดเซาะได้รับการจัดการเกินกว่าค่าเป้าหมาย ๕๐๙ กม. และมีการกัดเซาะชายฝั่งขั้นรุนแรงน้อยกว่าเป้าหมาย ๕๗.๘๓ กม. (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑)

ตัวชี้วัดที่ ๑.๗ ปะการังที่มีชีวิตมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓-๙

ค่าเป้าหมาย

ปะการังมีชีวิตเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๗.๕

ผลการดำเนินงาน

ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ แนวปะการังของประเทศไทย มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น ๑๔๙,๐๒๕ ไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๐๕ จาก พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีพื้นที่ ๑๔๘,๙๕๕ ไร่ เนื่องจาก มีการสำรวจแนวปะการังเพิ่มเติมในจังหวัดปัตตานี และนราธิวาส ในภาพรวม ปะการังที่มีสถานภาพสมบูรณ์ดีคิดเป็นประมาณร้อยละ ๓๑.๔ ปะการังที่มีสถานภาพสมบูรณ์ปานกลางร้อยละ ๓๑.๖ และแนวปะการังที่มีสถานภาพเสียหาย ร้อยละ ๓๗ ซึ่งพบปะการังมีสภาพดีขึ้นเมื่อเทียบกับสถานภาพปี ๒๕๕๘ ในบริเวณจังหวัดระยอง ชลบุรี และนราธิวาส

พิจารณาตามการแบ่งเขต พบว่า บริเวณอ่าวไทยตอนกลาง มีพื้นที่แนวปะการังมากที่สุด ๔๖,๗๘๕ ไร่ แต่มีสถานภาพแนวปะการังเสียหายถึงเสียหายมาก รองลงมา คือ บริเวณทะเลอันดามันตอนบน มีพื้นที่แนวปะการัง ๔๒,๘๘๖ มีสถานภาพแนวปะการังเสียหายมาก และบริเวณทะเลอันดามันตอนล่าง ๓๐,๔๗๙ ไร่ มีสถานภาพแนวปะการังสมบูรณ์ปานกลางและเสียหายมาก ในขณะที่ บริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันออก มีพื้นที่แนวปะการัง ๒๘,๑๔๗ ไร่ มีสถานภาพแนวปะการังสมบูรณ์ปานกลางถึงเสียหายมาก ส่วนบริเวณอ่าวไทยตอนล่าง มีพื้นที่แนวปะการังน้อยที่สุด ๗๒๘ ไร่ แต่มีสถานภาพแนวปะการังสมบูรณ์ปานกลางถึงสมบูรณ์มาก ดังตาราง

ตารางที่ ๑-๕ พื้นที่และสถานภาพแนวปะการังในประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๘ และ พ.ศ. ๒๕๖๑

เขต	จังหวัด	พ.ศ. ๒๕๕๘		พ.ศ. ๒๕๖๑	
		ขนาดพื้นที่ (ไร่)	สถานภาพโดยรวม	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	สถานภาพโดยรวม
อ่าวไทยฝั่งตะวันออก	ตราด	๑๗,๗๕๘	เสียหายมาก	๑๗,๗๕๘	เสียหายมาก
	จันทบุรี	๗๖๖	เสียหาย	๗๖๖	เสียหาย
	ระยอง	๓,๑๕๑	ปานกลาง- เสียหาย	๓,๑๕๑	สมบูรณ์ปานกลาง
	ชลบุรี	๖,๔๗๒	เสียหาย	๖,๔๗๒	สมบูรณ์ปานกลาง
รวม		๒๘,๑๔๗		๒๘,๑๔๗	
อ่าวไทยตอนกลาง	ประจวบคีรีขันธ์	๑,๔๕๐	เสียหาย	๑,๔๕๐	เสียหาย
	ชุมพร	๙,๑๖๕	เสียหายมาก	๙,๑๖๕	เสียหายมาก
	สุราษฎร์ธานี	๓๖,๑๖๙	เสียหายมาก	๓๖,๑๗๐	เสียหายมาก
รวม		๔๖,๗๘๔		๔๖,๗๘๕	
อ่าวไทยตอนล่าง	นครศรีธรรมราช	๔๑๒	สมบูรณ์มาก	๔๑๒	สมบูรณ์มาก
	สงขลา	๑๖๗	สมบูรณ์ปานกลาง	๑๖๗	สมบูรณ์ปานกลาง
	ปัตตานี	๘๐	สมบูรณ์มาก	๑๐๘	สมบูรณ์มาก
	นราธิวาส	๐	-	๔๑	สมบูรณ์ปานกลาง
รวม		๖๕๙		๗๒๘	
ทะเลอันดามันตอนบน	ระนอง	๒,๘๒๘	เสียหายมาก	๒,๘๒๘	เสียหายมาก
	พังงา	๒๖,๑๒๖	เสียหายมาก	๒๖,๑๒๖	เสียหายมาก
	ภูเก็ต	๑๓,๙๓๒	เสียหายมาก	๑๓,๙๓๒	เสียหายมาก
รวม		๔๒,๘๘๖		๔๒,๘๘๖	
ทะเลอันดามัน ตอนล่าง	กระบี่	๑๔,๐๓๙	เสียหายมาก	๑๔,๐๓๙	เสียหายมาก
	ตรัง	๓,๐๑๓	เสียหายมาก	๓,๐๑๓	เสียหายมาก
	สตูล	๑๓,๔๒๗	สมบูรณ์ปานกลาง	๑๓,๔๒๗	สมบูรณ์ปานกลาง
รวม		๓๐,๔๗๙		๓๐,๔๗๙	
รวมทั้งประเทศไทย		๑๔๘,๙๕๕		๑๔๙,๐๒๕	

ที่มา: ข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

แนวปะการังที่มีสภาพเสียหายลดลงจากปีฐาน โดยพบปะการังมีสภาพดีขึ้นเมื่อเทียบกับสถานภาพปี ๒๕๕๘ ในบริเวณจังหวัดระยอง ชลบุรี และนราธิวาส อย่างไรก็ตาม ไม่สามารถระบุ ‘ปริมาณปะการังที่มีชีวิต’ ตามตัวชี้วัดได้ (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๔)

หมายเหตุ: จากการหารือเบื้องต้นกับนักวิชาการประมงชำนาญการ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีข้อเสนอเบื้องต้นเพื่อปรับตัวชี้วัดเป็น ‘แนวปะการังที่มีสถานภาพสมบูรณ์ดี มีปริมาณเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๓-๙’ เพื่อการติดตามประเมินผลระยะต่อไป)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ ๘๐

คำเป้าหมาย

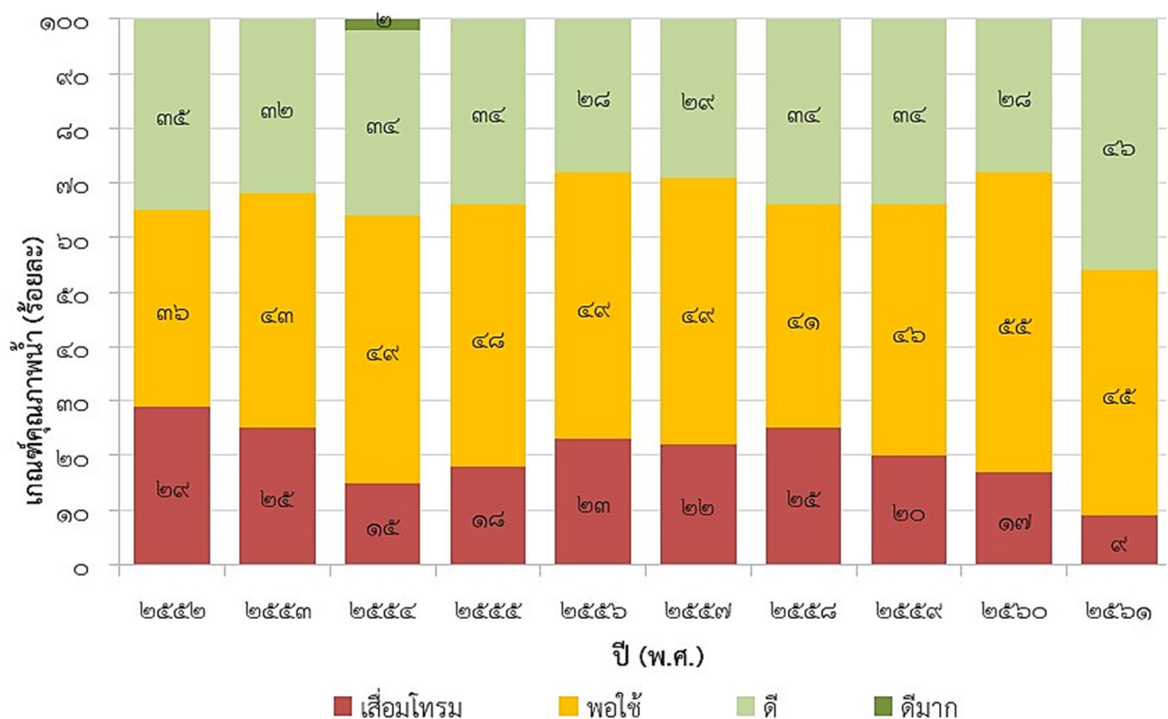
จำนวนแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ ๘๐

ผลการดำเนินงาน

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ การติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแหล่งน้ำสำคัญทั่วประเทศ จำนวน ๖๕ แหล่งน้ำ แม่น้ำสายหลักของประเทศ ๕๙ แม่น้ำ และแหล่งน้ำนิ่ง ๖ แหล่ง มีแหล่งน้ำที่มีดัชนีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ ๔๖ เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ ๔๕ และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ ๙ ไม่มีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก (ข้อมูลจากแบบรายงานการติดตามฯ ของกรมควบคุมมลพิษ ระบุว่าปี พ.ศ. ๒๕๖๒ (รอบ ๖ เดือน) มีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ร้อยละ ๔๙ เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ ๓๙ และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ ๑๒ และเมื่อเปรียบเทียบกับ พ.ศ. ๒๕๖๐ แหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๘๓ เป็นร้อยละ ๙๑ และแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลงจากร้อยละ ๑๗ เป็นร้อยละ ๙

เมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา พบว่า คุณภาพน้ำของแหล่งน้ำผิวดินในประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ปัจจุบันไม่พบแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๒ ไม่มีแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก โดยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำค่อนข้างดีขึ้น ดังภาพที่ ๑-๓

ภาพที่ ๑-๓ สถานการณ์คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑



ที่มา: สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๖๑ (กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๖๒)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

แหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดีเพิ่มขึ้น และแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมลดลงจากปีฐาน โดยจำนวนแหล่งน้ำผิวดินมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๒๕ จากค่าเป้าหมาย (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๒)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๒ คุณภาพอากาศมีจำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙

ค่าเป้าหมาย

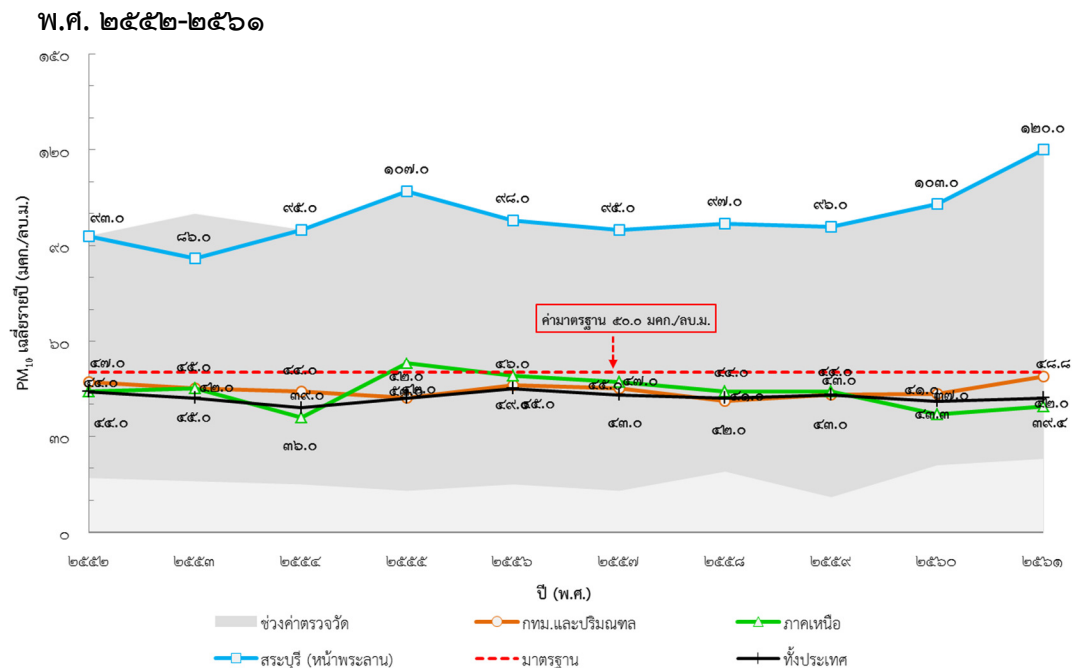
จำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ ๙๙

ผลการดำเนินงาน

คุณภาพอากาศที่ตรวจวัดจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติทั่วประเทศของกรมควบคุมมลพิษ ทั้งหมด ๖๓ สถานี ในพื้นที่ ๓๓ จังหวัด มีแนวโน้มทรงตัว ยังต้องมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมืองขนาดใหญ่ เขตอุตสาหกรรม และพื้นที่เสี่ยงต่อการเผาในที่โล่ง

สำหรับสถานการณ์ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ค่าเฉลี่ยรายปีอยู่ในช่วง ๒๓.๐-๑๒๐.๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) และค่าเฉลี่ยทั้งประเทศ ๔๒.๐ มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐาน ๕๐.๐ มคก./ลบ.ม.) เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีค่าเฉลี่ย ๔๑.๐ มคก./ลบ.ม. หรือร้อยละ ๒.๔ ส่วนค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง อยู่ในช่วง ๒.๐-๓๐๓.๐ มคก./ลบ.ม. และค่าสูงสุดเฉลี่ยทั้งประเทศ ๑๑๗.๐ มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐาน ๑๒๐.๐ มคก./ลบ.ม.) เมื่อพิจารณาในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา พบว่า ปริมาณฝุ่นละอองขนาด

ไม่เกิน ๑๐ ไมครอน มีแนวโน้มคงตัว ยกเว้นพื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี ที่มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีค่าสูงสุดในรอบ ๑๐ ปี ภาพที่ ๑-๔ ปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM₁₀) เฉลี่ยรายปีและค่าเฉลี่ยรายพื้นที่



ที่มา: สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๖๑ (กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๖๒)

สำหรับสถานการณ์คุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤต สรุปได้ดังนี้

พื้นที่กรุงเทพมหานคร ในปี ๒๕๖๑ มีปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน เกินมาตรฐาน ในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๖๑-มกราคม ๒๕๖๒ แหล่งกำเนิดหลักมาจากยานพาหนะ ประกอบกับสภาพอุตุนิยมวิทยาที่ลักษณะอากาศจมตัว ลมสงบ ทำให้อุณหภูมิของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสูงขึ้น จนเกิดสภาพอากาศปิด เกิดการสะสมฝุ่นละอองในบรรยากาศ

พื้นที่ตำบลหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี ในปี ๒๕๖๑ จำนวนวันที่ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน เกินค่ามาตรฐาน ๑๖๕ วัน จากการตรวจวัด ๓๖๒ วัน (ร้อยละ ๔๖) เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ร้อยละ ๒๗ โดยค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง ที่ตรวจวัดได้อยู่ระหว่าง ๒๗-๓๐๓ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) (ค่ามาตรฐาน ๑๒๐) ส่วนค่าเฉลี่ยรายปีเท่ากับ ๑๑๙.๕ มคก./ลบ.ม. (ค่ามาตรฐาน ๕๐) ซึ่งสูงกว่าปี ๒๕๖๐ ที่มีค่าเท่ากับ ๑๐๓.๒ มคก./ลบ.ม. สาเหตุหลักของปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่มาจากการฟุ้งกระจายของฝุ่นละอองจากโรงปูนซีเมนต์ โรงปูนขาว โรงโม่บดย่อยหิน เหมืองหินในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงการจราจร การบรรทุกขนส่งในพื้นที่ และถนนสาธารณะที่มีสภาพชำรุด

พื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือ ในปี ๒๕๖๑ จำนวนวันที่ปริมาณฝุ่นละอองเกินค่ามาตรฐาน เท่ากับ ๓๔ วัน ซึ่งลดลงจากปี ๒๕๖๐ ที่เท่ากับ ๓๘ วัน หรือร้อยละ ๑๑ นอกจากนี้ พบจุดความร้อนสะสมจำนวน ๔,๗๒๒ จุด ลดลงจากปี ๒๕๖๐ ที่มี ๕,๔๑๘ จุด หรือร้อยละ ๑๒.๘ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้สถานการณ์

หมอกควันดีขึ้น เป็นผลมาจากการบูรณาการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าภาพหลักในการแก้ไขปัญหาหมอกควันภายใต้กลไกของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการแบบ Single Command

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

จำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ในพื้นที่วิกฤต มี ๑๙๗ วัน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๔ จากวันที่ตรวจวัดทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ ๕๔.๙ จากค่าเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน ที่มีแนวโน้มคงตัว และแนวโน้มสูงขึ้นในพื้นที่วิกฤต ทำให้มีความเป็นไปได้มากที่จำนวนวันที่ค่าฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน อาจจะไม่สามารถถึงค่าเป้าหมายที่ร้อยละ ๙๙ ได้ในช่วงสิ้นสุดแผน (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ โดยมีอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ

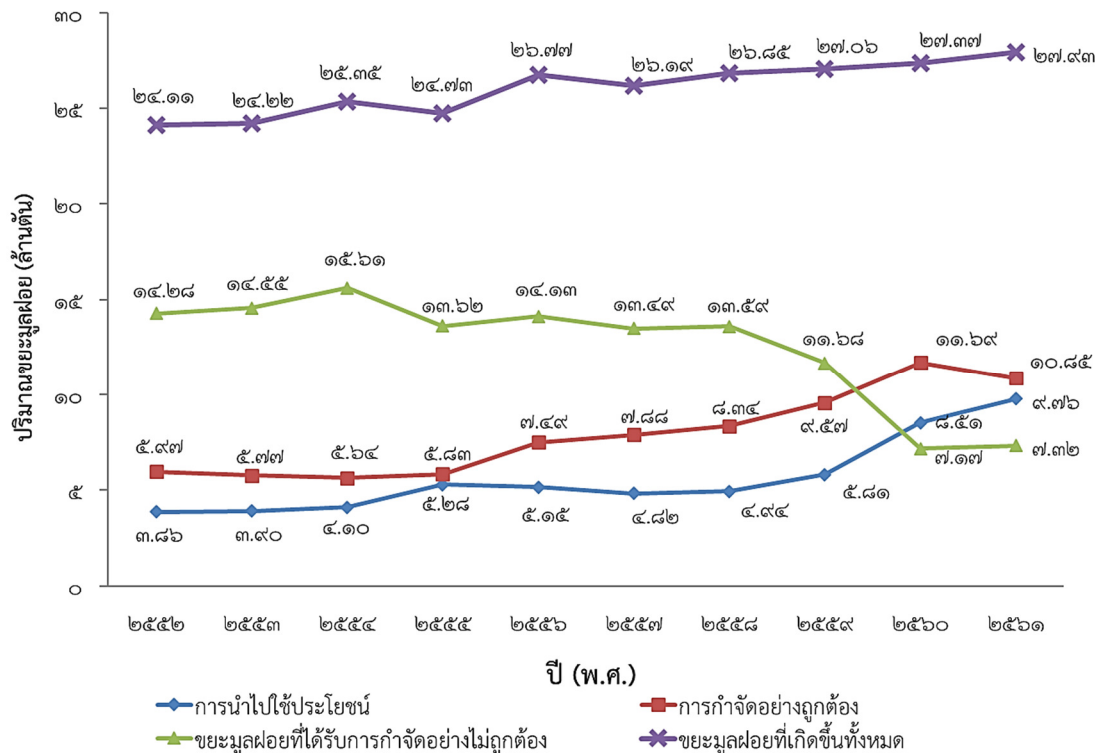
ค่าเป้าหมาย

ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕ อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

ผลการดำเนินงาน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ประมาณ ๒๗.๙๓ ล้านตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๐ จากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีปริมาณ ๒๗.๓๗ ล้านตัน และอัตราการเกิดขยะมูลฝอยต่อคน ประมาณ ๑.๑๕ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีปริมาณ ๑.๑๓ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน สำหรับการจัดการขยะมูลฝอย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ๑๐.๘๕ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘๕ ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั้งหมด ส่วนขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์มีประมาณ ๙.๗๖ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๙๕ ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั้งหมด ส่วนที่เหลือเป็นขยะที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องประมาณ ๗.๓๒ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๒๑ เมื่อพิจารณาในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลัง พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยมีแนวโน้มดีขึ้น โดยมีปริมาณขยะที่มีการนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้น

ภาพที่ ๑-๕ ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น การนำไปใช้ประโยชน์ การกำจัดอย่างถูกต้อง และขยะมูลฝอยที่ได้รับการกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑



ที่มา: สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี ๒๕๖๑ (กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๖๒)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

ขยะมูลฝอยชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ คิดเป็นร้อยละ ๕๑ จากค่าเป้าหมาย และอัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) เกินค่าเป้าหมาย (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๒)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๔ ของเสียนอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

ค่าเป้าหมาย

ของเสียนอันตรายชุมชนได้รับการรวบรวมและส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

ผลการดำเนินงาน

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ของเสียนอันตรายจากชุมชนมี ๖๓๘,๐๐๐ ตัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ร้อยละ ๓.๒ โดยร้อยละ ๖๕ เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ๔๑๔,๖๐๐ ตัน และร้อยละ ๓๕ เป็นของเสียนอันตรายจากชุมชนประเภทอื่น ๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ จำนวน ๒๒๓,๔๐๐ ตัน ซึ่งของเสียนอันตรายจากชุมชนที่ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องคิดเป็นร้อยละ ๑๓ หรือประมาณ ๘๓,๖๐๐ ตัน (แบบรายงานการติดตามประเมินผลระยะครึ่งแผน กรมควบคุมมลพิษ ๒๕๖๒)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

ผลการดำเนินงานคิดเป็นร้อยละ ๔๓.๓ จากค่าเป้าหมาย (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓)

ตัวชี้วัดที่ ๒.๕ จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน

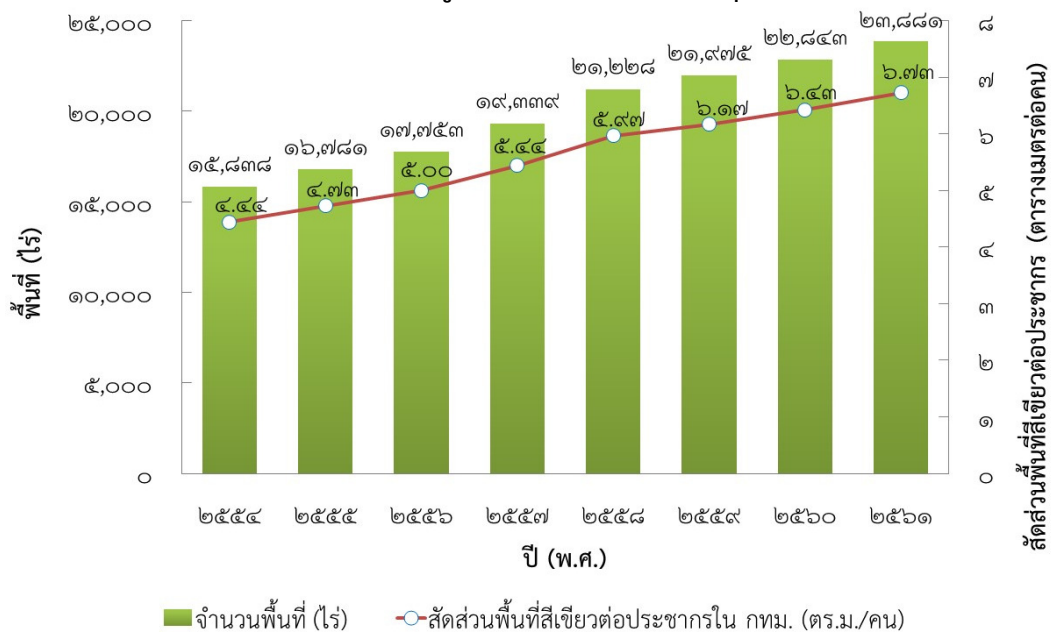
ค่าเป้าหมาย

จำนวนพื้นที่สีเขียวในเมืองไม่น้อยกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อคน

ผลการดำเนินงาน

พื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะทั้งหมด ๒๓,๘๐๑ ไร่ คิดเป็นสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากร ๖.๗๐ ตารางเมตรต่อคน (ข้อมูล จำนวนและสัดส่วนพื้นที่สีเขียวใน กรุงเทพมหานคร ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๑) ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีพื้นที่ทั้งหมด ๒๒,๘๔๓ ไร่ คิดเป็นสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากร ๖.๔๓ ตารางเมตรต่อคน และเมื่อพิจารณาแนวโน้มพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะในช่วง ๘ ปีที่ผ่านมา พบว่า จำนวนพื้นที่สีเขียวและสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อคนของ กรุงเทพฯ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ กรุงเทพมหานครยังมีพื้นที่สีเขียวเพื่อสภาพแวดล้อมที่ดี (สนามกีฬา กลางแจ้ง สนามกอล์ฟ แหล่งน้ำที่ลุ่ม ที่ว่าง พื้นที่ไม้ยืนต้น พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่อื่น ๆ) จำนวน ๕,๐๙๔ แห่ง โดยมีพื้นที่ทั้งหมด ๙๕,๘๕๐ ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีจำนวน ๔,๗๓๐ แห่ง และมีพื้นที่ทั้งหมด ๙๓,๖๕๕ ไร่ ซึ่งหากรวมพื้นที่สีเขียวทั้ง ๒ ประเภท กรุงเทพมหานครจะมีปริมาณพื้นที่สีเขียวรวมเท่ากับ ๑๑๙,๖๕๑ ไร่ (๑๙๑,๔๔๑,๖๐๐ ตารางเมตร) และจากจำนวนประชากรกรุงเทพมหานคร ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๕,๖๗๖,๖๔๘ คน จะทำให้สัดส่วนพื้นที่สีเขียวของกรุงเทพมหานครเป็น ๓๓.๗๒ ตารางเมตรต่อคน (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒)

ภาพที่ ๑-๖ จำนวนและสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในรูปแบบสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๖๑



ที่มา: จำนวนและสัดส่วนพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร (ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์

คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ (กรุงเทพมหานคร)

พื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลนคร ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เทศบาลนครที่มีพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร ๑๐ ตารางเมตรต่อคนขึ้นไป (ตั้งแต่ ๑๐ ถึง ๒๕๐ ตารางเมตรต่อคน) มีจำนวน ๒๕ แห่ง จากเทศบาลนครทั้งหมด ๓๐ แห่ง และค่าเฉลี่ยพื้นที่สีเขียวต่อประชากรของเทศบาลนคร ๓๐ แห่ง อยู่ที่ ๓๘.๗๕ ตารางเมตรต่อคน

พื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเมือง ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ เทศบาลเมืองมีพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร ๑๐ ตารางเมตรต่อคนขึ้นไป (ตั้งแต่ ๑๒.๑๑ ถึง ๑๑,๕๒๘.๔๖ ตารางเมตรต่อคน) มีจำนวน ๑๗๗ แห่ง จากเทศบาลเมืองทั้งหมด ๑๗๘ แห่ง และค่าเฉลี่ยพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากรของเทศบาลเมือง ๑๗๘ แห่ง อยู่ที่ ๗๙๓.๑๔ ตารางเมตรต่อคน (ฐานข้อมูลสิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่สีเขียวชุมชนเมือง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

จำนวนพื้นที่สีเขียวรวมทุกประเภท ทั้งในกรุงเทพมหานคร เทศบาลนคร และเทศบาลเมือง เกินกว่าค่าเป้าหมาย (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๒ สัดส่วนของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสัดส่วนปริมาณจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ค่าเป้าหมาย

เป้าหมายการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามแผนส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ระยะที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

- ๑ **เป้าหมายการเพิ่มจำนวนหน่วยงาน** หน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ภายในปี พ.ศ.๒๕๖๒ ดังนี้ องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานในกำกับของรัฐ* และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** **ร้อยละ ๑๐๐** และหน่วยงานเอกชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*** **ร้อยละ ๕๐**
- ๒ **เป้าหมายการเพิ่มมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้าง** สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมจำนวน ๒๔ รายการ ได้แก่ รายการสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๑๙ รายการ ดังนี้ ๑) กระจกถ่ายเอกสาร หรืองานพิมพ์ทั่วไป ๒) กระจกชำระ ๓) กล่องใส่เอกสาร ๔) เครื่องถ่ายเอกสาร ๕) เครื่องพิมพ์ ๖) เครื่องเรือนเหล็ก ๗) ขอบบรรจุภัณฑ์ ๘) ตลับหมึก ๙) แบตเตอรี่ปฐมภูมิ ๑๐) ปากกาไวท์บอร์ด ๑๑) ผลิตภัณฑ์ลบคำผิด ๑๒) แฟ้มเอกสาร ๑๓) สีทาอาคาร ๑๔) หลอดฟลูออเรสเซนต์ ๑๕) รถยนต์ ๑๖) น้ำมันหล่อลื่น ๑๗) น้ำมันเชื้อเพลิง ๑๘) ผลิตภัณฑ์ผ้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๑๙) รถตู้ และรายการบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๕ รายการ ดังนี้ ๑) สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง ๒) สถานีบริการรถยนต์ ๓ (เปลี่ยนถ่ายน้ำมันหล่อลื่น) ๔) บริการทำความสะอาด ๕) บริการโรงแรม ๕) บริการเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร โดยเป้าหมายร้อยละมูลค่าของสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายในปี พ.ศ.๒๕๖๔ ดังนี้ องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานในกำกับของรัฐ* **ร้อยละ ๘๐** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ****ร้อยละ ๖๐** และหน่วยงานเอกชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย *****ร้อยละ ๗๐**

หมายเหตุ:

* หน่วยงานองค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานในกำกับของรัฐ
ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๓๘๐ แห่ง

** องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด และเทศบาล อ้างอิงจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๐
จำนวน ๒,๕๑๙ แห่ง

*** หน่วยงานเอกชน อ้างอิงจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
และสมาชิกบริษัทจดทะเบียนไทย ณ เดือนมีนาคม ๒๕๖๐ จำนวน ๘๗๖ กลุ่มบริษัท

ผลการดำเนินงาน

จากการรายงานผลของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ผ่านมา กรมควบคุมมลพิษได้จัดส่งหนังสือขอความร่วมมือให้
รายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไปยังหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ
องค์การมหาชน มหาวิทยาลัย และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น ๑,๘๐๙ แห่ง มีหน่วยงานที่แจ้ง
เข้าร่วมดำเนินการฯ จำนวน ๑,๑๐๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๐๕ ของหน่วยงานเป้าหมายทั้งหมด มีเพียง
๗๗๓ แห่ง ที่รายงานผลผ่านระบบรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๓๔ ของหน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการฯ รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ ๑-๖ สัดส่วนหน่วยงานที่รายงานการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๘ และ ๒๕๖๐

หน่วยงานเป้าหมาย	จำนวน เป้าหมาย	พ.ศ. ๒๕๕๘		พ.ศ. ๒๕๖๐	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
องค์การมหาชน รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และหน่วยงานใน กำกับของรัฐ	๓๘๐	๑๘๕	๔๘.๖	๒๒๓	๕๘.๖
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	๒,๕๑๙	๓๖๓	๑๔.๔	๕๕๐	๒๑.๘
หน่วยงานเอกชนที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และสมาชิกบริษัท จดทะเบียนไทย	๘๗๖	-	-	-	-

จากการรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของหน่วยงานจำนวน
๗๗๓ แห่ง ในรายการสินค้าและบริการ ๑๗ รายการ ได้แก่ ๑) กระดาษถ่ายเอกสารหรืองานพิมพ์ทั่วไป
๒) ผลิตภัณฑ์ลบคำผิด ๓) หลอดฟลูออเรสเซนต์ ๔) เครื่องเรือนเหล็ก ๕) กระดาษชำระ ๖) แบตเตอรี่ปฐมภูมิ
๗) ปากกาไวท์บอร์ด ๘) เครื่องถ่ายเอกสาร ๙) เครื่องพิมพ์ ๑๐) ตลับหมึก ๑๑) สีทาอาคาร ๑๒) ของบรรจุภัณฑ์
๑๓) กล่องใส่เอกสาร ๑๔) บริการทำความสะอาด ๑๕) บริการเช่าเครื่องถ่ายเอกสาร ๑๖) บริการโรงแรม และ

๑๗) สถาบันบริการรถยนต์ (เปลี่ยนถ่ายน้ำมันหล่อลื่น) พบว่ามีมูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมประมาณ ๕๕๐ ล้านบาท (คู่มือการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๑ ฉบับปรับปรุง กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

ผลการดำเนินงานด้านจำนวนหน่วยงานสูงขึ้นจากปีฐาน โดยเฉพาะในกลุ่มหน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังคงคิดเป็นสัดส่วนในภาพรวมเพียงร้อยละ ๕๘ และร้อยละ ๒๑ จากค่าเป้าหมาย และยังขาดการรายงานจากภาคเอกชน ส่วนด้านสัดส่วนมูลค่ายังไม่สามารถระบุผลได้ (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๖ พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

ค่าเป้าหมาย

พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่

ผลการดำเนินงาน

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้มีการจัดทำเกณฑ์การประเมินการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินตัวชี้วัดความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ๔๑ ตัวชี้วัด ครอบคลุม ๕ มิติ ๒๐ ด้าน โดยระดับการเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ประกอบด้วย

ระดับที่ ๑ Engagement (การมีส่วนร่วม) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการวางแผนปฏิบัติ

ตรวจสอบ และปรับปรุง การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม ส่วนอุตสาหกรรม ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น

(เกณฑ์ผ่าน ๕๐% หรือ ๘ คะแนนจาก ๑๕ คะแนน)

ระดับที่ ๒ Enhancement (การส่งเสริม) การผลักดันและส่งเสริมให้การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรม

เชิงนิเวศเรื่องสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของพื้นที่เป้าหมายเป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนา ซึ่งดำเนินการโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ

(เกณฑ์ผ่าน ๖๐% หรือ ๒๔ คะแนน จาก ๔๐ คะแนน)

ระดับที่ ๓ Resource efficiency (ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร) การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งมี

อยู่อย่างจำกัดในลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืน ในขณะที่ลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยลง ซึ่งเป็นการช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรที่น้อยลง แต่ได้ผลผลิต/ผลลัพธ์ที่มากขึ้น หรือเป็นการส่งมอบคุณค่าที่มากขึ้นในขณะที่ใช้ปัจจัยป้อนเข้าที่น้อยลง

(เกณฑ์ผ่าน ๗๐% หรือ ๓๔ คะแนน จาก ๑๐๕ คะแนน)

ระดับที่ ๔ Symbiosis (การพึ่งพาอาศัย) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันระหว่าง หน่วยงาน/องค์กร/คน

ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยปฏิสัมพันธ์นั้นก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมแก่ทุกฝ่าย

(เกณฑ์ผ่าน ๘๐% หรือ ๑๐๐ คะแนน จาก ๑๒๕ คะแนน)

ระดับที่ ๕ Happiness (เมื่อนำอยู่คู่อุตสาหกรรม) สภาวะทางจิตใจหรืออารมณ์ที่แสดงถึงการมีชีวิต

ที่ดี ซึ่งกำหนดโดยการมีอารมณ์ในเชิงบวก เช่น มีความยินดี พอใจ เพลิดเพลิน เป็นต้น

(เกณฑ์ผ่าน ๘๐% หรือ ๑๖๐ คะแนน จาก ๒๐๐ คะแนน)

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ดำเนินการโครงการนำร่องพื้นที่เป้าหมายเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ใน ๑๕ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี ระยอง สงขลา ราชบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สระบุรี สุราษฎร์ธานี พระนครศรีอยุธยา ขอนแก่น ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครปฐม และปทุมธานี ซึ่งมีระดับความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑) ดังนี้

จังหวัดปราจีนบุรี : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๕๙/๒๐๐)

จังหวัดระยอง : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๔๔/๒๐๐)

จังหวัดสงขลา : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๓๖/๒๐๐)

จังหวัดราชบุรี : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๒๐/๒๐๐)

จังหวัดสมุทรปราการ : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๔๐/๒๐๐)

จังหวัดสมุทรสาคร : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๒๓/๒๐๐)

จังหวัดสระบุรี : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๓๓/๒๐๐)

จังหวัดสุราษฎร์ธานี : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๓๑/๒๐๐)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๔๑/๒๐๐)

จังหวัดขอนแก่น : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๒๘/๒๐๐)

จังหวัดฉะเชิงเทรา : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๓๐/๒๐๐)

จังหวัดชลบุรี : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๓๖/๒๐๐)

จังหวัดนครปฐม : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๒๒/๒๐๐)

จังหวัดนครราชสีมา : ยังไม่ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๒๔/๒๐๐)

จังหวัดปทุมธานี : ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ (ระดับ ๕ คะแนน ๗๖/๒๐๐)

ที่มา: ศูนย์พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ กรมโรงงานอุตสาหกรรม (สืบค้น ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

มีพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่ แต่จากระดับการดำเนินงาน ซึ่งส่วนใหญ่ผ่านความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ระดับที่ ๑ และมีคะแนนระดับที่ ๕ น้อยกว่าครึ่งของค่าคะแนนที่จะบรรลุ ทำให้มีแนวโน้มที่การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศจำนวน ๑๕ พื้นที่จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในระยะเวลาสิ้นสุดแผน (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓)

ตัวชี้วัดที่ ๓.๗ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

คำเป้าหมาย

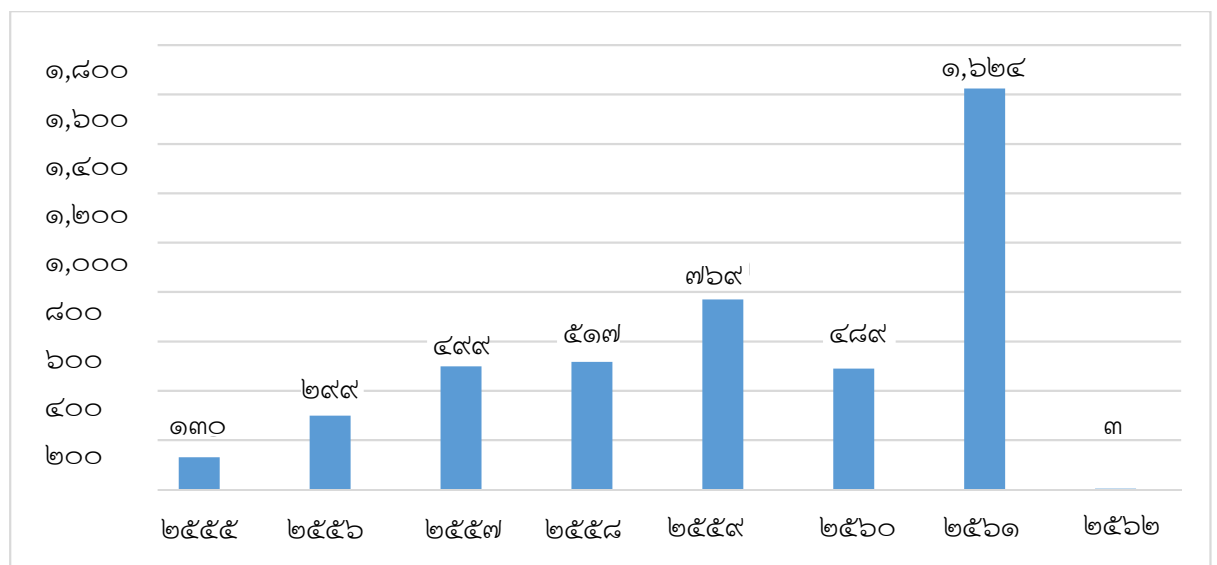
จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๕ ต่อปี**

ผลการดำเนินงาน

กรมการท่องเที่ยวได้จัดทำมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวเสร็จสมบูรณ์แล้ว จำนวน ๕๖ มาตรฐาน (ข้อมูล ปี พ.ศ. ๒๕๖๐) และนำมาตรฐานที่จัดขึ้นเข้าสู่กระบวนการตรวจประเมินและให้การรับรอง โดยใน พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีจำนวนทั้งหมด ๔๐ แห่ง และ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการรับรองมาตรฐานมีจำนวนทั้งหมด ๙๖ แห่ง (กรมการท่องเที่ยว ๒๕๖๒)

ด้านสถานประกอบการ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย มี ๑,๖๒๔ แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่มีจำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ๗๖๙ แห่ง

ภาพที่ ๑-๗ สถิติสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๑



ที่มา: สถิติสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย กรมการท่องเที่ยว

<http://tts.dot.go.th/reports> (สืบค้น: ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๒)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งหมด ๙๖ แห่ง เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๘ เป็นจำนวน ๕๖ แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๑๔๐

จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ปี ๒๕๖๑ มีจำนวน ๑,๖๒๔ แห่ง เพิ่มขึ้น จากปี ๒๕๕๙ เป็นจำนวน ๘๕๕ แห่ง และเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๐ เป็นจำนวน ๑,๑๓๕ แห่ง หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๓๒ (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑)

ตัวชี้วัดที่ ๔.๑ ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง
ค่าเป้าหมาย

ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง ลดลงร้อยละ ๗ - ๒๐ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (เทียบกับกรณีพื้นฐาน (BAU) โดยใช้ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นปีฐาน)

จากการคาดการณ์ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยในทุกสาขาเศรษฐกิจเทียบกับกรณีพื้นฐาน (BAU) โดยใช้ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นปีฐาน ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นจาก ๒๗๙,๑๒๙ พันตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (ktCO₂eq) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ (ค.ศ.๒๐๐๕) เป็น ๕๕๔,๖๔๙ พันตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ (ค.ศ.๒๐๓๐) หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒.๘ ต่อปี ดังนั้น เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จะเป็นปริมาณที่ลดลงระหว่าง ๑๖,๘๒๓-๔๘,๐๖๖ พันตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (kt-CO₂eq)

ตารางที่ ๑-๖ ค่าเป้าหมายจากการคาดการณ์ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง เทียบกับกรณีพื้นฐาน (BAU) โดยใช้ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นปีฐาน

สาขา	ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (พันตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (kt-CO ₂ eq))					
	พ.ศ.๒๕๔๘	พ.ศ.๒๕๕๓	พ.ศ.๒๕๕๘	พ.ศ.๒๕๖๓	พ.ศ.๒๕๖๘	พ.ศ.๒๕๖๘
ภาคพลังงาน	๒๐๐,๓๙๒	๒๒๐,๘๕๖	๒๔๐,๓๓๒	๓๐๘,๕๘๗	๓๖๒,๑๐๗	๔๒๕,๖๔๙
ภาคของเสีย	๑๒,๘๗๘	๑๓,๐๑๑	๑๔,๔๘๙	๑๖,๑๓๕	๑๗,๙๖๘	๒๐,๐๑๐
ภาคกระบวนการอุตสาหกรรมและการใช้ผลิตภัณฑ์	๑๙,๕๖๕	๒๑,๔๐๘	๒๓,๗๓๗	๒๖,๓๐๔	๒๙,๑๔๘	๓๒,๓๖๐
ภาคเกษตรกรรม	๔๖,๒๙๔	๕๒,๓๑๖	๕๗,๕๕๔	๖๓,๓๑๖	๖๙,๖๕๖	๗๖,๖๓๐
รวม	๒๗๙,๑๒๙	๓๐๗,๕๙๑	๓๓๖,๑๑๒	๔๑๔,๓๔๔	๔๗๘,๘๑๙	๕๕๔,๖๔๙

สาขา	ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (พันตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (kt-CO ₂ eq))		
	พ.ศ.๒๕๔๘	BAU พ.ศ.๒๕๖๓	ค่าเป้าหมาย ปริมาณที่ลดลง ๗-๒๐%
ภาคพลังงานและขนส่ง	๒๐๐,๓๙๒	๒๔๐,๓๓๒	๑๖,๘๒๓-๔๘,๐๖๖
สรุปค่าเป้าหมาย			๔๘ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (Mt CO₂eq) ในปี ๒๕๖๔

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทยปี พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๗๓ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๒๕๖๐)

ผลการดำเนินงาน

กระทรวงพลังงาน และองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก ได้นำส่งการประเมินก๊าซเรือนกระจกที่ลดลงจากมาตรการในภาคพลังงานต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงาน และภาคขนส่งได้ทั้งสิ้น ๓๗.๕๕ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (MtCO₂eq) คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๒ ของเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐)

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงาน และภาคขนส่งได้ทั้งสิ้น ๔๐.๒๖ ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า (MtCO₂eq) คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๘ ของเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) และข้อมูลจากกระทรวงพลังงาน ปี ๒๕๖๑ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงานได้ทั้งสิ้น ๔๕.๖๘ MtCO₂eq คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๑ ของเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) (กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สผ.)

ตารางที่ ๑-๗ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ (MtCO₂eq) ในภาคพลังงานและคมนาคมขนส่ง

ปีที่ดำเนินการ	ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้ (Mt CO ₂ eq)			ร้อยละจากเป้าหมาย (๔๘ Mt CO ₂ eq)
	ภาคพลังงาน	ภาคขนส่ง	รวม	
๒๕๕๘	๑๔.๓๔ (๕ มาตรการ)	-	๑๔.๓๔ (๕ มาตรการ)	๒๙.๘
๒๕๕๙	๓๗.๔๗ (๗ มาตรการ)	๐.๐๘ (๒ มาตรการ)	๓๗.๕๕ (๙ มาตรการ)	๗๘.๒
๒๕๖๐	๔๐.๑๔ (๙ มาตรการ)	๐.๑๒ (๒ มาตรการ)	๔๐.๒๖ (๑๑ มาตรการ)	๘๓.๘
๒๕๖๑	อยู่ระหว่างดำเนินการ			

ที่มา: ผลการสนับสนุน “ประเมินผลการลดก๊าซเรือนกระจก” (NAMA: ๒๕๖๓ และ NDC: ๒๕๗๓)

องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ๒๕๖๒

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงาน และภาคขนส่งได้ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๘ ของเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) และข้อมูลจากกระทรวงพลังงาน ปี ๒๕๖๑ ประเทศไทยสามารถลดก๊าซเรือนกระจกจากภาคพลังงานได้ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๘ ของเป้าหมายปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) (กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สผ. ๒๕๖๒) (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๑)

ตัวชี้วัดที่ ๔.๒ สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย

คำเป้าหมาย

สัดส่วนพลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายเพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อยร้อยละ ๒๕

ผลการดำเนินงาน

การใช้พลังงานหมุนเวียน^๑ ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ เท่ากับ ๑๒,๘๘๐ พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่มีการใช้พลังงานหมุนเวียน เท่ากับ ๑๒,๖๓๘ พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕๑ ต่อปี ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายทั้งหมดเท่ากับร้อยละ ๑๔.๔๐ (สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน, ๒๕๖๑) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา สัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของประเทศไทย มีแนวโน้มลดลง เฉลี่ยร้อยละ ๒.๓๕ ต่อปี

ตารางที่ ก-๑๐ การใช้พลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของประเทศไทย

หน่วย : พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ

ปี (พ.ศ.)	การใช้พลังงานหมุนเวียน	การใช้พลังงานขั้นสุดท้าย*	สัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนต่อพลังงานขั้นสุดท้าย (ร้อยละ)
๒๕๕๒	๑๒,๔๕๕	๖๘,๘๓๔	๑๘.๐๙
๒๕๕๓	๑๓,๔๑๘	๗๒,๔๙๖	๑๘.๕๑
๒๕๕๔	๑๓,๑๓๘	๗๕,๖๑๖	๑๗.๖๑
๒๕๕๕	๑๒,๙๗๖	๗๘,๓๒๒	๑๖.๕๗
๒๕๕๖	๑๓,๙๗๘	๗๙,๙๘๘	๑๗.๔๘
๒๕๕๗	๑๔,๗๒๙	๘๒,๗๔๗	๑๗.๘๐
๒๕๕๘	๑๔,๐๓๗	๘๔,๘๒๑	๑๖.๕๕
๒๕๕๙	๑๒,๖๓๓	๘๕,๕๙๘	๑๔.๗๖
๒๕๖๐	๑๒,๖๓๘	๘๗,๑๐๐	๑๔.๕๑
๒๕๖๑	๑๒,๘๘๐	๘๙,๔๖๑	๑๔.๔๐
การเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยต่อปี (ร้อยละ)	๐.๕๑	๒.๙๓	-๒.๓๕

ที่มา: สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน (๒๕๖๒)

สรุปผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผน

สัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนต่อการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายของประเทศไทยลดลงจากปีฐาน และมีแนวโน้มลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๒.๓๕ ต่อปี ในระยะ ๑๐ ปี (ผลการดำเนินงานกลุ่ม ๓)

^๑ พลังงานหมุนเวียน ประกอบด้วย พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ ชีวมวล ก๊าซธรรมชาติ พลังงานความร้อนใต้พิภพ พลังงานน้ำขึ้นน้ำลง และพลังงานคลื่น (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, ๒๕๖๒)

พลังงานทดแทน ประกอบด้วย พลังงานหมุนเวียน เชื้อเพลิงชีวภาพ และพลังงานทดแทนอื่น ๆ ที่ใช้ทดแทนปิโตรเลียม (กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน, ๒๕๖๒)

ภาคผนวก ข

สรุปผลการประชุมชี้แจงเวทีภาคีเครือข่าย ๕ ภูมิภาค

สรุปผลการประชุมชี้แจงภาคีเครือข่าย ๕ ภูมิภาค

การประชุมชี้แจงภาคีเครือข่าย กำหนดจัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนจัดการฯ เครื่องมือและวิธีการรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติ ภายใต้แผนจัดการฯ โดยจัดประชุมภูมิภาคละ ๑ ครั้ง ใน ๕ ภูมิภาคของประเทศ ได้แก่ ภาคกลางและภาคตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ

การประชุมชี้แจงภาคีเครือข่ายฯ จะให้ความสำคัญกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนจัดการฯ การรายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดและแนวทางการปฏิบัติ การร่วมแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผล และเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่อไป ปัญหาอุปสรรค ปัจจัยความสำเร็จของการติดตามประเมินผลและการขับเคลื่อนแผนจัดการฯ ข้อเสนอแนะต่อนโยบายในการพัฒนากลไกการติดตามภายใต้แผนและกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติในระยะต่อไป ทั้งนี้ การจัดประชุมภูมิภาคแต่ละภูมิภาค มีผู้เข้าร่วมประชุมมาจากภาคส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชน

๑) การประชุมชี้แจงเวทีภาคีเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ:

ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ จังหวัดกาฬสินธุ์

การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔: กรณีกาจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เวทีภาคีเครือข่าย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ณ โรงแรมชาร์ ลอง บูทริค จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีสรุปผลการประชุม ดังนี้



๑.๑) วัตถุประสงค์และความเป็นมา

นางอรรณพ ดนัยบุตร ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวเปิดการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔: กรณีกาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เวทีภาคีเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พร้อมกล่าวถึงความเป็นมาของการประชุมแลกเปลี่ยนฯ ครั้งนี้ว่า สืบเนื่องจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปัจจุบันเป็นแผนจัดการฯ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สผ. ได้มอบหมายให้มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเป็นที่ปรึกษา ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในระยะครึ่งแผน

สำหรับกรณีปัญหาซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ ควรมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน และมีการผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Project) เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็นของเสียอันตรายของชุมชน เนื่องจากปริมาณการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีสารอันตรายและโลหะหนักหลายชนิดเป็นส่วนประกอบ ซึ่งยังขาดระบบการจัดการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ การจัดการซากผลิตภัณฑ์เหล่านี้ยังไม่ถูกวิธีจะก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านสุขภาพต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และเกิดการปนเปื้อนของโลหะหนักในสภาพแวดล้อม โดยยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการซากผลิตภัณฑ์อย่างครบวงจร ซึ่งกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสังคมไทย โดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จะเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ พร้อมนำข้อมูลความคิดเห็นที่ได้นำไปสู่การปรับปรุงแผนการจัดการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒) แลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

เวทีแลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกรณีกาการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผลและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่อไป โดยคุณทองจันทร์ หอมเนตร วิทยากรอาวุโส สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้ให้เกียรติเป็นผู้ดำเนินรายการเวทีแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์

ความคิดเห็นต่อการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวิทยากรที่มีประสบการณ์มาร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์ สรุปได้ดังนี้

นางสาวกุลชา ณะขว้าง ผู้อำนวยการส่วนของเสียอันตราย กรมควบคุมมลพิษ กล่าวถึงสถานการณ์การบริหารจัดการแก้ไขปัญหา โอกาส และความท้าทาย ว่าปัจจุบันขยะอันตรายมีปริมาณ ๖ แสนตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๓ ของปริมาณขยะทั้งประเทศ ๒๗ ล้านตัน และกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศ เช่น กรณีประเทศแคนาดาขนขยะอันตรายไปทิ้งที่ประเทศฟิลิปปินส์ โดยอ้างว่าเป็นขยะรีไซเคิล ฟิลิปปินส์จึงได้ดำเนินการส่งกลับคืน ส่วนประเทศมาเลเซียมีประกาศเรื่องการนำเข้าซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ว่าจะต้องถูกส่งกลับประเทศต้นทางที่ส่งเข้ามา เป็นต้น สำหรับประเทศไทยถึงแม้จะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะถึง ๒๗ ฉบับ แต่ไม่ใช่กฎหมายเฉพาะ เรื่องการจัดการขยะอันตรายจากชุมชน ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุง จัดทำพระราชบัญญัติการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

ถึงแม้จำนวนขยะอันตรายจะมีเพียงร้อยละ ๓ แต่ก็ส่งผลกระทบมาก เนื่องจากขยะอันตรายมีโลหะหนัก เช่น ตะกั่ว แคดเมียมปรอท เป็นต้น จะเกิดการปนเปื้อนอยู่ในดิน น้ำ รวมถึงสัตว์น้ำ พืชผัก ทำให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน เช่น โรคมะเร็งมีการเปลี่ยนแปลงไปเกิดกับคนที่มีอายุน้อยลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์จากการตรวจร่างกาย พบว่า มีโลหะหนักปนเปื้อนอยู่ในเลือดค่อนข้างสูง ปัจจุบันมีความพยายามแยกแยะต่าง ๆ จากซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์นำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งต้องมีกระบวนการที่ถูกตามหลักและเฉพาะ เช่น การเผาแบบควบคุมอุณหภูมิ การฝังกลบจะต้องปรับให้เป็นกลางก่อน เป็นต้น โดยกระบวนการเหล่านี้จะต้องไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

นายแพทย์สกล สุขพรหม รองผู้อำนวยการฝ่ายการแพทย์ โรงพยาบาลพระนั่งเกล้าและผู้แทนสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า กล่าวว่าการจัดการความขัดแย้ง ขยะอิเล็กทรอนิกส์ในชุมชน กรณีศึกษาตำบลโคกสะอาด อำเภอน้อยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มุ่งการศึกษาวิจัยด้วยการใช้กระบวนการสันติวิธี คือ การจัดการความขัดแย้ง การเปลี่ยนรากเหง้าของความขัดแย้งที่รุนแรง และการทำนุบำรุงหรือสร้างสันติวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งนี้ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “กาฬสินธุ์เมืองอาหารปลอดภัย ถิ่นภูมิปัญญา วิถีไทยอีสาน นันท่องเที่ยว นวัตกรรม และสังคมที่มีความมั่นคงปลอดภัย” ซึ่งมีความไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่ตำบลโคกสะอาดที่มีปริมาณขยะ ๔,๐๐๐ ตัน มีค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะ ๑๐,๐๐๐ บาทต่อตัน และต้องนำส่งไปยังจังหวัดสระบุรี ซึ่งมีค่าขนส่ง ๘,๐๐๐ บาท รวมเป็น ๑๘,๐๐๐ บาทต่อตัน หรือคิดเป็น ๑๘ บาท ต่อกิโลกรัม นอกจากนี้ จังหวัดกาฬสินธุ์ยังถูกจัดอันดับ ๓ ของจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดของประเทศ โดยมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า ๕๕,๐๐๐ บาทต่อปี มูลค่าความสามารถแปรขยะซากอิเล็กทรอนิกส์ ๗๖๐ ตันต่อเดือน เมื่อผ่านกระบวนการรีไซเคิลแล้วคงเหลือประมาณ ๒๐ ตันต่อเดือน และต้องนำซากชิ้นส่วนนี้ไปทิ้งส่งผลให้เกิดปัญหาขยะสะสม ซึ่งทำให้ตำบลโคกสะอาดถูกมองเป็นผู้ร้ายของสังคม

ดังนั้น แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการได้ใช้ทฤษฎีวงกลม เพื่อพิจารณาความคาดเคลื่อนของมูลเหตุ ทฤษฎีหัวหอมดูความสนใจ หรือสิ่งที่กลัว และทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง พิจารณาความต้องการ

ของประชาชนที่แท้จริง แล้วลงสำรวจพื้นที่ใน ๒ แห่ง ได้แก่ พื้นที่ชอยเสือใหญ่ กรุงเทพมหานคร และพื้นที่ตำบลโคกสะอาด จังหวัดกาฬสินธุ์ และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนปัญหา ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในพื้นที่ และจัดเวทีเสวนาในพื้นที่เพื่อเรียนรู้ร่วมกันกับคนในพื้นที่ นำเสนอแลกเปลี่ยนแนวคิดกับนักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ ภาครัฐ เช่น กรมควบคุมมลพิษ สิ่งแวดล้อมภาค เป็นต้น นำไปวิเคราะห์คู่ขัดแย้งเพื่อหาทางออกจนได้ **โคกสะอาดโมเดล: การจัดการความขัดแย้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ในชุมชนสู่ความยั่งยืน: กรณศึกษา ตำบลโคกสะอาด จังหวัดกาฬสินธุ์** ใช้หลักการ C = Collaboration - A = Awareness - R = Responsibility - E = Environment ซึ่งทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความตระหนัก รับผิดชอบเพื่อทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อหลักการ ๔ ส. ได้แก่สำนึกดี สังคมดี สุขภาพดี สิ่งแวดล้อมดี เพื่อให้สังคมสันติสุข หากพระราชบัญญัติการจัดการซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ผ่านการเห็นชอบแล้วระยะต้น ควรเพิ่มบทเฉพาะกาลเพื่อให้ประชาชนปรับตัว ให้ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการเจ้าของ (ชาเล้ง) ในการคัดแยกขยะให้ถูกกฎหมาย การสนับสนุนให้มีการรวมตัวในรูปแบบชมรม สมาคม สหกรณ์ เพื่อยกระดับอาชีพชาเล้ง เกิดทักษะทางอาชีพเพราะเป็นองค์ความรู้ในการคัดแยก ให้การรับรองทางวิชาชีพ

นายวิรุณภพ สุภาพ ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๐ ขอนแก่น กล่าวถึงสถานการณ์และการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ พื้นที่อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ว่าปัจจุบันพื้นที่อำเภอฆ้องชัยมี ๒๐๐ กว่าครอบครัวที่ประกอบอาชีพคัดแยกและกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีการจัดและแะ ซึ่งถือว่ามียาได้ดีกว่าทำนา และมีแนวโน้มขยายตัวของอาชีพไปยังจังหวัดใกล้เคียงอย่างมหาสารคาม อาชีพนี้นี้จะเป็นทั้งโอกาสและวิกฤติ เนื่องจากกาฬสินธุ์เป็นเมืองเกษตรอินทรีย์ อำเภอฆ้องชัยเป็นแหล่งปลูกข้าวอินทรีย์ที่สำคัญ เมื่อกลายเป็นแหล่งคัดแยกขยะเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ย่อมส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของจังหวัด และปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการและกฎหมายที่ควบคุมชัดเจน สิ่งที่เกิดขึ้นคือการแยกขยะใช้วิธี เคาะ ทับ เผา ขยะที่มีประโยชน์นำไปขาย ส่วนที่ขายไม่ได้ก็นำไปทิ้งที่ทิ้งขยะทั่วไป ซึ่งไม่ถูกวิธี โลหะหนักพบการปนเปื้อน จำพวกสารหนูปรอท ตะกั่ว ทองแดง และส่งผลกระทบต่อดิน น้ำ สัตว์ อากาศ และสุขภาพของคนตามมา และชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลฆ้องชัย อำเภอโคกสะอาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีผู้ประกอบการ ๒๘๓ ราย ปริมาณ ๒๔ ตันต่อเดือน เป็นประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้า ชิ้นส่วนรถยนต์ และซากอิเล็กทรอนิกส์ ๑,๐๒๑ ตันต่อเดือน หรือ ๑๒,๒๕๙.๒ ตันต่อปี มีผู้ประกอบการ ๒๘๓ ราย และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงร้อยละ ๒๐

บทบาทของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๐ ที่ผ่านมา เน้นให้การติดตามผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ประสานความร่วมมือกับสาธารณสุขจังหวัด กรมควบคุมโรคในการติดตามผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน และจากข้อมูลการศึกษาผลกระทบที่ผ่านมาอยู่ในสถานการณ์น่าเป็นห่วงมาก โดยเฉพาะ

บริเวณสระน้ำ หนองน้ำ ที่ใช้ในการผลิตน้ำประปา และตะกอนดิน พบว่า มีการปนเปื้อนของโลหะหนักเกินมาตรฐาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน

นายอัครพงษ์ เขียวแจ่ม ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกาฬสินธุ์ กล่าวถึงความร่วมมือรัฐ เอกชน ชุมชนในการแก้ไขปัญหาจากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ นายไกรสร กองฉลาด ได้ให้ความสำคัญปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นอย่างมาก โดยกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาด้วยการจัดสรรงบประมาณในการขนย้ายขยะที่หนองมะทอ ๓๐๐ ตัน ไปกำจัดที่จังหวัดสระบุรี และการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดเพื่อการป้องกันแก้ไขปัญหา โดยมีคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดเป็นกลไกในการติดตามเฝ้าระวังผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้านคุณภาพน้ำ คุณภาพดิน การฟื้นฟู การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ผู้ประกอบการ การตรวจสอบสุขภาพ การบังคับใช้กฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติจริงยังมีข้อจำกัดในการดำเนินการในด้านมาตรการการบังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวดมากขึ้น ลดผลกระทบโดยให้มีโรงงานคัดแยกที่มีขีดความสามารถไม่ให้โลหะหนัก หรือสารต่าง ๆ ปนเปื้อนเข้าสู่สิ่งแวดล้อม และในอนาคตอาจจะเสนอให้มีโรงงานในการคัดแยกเหมือนจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เกิดกระบวนการคัดแยกที่ถูกต้องตามหลักการฟื้นฟู การทำแนวกันชน นอกจากนั้น จังหวัดกาฬสินธุ์ยังมีความท้าทายในการควบคุมปริมาณขยะอันตรายไม่ให้เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการหาพื้นที่ทิ้งขยะอันตรายในอนาคตจะต้องดำเนินการอย่างไร ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ตาม แต่ยังขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินงานตามนโยบาย มาตรการ และแผนงานไม่อาจประสานสอดคล้องกันได้ จึงเป็นการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปและยากแก่การควบคุมให้เหมือนกับประเทศอื่นๆ

สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมระดมความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ต่อปัญหาการจัดการผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สรุปและหน่วยงานที่รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้

- ควรใช้มาตรการทางกฎหมายควบคุมการนำเข้า การประกอบกิจการ พัฒนาปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อลดปริมาณของเสียจากซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและลดปัญหาการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร และกรมโรงงานอุตสาหกรรม
- ใ้บาทบาทกลไกคณะทำงานจังหวัด คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด จังหวัดกาฬสินธุ์ (คสจ.) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ในการขับเคลื่อนการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่เหมาะสมในปัจจุบัน ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมด้วยการประเมินสถานการณ์ รวมถึงการพิจารณาอาชีพทางเลือกเพื่อทดแทนหากต้องมีการเลิกกิจการ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาชุมชน

- เร่งแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์อิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมที่บ่อฝังกลบที่เป็นภาระของท้องถิ่นขนาดเล็กที่ยังไม่มีสถานที่กำจัดที่ได้มาตรฐานและระบบจัดการอย่างถูกต้อง และมีการทิ้งขยะอิเล็กทรอนิกส์ปะปนกับขยะทั่วไปซึ่งมีเป็นจำนวนมาก และควบคุมการจัดการเพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารพิษในดิน น้ำและ อากาศ ด้วยความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- อันตรายจากผลิตภัณฑ์จัดการผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเรื่องที่ต้องสร้างกระแส ให้การเรียนรู้สร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักแก่ประชาชนให้คิดอย่างรอบคอบในการซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ว่าจำเป็นและต้องการใช้จริงหรือไม่ นอกจากนี้ ส่งเสริมให้ประชาชนเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมหรือผลิตมาจากวัสดุรีไซเคิล โดยมีหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ปัญหาการจัดการซากผลิตภัณฑ์จัดการผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับมิติทางสังคมด้านความขัดแย้ง จึงจำเป็นต้องใช้หลักรัฐศาสตร์ หลักธรรมาภิบาลเข้าบริหารจัดการเพื่อลดปัญหาทางสังคมควบคู่กับการสร้างระบบการจัดการขยะเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นรูปธรรม

๒) สรุปผลประชุมชี้แจงเวทีภาคีเครือข่ายภาคตะวันออก: การบริหารจัดการน้ำ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก จังหวัดระยอง

การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ กรณีการจัดการน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก เวทีภาคีเครือข่ายภาคตะวันออก เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๘:๓๐-๑๓.๓๐ น. ณ โรงแรมระยอง ซิตี้ จังหวัดระยอง โดยสรุปผลการประชุม ดังนี้



๒.๑) วัตถุประสงค์และความเป็นมา

นายเอกชัย ภาระนันท์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานติดตามประเมินผลนโยบายและแผน กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวเปิดการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔: กรณีการจัดการน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก เวทีภาคีเครือข่ายภาคตะวันออก พร้อมกล่าวถึงความเป็นมาของการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นฯ ครั้งนี้ว่า สืบเนื่องจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปัจจุบันเป็นแผนจัดการฯ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สผ. ได้มอบหมายให้มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเป็นที่ปรึกษา ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในระยะครึ่งแผน

สำหรับกรณี การจัดการทรัพยากรน้ำ เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ และมีการผลักดันในระดับนโยบาย โดยแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ภาคตะวันออก ถือเป็นประเด็นหลักสำคัญที่ภาครัฐให้ความสำคัญ เพราะเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อน การผลิต และใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน และเมื่อมีโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จึงมีความจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบ สมดุลต่อการพัฒนา เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคการเกษตร และภาคครัวเรือน รวมถึงการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่มีนโยบายการประหยัดน้ำและอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำน้อย หรือระบบบำบัดน้ำเสียด้วยระบบบำบัดที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำน้ำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น โดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นฯ จะเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ พร้อมนำข้อมูลความคิดเห็นที่ได้นำไปสู่การปรับปรุงแผนการจัดการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๒.๒) แลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก และความมั่นคงการจัดสรรน้ำในพื้นที่

เวทีแลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก และความมั่นคงการจัดสรรน้ำในพื้นที่ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกรณีการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผลและเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่อไป โดยคุณทองจันทร์ หอมเนตร วิทยากรอาวุโส สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้ให้เกียรติเป็นผู้ดำเนินรายการเวทีแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์ ความคิดเห็นต่อมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก และความมั่นคงการจัดสรรน้ำในพื้นที่ โดยมีวิทยาการที่มีประสบการณ์มาร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์ สรุปได้ ดังนี้

นายภูวดิต ภณมณีโชติ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักทรัพยากรน้ำภาค ๖ จันทบุรี กล่าวถึงสถานการณ์ โอกาสและความท้าทายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กลุ่มจังหวัดตะวันออก ว่ามีการบริหารจัดการน้ำในกลุ่มภาคตะวันออกค่อนข้างมีประสิทธิภาพ แต่อัตราการใช้น้ำมีปริมาณมากโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกถือว่าเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของประเทศ มีค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวสูงสุด เป็นแหล่งผลิตผลไม้คุณภาพ นโยบายรัฐกำหนดให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมหลักของประเทศ ยกเว้นพื้นที่ EEC เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของเอเชีย และเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว

ลุ่มน้ำหลักภาคตะวันออก ประกอบด้วย ลุ่มน้ำบางปะกง ลุ่มน้ำอ่าวไทยตะวันออก ลุ่มน้ำโตนเลสาบ การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยภาพรวมของภาคตะวันออกตั้งแต่ ๒๕๔๙-๒๕๕๙ เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างรวดเร็ว ซึ่งสัมพันธ์กับการใช้ทรัพยากรดิน น้ำ ป่า การบริหารจัดการน้ำของภาคตะวันออก มีน้ำท่า ๒๖,๐๘๑ ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถเก็บกักได้ ๒,๕๑๕ ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ ๙ ของน้ำท่า) โดยเฉพาะในเขต ๓ จังหวัด EEC มีจำนวน ๑,๕๘๙ ล้านลูกบาศก์เมตร สำหรับพื้นที่ภาคเกษตรมีประมาณ ๑๓ ล้านไร่ มีพื้นที่ชลประทาน ๒.๗ ล้านไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่เพาะปลูก) ปัจจุบันมีการเชื่อมโยงโครงข่ายแหล่งน้ำ โดยการผันน้ำจากคลองพระองค์ฯ และแม่น้ำบางปะกงไปบางพระ การผันน้ำจากประแสร์-ดอกกราย-หนองปลาไหล-บางพระ แต่พื้นที่ต้นน้ำของอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลและดอกกรายเป็นแหล่งอุตสาหกรรม หากมีการบำบัดน้ำไม่ประสิทธิภาพจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำใช้ด้วย ขณะนี้กรมชลประทานมีแผนที่จะดึงน้ำจากประแสร์ไปลงบางพระโดยตรง รวมถึงระบบเชื่อมโยงน้ำเพื่อรองรับ EEC โดยการผันน้ำจากจันทบุรี ภายใต้เงื่อนไขการพัฒนาอ่างเก็บน้ำให้ครอบคลุม ๔ อ่างก่อน มีแผนการดึงน้ำจากประเทศกัมพูชาในอนาคต

สถานการณ์น้ำภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมชลประทานได้มีการวางแผนระบบการจัดสรรน้ำ มีปริมาณน้ำใช้ หกหรือกว่าล้านลูกบาศก์เมตร อยู่ในเกณฑ์ที่เพียงพอ ซึ่งยังมีเวลาในการเก็บน้ำ ๔ เดือน จะสามารถเก็บน้ำได้แค่ไหน การกระจายพื้นที่อุตสาหกรรมส่วนมากอยู่ในจังหวัดระยองและชลบุรี สิ่งที่ทำหาคือ การยกระดับพื้นที่ EEC พื้นที่เศรษฐกิจสระแก้ว เชื่อมโยงทั้งไฟฟ้า รถไฟฟ้าความเร็วสูง ถนน ท่าเรือ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการน้ำที่จะทำอย่างไรให้ความต้องการใช้น้ำในภาคต่าง ๆ เพียงพอ ถือว่าเป็นความท้าทายของระยองและชลบุรีว่าจะประสานความร่วมมือกันอย่างไร

สาระสำคัญของ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ ๒๕๖๑ จะมีการเปลี่ยนแปลง เช่น การเก็บค่าใช้จ่านอกเขตพื้นที่ชลประทาน การทำงานร่วมกันของ ๓ หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ ได้แก่ กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ และกรมทรัพยากรน้ำบาดาล คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วย ๓ ชุด คือ ในเขตชลประทานมีการเก็บค่าใช้น้ำ แต่นอกเขตชลประทานไม่มีการเก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการหารือ พระราชบัญญัติฉบับใหม่กำกับ มีผลการเก็บค่าใช้จ่ายผู้ใช้น้ำประเภท ลุ่มน้ำบางปะกง ลุ่มน้ำชายฝั่งอ่าวไทยตะวันออก และลุ่มน้ำโตนเลสาบ มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

นายศุภทรศ สาพิมาน ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการและบริหารลูกค้าบริษัทจัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก กล่าวถึง การบริหารจัดการน้ำในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก บทบาทของบริษัท คือรับผิดชอบโครงข่ายท่อส่งน้ำใน ๓ จังหวัด ระยอง (อ่างฯคลองใหญ่/หนองปลาไหล/ดอกราย) ชลบุรี (อ่างฯหนองค้อ/บางพระ) และฉะเชิงเทรา (แม่น้ำบางปะกง) โดยนำน้ำจากแหล่งน้ำชลประทานมาส่งต่อผู้ใช้น้ำ ซึ่งทำงานร่วมกับกรมชลประทานในการจัดทำแผนความต้องการใช้น้ำ ปัจจุบันความต้องการใช้น้ำประมาณ ๓๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ขึ้นมากเกือบเท่าตัว ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปริมาณน้ำ ได้แก่ แหล่งเก็บกักน้ำ สถานการณ์น้ำ สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป

มีการตรวจวัดคุณภาพน้ำตามเกณฑ์คุณภาพน้ำผิวดิน โดยจ้างบริษัทเอกชนมาทำการตรวจวัด พบว่า คุณภาพน้ำเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น มีค่าการนำไฟฟ้าเพิ่มขึ้น การเก็บกักน้ำท่าไหลลงมาในพื้นที่ลุ่มน้ำซึ่ง มี ๓ อ่างเก็บน้ำหลักซึ่งอยู่บริเวณสันเขาระยอง-ชลบุรี เป็นแหล่งน้ำที่มีพื้นที่ชุมชนและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นซึ่งมี ผลต่อคุณภาพน้ำ ได้มีการส่งข้อมูลคุณภาพน้ำให้แก่ภาครัฐและสภาอุตสาหกรรม ผลกระทบต่อคุณภาพเริ่ม ส่งผลในช่วง ๓-๔ ปีที่ผ่านมา มองว่าค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำที่ภาครัฐกำหนดสูงเกินไป กิจกรรม CSR เช่น ทำงานร่วมกับชุมชน กองทุน CSR การใช้น้ำ

นายสุรินทร์ สิ้นรัตน์ ประธานเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จังหวัดระยอง กล่าวถึงการมีส่วนร่วมบริการจัดการทรัพยากรน้ำให้เกิดความยั่งยืน ดังนี้ โครงสร้างภูมินิเวศของระยอง ถิ่นฐานดั้งเดิมเป็นแหล่งต้นน้ำ เนื่องจากมีคำว่า หนอง กับ มาบ (พื้นที่ราบลุ่มที่มีน้ำและทั้งปี มีพืชน้ำ มีความหลากหลายทางชีวภาพ) จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับ ที่ ๕ เป็นแหล่ง ก๊าซธรรมชาติ โครงการอีสเทิร์นซีบอร์ด (ระยอง) ทำให้แหล่งอุตสาหกรรมกระจายทั่วภาคตะวันออก

พร้อมนี้ ได้มีข้อเสนอการบริหารทรัพยากรน้ำ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก (ภาคประชาชน) ดังนี้ ๑) ต้องเตรียมแหล่งน้ำของตนเอง เช่น พื้นที่เกษตรขนาดใหญ่ ภาคอุตสาหกรรม ภาครัฐต้องเตรียมแหล่งน้ำ ภาคชุมชน ๒) โคเวตวน้ำ เกษตร ชุมชน อุตสาหกรรม ต้องแบ่งให้ชัด ๓) ค่าธรรมเนียมน้ำ ต้องจ่ายค่าน้ำทุก ภาคส่วนตามปริมาณการใช้น้ำ เพื่อสร้างวินัยการใช้น้ำ ๔) การจ่ายค่าธรรมเนียมการใช้น้ำข้ามถิ่น โดยต้อง สร้างกติกาการจ่ายค่าน้ำใช้ข้ามถิ่นร่วมกัน ๕) มาตรการภัยแล้ง ต้องมีกติกาให้การจัดสรรน้ำภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตร ภาคชุมชน ชัดเจน ๖) น้ำของชาติ ควรมีการเก็บสำรองน้ำของชาติ (น้ำผิวดิน น้ำประติษฐ์ น้ำใต้ดิน) เพื่อไว้ใช้ในยามวิกฤติหรือภาวะสงคราม ๗) คุณภาพน้ำ (น้ำผิวดิน น้ำประติษฐ์ น้ำใต้ดิน) และ ๘) การสร้าง เครือข่ายผู้ใช้น้ำ ได้แก่ ช่องทางการสื่อสารเพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับรู้เทคโนโลยีรายงานสถานการณ์น้ำ การรายงาน ที่เป็นปัจจุบัน

นายบุญยืน เลาหิทยะรัตน์ เลขาธิการหอการค้าจังหวัดระยอง กล่าวถึงสถานการณ์ กลไกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ว่าระยองไม่มีแม่น้ำสายหลักผ่าน แต่มีอ่างเก็บน้ำดอกราย คลองใหญ่ หนองปลาไหล ประแสร์ ที่รองรับน้ำธรรมชาติ บทบาทของหอการค้าเข้าไปเป็นคณะกรรมการจัดการลุ่มน้ำ ประธานพัฒนา พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีส่วนในการผลักดันการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

๑) ปัญหาการใช้น้ำในภาคเกษตร ระยองให้ความสำคัญกับภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตร เสนอว่าควรมีคณะกรรมการบริหารจัดการนํ้านอกเขตชลประทาน มีระบบแพร่กระจายน้ำโดยการวางหลัก แต่ละจุดให้พื้นที่ต่อไปยังพื้นที่เกษตร มีการจัดตั้งคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำแต่ละจุด บทบาทของหอการค้าคือ ผลักดันให้ อบต. อบท. ทำให้เกษตรกรรวมตัวเป็นเกษตรแปลงใหญ่เพื่อให้ง่ายต่อการร่วมกลุ่มจัดการน้ำ

๒) ปัญหาน้ำประปาประยอง เนื่องจากน้ำที่เข้ามาจากโรงกรองน้ำบ้านค่าย มีโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีความเสี่ยงที่ทำให้น้ำปนเปื้อนโลหะหนัก หอการค้ากำลังผลักดันทำโครงการวางท่อตรงจากอ่างคลองใหญ่ มาลงที่โรงกรองบางบุตร เพื่อให้ชาวระยองมีน้ำดื่มที่ปลอดภัย

๓) ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ที่ผ่านมาน้ำไหลมาจากเขาสังกะจาย เขานางหย่อง ขณะนี้ได้งบประมาณ จากจังหวัดในการจัดทำอ่างเก็บน้ำบริเวณอ่างนายอง (พื้นที่แก้มลิง) แก้ไขปัญหาน้ำท่วมและสำรองน้ำใช้

จากการจัดประชุม สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมระดมความคิดเห็นของภาคส่วน ต่าง ๆ ต่อปัญหาการบริหารจัดการน้ำกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก จังหวัดระยอง สรุปและหน่วยงานที่ รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้อง

- เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารจัดการน้ำได้มีส่วนร่วมใน กระบวนการคิด การกำหนดนโยบาย การปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคประชาชน ในพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ ในรูปแบบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเท่าเทียมในการจัดสรรทรัพยากรน้ำให้แก่ทุกภาคส่วนและเกิดจุด ร่วมโดยทุกภาคส่วนสามารถยอมรับได้ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมชลประทาน และกรมทรัพยากรน้ำ
- สร้างแหล่งกักเก็บน้ำในชุมชนหรือบ่อกักเก็บน้ำตามไร่นา เน้นการบริหารจัดการน้ำในโครงการ ขนาดใหญ่และกลางให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำการสำรวจ ศึกษาและวิจัยถึงผลกระทบที่ อาจเกิดขึ้น ก่อนการดำเนินการก่อสร้าง หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ กรมส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมชลประทาน และกรมทรัพยากรน้ำ
- มีการเชื่อมโยงทุกมิติและเกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ให้สามารถตอบสนองการ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำระดับท้องถิ่นและชุมชนได้ อย่างเหมาะสมและเป็นเอกภาพ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนใน กระบวนการพัฒนา ความหลากหลายทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมวิถีชีวิต ความแตกต่างทาง กายภาพของกลุ่มน้ำ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรม ทรัพยากรน้ำบาดาล กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน และกรมทรัพยากรน้ำ

- การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบทั้งน้ำฝน น้ำผิวดิน และน้ำบาดาล ให้เกิดผลในเชิงปฏิบัติ โดยการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำของส่วนราชการ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้การบูรณาการการจัดการน้ำผิวดินร่วมกับน้ำบาดาลให้กว้างขวางและเป็นที่แพร่หลาย หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- เร่งจัดทำมาตรการการป้องกันภัยพิบัติ แนวทางปฏิบัติหรือมาตรการการดำเนินงาน แต่ละรูปแบบของภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม น้ำแล้ง ดินโคลนถล่ม และน้ำเสีย เป็นต้น ให้สามารถบูรณาการวิธีการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาทั้งระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งระยะก่อนเกิดภัย ระยะเกิดภัยและหลังเกิดภัย หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมอุตุนิยมวิทยา กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

๓) สรุปผลประชุมชี้แจงเวทีภาคีเครือข่ายภาคเหนือ:

การบริหารจัดการปัญหาหมอกควันภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่

การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔: การบริหารจัดการปัญหาหมอกควันภาคเหนือ เวทีภาคีเครือข่ายภาคเหนือ ณ วันพฤหัสบดีที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๒ เวลา ๐๘.๓๐-๑๒.๓๐ น. ณ โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้



๓.๑) วัตถุประสงค์และความเป็นมา

นายเอกชัย ภาระนันท์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานติดตามประเมินผลนโยบายและแผน กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวเปิดการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔: การบริหารจัดการปัญหามอกควันภาคเหนือ เวทีภาคีเครือข่ายภาคเหนือ พร้อมกล่าวถึงความเป็นมาของการประชุมแลกเปลี่ยนฯ ครั้งนี้ว่า สืบเนื่องจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปัจจุบันเป็นแผนฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สผ. ได้มอบหมายให้มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเป็นที่ปรึกษา ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในระยะครึ่งแผน

สำหรับกรณี ปัญหามอกควันในภาคเหนือ เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ และมีการผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Project) เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเผาในที่โล่งซึ่งยังคงเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยมีสาเหตุหลักมาจากการเผาในพื้นที่เกษตรกรรม ริมทาง ไฟป่า และในพื้นที่ชุมชน แม้ว่าที่ผ่านมา ภาครัฐได้มีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่องค์ความรู้และขอความร่วมมือจากประชาชนให้งดการเผา แต่ยังมีข้อจำกัดในทางปฏิบัติ ซึ่งกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสังคมไทย รวมถึงการแก้ไขปัญหามอกควันข้ามพรมแดนร่วมกับกลุ่มประเทศอาเซียนตอนบนอีกด้วย โดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นฯ จะเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือในการดำเนินการตามแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ พร้อมนำข้อมูลความคิดเห็นที่ได้นำไปสู่การปรับปรุงแผนการจัดการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๓.๒) สถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ

ปัญหามอกควันภาคเหนือ เวทีภาคีเครือข่ายภาคเหนือ

เวทีแลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการปัญหามอกควันภาคเหนือ เวทีภาคีเครือข่ายภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกรณีการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผลและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่อไป โดยนายธนพล เพชรมะลิ วิทยากรอาวุโส สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้ให้เกียรติเป็นผู้ดำเนินรายการเวทีแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์ ความคิดเห็นต่อสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการปัญหามอกควันภาคเหนือ เวทีภาคีเครือข่ายภาคเหนือ โดยมีวิทยากรที่มีประสบการณ์มาร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์ สรุปได้ดังนี้

ผศ.ดร.สมพร จันทรหะ หัวหน้าศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวถึง ระบบข้อมูลและการบูรณาการเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาหมอกควันระดับพื้นที่ ดังนี้ ภาคเหนือต้องเผชิญปัญหาหมอกควันเกิดมานานหมอกปกคลุมในชั้นบรรยากาศ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควันในภาคเหนือ คือ ๑) ลักษณะภูมิประเทศเป็นแอ่งกระทะ เช่น แม่ฮ่องสอน แอ่งเชียงใหม่-ลำพูน ลำปาง ๒) สภาพภูมิอากาศ (ความกดอากาศสูง ลมสงบ) และ ๓) การเผาในที่โล่งในพื้นที่ป่าและเกษตร เป็นปัจจัยที่สามารถจัดการได้เนื่องจากเกิดจากมนุษย์

มาตรการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานรัฐ คือ การห้ามเผาในที่ ๙ จังหวัด ภาคเหนือเป็นเวลา ๖๐ วัน แตกต่างกันไปในแต่ละจังหวัด เช่น เชียงราย ๑๕ ก.พ.-๑๕ เม.ย. เชียงใหม่ ๑ มี.ค.-๓๐ เม.ย. เป็นต้น จากข้อมูลการเผาในที่โล่ง (จุดความร้อน) พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า อันดับ ๑ คือ แม่ฮ่องสอน อันดับ ๒ เชียงใหม่ อันดับ ๓ ลำปาง เห็นว่ามีอัตราการเผาส่วนใกล้เคียงกัน จำนวนจุดความร้อนใน ๕ ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า พม่า ๓๘% ไทย ๒๑% และ ลาว ๑๘% เป็นปัญหาระดับภูมิภาค โดยช่วง ม.ค.-ก.พ. พบการเผาในภาคกลางและ มี.ค. พบการเผาในภาคเหนือตอนบน สปป.ลาว และเมียนมา

การเข้าถึงข้อมูลคุณภาพอากาศ ได้แก่ ดัชนีคุณภาพอากาศเฉลี่ยรายวัน AirVisual App บอกค่าข้อมูลเป็นรายชั่วโมงเป็นของสหรัฐอเมริกา ซึ่งดัชนีคุณภาพอากาศ (AQI) PM_{2.5} ของไทยอาจยังไม่มีความละเอียด ส่งผลต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม เสนอว่ากรมควบคุมพิษควรแยกสเกลให้ละเอียดกว่านี้ จะทำให้มีการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาได้ตามระดับความรุนแรง

โครงการการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศและสถานการณ์หมอกควันในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย เพื่อการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม มีกรอบการดำเนินงาน คือ ๑) การติดตามตรวจสอบปริมาณฝุ่นในอากาศ ๒) การติดตามฝุ่นแบบเรียลไทม์ ๓) การหาข้อมูลสัดส่วนการเผาในที่โล่ง และ ๔) การจัดตั้งหน่วยบูรณาการหมอกควัน สำหรับช่องทางการสื่อสารผ่านเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ในอนาคตจะทำโครงการต้นกล้าทำหมอกควันให้ความรู้แก่เด็กนักเรียน ครู เพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดคอลัมน์สื่อสารสาธารณะ

สถานีเก็บตัวอย่างฝุ่นมี ๒ ที่ คือ อ.เมืองเชียงใหม่ (พื้นที่เปรียบเทียบกับเมืองลำปาง) และ อ. เชียงดาว (พื้นที่เปรียบเทียบกับแม่สะเรียง) การเก็บตัวอย่างฝุ่นละเอียดแบบแยกชั้น พบว่า ฝุ่นขนาด ๐.๔-๐.๖ ไมคอนเก็บได้มากที่สุด ซึ่งเป็นฝุ่นที่สร้างผลกระทบต่อร่างกายมากที่สุด ศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มีหน่วยวิจัยบูรณาการปัญหาหมอกควัน (SHIRU) เป็นศูนย์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับฝุ่นควัน การพยากรณ์ปริมาณฝุ่นควันล่วงหน้าใช้ในการตั้งรับปัญหาได้ การทำงานวิจัยร่วมกับนาซ่าและไต้หวัน เครือข่ายติดตามตรวจสอบมลพิษทางอากาศและแอปพลิเคชัน

โครงการประเทศไทยไร้หมอกควัน ดำเนินการภายใต้เครือข่ายมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ได้รับงบประมาณจาก วช. กรอบดำเนินงานคือวิเคราะห์สาเหตุปัญหา ภาพรวมของประเทศ การติดตามตรวจสอบ การแก้ปัญหา การจัดทำเอกสารเผยแพร่ การทำงานระดับเครือข่าย

นายสมคิด ปัญญาดี เจ้าพนักงานป่าไม้อาวุโส สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเชียงใหม่ และผู้แทนศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวถึงความร่วมมือรัฐ-ชุมชน-เอกชน ร่วมแก้ปัญหามอกควันในพื้นที่ คือ แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ยังไม่มีแผนจัดการหมอกควันที่ชัดเจน การดำเนินงานแก้ไขปัญหามอกควันในภาคเหนือเกิดขึ้นมากมาย เกิดความร่วมมือในหลายภาคส่วน แต่ปัญหาการเผาก็มากขึ้นเช่นกัน

การจัดตั้งศูนย์อำนวยการสั่งการแก้ไขปัญหาหมอกควันไฟป่า มีมาตรการในการดำเนินงานแก้ไขปัญหามอกควันและไฟป่าจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒ แบ่งออกเป็น ๓ มาตรการ คือ ๑) มาตรการเตรียมการและป้องกัน อาทิเช่น รมรงค์ประชาสัมพันธ์ อบรรมสร้างเครือข่าย จัดชุดลาดตระเวนไฟป่า สิ่งสำคัญของชุดลาดตระเวนไฟป่า (เสือไฟ) คือการสร้างองค์ความรู้และความพร้อมของอุปกรณ์ ๒) มาตรการรับมือ อาทิ ติดตั้งเครื่องวัดฝุ่น ปัญหาคือความเชื่อถือของข้อมูล จัดพื้นที่ปลอดภัยจากฝุ่นควัน (Safety Zone) ปัญหาคือ ไม่มีมาตรฐานในการประกาศเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินว่าจะประกาศอย่างไร ช่วงไหนควรมีกำหนดกฎเกณฑ์ให้ชัดเจน การติดตามสถานการณ์และสั่งการจากศูนย์ระดับจังหวัด อำเภอและ ๓) มาตรการสร้างความยั่งยืน ได้แก่ สร้างฝายชะลอน้ำ ปลูกป่า

นางดวงใจ ดวงทิพย์ นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑ (เชียงใหม่) กล่าวถึง สถานการณ์หมอกควันไฟป่าและแนวทางแก้ไขในพื้นที่ภาคเหนือ ดังนี้ ปัญหามอกควันและไฟป่าเกิดจาก ไฟ-คน-ฝุ่น

ไฟ จากสถานการณ์ไฟป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือ พบว่า มีจุดการเผา (Hot spot) ๙๐,๔๐๓ จุด มีพื้นที่เสียหาย ๒.๖ ล้านไร่ โดย จ.ตาก มีพื้นที่เสียหายมากที่สุด คือ ๗๙๔,๓๐๑ ไร่ มี Hot spot ๑๐,๒๑๖ จุด เมื่อเทียบกับเชียงใหม่มี Hot spot ๑๖,๘๖๘ จุด แต่มีพื้นที่การเผา ๓๗๔,๓๑๓ ไร่ จะเห็นได้ว่า Hot spot มากไม่จำเป็นต้องเกิดความเสียหายมากเสมอไป จากข้อมูลสถานการณ์เป็นข้อมูล Hotspot และพื้นที่เสียหายรายอำเภอใน ๙ จังหวัดสามารถนำมาใช้วางแผน วางมาตรการในการจัดการได้ โดยเฉพาะจัดการไฟในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ป่าสงวน เนื่องจากพื้นที่เกษตรมีมาตรการควบคุมอยู่ และเห็นผู้กระทำได้ง่ายกว่า

ข้อเสนอแนวทางการแก้ไขไฟ ใช้รูปแบบ Single command จังหวัด/ อำเภอ/ ตำบล คือ ไม่ให้ไฟเกิดต้องให้ชุมชนดูแล เมื่อเกิดไฟ มีชุดเฉพาะกิจ การเฝ้าระวัง ติดตาม ดับไฟ และการบริหารจัดการไฟตามหลักวิชาการ (พื้นที่ ระยะเวลา) โดยตัวชี้วัดสำคัญต้องทำระดับตำบล หมู่บ้าน ให้ชัดเจน ให้ชุมชนสามารถจัดการตนเองได้

ข้อสังเกต Single command ผู้ว่าราชการจังหวัดบางท่านอาจไม่มีความรู้/ความเชี่ยวชาญการเผชิญเหตุ เสนอว่าควรมีหน่วยงานระดับประเทศที่มีความเชี่ยวชาญมาสนับสนุนและทำอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะทางการแก้ไข ฝุ่น มีการระบบการแจ้งเตือน คือ ศูนย์แจ้งเตือน (๒๔ ชม.,๑ ชม. สามารถการคาดการณ์) กรณีฝุ่น PM_{2.5} เกินมาตรฐาน ประชาชนต้องเข้าถึงหน้ากาก N95 ราคาถูก Safety room/Clean room

ข้อเสนอแนะทางการแก้ไข คน トラブイトที่ปัญหาหมอกควันยังไม่ใช่ปัญหาร่วมกันของทุกคน ปัญหาหมอกควันก็ยังเป็นปัญหาต่อไปอีกนาน

ข้อเสนอเพิ่มเติม การวางมาตรการป้องกันไฟป่าในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ควรมีเครื่องตรวจวัดอย่างง่ายที่สามารถเข้าถึงชุมชนกลุ่มเป้าหมาย (มีความน่าเชื่อถือ) และ ค่า AQI ควรมีศูนย์แจ้งเตือนประชาชนรายชั่วโมง

สรุปสาระสำคัญจากการประชุมระดมความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ต่อปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ และหน่วยงานที่รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้อง

- ส่งเสริม สร้างจิตสำนึก และความตระหนักรู้ปัญหาเรื่องมลพิษจากหมอกควัน ในหลักสูตรการศึกษา ยกย่องให้อยู่ในระบบการศึกษา สร้างเป็นหลักสูตรให้การเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน หน่วยงานที่รับผิดชอบ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย
- ประเมินผลนโยบายการพัฒนาที่ผ่านมาในการแก้ไขปัญหาหมอกควัน เพื่อสรุปบทเรียน ประเมินความคุ้มค่า การดำเนินงานและสนับสนุนงบประมาณ และแก้ไขปัญหาให้ตรงจุด หน่วยงานที่รับผิดชอบ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย
- มีการทำงานเชิงลึกกับกลุ่มเสี่ยงที่จะมีการเผาอย่างต่อเนื่อง เน้นการส่งเสริมการปลูกพืชเชิงนิเวศที่พึ่งพิงและเกื้อกูลความสมบูรณ์ของป่า สร้างการเป็นเจ้าของร่วมกันของป่าและคน หน่วยงานที่รับผิดชอบ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- มีข้อมูลกลางที่เป็นปัจจุบัน ใช้ง่าย เข้าถึงข้อมูลได้ ใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร ด้านการตรวจติดตามและวิเคราะห์ข้อมูล Hotspots ที่ได้จากดาวเทียมแล้วส่งข้อมูลดังกล่าวให้หน่วยงานภาคสนามผ่านระบบ E-mail เพื่อใช้ในการวางแผนและดำเนินการในพื้นที่รับผิดชอบ หน่วยงานที่รับผิดชอบ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๔) สรุปผลประชุมชี้แจงเวทีภาคเครือข่ายภาคใต้

การบริหารจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔: การบริหารจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เวทีภาคเครือข่ายภาคใต้ วันจันทร์ที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมดอกบัว โรงแรมทวิน โลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกรณีการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผลและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่อไป



๔.๑) วัตถุประสงค์และความเป็นมา

นายพุฒิพงศ์ สุรพฤษ รองเลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวเปิดการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔: การบริหารจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เวทีภาคเครือข่ายภาคใต้ พร้อมกล่าวถึงความเป็นมาของการประชุมแลกเปลี่ยนฯ ครั้งนี้ว่า สืบเนื่องจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปัจจุบันเป็นแผนจัดการฯ ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สผ. ได้มอบหมายให้มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเป็นที่ปรึกษา ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในระยะครึ่งแผน

สำหรับกรณีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เป็น ๑ ในประเด็นที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ และมีการผลักดันในระดับนโยบาย (Flagship Project) เพื่อให้ปัญหาได้รับการแก้ไข และเกิดการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม โดยปัจจุบันปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เป็นที่ยอมรับว่าต้องมีการเฝ้าระวังอย่างเร่งด่วนเนื่องจากมีผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ชายฝั่งกว่า ๑๒ ล้านคน และพื้นที่ชายฝั่งยังมีปัญหาความ

รุนแรงของสภาพภูมิอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดลมมรสุม และพายุที่รุนแรงมากขึ้นทุกปี ทำให้คลื่นลมทะเลแปรปรวนขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชายฝั่งทะเลของไทย หลายพื้นที่เกิดปัญหากัดเซาะชายฝั่งทะเลรุนแรงในจังหวัดชายฝั่งทะเล ๒๓ จังหวัด หรือร้อยละ ๒๖ ของพื้นที่ชายฝั่งทะเล และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจหลายด้าน ซึ่งกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของสังคมไทย

ที่ผ่านมา มีความร่วมมือและความพยายามจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งรายพื้นที่ ครอบคลุมชายฝั่งทะเลทั่วประเทศ ทั้งให้ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ ให้มีการอนุรักษ์ ดูแลทรัพยากร และติดตามตรวจสอบ แผนะวังการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมชายฝั่งศึกษา สำรวจ ออกแบบ และดำเนินการก่อสร้างโครงสร้างทางวิศวกรรมเพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งด้วยการก่อสร้างโครงสร้างแข็ง ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาหารูปแบบที่มีความเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เพื่อป้องกันไม่ให้โครงสร้างดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อชายฝั่งทะเลและเป็นการแก้ไขปัญหาให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

๔.๒) แลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ

ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เวทีภาคีเครือข่ายภาคใต้

เวทีแลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เวทีภาคีเครือข่ายภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกรณีการขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผลและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่อไป โดยนายธนพล เพชรมะลิ วิทยากรอาวุโส สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้ให้เกียรติเป็นผู้ดำเนินรายการเวทีแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์ ความคิดเห็นต่อสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เวทีภาคีเครือข่ายภาคใต้ โดยมีวิทยากรที่มีประสบการณ์มาร่วมแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์ สรุปได้ดังนี้

นางวิณา หนูยิ้ม ผู้อำนวยการส่วนบริหารพื้นที่ชายฝั่งและวิชาการ สำนักบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๖ (สงขลา) ได้สะท้อนภาพรวมการกัดเซาะชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง พบว่าการกัดเซาะถึง ๑๐๘ จุด ใน ๘๘ พื้นที่ รวมระยะทางประมาณ ๖๐ กิโลเมตร โดยในส่วนสำนักบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๖ มีพื้นที่รับผิดชอบ ๓ จังหวัดภาคใต้ คือ สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช ทั้งนี้ ในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช มีแนวชายฝั่งยาวประมาณ ๒๓๖ กิโลเมตร ครอบคลุม ๖ อำเภอ ลักษณะชายฝั่งของจังหวัดนครศรีธรรมราชจะเป็นส่วนใหญ่เป็นหาดทรายมีความยาว ๑๓๖.๙๕ กิโลเมตร มีสภาพหาดเลนและหาดโคลนประมาณ ๗๔ กิโลเมตร และส่วนที่เหลือคือหาดหินประมาณ ๓๓ กิโลเมตร พื้นที่ชายฝั่งจังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีพื้นที่ที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งค่อนข้างรุนแรงในอำเภอปากพนัง อำเภอหัวไทร และอำเภอท่าศาลา ตำบลท่าเตียนอำเภอปากพนัง ซึ่งแนวการกัดเซาะชายฝั่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช รวมระยะทาง ๕๐.๖๐ กิโลเมตร และมีความเสี่ยงค่อนข้างจะสูง ความลึก ๑.๓-๑.๘ เมตร อำเภอสิชลและ

อำเภอท่าศาลาระยะทาง ๓๗.๘ กิโลเมตรที่มีการกัดเซาะ มีพื้นที่การกัดเซาะประมาณ ๑๔๕ กิโลเมตร ลดลงประมาณ ๘.๓๐ กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๖๒ ของระยะทางชายฝั่งทะเลทั้งหมดคือส่วนที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข

พื้นที่ชายฝั่ง มีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ แนวพื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นที่ตากปลา ตากกุ้ง ทำรายได้ให้แก่ประชาชนปีละหลายล้านบาท เป็นที่จอดเรือ หลบมรสุม แต่ปัจจุบันหน้าดินพังทลาย โครงสร้างดินเปลี่ยนแปลงไปทำให้ระบบนิเวศเสียสมดุล ทัศนียภาพถูกทำลาย สาเหตุการกัดเซาะชายฝั่งที่ได้มาจากการระดมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและนักวิชาการ ปัญหาส่วนใหญ่คือเกิดจากการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งทะเลที่ไม่เหมาะสม บางพื้นที่ขุดบ่อ โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอปากพนังทำให้เกิดความเสื่อมโทรมกระทบอย่างต่อเนื่อง

การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของภาครัฐที่ผ่านมา เน้นการช่วยแบ่งเบาความเดือดร้อน ด้วยการก่อสร้างช่องทางน้ำ การสร้างสะพานส่งน้ำ การสร้างสะพานระบายชายทะเล เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการกัดเซาะทางชายฝั่งทะเล การสูบน้ำทะเลขึ้นมาใช้สอย และการระบายน้ำลงสู่ทะเล และมีสาเหตุมาจากการเกิดการพังทลายของหน้าดินจนทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งค่อนข้างง่าย รวมถึงการขาดองค์ความรู้และการขาดบูรณาการในการบริหารการแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่ง ปัญหานี้หน่วยงานภาครัฐจะต้องเข้ามาให้ความร่วมมือกับ อปท. ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกร้อนหรือวิกฤติทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นวิกฤติที่เราไม่สามารถควบคุมได้ การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งรัฐบาล ได้มอบหมายให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) เป็นหน่วยงานหลักในการบูรณาการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานร่วมดำเนินการหลักเช่น กรมเจ้าท่า กรมโยธาธิการและผังเมือง องค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ต้องเข้ามาบูรณาการและร่วมกันการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง

การดำเนินงานที่ผ่านมา ทช. ได้ดำเนินการแบ่งบริเวณชายฝั่งเป็นกลุ่มหาด ใน ๖๔ กลุ่มหาด ในแต่ละหาดจะมีกลุ่มหาดย่อยจำนวน ๒๘๒ กลุ่มหาด ส่วนในจังหวัดนครศรีฯ ทั้งด้านบนสุดตั้งแต่อำเภอขนอมไปทางใต้ ตั้งแต่อ่าวบ้านดอนจนถึงหาดล้อเกวียน จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสภาพพื้นที่เป็นหาดเลน ตั้งแต่อำเภอขนอมจนถึงอำเภอท่าศาลาบริเวณนี้จะเป็นหาดทรายทั้งหมด อ่าวปากพนังครอบคลุมอำเภอท่าศาลา อำเภอเมือง จนถึงแหลมตะลุมพุกฝั่งตะวันตกเป็นรูปตัวโค้งของอ่าว และแหลมตะลุมพุกมีความยาวประมาณ ๒๐ กิโลเมตรจากอำเภอปากพนังหัวแหลมฝั่งตะวันออกจนถึงอำเภอเทพาจังหวัดสงขลา สภาพพื้นที่ค่อนข้างจะเป็นหาดทรายแนวราบ

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๑ ได้กำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งแบ่งออกเป็น ๓ มาตรการคือ

- มาตรการสีขาว ยึดหลักการจัดการชายฝั่งโดยหลักธรรมชาติ
- มาตรการสีเขียว พื้นที่ที่มีปัญหาการกัดเซาะด้วยระบบป่าชายเลน โดยเน้นการปลูกและฟื้นฟูได้ด้วยการปลูกป่าชายเลน

- มาตรการสีเทา สำหรับพื้นที่ที่มีการกัดเซาะค่อนข้างรุนแรงและไม่สามารถแก้ปัญหาโดยธรรมชาติ ต้องโครงสร้างแข็งแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

การบริหารจัดการพื้นที่ชายฝั่งจังหวัดนครศรีธรรมราช บริเวณที่เป็นหาดเลนจะใช้วิธีการปักไม้ไผ่เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และมีการถ่ายเททรายจากอำเภอกะทู้ไปอำเภอจะนะยังไม่บรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานจะสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม สำรวจการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่สำคัญที่สุดคือการประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย พร้อมทั้งเสนอร่างกำหนดพื้นที่และมาตรการการแก้ไขปัญหาทางทะเลและชายฝั่ง เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบแล้ว จะนำเสนอให้ ทช. เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติพิจารณาตามลำดับ

สิ่งที่จะดำเนินการเป็นประจำ คือการสำรวจพื้นที่ตามแนวชายฝั่งทะเล เพื่อวิเคราะห์ให้เป็นปัจจุบัน เปรียบเทียบสถานการณ์หรือแนวโน้มในการกัดเซาะชายฝั่งในปีถัดไป และจะดำเนินการทำหลังจากการสำรวจ คือ การทำเส้นตามแนวชายฝั่งเปรียบเทียบในแต่ละปีภาพถ่ายแผนที่

นายเปลื้อง รัตนฉวี ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด นครศรีธรรมราช แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเมื่อลงมาถึงจังหวัดจะเรียกว่า “แผนปฏิบัติการ” เดิมยังไม่ได้เน้นการกัดเซาะทางทะเลและชายฝั่ง การดำเนินงานที่ผ่านมามุ่งการลดขยะและการจัดการขยะที่ต้นทาง โดยคณะกรรมการดำเนินแผนติดตามผลเพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด โดยได้รับงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งเน้นการจัดการขยะที่ต้นทาง แผนปฏิบัติการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมจังหวัด มีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานและมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มีสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดเป็นเลขานุการในการจัดการแผนขึ้นกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การกัดเซาะชายฝั่งจะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีคณะกรรมการระดับชาติและคณะกรรมการระดับจังหวัด มีมติไว้ในคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๖๑ ว่าด้วยการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งต้องบรรจุไว้ในแผนนี้ การกัดเซาะชายฝั่งต้องมีการแก้ไขในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัด แผนของท้องถิ่นและแผนของกรมต่าง ๆ เช่น กรมเจ้าท่า กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นต้น ลักษณะทางอำนาจหน้าที่ที่ต้องแก้ไขในส่วนของจังหวัด ส่วนของงบประมาณ ส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนา จังหวัดจะดำเนินการในส่วนของกองทุนวิจัยและพัฒนา (กพ.) จังหวัด ซึ่งการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหลือคือ อำเภอกะทู้ อำเภอกะทู้ และอำเภอหัวไทร ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง และจะต้องบรรจุไว้ในแผนระดับชาติ ถ้าไม่ได้บรรจุไว้จะไม่สามารถรับงบประมาณได้ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๖๑ ยกเว้นแต่โครงการที่แก้ไขเฉพาะหน้าที่ท้องถิ่นและหน่วยงานได้รับงบประมาณ และมีการบรรจุไว้ในแผนระดับชาติ ที่ผ่านมา ทางกรมโยธาธิการได้ทำการของงบประมาณโครงสร้างแข็งในการป้องกันการกัดเซาะ ไม่ได้ผูกไว้ในคณะกรรมการนี้ จึงต้องมีการประชุมมีการติดตามแผนที่ดำเนินการเรื่องนี้โดยตรง โดยสำนักนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ แผนจัดการนี้

ยังไม่ใช้แผนแต่อยู่ในช่วงรับฟังความคิดเห็นผ่านมติคณะรัฐมนตรี เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งจะต้องตามแผนงานตามภารกิจหน้าที่ของแต่ละส่วนไม่ว่าจะเป็นกรมเจ้าท่า กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๑ สำนักบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๖ (สงขลา)

ผศ.จันทิรา รัตนรัตน์ รองคณบดีสำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ การดำเนินงานที่ผ่านด้วยบทบาทและหน้าที่ของมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในภาพรวม ถือว่าเป็นผู้นำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปใช้ในพันธกิจ ด้านการเรียนการสอน และการวิจัย หน้าที่สำคัญของสำนักวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ การผลิตบัณฑิตในด้านการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงการปลูกฝังการมีจิตสำนึก โดยถ่ายทอดทางงานวิชาการและงานวิจัยที่มีอยู่ในพื้นที่ของท้องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ระหว่างการศึกษาของนิสิต จะมีการทำการวิจัยการกัดเซาะชายฝั่งโดยลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและสำรวจหรือใช้ภาพถ่ายทางดาวเทียม ในส่วนการศึกษาวิจัยของคณะอาจารย์ ก็จะมีการศึกษาในหลาย ๆ เรื่อง ปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของมนุษย์ต่อระบบนิเวศอ่าวบ้านบน ทั้งในเรื่องของหอยและปูม้า มีงานในเรื่องของขยะทะเล ในส่วนของทรัพยากรชายฝั่ง จะเห็นความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนขึ้น จากการสะท้อนผ่านการบริการงานวิชาการที่เห็นผลชัดเจน เช่น ธนาครปูม้า มีหลักสูตรการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้เข้าไปมีบทบาทศึกษาให้เกิดความรู้และเข้าใจ พร้อมร่วมดำเนินการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง ผ่านการเรียนรู้การศึกษา ซึ่งผลดังกล่าวได้มีส่วนหน่วยระบบนิเวศของสัตว์น้ำ นอกจากนั้น ยังมีกิจกรรมที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกันชุมชนชาวประมง ได้แก่ การจัดทำโซลาเซลล์ บ้านปลา โดยร่วมกันบริษัทไทยประกันชีวิต การทำการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่นบริเวณบ้านปากพญา และอื่น ๆ นี่คือการที่เป็นการบริการวิชาการสู่ชุมชน ทางมหาวิทยาลัยอยากถ่ายทอดสิ่งที่หน่วยงานภาครัฐเข้ามาอาจจะไม่ได้ถามทางชุมชนว่าอยากได้จริงหรือไม่ และสุดท้ายควรมีการศึกษาระบบนิเวศหรือโครงสร้างในพื้นที่ในการสร้างสิ่งป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งให้ตรงตามสภาพพื้นที่ก่อนเริ่มดำเนินการ

นายประยุทธ์ ฐานะวัฒนา กำนันตำบลแหลมตะลุมพุก ได้กล่าวว่า การกัดเซาะชายฝั่งแหลมตะลุมพุกปัจจุบันมีความรุนแรงกว่าอดีตมาก เพราะมนุษย์ได้ทำการสร้างสิ่งก่อสร้าง เช่น สร้างสะพานชายทะเล การสร้างสิ่งกีดขวางทางธรรมชาติไม่ว่าวิธีใดล้วนส่งผลให้เกิดการกัดเซาะทางทะเล ช่วงที่ผ่านมาตำบลแหลมตะลุมพุกเจอพายุหลายครั้ง แต่ทุกครั้งได้พัดเอาเรือประมงไปกีดขวางทางน้ำ จึงได้เริ่มต้นช่วยกันนำเรือลำต่าง ๆ ขึ้นฝั่ง เพื่อลดผลกระทบการกัดเซาะ รวมถึงดูรูปแบบการป้องกันการกัดเซาะแบบต่าง ๆ พร้อมการประชุมหลายครั้ง แต่ยังไม่เห็นชอบต่อรูปแบบของการขุดทรายลงไป ๗๐ เซนติเมตร และวางด้วยวัสดุแข็ง เหตุการณ์ความรุนแรงของการกัดเซาะเพิ่มมากขึ้น มี บ้านพังไปทั้งหมด ๑๗ หลัง ใน พ.ศ. ๒๕๕๔ จึงได้คิดเอาจริงเอาจังทำการป้องกันที่หมู่ที่ ๒ และ ๓ โดยการสร้างกำแพงหินที่เป็น slope ๒ เมตร เพื่อลดแรงคลื่นที่พัดเข้ามาเจอโครงสร้างอ่อนจะทำให้การกัดเซาะที่เกิดขึ้นไม่รุนแรงมากนักและยังได้นำเอาทรายเอามาผสมที่หลังของกำแพงหินทรายสูงประมาณ ๗๐ เซนติเมตร ความแข็งแรงนั้นได้พิสูจน์เป็นที่ประจักษ์เมื่อพายุ “ปลาบึก” คลื่นพัดเข้ามาน้ำจะทะเลกำแพงหินและทรายนั้นตกตะกอนด้วยแรงเฉื่อย สามารถอันตราย

ให้กับชุมชนในแหลมตะลุมพุกได้ มีงบประมาณที่ไม่มากได้รับงบประมาณจากกองทุนวิจัยและพัฒนาจังหวัด และองค์การบริหารส่วนจังหวัดบางส่วน ปัจจุบันพื้นที่บางส่วนยังขาดการสร้างสิ่งก่อสร้าง มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๕ กิโลเมตร ปัจจุบันได้ทำการสร้างไปทั้งหมด ๑๑ กิโลเมตร ตัวอย่างเช่น โครงการปากพ่องทำให้กระแสน้ำเปลี่ยนเมื่อเอาน้ำขึ้นไปเยอะเมื่อน้ำไหลลงมาจึงทำให้กระแสน้ำไหลเร็ว การถมทะเลสร้างท่าเทียบเรือน้ำลึกมีส่วนทำให้การกัดเซาะรุนแรงขึ้นกว่าเดิม ดังนั้น การกัดเซาะที่รุนแรงเกิดการสร้างสิ่งกีดขวางจนทำให้กระแสน้ำเปลี่ยนทิศทางและไหลเร็ว น้ำทะเลมีระดับเพิ่มสูงในทุกปีในช่วงเดือนตุลาคม ถึงมกราคม

นอกจากนี้ จากการจัดประชุมชี้แจงภาคีเครือข่ายภูมิภาค การบริหารจัดการปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เวทีภาคีเครือข่ายภาคใต้ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้เข้าร่วมมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมระดมความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ต่อปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง สรุปและหน่วยงานที่รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้อง

- กำกับและติดตามให้มีการบูรณาการการแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในระดับจังหวัด และเพิ่มความรู้อุสร้างเข้าใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างยั่งยืน หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง กรมเจ้าท่า และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- ใช้มาตรการจูงใจและชดเชยที่เหมาะสมในการเคลื่อนย้ายอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างไปยังพื้นที่อื่นหรือการถอยร่น (Relocation) อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่อยู่บนแนวชายฝั่งที่กำลังเผชิญปัญหาการกัดเซาะ โดยมีการกำหนดระยะร่นถอย (Setback) เพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายของทรัพย์สินและสิ่งปลูกสร้าง หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง กรมเจ้าท่า กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- คัดกรองพื้นที่ชายฝั่งหรือชายหาดที่ยังไม่มีสิ่งก่อสร้าง โดยกำหนดประเภทหรือรูปแบบสิ่งก่อสร้างที่ห้ามไม่ให้มีการก่อสร้างและทยอยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำชายฝั่งบริเวณที่มีปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง เพื่อให้การเคลื่อนที่ของทรายเกิดความสมดุลกลับคืนสู่ธรรมชาติ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง กรมเจ้าท่า กรมโยธาธิการและผังเมือง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๕) สรุปผลประชุมชี้แจงเวทีภาคีเครือข่ายภาคกลางและตะวันตก การบริหารจัดการปัญหาขยะพลาสติกในสังคมเมืองกรุงเทพมหานคร

การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ : การบริหารจัดการปัญหาขยะพลาสติกในสังคมเมือง กรุงเทพมหานคร เวทีภาคีเครือข่ายภาคกลางและตะวันตก วันศุกร์ที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ณ โรงแรมรามา การ์เดนส์ กรุงเทพฯ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้



๕.๑) วัตถุประสงค์การประชุมและความเป็นมา

นางอรรณพ ดนัยบุตร ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้กล่าวเปิดการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ : การบริหารจัดการปัญหาขยะพลาสติกในสังคมเมือง กรุงเทพมหานคร เวทีภาคีเครือข่ายภาคกลางและตะวันตก พร้อมกล่าวถึงความเป็นมาของการประชุมแลกเปลี่ยนฯ ครั้งนี้ว่าสืบเนื่องจากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักในการทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๒ ปัจจุบันเป็นแผนฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ การติดตามประเมินผลแผนจัดการฯ ก็เป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนจัดการฯ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ สผ. ได้มอบหมายให้มูลนิธิสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเป็นที่ปรึกษา ดำเนินการติดตามประเมินผลแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ในระยะครึ่งแผน

สำหรับกรณีปัญหาขยะพลาสติก มีหลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหา เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและพฤติกรรมบริโภคของประชาชน การขยายตัวของเมืองและธุรกิจการท่องเที่ยว รวมทั้งการนำพลาสติกมาใช้เป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทดแทนวัสดุอื่นมากขึ้น โดยเฉพาะพลาสติก

ประเภทใช้ครั้งเดียว (Single-use Plastic) ที่มีอายุการใช้งานสั้น และถูกทิ้งเป็นขยะในปริมาณและสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรม และระบบดิจิทัล ส่งผลให้มีการผลิตผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์พลาสติกแบบใหม่ มีสารเติมแต่งและไมโครพลาสติก กลายเป็นขยะตกค้างในสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อกระเพาะอาหาร น้ำ ต่อมัสต์ว์น้ำ และตกค้างในห่วงโซ่อาหาร ที่อาจส่งผลกระทบต่อคน ซึ่งยากต่อการจัดการ และยังส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศให้เกิดความเสื่อมโทรมในระยะยาว

๕.๒) แลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการปัญหาจัดการปัญหาขยะพลาสติก เวทีภาคีเครือข่ายภาคทางและภาคตะวันตก

การแลกเปลี่ยนสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการปัญหาขยะพลาสติก ในสังคมเมือง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อการจัดการขยะพลาสติก คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับพื้นที่ให้เกิดการขยายผลและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ต่อไป โดยนายทิสปาโมกข์ บุญส่งประสิทธิ์ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน เป็นผู้ดำเนินรายการแลกเปลี่ยน โดยมีผลการนำเสนอสถานการณ์และมุมมองความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการปัญหาขยะพลาสติกในสังคมเมือง กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

นายไชยา บุญชิต นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ กรมควบคุมมลพิษ ได้กล่าวว่าภารกิจหลักของหน่วยงาน คือ นโยบายและมาตรการในการควบคุมมลพิษ รัฐบาลมีนโยบายและให้ความสำคัญเรื่องของการควบคุมมลพิษ ที่ผ่านมามีสิ่งที่เห็นเป็นรูปธรรม คือ การรณรงค์ให้ใช้กระถางใบตองในวันลอยกระทง ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง สำหรับการจัดทำ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๓ ในเริ่มต้นได้มุ่งเน้นการจัดการขยะพลาสติกในทะเล จากกระแสข่าวว่าสัตว์ทะเล วาฬ เต่ากินกินพลาสติกแล้วเสียชีวิต จึงเริ่มต้นจากการลดขยะพลาสติก ซึ่งจากแนวนโยบายดังกล่าวส่งผลให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีขยะพลาสติกร้อยละ ๑๕ ตอนนี้อยู่ที่ร้อยละ ๑๒ นอกจากนี้ ได้ดำเนินการโครงการทำดีด้วยหัวใจ ลดภัยสิ่งแวดล้อม โดยเป็นการดำเนินงานที่บูรณาการกับภาครัฐ เอกชน ประชาชน ป้องกันและแก้ไขปัญหาขยะพลาสติก รณรงค์ลดการใช้ถุงหูหิ้วและกล่องโฟมในพื้นที่ของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช รณรงค์ลดใช้ถุงพลาสติก ถุงหูหิ้วทั้งขยะบนบกและขยะในทะเล

ในอนาคต ได้มีการร่าง Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๓ ซึ่งมุ่งเน้นเรื่องการ ลด ละ เลิก ใช้พลาสติก โดยพิจารณาว่าเรื่องอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้ โดยมีการศึกษาข้อมูลของต่างประเทศเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำแนวทางดังกล่าว ซึ่งนโยบายการตั้งเป้าหมายไว้ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ จะต้องยกเลิกใช้พลาสติกที่ผสมสารอ็อกโซ่ Oxo พลาสติกหุ้มฝาขวดน้ำดื่ม (Cap Seal) และ Microbead จากพลาสติกทุกประเภทให้ได้

นางสาวเพชรดา อ้อชัยภูมิ ผู้อำนวยการกลุ่มรณรงค์ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กลุ่มรณรงค์กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม: ได้กล่าวว่ากรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะ ภายใต้โครงการชุมชนปลอดขยะ ส่งเสริมให้ชุมชน

ดำเนินการจัดการขยะที่ต้นทาง ด้วยความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ต่าง ๆ มุ่งเน้นการทำงานกับกลุ่มเด็กและเยาวชนให้มีการปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่เด็ก ด้วยแนวคิดกิจกรรม Zero Waste School และทำ Eco School ร่วมด้วย ในระดับอุดมศึกษาได้ส่งเสริมให้เกิดมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) โดย Green University ได้มีการทำร่วมกับหน่วยงานภายนอกด้วย และร่วมมือกับห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ในการรณรงค์เรื่องขยะพลาสติก รวมถึงได้ร่วมดำเนินการกับองค์กรภาคธุรกิจที่เป็นต้นน้ำ ภายใต้โครงการความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมเพื่อจัดการพลาสติกและขยะอย่างยั่งยืน (Thailand PPP Plastic) ด้วยแนวคิดการจัดการขยะพลาสติก “ต้องเริ่มต้นที่ตัวเรา และเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยก”

ซึ่งจากข้อมูลการใช้พลาสติกในแต่ละปีพบว่า ขยะพลาสติกจำนวน ๔๕,๐๐๐ ล้านใบ มีจำนวน ๑๘,๐๐๐ ล้านใบ กระจายอยู่ในตลาดสดทั่วประเทศ ดังนั้น กลไกของอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน (ทสม.) จึงมีบทบาทสำคัญร่วมในการจัดการขยะในระดับชุมชนและท้องถิ่น ทั้งในการสร้างความรู้ความเข้าใจ การประสานงานในพื้นที่ ร่วมในการรณรงค์ ซึ่งปัจจุบันนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจำนวน ทสม. จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ คน ร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมในการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งต้องมีการปลูกจิตสำนึกให้เกิดการรับรู้ ตระหนักรู้การจัดการกับขยะพลาสติกอย่างถูกต้องและถูกวิธี ปัจจุบันมีชุมชนปลอดขยะได้รับพระราชทานถ้วยจากในหลวง และโรงเรียนได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานระดับปฐมและมัธยมจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ พร้อมมีการประกวดศาสนสถาน โบสถ์ วัด และมัสยิด ที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี รวมถึงโรงแรมที่มีตราสัญลักษณ์โรงแรมสีเขียว (Green Hotel) ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมที่มีมาตรฐานหลายระดับ โดยพลังของผู้บริโภคจะเป็นแรงขับเคลื่อนที่ดีที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

นางสาววันทนา วุฒิยังยง นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักงานจัดการมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร กล่าวว่าในแต่ละปี กรุงเทพมหานคร มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นทุกปี กทม. มีการรณรงค์ให้เกิดการคัดแยกที่ต้นทาง มีการจัดการขยะ ๑๕,๖๐๐ ตันต่อวัน ใน พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่าลดปริมาณขยะได้ ๙,๐๐๐ ตันต่อวัน หรือร้อยละ ๓๑ ของปริมาณขยะที่ลดลง โดยองค์ประกอบของมูลฝอย พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า ยังมีการจัดการขยะอินทรีย์ไม่มาก และประเภทขยะพลาสติกมีการจัดการในรูปแบบของการ Recycle ได้ไม่มากนัก คิดเป็นประมาณวันละ ๑,๕๗๐ ตันต่อวัน

กรุงเทพมหานครฯ ได้วางแผนเพื่อลดปริมาณขยะที่ต้องการกำจัดให้ได้ร้อยละ ๒๐ ภายใน พ.ศ. ๒๕๗๕ และแผนการพัฒนาระบบกำจัดขยะของกรุงเทพมหานคร ลดการฝังกลบไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ โดยมีแผนการลดมูลฝอยร้อยละ ๗ ในปี ๒๕๖๒ ยังคงยึดระบบจัดการขยะโดยหลัก 3R ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ให้มีการจัดการขยะชุมชนใน ๔ ประเภท ได้แก่ ๑) ขยะรีไซเคิล คัดแยกขยะขายเป็นรายได้ ๒) ขยะอินทรีย์ ส่งเสริมให้ทำน้ำหมักชีวภาพ หรือปุ๋ยหมักใช้ประโยชน์ในครัวเรือน หรือนำไปเลี้ยงสัตว์ โดย กทม. จัดให้มีรถเก็บขนขยะอินทรีย์โดยเฉพาะ ดำเนินการจัดเก็บตามแหล่งกำเนิดใหญ่ ๆ เช่น ร้านอาหารใหญ่ ๆ ใน กทม. เป็นต้น ๓) ขยะอันตราย สำนักงานเขตฯ จะตั้งถังขยะอันตรายตามจุดต่าง ๆ ไว้ให้ และรวบรวมนำไป

กำจัดตามวิธีการที่ถูกสุขลักษณะ ๔) ขยะทั่วไป นำไปที่ยังสถานีขนถ่ายขยะเข้าสู่กระบวนการกำจัดประมาณร้อยละ ๑๕

สำหรับแนวทางการดำเนินงานลดใช้พลาสติกในกรุงเทพมหานคร โดยท่านผู้ว่าการกรุงเทพมหานคร ได้ประกาศนโยบายให้มีการลดการใช้พลาสติก โดยเฉพาะขยะพลาสติกประเภท Single use หรือพลาสติกที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง ด้วยการณรงค์การลดการใช้ถุงพลาสติก ทั้งในตลาดและชุมชน นอกจากนี้ ยังมีการทำโครงการความร่วมมือกับภาครัฐ ชุมชน และสังคม โดยมีการนำร่องที่สำนักงานเขตคลองเตย รวมถึงได้ดำเนินการในโรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานครหรือศูนย์บริการสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร โดยจ่ายยาไม่ใช้ถุงพลาสติก บริการนมโรงเรียนด้วยนมถุงเป็นนมกล่อง ซึ่งคิดเป็นจำนวน ๔๙ ล้านถุงต่อปี คิดเป็นปริมาณขยะพลาสติกสูงถึง ๑,๒๐๐ ตันต่อปี ซึ่งได้กำหนดเป็นนโยบายตั้งแต่ ๑ พฤศจิกายน ๖๑ โดยมุ่งเน้นการดำเนินการภายในหน่วยงานของ กทม. จะไม่ใช้น้ำจากขวดพลาสติกเน้นการเติมน้ำใส่แก้ว ใช้ถุงผ้า รณรงค์ให้ใช้กล่องใส่อาหาร ถ้วยน้ำ และถุงผ้าส่วนตัว นอกจากนั้น โครงการความร่วมมือ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ร่วมกัน ๑๑ หน่วยงาน เพื่อผนึกกำลังร่วมมือกันลดปริมาณขยะพลาสติกที่ทิ้งลงไปในทะเลไทยในพื้นที่นำร่อง

นายธนาชัย ปิยะศรีทอง ผู้แทนประธานคณะกรรมการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากพลาสติก Program Manager Circular Economy บริษัท เอสซีจี พลาสติกส์ จำกัด ได้นำเสนอข้อมูลการดำเนินงานความร่วมมือรัฐ-เอกชน-ชุมชน ภายใต้การดำเนินงานโครงการความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมเพื่อจัดการพลาสติกและขยะอย่างยั่งยืน (Thailand PPP Plastic) ว่าตนเองเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งในโครงการความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ก่อตั้งขึ้นด้วยประเทศไทยติดอันดับ ๖ ของโลกที่มีปริมาณขยะในทะเลสูง และขยะพลาสติกเป็นปัญหาระดับมหภาค ดังนั้นจึงได้มีการรวมตัวกันของ ๑๕ องค์กร ทำโครงการ PPP Plastic ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการขยะพลาสติก มีการจัดทำ Road Map และดำเนินการเรื่องสำคัญ ได้แก่ การทำ Band ขยะที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้ง โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการลดขยะพลาสติกในทะเลไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๗๐ โดยเชื่อมโยงกับมาตรการต่าง ๆ ทำงาน ๕ ด้าน ทั้งการสร้างโมเดลเศรษฐกิจหมุนเวียน การให้ความรู้ การพัฒนานวัตกรรม โดยมี Model เศรษฐกิจหมุนเวียนที่คลองเตย และจะเกิดเป็นโมเดลย่อยตามกลุ่มประเด็นต่าง ๆ เช่น Model สำนักงาน Model ห้างสรรพสินค้า Model ที่อยู่อาศัย และโมเดลเศรษฐกิจหมุนเวียน จะใช้นำร่องระดับจังหวัด ที่จังหวัดระยอง และขยายผลนำร่องร่วมกับ ๑๘ อบท. มีระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี ซึ่งมีการกำกับติดตาม Monitor พลาสติกที่ออกมาจากระบบการค้า จากกิโกรัม ๔ บาท เพิ่มมูลค่าเป็น ๑๗-๑๘ บาท โดยนำไปที่โรงหลอม มาเป็นเม็ดพลาสติก เมล็ดหลอม และพบว่าผลผลิตที่ส่งเข้ามามีไม่มากพอ เนื่องจากไม่มีกระบวนการคัดแยกที่ดี หรือพลาสติกบางชนิดมีห่อหุ้มหลายชั้นจะไปสู่โรงไฟฟ้าประเภท RDF การทำงานจะพัฒนาเป็นโมเดลหลายระดับ เช่น Model จังหวัด Model ชุมชน Model โรงเรียน และ Model การท่องเที่ยว รวมถึงการนำขยะพลาสติกมาแปรรูปโดยนำมาทำไม้เทียม ขยะพลาสติกที่เป็นฟิล์มหลายชั้นไม่สามารถส่งไปโรงหลอมได้ แต่สามารถใช้ทำเป็นส่วนผสมในการถนน เช่น ถนนในนิคมอุตสาหกรรมอมตะ หรือ กรณีของหมู่บ้านจัดสรร โดยทำความร่วมมือร่วมกับโครงการ SC Asset และ Seven Eleven ทำถนนที่มีส่วนผสมของขยะ

สิ่งสำคัญคือ จะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง ทำอย่างไรให้ทุกคนมีความตระหนักว่าพฤติกรรมของตนจะไม่ไปกระทบกับคนอื่น โดยแผนระยะสั้นจะทำกับกลุ่มคนทำงาน กลุ่มนักท่องเที่ยว และแผนในระยะยาวทำกับนักเรียน นักศึกษา โดยร่วมกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลักดันเรื่องนี้ในแผนการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้รู้ว่าผลกระทบดีขึ้นได้อย่างไร โดยทำฐานข้อมูลขยะพลาสติก ทั้งนี้พลาสติกผลิตปีละ ๔ ล้านตัน ใช้ในประเทศ ๒ ล้านตัน และส่งออก ๒ ล้านตัน แต่สามารถนำมารีไซเคิลได้เพียงแค่ ๐.๕ ล้านตันเท่านั้นเอง ขณะนี้ประเทศไทยได้เริ่มต้นจัดทำฐานข้อมูลเช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑ เริ่มต้นการทำงานเมืองคัดทิ้งต่าง ๆ ๑๕ องค์กร และความร่วมมือของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันเมืองคัดทิ้งเข้าร่วมแล้ว ๓๓ องค์กร

นายพิรธ เสนีย์วงศ์ ที่ปรึกษาศูนย์รีไซเคิลกลุ่มอาชีพชาเล้ง ชุมชนอ่อนนุช ๑๔ ไร่ ร่วมสะท้อนแนวปฏิบัติที่ดีของชุมชน ในการร่วมเป็นพลังการจัดการสิ่งแวดล้อมให้สังคมเมือง ว่าที่ผ่านมาศูนย์รีไซเคิลกลุ่มอาชีพชาเล้ง ชุมชนอ่อนนุช ๑๔ ไร่ ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือลดภาระค่าครองชีพให้กับสมาชิกในชุมชนที่มีรายได้น้อย ด้วยการนำวัสดุรีไซเคิลได้ เช่น กระดาษ กล่องเครื่องดื่ม ขวดพลาสติก มาใช้แทนเงินสดแลกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และยังเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนมองเห็นมูลค่าของมูลฝอยหรือบรรจุภัณฑ์ใช้แล้ว และยังสามารถนำกลับมารีไซเคิลได้ เป็นการช่วยลดปริมาณมูลฝอย และส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่ดีในชุมชนปัจจุบันได้จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก “ประกันชีวิตวันละบาท” และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรเอกชนและภาคธุรกิจเอกชน จัดตั้งเป็นร้านศูนย์บาท จนเป็นต้นแบบแห่งแรก ที่มีการบริหารจัดการโดยร่วมลงหุ้นกันคนละ ๑๐๐ บาท ด้วยแนวคิดนำขยะมาเป็นหุ้น และมีระบบบริหารจัดการโดยนำร้อยละ ๕๐ นำไปสู่การพัฒนาและต่องานการพัฒนาสังคมในหลายด้าน อาทิ นำขยะมาทำประกันชีวิต นำขยะมาแลกของที่ร้านศูนย์บาทได้ เมื่อซิงกิไลได้เท่าไรสามารถนำมาซื้อของที่ร้านศูนย์บาทได้เลย ขยะมีมูลค่า ๑๐๐ บาท สามารถซื้อของในร้านได้ ๑๐๐ บาท ถ้าซื้อ ๘๐ บาท จะคืนเป็นเงินสดให้ ๒๐ บาท ทำธนาคารคนจนนำขยะมาแลกผักที่ปลูกในชุมชนได้ และนำขยะอินทรีย์มาทำเป็นปุ๋ยใส่ผักที่ปลูกในชุมชนได้ด้วย

การดำเนินงานที่ผ่านมา ค้นพบว่า *การแยกขยะไม่เกี่ยวกับถัง อยู่ที่ทำให้เป็นนิสัย*” ต้องทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้กลายเป็นนิสัย การจัดการขยะเหลือใช้ต้องจัดการให้เป็นรายได้เพื่อเป็นแรงจูงใจ เมื่อทุกคนมีรายได้จะจัดการขยะของตนเอง สร้างสวัสดิการพัฒนาคุณภาพชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ปัจจุบันกำลังดำเนินการบริหารจัดการขยะ ๔.๐ เพื่อช่วยทำเรื่องการจัดการขยะให้เป็นเรื่องสนุกด้วยการมีแอปพลิเคชันแจ้ง **“จุดขยะล้น”** ให้ทุกคนสามารถส่งภาพและจุดที่ต้องการให้เก็บขยะแบบเร่งด่วนมาได้ทันที ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ จากการจัดประชุมชี้แจงภาคีเครือข่ายภูมิภาค การบริหารจัดการปัญหาขยะพลาสติกในสังคมเมือง กรุงเทพมหานคร เวทีภาคีเครือข่ายภาคกลางและตะวันตก เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้เข้าร่วมมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมระดมความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ต่อปัญหาขยะพลาสติกในสังคมเมือง สรุปและหน่วยงานที่รับผิดชอบและมีส่วนเกี่ยวข้อง

- ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ควรเริ่มต้นปรับเปลี่ยนที่ตนเอง ควรทำแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งการลดและเลิกใช้พลาสติกแต่ละประเภท มีการสื่อสารด้วยสื่อความรู้ที่เข้าใจง่าย และสร้างกระแสกระตุ้นให้ต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- ควรให้ส่งเสริมและขยายผลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินการด้านการจัดการขยะพลาสติกที่ดีและทำสำเร็จแล้ว แก่ภาครัฐควรส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชนอย่างต่อเนื่องและวัดผลที่เกิดขึ้นจริงแทนการวัดจำนวนกิจกรรมที่ทำ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
- กรุงเทพมหานครเป็นท้องถิ่นที่ต้องทำให้เป็นแบบอย่างแก่ท้องถิ่นอื่น ๆ และควรให้ความสำคัญต่อบทบาทของชุมชนท้องถิ่นริมคลองและชุมชนชายฝั่งทะเลให้มากขึ้น กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมเจ้าท่า
- พัฒนากลไกทางภาษีเพื่อควบคุมการลด ยกเลิก และการใช้วัสดุทดแทนพลาสติก โดยรัฐส่งเสริมการลงทุน หน่วยงานที่รับผิดชอบ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์
- ผู้ว่าราชการจังหวัด ประกาศนโยบายลดพลาสติก เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดแนวปฏิบัติระดับจังหวัด พร้อมตั้งเป้าหมายการลด และรณรงค์ให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในระดับหน่วยงาน ท้องถิ่น และชุมชนช่วยกันลดการเกิดขยะพลาสติกและเลิกใช้ Single-use Plastics หน่วยงานที่รับผิดชอบ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงาน กลุ่มอุตสาหกรรมพลาสติก

ภาคผนวก ค

รายชื่อ

คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก

คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา

และคณะที่ปรึกษาโครงการ

คณะกรรมการดำเนินการจ้างที่ปรึกษาโดยวิธีคัดเลือก

- | | |
|------------------------------------|---------------|
| ๑. นายฉัตรชัย อินตะหา | ประธานกรรมการ |
| นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ | |
| ๒. นายชาญวิทย์ ทองสัมฤทธิ์ | กรรมการ |
| นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ | |
| ๓. นางสาวศิริวรรณ ลาภทัตทิมาทอง | กรรมการ |
| นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ | |
| ๔. นางสาวกมลจันทร์ พูลเกษม | กรรมการ |
| นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ | |
| ๕. นางสาวกรรณิกา กันพุดชา | กรรมการ |
| เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน | |

คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างที่ปรึกษา

- | | |
|---|---------------|
| ๑. นายเอกชัย ภาระนันท์
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ | ประธานกรรมการ |
| ๒. นางสาวพัชรี วีระนนท์
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ | กรรมการ |
| ๓. นายเตชะวัฒน์ พจน์สมพงษ์
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ | กรรมการ |
| ๔. นางภาสพิชญ์ มโนมยิทธิกาญจน์
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ | กรรมการ |
| ๕. นางสาวชริษา เนื่องชมภู
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ | กรรมการ |
| ๖. นายภูธนวิช สบประสงศ์
นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ | กรรมการ |

คณะที่ปรึกษาโครงการ

หัวหน้าโครงการ

๑. ดร.รัตมณี อ่องสกุล

ผู้จัดการแผนงาน สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

คณะบุคลากรหลัก

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการประเมินผล

๒. นางปาริชาติ ศิวะรักษ์ (โชติยะ)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการประเมินผล

ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. นางสาวเบญจมาศ โชติทอง

ผู้เชี่ยวชาญสาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. นางกรองจิต กิติภาส

ผู้เชี่ยวชาญสาขาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

คณะบุคลากรเสริม

๕. นางสาววิลาวรรณ น้อยภา

นักวิจัย สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

๖. ดร.ถนอมลาภ รัชวตร์

นักวิจัย สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

๗. นายทองจันทร์ หอมเนตร

วิทยาการกระบวนการ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

๘. นายธนพล เพ็ชรมะลิ

วิทยาการกระบวนการ สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ด้านระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ

๙. นายกวี ตันติวงศ์ไชยชาญ

ผู้จัดการหน่วยงานคอมพิวเตอร์
สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

๑๐. นางสาวณชน พชรชัยกุล

นักออกแบบและจัดทำสื่อ

๑๑. นายกิตติศักดิ์ เกษมวงศ์ราช

นักออกแบบและจัดทำสื่อ

ประสานงานโครงการ

๑๒. นางสาวสันธิลา ปิณฑะคุปต์

ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่แผนงาน สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

๑๓. นางสาวนาตยา พงษ์ธานี

ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่แผนงาน สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย



กองติดตามประเมินผลสิ่งแวดล้อม
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖

แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๔๐, ๐ ๒๒๖๕ ๖๖๘๖ โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๓๖

อีเมล: mepponep@onep.go.th เว็บไซต์: www.onep.go.th